

יקוּוּ הַמִּים

דברי תורה, גימטריות
ורמזים מהפסוקים והאותיות

ספר בראשית ב'

בראשית פרק א' פסוק ט':

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָא הַיַּבֶּשֶׁה וַיְהִי כֵן"

ע"פ חז"ל מעבר לסיפור בריאת העולם יש בפרשה זו רמזים לעתיד לבוא. עוד אמרו חז"ל שכל יום בבריאה הוא כנגד אלף שנים בעולם. אולי הפסוק הנ"ל (יום שלישי לבריאה) רומז על מאורע שהתרחש באלף השלישי: **מתן תורה**.

ספרי (וזאת הברכה):

"...מלמד שהחזיר הקב"ה התורה על כל העולם ולא רצו לקבלה עד שבאו ישראל וקבלוה"

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד"—"אין מים אלא תורה".

הקב"ה החליט לתת את התורה ולרכז אותה בעם אחד—"אל מקום אחד", לעם ישראל, "ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ".

ותראה היבשה", לאחר נתינת התורה לעם ישראל בולט העדר התורה והקדושה אצל הגויים.

"וַיְהִי כֵן", כך נשאר סדר עולם, 70 אומות ללא תורה, **"כֵּן"** עולה למנין **70**, כנגד עם ישראל שעם התורה.

חז"ל אומרים: אם אומרים לך שיש חכמה בגויים--תאמין, יש תורה בגויים--אל תאמין.

על הכותרת

הובא לידיעתי, על ידי הרב פרפ' יחזקאל בבקוף, כי הרב שמואל אבן תבון (תלמידו ומתרגם ספריו של הרמב"ם) כתב לפני כ-800 שנה ספר בשם "מאמר יקוו המים". ברצוני להבהיר כי שם החוברת שלפניכם-"יקוו המים" מבוסס על דבר התורה שלמעלה ובלא כל קשר למאמר של הרב שמואל אבן תבון.

לעילוי נשמת נכדי :
סגן (סיירת מטכ"ל) נוה אלעזר לקס הכהן ז"ל
שנפל בקרב עם מחבלים בקיבוץ בארי בשבת קודש, שמיני עצרת, תשפ"ד
תנצב"ה
ה' יקום דמו

קינה

על מלחמת חרבות ברזל
ולעילוי נשמת סגן נוה אלעזר לקס הי"ד

עיניי עיניי מורידות מים על בנינו שאיננו היום בחיים.
גיבורי כוח שעמדו בפרצה ונפלו ארצה.

שונאינו הרגישו הפילוג והקיטוב בתוכם.
ובערפל שעטף אותנו פרצו לארצנו.

עיוור עיוור היינו ביום שמחתנו.
עצרת לצערת נהפך ובנינו הלכו בשבי.

ישראל בצרה על רפיון כלל גדול בתורה.
"לא תשנא את אחיך בלבבך", ואהבת לרעידך

חטאינו נקמו בנו, אויבינו השיגונו, חמס, חיזבאללה, חותים תקפו את ארצנו.
מקטרגים התומכים באויבינו הרימו קולם נגדנו וצועקים השמד לכלותינו.

"מאין יבא עזרי? "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ"

שערי תפלה נעולים, נתעורר ונבכה הלא שערי דמעה פתוחים.
בבכי נשוב ונבקש הצלה מאלקנו שבשמים.

נשמות וולדנו היו לקרבן, הצל נא ותיק הרחמן.
נא סתום פיות מקטרגנו, הפר מחשבות ומעשי שונאינו נגדנו.
"כי אין בנו מעשים עשה עמנו צדקה וחסד והושיענו"

וגם לעילוי נשמות :

אבי מורי: **ר' חיים אלעזר בן ישראל הכהן** (לקס) ז"ל
איש בעל לב טוב

אמי מורתי: **מרת רחל בת זלמן** ז"ל
אשה חשובה ובעלת צדקה

סבתי: **מרת הנדה בת מרדכי יצחק הלוי** (הרשקוביץ) ז"ל
לבית קלוש (סבתא מצד האם)

מורי חמי: **ר' יוסף שמואל בן יחזקאל הכהן** (קריגר) ז"ל

חמתי: **מרת חנה גיטל בת שלמה זלמן** ז"ל

אחותי: **אלטע חנה בת חיים אלעזר הכהן** ז"ל

ולעילוי נשמות סבתי ומשפחת אבי שנרצחו על ידי המרצחים במלחמת העולם השנייה.

תודה לה' יתברך, שהצליח דרכי להוציא לאור חוברת זאת לעילוי נשמת הורי זצ"ל.

חז"ל אמרו: אין דבר שלא נרמז בתורה.
פרקי אבות פרק ה' משנה כ"ו: "בן בג אומר: הפך בה והפך בה **דכלא בה**..."

בתקופתנו, אנו עדים למחקרים בפענוח צופני התורה. עידן המחשבים פתח לפנינו אפשרויות חדשות לחקור את החכמה והסוד שבתורה. כידוע פרשו חז"ל את פסוקי התורה בשיטת ה'**פרדס'** (פשט, רמז, דרש, סוד). דרישתם בדרך זו הראתה לנו שיטות שונות ביניהן הגימטריה, דרישת הרשומים, נוטריקונים ועוד.

החוברת שלפניכם כוללת דברי תורה, גימטריות, וגם רמזים מהאותיות מפרשיות השבוע, רעיונות, ונאומים מאירועים משפחתיים.

לעיתים הגימטריה של פסוק (או חלקו) שווה בקירוב או במדויק לגימטריה של הפירוש אותו נתנו חז"ל לפסוק זה.

כתוב:

אבות (פרק ד' משנה כ'):

"רבי מאיר אומר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו..."

בקשה לקורא ספר זה:

"אל תסתכל בקנקן" - נא לא להסתכל בחיצוניות של הספר
(קרי בטעויות כתיבה, באיות, ובדקדוק)
"אלא במה שיש בו" – בתוכן העניינים והרעיונות.

יחיאל לקס

רחובות, ישראל

טבת התשפ"ו

כל דברי התורה (של כל ספרי יקוו המים) נמצאים באתר:

yekavu-hamayim.com

רב תודות לאשתי, אלן, שעזרה בתיקון שגיאות כתיב.

תודה לבתי לאה נחמני, שתרמה מזמנה ועזרה בהגהת חלק מהחוברת.

תודה לבני דני, שקרא חלק מדברי התורה ותרם לשיפורם, ושעזר בהגהת חלק מהחוברת.

תודה לנכדי, עמיחי צבי, שקרא חלק מדברי התורה ותרם לשיפורם, ושעזר בהגהת חלק מהחוברת.

תודה לרב נריה קורש שעזר בהגהת דברי התורה ושהביא לתשומת לבי את אשר כתוב:

ברכות (נ"ח, א'), נדרים (ח', ב'), ילקוט ירמיהו (רמז ש"ו), זוהר רע"ס פנחס רל"ה:

"אמר רבי יוחנן משום רשב"י:

כשם שאי אפשר לבר (תבואה) בלא תבן (קש) כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים" ועל אותו משקל נאמר:

שכשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לספר בלי טעויות.

וביחוד שמדובר בספר זה, שכל מילה בו צריכה להיות שקולה בשקל הקודש.

ולכן נשמח מאוד לקבל הארות והערות הקשורות לתוכן הספר,

בכתובת: חוה לוצקי 13, רחובות, 7625176

טלפון: 08-9476223

050-9444615

בברכת התורה,

יחיאל לקס

תוכן ענינים

9	פרשת וירא.....
171	פרשת חיי שרה.....
259	פרשת תולדת.....

פרשת וירא

"ישב פתח האהל"

פרק י"ח פסוק א':

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"

למרות שאברהם אבינו היה בגדר חולה אחרי ברית המילה הוא "ישב פתח האהל" לקיים מצוות התורה:

"אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם"

ראש תיבות, אותיות: א', י', ב', מ', ו', י', פ', ה', כ' עולה 174
תורה באתב"ש: אפגץ עולה 174

וגם:

"ממרא והוא ישב" עולה 611

תורה עולה 611

וזו מצוה של הכנסת אורחים שזו חלק ממצוות 'החסד' שאדם עושה עם הזולת:

"ישב פתח" עולה 800

הכנסת אורחים עולה 800

"ישב פתח האהל" – מסתכל ומחכה אולי יעבור עליו אורח שיכול להכניס.

וגם:

"ישב פתח" באתב"ש: מבש ואס עולה 409

מידת החסד באתב"ש: ימקא צסחק עולה 409

וזה חלק מאברהם אבינו, חסדו בעולם:

אברהם עולה 248

חסדו באתב"ש: סחקף עולה 248

כי 'חסד' זו מידתו.

וכתב הנביא:

מיכה פרק ז' פסוק כ': "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם..."

מגן אברהם: "ר"ל היא תהיה תשלום גמול חסדו של אברהם וכאשר נשבעת לאבותינו מימי קדם בעקידתו"

ואמרו חז"ל:

ילקוט שמעוני (על בראשית י"ח, ב'):

"אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה, דכתיב 'ויאמר אם

נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך'..."

רצה לומר:

השכינה באה אצלו ביום השלישי למילתו לביקור חולים, ואברהם אבינו קם ורץ להכניס שלושת האורחים (המלאכים) שהזדמנו לו.

כי (תהלים פ', ט"ו) :
"אמרת עולם חסד יבנה"
עולה 936
רמ"ח איבריו באתב"ש : גי"ס תמשגמף עולה 936
'אברהם' עולה 248 למנין המילה 'רמ"ח', וכיוון כל 'רמ"ח איבריו' לעשות 'חסד'.

* * * * *

מעשה אבות סימן לבנים

ביום השלישי למילת אברהם אבינו בא אליו ה' לבקרו :
פרק י"ח פסוק א':
"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"

וגם באו אליו מלאכי השרת :
פרק י"ח פסוק ב':
"וישא עניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה"

לפי חז"ל (וירא רבה) "האנשים" הם גבריאל, מיכאל, ורפאל, מלאכי השרת.

השכינה בכבודה באה אליו למקום שהוא ישב "פתח האהל". ואברהם לא היה צריך לזוז (וגם לא לקום). אבל המלאכים פתאום "נצבים עליו" – מופיעים לפניו, עומדים במקומם. ואברהם אבינו צריך לקום ולרוץ אליהם כדי להזמין אותם אליו. ונשאלת השאלה :
למה היה צורך שאברהם אבינו, החולה, יצטרך לרוץ אליהם והם לא באו אליו עד "פתח האהל"? למה מלאכי השרת לא ליוו את השכינה עד מקום שישב שם אברהם אבינו? הלא 2 מהמלאכים היו בשליחות לאברהם אבינו, א' לרפאות אותו, וא' לבשר לו על לידת יצחק, וממילא הם היו מגיעים אליו.
(ואם זה רק עניין של הכנסת אורחים, הוא היה יכול להכניסם אצלו גם מפתח האוהל)

ונראה לי להגיד :
כל פעולה שעשה אברהם אבינו עשה רושם בעולם, ולפי : "מעשה אבות סימן לבנים" וככל שאברהם אבינו מסר את נפשו והתאמץ במצווה יותר, הרושם שעשו מעשיו גם היה יותר. וכל משפט שהוציא אברהם אבינו מפיו גם עשה רושם בעולם. ובני ישראל זכו להרבה דברים בגלל דיבורו. וממעשיו ודיבוריו חז"ל למדו הרבה הלכות. והסימנים לבניו יתממשו במדבר, ובארץ, וגם לעתיד לבוא (ראה כל זה בירא רבה מ"ח, י"ב). לדוגמה :
בגלל שהמלאכים עמדו במקומם ("נצבים עליו") אברהם אבינו היה צריך לרוץ אליהם כדי לשכנע אותם לבוא אליו ולקיים מצוות הכנסת אורחים. ומהדיבור שלו **"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם"** זכו בני ישראל לבאר מים חיים במדבר, ולפי :
וירא רבה (מ"ח, י"ב) : "חייך שאני פורע לבניך במדבר ..עלי באר ענו לה"
וזכו שמשו רבינו יהיה שליח להוציא להם מים מן הסלע (רש"י - "על ידי שליח, והקב"ה שלם לבניו על ידי שליח שנאמר 'וירם משה את ידו ויד את הסלע'").

ואולי גם :
"מעט מים ורחצו רגליכם" עולה 822
דברים פרק ח' פסוק ט"ו :
"המוציא לך מים מצור החלמיש"
"מים מצור החלמיש" עולה 819 ועוד 3 מילים עולה 822

וכדי לשכנע אותם אמר להם עוד, **"ואקחה פת לחם וסעדו לבכם"**.

ולמדו מהמילה "ואקחה" (ראה בעל הטורים) שבעל הבית בוצע את הפת בסעודה.
(הלא הוא אמר להם "ואקחה", אני אקח, ולא אמר תיקחו או קחו)

ועוד בגלל הדיבור הזה זכו בני ישראל לקבל מן במדבר, ולפי :
ויראה רבה (מ"ח, י') : "אתה אמרת 'ואקחה פת לחם' חייך שאני פורע לבניך וכו'
(שמות מ"ז) ' ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים"

ובגלל הדיבור "**והשענו תחת העץ**", זכו בניו לענני כבוד שיגנו עליהם במדבר, ולפי :
ויראה רבה (מ"ח, י') : "חייך שאני פורע לבניך (תהילים ק"ה) פרש ענן למסך"

והמלאכים ענו לו "כן תעשה כאשר דברת". וכדי להזדרז לעשות מה שאמר להם (שלא יתאכזבו ויעברו מאליו) אברהם אבינו רץ' האהלה אל שרה אימנו ואמר לה :
"מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות". וכתוצאה מדבור זה בניו זכו למן במדבר, ושירד להם בפעם הראשונה במדבר במקום ששמו 'אלוש', ולפי :
ויראה רבה (מ"ח, י"ב) : "רבי יונה בשם ר' חמא בר חנינא, היא מדבר סין, היא מדבר אלוש, מאיזו זכות זכו ישראל שניתן להן מן במדבר? בזכות אברהם שאמר, לושי ועשי עגות"

ונראה שכל זה גם בגדר "תתן...חסד לאברהם", וגם :
"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"
שרצה הקב"ה לזכות את ישראל בכל מני טובות, וחסד גדול עשה עם אבינו אברהם שזיכה אותו לקיים תרי"ג מצות ובמסירות נפש, 'כי מעשה אבות סימן לבנים', ובגלל זה יזכו בניו לכל מני טובות. ובאו אליו המלאכים גם כדי לזכות אותו בדיבור ובמעשה של הכנסת אורחים. ומהשיחה והמעשה איתם זכו בניו לדברים טובים.

ודרשו חז"ל (על המילים "כי על כן עברתם") שביאת המלאכים אליו הייתה מוכנה כבר מראש, מששת ימי בראשית, ולפי :
ויראה רבה (מ"ח, י"א) : "אמר רבי יהושע מיום שברא הקב"ה את עולמו הייתם מזומנים לבא אצלי"

ועד כדי כך השפעת אברהם אבינו בעולם, שאמרו חז"ל שגם השמים והארץ נבראו בזכות אברהם אבינו :
בראשית פרק ב' פסוק ד' :
"אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים"

בעל הטורים : **"בהבראם"** אותיות : **'באברהם'** - בזכות אברהם נבראו השמים והארץ"

* * * * *

ביקור חולים

פרק י"ח פסוק א':

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"

רש"י: "לבקר את החולה (ב"מ פ"ו) אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלומי"

רמזים:

(1) **"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל"**

ראש תיבות, אותיות: ו', א', י', ב', מ', ו', י', פ', ה' עולה 160
מילה באתב"ש: ימכץ עולה 160

(2) **"אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם"**

ראש תיבות, אותיות: א', י', ב', מ', ו', י', פ', ה', כ' עולה 174
יום ג' למילה עולה 174

(3) **"באלני ממרא והוא ישב פתח"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:
ב'+י', מ'+א', ו'+א', י'+ב', פ'+ח' עולה 160
מילה באתב"ש: ימכץ עולה 160

(4) **"פתח האהל"**

ראש תיבות, אותיות: פ', ה' עולה 85
מילה עולה 85

(5) **"פתח האהל כחם היום"**

סוף תיבות, אותיות: ח', ל', ס', ס' עולה 118
ג' למילה עולה 118

(6) **"האהל כחם"**

סוף תיבות, אותיות: ל', ס' עולה 70
מל עולה 70

(7) **"האהל כחם"** עולה 109 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 118

ג' למילה עולה 118

(8) "פתח"

באתב"ש :

ואס עולה 67 ועוד 3 אותיות עולה 70

מל עולה 70

* * * * *

"וירא אליו" – ביום ג' למילתו

פרק י"ח פסוק א':

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"
רש"י: "רבי חמא בר חנינא אמר יום שלישי למילתו היה"

"וירא אליו ה' באלני ממרא" ראש תיבות, אותיות: ו', א', י', ב', מ', עולה 59
יום ג' עולה 59

ועוד:

רש"י: "לבקר את החולה (ב"מ פ"ו). אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילתו היה ובא הקב"ה ושאל בשלומי"

דעת זקנים מבעלי התוספות (פרק י"ז פסוק כ"ו על "בעצם היום הזה"): " ...ולא עוד אלא בעשור של חודש השביעי הוא יום הכפורים, כאן 'בעצם' ואמר להלן 'בעצם', ונאמר להלן: 'תענו את נפשותיכם בעצם היום הזה', מה להלן יוה"כ אף כאן יוה"כ. ובכל שנה ושנה הקב"ה רואה דם בריתו של א"א ומכפר לנו על כל עונותינו..."

א. **"באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם"**

עולה 1301 ועוד 26 אותיות	עולה 1327
ביום הי"ב לחודש תשרי	עולה 1327

ב. **"באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"** עולה 1362
ג' למילה, בי"ב בחודש תשרי עולה 1362

אולי רמז לדברי רבי חמא בר חנינא שהיה יום שלישי למילתו. ולפי דעת זקנים מבעלי התוספות, יום מילתו היה ביום הכפורים (י' תשרי), יוצא אפוא שיום השלישי למילתו נופל בי"ב לחודש תשרי.

דעת זקנים מבעלי התוספות: "...שעת אכילה, והיא שעה רביעית שהתחיל היום לחום, ואז מאכל כל אדם. וכדפי' רב פפא בריש מסכת שבת. ועמד בפתח לראות אם יעבור לעת מאכל ויכניסו לביתו"

"האהל כחם היום"	עולה 170
בזמן האכילה	עולה 170

* * * * *

"פתח האהל"

פרק י"ח פסוק א':

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"

יש כאן רמז לעתיד:

וירא רבה (מ"ח, ח'): "א"ר לוי לעתיד לבא אברהם יושב על פתח גיהנם ואינו מניח אדם מהול מישראל לירד לתוכה ואותן שחטאו יותר מדאי מה עושה להם מעביר את הערלה מעל גבי תינוקות שמתו עד שלא מלו ונותנה עליהם ומורידן לגיהנם"

כאן אברהם אבינו מתרפא מהסרת ערלתו, מברית המילה.

ונראה הדרשה:

והוא יושב "פתח האהל כחם היום".

"פתח" – פתח

"האהל כחם" – של גיהנם

"היום" – לעתיד לבא (העולם הזה מכונה לילה, והעולם הבא מכונה יום)

בעתיד אברהם אבינו יושב על "פתח" של גיהנם וימנע מנימולים ישראלים להיכנס לשם.

* * * * *

הכנסת האורחים

אחרי שמל אברהם אבינו את עצמו ואת בנו ואת ביתו, כתוב :
פרק י"ח פסוק א' :

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"

רש"י (על המילים "באלני ממרא") : "הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה אליו בחלקו
(תנחומא ג', בראשית רבה מ"ב, ח')"

ורמז :

"באלני ממרא"

באתב"ש :

שתכסם ייגת עולה 1192 ועוד 9 אותיות ועוד 2 מילים עולה **1203**

"הוא שנתן לו עצה על המילה" עולה **1203**

למרות שהיה חולה ומחלים מהמילה, אברהם אבינו לא ויתר על מצות הכנסת אורחים.
וישב על פתח האהל לראות אם יבואו אורחים. אבל הקב"ה הוציא חמה מנרתיקה, את
שיא החום של היום הקדים להיות בארבע שעות של היום במקום בשש שעות.

רש"י (על המילים "כחם היום") : "הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים"
ורמז :

"ישב פתח האהל כחם היום" עולה **970**

הוציא חמה מנרתיקה עולה **970**

וכדי שאורחים לא יבואו להטריח את אברהם אבינו. כי ארבע שעות של היום זה עת
האוכל ואז באים האורחים, ולפי :

רבנו בחיי : "ועל דרך המדרש 'כחם היום' ארבע שעות מן היום היה, שהוא עת האוכל,
והיה ממתין לאורחים שם"

ורמזים :

(1) **"ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום"**

באתב"ש :

ייגת פצפת מבש ואס צתצך לסי צמפי

סוף תיבות, אותיות : ת', ת', ש', ס', ד', י', י' עולה **1200**

"ארבע שעות מן היום" עולה **1200**

(2) **"פתח האהל כחם"**

באתב"ש :

ואס צתצך לסי עולה 767 ועוד 10 אותיות ועוד 3 מילים עולה **780**

ד' שעות עולה **780**

ושלח אצלו 3 מלאכים. מלאך לרפא את אברהם (מלאך רפאל), ועוד אחד לבשר לשרה
אמנו על לידת יצחק ולהציל את לוט (מלאך מיכאל). ויש אומרים שמלאך רפאל קיבל עוד
שליחות להציל את לוט), ועוד אחד להפוך את סדום (מלאך גבריאל).

ומלאכים בבית אברהם אבינו הם לא דבר חריג.
הלא הגר אמרה בראשית ט"ז, י"ג- "כי אמרה הגם הלם ראיתי אחרי ראי".
ומפרש רש"י: "וכי סבורה הייתי שאף הלם במדברות ראיתי שלוחיו של מקום 'אחרי ראי' בביתו של אברהם, ששם הייתי רגילה לראות מלאכים".
אבל כאשר ראה הקב"ה עד כמה אברהם אבינו מצטער על שלא באים אורחים הביא לו את 3 המלאכים בדמות אדם.
והם "נצבים עליו", עומדים קצת מרחוק לא להטריחו. אבל אברהם אבינו רץ לקראתם לפני שיברחו ממנו כדי לקיים מצות הכנסת אורחים.
בעל הטורים: "ישב פתח האהל' בגמטריא להכניס את האורחים"
(נראה טעות בדפוס. כי ישב פתח האהל' עולה 841, להכניס את האורחים עולה 846.
ונראה שהגרסה הנכונה היא להכניס את אורחים וזה עולה 841)

אברהם אבינו ישב בפתח האהל לראות אם באים אורחים כדי לעשות איתם 'חסד', כדי להכניס אותם ולהאכיל אותם.
ורמזים:

(1) "באלני ממרא והוא ישב"
ראש וסוף תיבות, אותיות: ב'+י', מ'+א', ו'+א', י'+ב' עולה 72
חסד עולה 72

(2) "ישב פתח" עולה 800
הכנסת אורחים עולה 800

(3) "והוא ישב פתח האהל כחם היום"
באתב"ש:
פצפת מבש ואס צתצך לסי צמפי
סוף תיבות, אותיות: ת', ש', ס', ד', י', י' עולה 800
הכנסת אורחים עולה 800

* * * * *

שלוחי מצוה

כאשר המלאכים הגיעו אצל אברהם אבינו כתוב:
פרק י"ח פסוק ב':

"וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו"

המלאכים שהיו אצל אברהם הם נקראים "אנשים", אבל אצל לוט לפעמים נקראים 'מלאכים' ולפעמים 'אנשים'.

ודורש המדרש כמה דרשות למה נקראו 'אנשים' אצל אברהם אבינו, ולפי:

וירא רבה (ג', ב'): "הכא את אמר מלאכים ולהלן קורא אותן אנשים. אלא להלן שהיתה שכינה על גביהן קראם אנשים, כיון שנסתלקה שכינה מעל גביהן לבשו מלאכות. אמר רבי תנחומא אמר רבי לוי, אברהם שהיה כחו יפה נדמו לו בדמות אנשים, אבל לוט על ידי שהיה כחו רע נדמו לו כדמות מלאכים. אמר רבי חנינא עד שלא עשו שליחותן קראן אנשים, משעשו שליחותן מלאכים"

ופירוש הדברים:

אצל אברהם אבינו השכינה בא לבקר אותו, והייתה שם, אבל אצל לוט לא. אברהם אבינו שכחו יפה, פירוש לא היה מתיירא מהם (רש"י) רואה אותם כאנשים, אבל לוט שכחו רע היה מתיירא מהם ונראו לו בדמות מלאכים.

כאשר המלאכים הגיעו לסדום (ללוט) כתוב:

פרק י"ט פסוק א':

"ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם"

וישתחו אפים ארצה"

כאן קורא להם 'המלאכים'

אבל אחרי זה כתוב:

פרק י"ט פסוק י':

"וישלחו האנשים את ידם ויביאו את לוט אליהם הביתה ואת הדלת סגרו"

פרק י"ט פסוק י"ב:

"וויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה חתן ובניך ובנתיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום"

כאן קורא להם 'האנשים'.

ועוד:

פרק י"ט פסוק ט"ו:

"וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנתיך"

הנמצאת פן תספה בעון העיר"

כאן חוזר וקורא להם 'המלאכים'.

ואחרי זה כתוב:

פרק י"ט פסוק ט"ז:

"ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנתיו בחמלת ה' עליו ויצאהו"

וינחהו מחוץ לעיר"

כאן חוזר וקורא להם 'האנשים'.

ונשאלת השאלה, למה המעבר ממילה "המלאכים" למילה "האנשים", וממילה "האנשים" למילה "המלאכים"?

(לפי דרשות של המדרש היינו מצפים שאצל לוט יקראו להם רק 'מלאכים'. כי לפני שעשו שליחותן יקראו להם מלאכים בגלל כוחו של לוט רע, ושכינה לא עומדת על גבם, ובמיוחד אחרי שעשו שליחותן)

ונראה להגיד:

הם נקראים 'המלאכים' כאשר הפעולה שהם עושים קשורה באופן ישיר לשליחותם. והם נקראים 'האנשים' כאשר הפעולה שהם עושים הינו רק סיוע לשליחותם או מעבר לשליחותם. ואסביר:

כאשר הם הגיעו לסדום, הם היו ממש שלוחי מצווה, אחד להציל את לוט ואחד להפוך את סדום. ואז קרא להם "המלאכים".

כאשר הם סגרו את הדלת, קרא להם "האנשים". כי פעלו בסיוע לשליחות שלהם. הם עדיין לא ממש מצילים את לוט מן הפכת סדום, וסדום עדיין לא ממש נהפכת. וכאשר אמרו ללוט "עוד מי לך פה" גם קרא להם "האנשים", כי מיד המשיכו להגיד "כי משחיתים אנחנו את המקום הזה". והמשפט הזה מעבר לשליחותם, כי ה' משחית את סדום ולא הם.

כאשר האיכו בלוט לצאת מהמקום, קרא להם "המלאכים". כאן זה השליחות שלהם. הם פעלו ממש להציל את לוט.

אבל כאשר לוט התמהמה, והם החזיקו בו בידם, חזר וקרא להם "האנשים". וכאן נראה שהם ממש עושים פעולה כדי להציל אותו, ולמה חזר וקרא להם "האנשים"?

ספורנו (י"ט, ט"ז): "אף על פי שבזכות אברהם היה נמלט, ויזכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה, הנה כיון שהוא מאחר ומתעכב אחר אזהרת המלאכים היה ראוי להיות נספה, אבל הייתה החמלה עליו כי לא במרד ולא במעל היה עיכובו אלא מצד עצלה ונפש נבהלה"

ונראה מזה להגיד שכאן ההצלה של לוט מעבר לשליחותם המקורית. הם כבר האיכו בו לצאת. ובזה אחד גמר את עצם שליחותו. ובגלל שהיה קשה ללוט להיפרד מרכושו, והוא נבהל והיסס לצאת, החזיקו בו "בחמלת ה' עליו".

(ולמרות שאחד מהם פעל כאן כאילו בשליחות חדשה להציל אותו, והיה אפשרי או ראוי לקרוא להם 'המלאכים', אם היה קורא להם 'המלאכים' היינו חושבים שהוא פועל עדיין במסגרת שליחותו המקורית, ולא מתוספת חמלת ה' עליו, ומעבר לשליחותו המקורית).

* * * * *

אברהם ושלוש המלאכים

פרק י"ח פסוק ב':
"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו..."

מדרש רבה (מ"ח, ט'):
"אמר רבי לוי אחד נדמה לו בדמות סדקי ואחד נדמה לו בדמות נווטי ואחד בדמות ערבי. אמר אם רואה אני שכינה ממתנת עליהם אני יודע שהן בני אדם גדולים ואם אני רואה אותן חולקים כבוד אלו לאלו אני יודע שהן בני אדם מהוגנין..."

לפי המדרש שלוש האנשים היו מלאכים (מיכאל, גבריאל, ורפאל) והם הופיעו לפני אברהם בדמות שלוש אנשים שונים. אחד בדמות **נווטי** - רב חובל של ספינה, ואחד בדמות **ערבי** - ישמעאלי, ואחד בדמות **סדקי** - מוכר לחם או תבן או קמח. לפי המדרש אברהם אמר לעצמו שאם השכינה תמתין לו ולהם עד שהוא רץ ומכניס אותם לביתו אזי הם אנשים גדולים (חשובים). ואם השכינה לא תמתין להם, אבל הוא רואה שהם חולקים כבוד אחד לשני - אזי הם אנשים הגונים והוא יכניס אותם לביתו. אולם אם לא, לא יכניס אותם לביתו.

ואיך ידע אברהם שהם חולקים כבוד אחד לשני?
כאשר אברהם הסתכל עליהם הוא ראה אותם נצבים עליו כמו רב עם תלמידיו. הרב באמצע, התלמיד החשוב יותר מימינו של הרב והתלמיד השני משמאלו. המלאך מיכאל הבכיר במלאכים באמצע, המלאך גבריאל הבכיר אחריו מימינו, והמלאך רפאל משמאלו.

מהי המשמעות של המקצועות השונים האלו?
כותב הידי משה' על המדרש, שבאמת לא חשוב מה הם היו בדיוק אלא חשוב שהם שונים אחד מהשני באופן מהותי, קרי שהם ג' מינים. כי אם הם באים מרקע שונה אחד מהשני ובכל זאת הם חולקים כבוד אחד לשני אזי הם אנשים הגונים וכדאי להכניס אותם לביתו.
ולפי פירוש חז"ל (ראה פירוש הזרע ברכ' בספר 'במעיינה של תורה' פרשת וירא), אפשר להבחין שהעולם מתחלק לשלושה אזורים: היבשה המאוכלסת (קרי הערים והכפרים), היבשה הלא מאוכלסת (קרי המדבר), והים. וכל אחד משלושת האנשים האלו בא, לא רק מרקע שונה, אלא גם חי ופועל באזור שונה וזה מגדיל את השוני ביניהם, קרי בלבוש, במנהגים, במידות ובהתנהגות. **נווטי** חי בים, **ערבי** (ישמעאלי) חי במדבר, ובדרכים בין עיר לעיר (כמו שכתוב במכירת יוסף, "וירא והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד"), ו**סדקי** חי בתוך העיר, ומוכר את סחורתו בתוך הערים.

ויתכן לומר שבכל זאת יש משמעות למקצועות של **נווטי**, **ערבי**, ו**סדקי**. לשלושת המקצועות האלה יש מכנה משותף, שכל אחד מהם הוא חוליה בשרשרת המסחר העולמי. **נווטי**, חי בים ומוליך סחורה בספינה בין היבשות. **ערבי**, מקבל סחורה מנווטי ומעביר הסחורה בין עיר לעיר (דרך המקומות הלא מיושבים בעולם). **סדקי**, מקבל סחורה מהערבי ומעביר הסחורה בתוך הערים (האזורים המיושבים) ומוכר אותם לכל מי שצריך.
וידוע שבתהליך העברת הסחורה בין אחד לשני (בין מוכר לקונה) יש תהליך של מכירה וקנייה שבהרבה פעמים כרוך בוויכוחים, רמאות וגזל. והבדיקה שעשה אברהם אבינו

לראות אם הם חולקים כבוד אחד לשני מראה באמת על המידות שלהם. אנשים שיש להם קשר מסחרי ביניהם, שבדר"כ עלול לקלקל את היחסים ביניהם, ובכל זאת הם חולקים כבוד אחד לשני, אזי זה מוכיח שהם נשארו הגונים.

ונשאלת השאלה מי ביניהם נדמה בדמות נווטי, מי בדמות ערבי ומי בדמות סדקי? לא מצאתי תשובה לשאלה הזאת, ואני מעלה את ההשערה הבאה:

לפי חז"ל מלאך מבצע רק שליחות אחת, דהיינו תפקיד אחד למשימה. תפקידו של מיכאל היה לבשר לשרה על לידת יצחק, קרי על העיתוי ללידת יצחק (כי ה' כבר אמר לאברהם בברית המילה שיהיה לו בן ושמו יצחק). תפקידו של גבריאל היה להפוך את סדום, ותפקידו של רפאל היה לרפא את אברהם (אחרי שעשה ברית מילה). ואולי ניתן למצוא קשר בין הדמויות האלו (נווטי, ערבי, סדקי) לבין התפקידים של המלאכים:

נווטי – רב חובל משתמש בכוכבים ובכוכבי הלכת (במזלות) לניווט בעת הפלגתו בים כדי לדעת את מיקומו ואת הזמן. ואולי זה מתקשר עם תפקידו של **מיכאל** הבא לבשר על עיתוי (זמן) לידת יצחק ("שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך"). ואולי זה גם מתקשר במובן הזה שההודעה לשרה היא הוצעה לפועל (ביצוע) של ביטול המזל שלה שהיא לא תלד. כי אחרי שה' שינה את שמה משרי לשרה, מזלה גם השתנה, קרי מה שראה אברהם באצטגנינות שלו שהוא לא מוליד וששרה לא תוליד. והנווטי המשתמש במזלות הוא זה שהביא לה את הבשורה שהיא כן תלד וגם מתי.

ערבי – הישמעאלי מעביר סחורה ובמיוחד בשמים וסמים מעיר לעיר (אצל יוסף כתוב, "ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה"). ואולי זה מתקשר עם תפקידו של **רפאל** הבא לרפות את אברהם. (ידוע שהריפוי הלא ניסי נעשה באמצעות סממני רפואה).

סדקי – מוכר הלחם (או הקמח) מתקשר אולי עם תפקידו של **גבריאל** הנשלח להפוך את סדום. בפרשת סדום כתוב (בראשית פרק י"ח פסוק כ"א) "הכצעקתה הבאה אלי עשו...". ואומרים חז"ל שזה היה על עסקה של נערה שנתנה 'קמח' לנערה ענייה, ואנשי סדום שרפו אותה על המעשה הטוב שהיא עשתה.

* * * * *

המלאכים אצל אברהם אבינו

פרק י"ח פסוק ב':

"וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו"

רש"י: "אחד לבשר לשרה, ואחד להפוך סדום, ואחד לרפאות את אברהם. שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות (בראשית רבה נ', ב')"
ולפי חז"ל:

ילקוט שמעוני (וירא י"ט): "אין מלאך אחד עושה ב' שליחות, ולא ב' מלאכים שליחות אחד"

שלושה האנשים היו מלאכים, כל אחד עם השליחות שלו. ואמרו חז"ל שהם היו מלאכי השרת, מיכאל, גבריאל, ורפאל. מיכאל לבשר לשרה, רפאל לרפאות את אברהם, וגבריאל להפוך את סדום.

ורמז:

"וַיֵּשָׂא עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים"

באתב"ש:

פמבת זמטמף פמגת פצטץ בכבץ תטבמי טהשמי

ראש תיבות, אותיות: פ', ז', פ', פ', ב', ת', ט' עולה 658

מיכאל גבריאל רפאל עולה 658

ונשאלת השאלה:

אפשר להבין למה באו אליו שני מלאכים, אחד לרפואתו, ואחד לבשר לשרה, אבל למה בא אליו המלאך השלישי?
למה לא הלך ישר לסדום? מה הוא עושה אצל אברהם אבינו?

ונראה להגיד:

שבגלל שבא השכינה ("וירא אליו ה'") לביקור חולים אצל אברהם אבינו, באו עם השכינה פמליה של מעלה - מלאכי השרת. כי אמרו חז"ל 'כל מקום שנמצא שכינה נמצא מיכאל'. ורק נזכר כאן שלשה מלאכים כי רק להם היה שליחות מיוחדת.

ועוד, כדי לעורר לבו של אברהם אבינו למה שעומד להתרחש, ולפי:

אור החיים (נ"ח, י"ז, על המילים "וה' אמר המכסה"): "טעם אומרו המכסה להיות כי ראה אברהם מלאך שלישי כי בא על דבר לעולם ולא נודע לו הדבר כמו שידע בפעולות שני המלאכים"

וכתוצאה של פעולת שני המלאכים, שהשקיפו על סדום כאשר אברהם אבינו ליווה אותם, ולפי:

פרק י"ח פסוק ט"ז:

"וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פְּנֵי סָדָם וְאַבְרָהָם הָלַךְ עִמָּם לִשְׁלָחָם"

רש"י: "כל השקפה במקרא לרעה חוץ מ'השקיפה ממעון קדשך' (דברים כ"ו, ט"ו)"

ורמזים :

(1) "וישקפו על פני"

באתב"ש :

פמבדוף זך וטם עולה 294 ועוד 11 אותיות עולה **305**
לרעה עולה **305**

(2) "וישקפו על פני סדם"

באתב"ש :

פמבדוף זך וטם חקי

ראש וסוף תיבות, אותיות : **פ'+ף', ז'+ך', ו'+ם', ח'+י'** עולה **251**
להפוך סדם עולה **251**

אברהם אבינו הבין שמשוהו רע מאד הולך לקראות לסדום (וערי הכיכר). והוא לא היה מבין את זה אם רק רפאל, או רק מיכאל היו משקיפים על סדום וגבריאלי היה הולך ישר לסדום בלי לבקר אצלו, ושני המלאכים היו נפגשים רק בסדום למלא שליחותם. כי רפאל ומיכאל באו בתפקיד של רחמים ורפואה. ולא יהיה ברור מהשקפתם על סדום שסדום עומד להיחרב. אבל כאשר המלאך השלישי, גבריאלי, השקיף על סדום היה ברור לאברהם אבינו ששליחותו קשור לסדום ושמשוהו רע מאד ("וישקפו על פני סדם") עומד להתרחש לסדום. וכל זה כדי שאברהם אבינו יבקש רחמים עליהם ויתפלל להצלת הצדיקים.

ובאמת גבריאלי לא היה יכול לעשות שליחותו אם רפאל עדיין לא הציל את לוט. ובאותה מידה גם לא היה יכול לעשות שליחותו אם אברהם אבינו לא גמר התערבותו. ואם כן נראה שגבריאלי עושה יותר משליחות אחת (סייע לאברהם, סייע לרפאל, והשחתת סדם).

ומסביר אור החיים שסיועו של גבריאלי לא מהווה יותר משליחות אחת : אור החיים (י"ט, ט"ז) : "אין זה אלא מכשירי השחתת סדם, והיה רפאל מונעו מעשות דבר עד שיצא לוט" אור החיים קורא לפעולת גבריאלי "מכשירי השחתת סדם", לא שליחות ממש, אלא מעשה הכרחי כדי ששליחותו תתקיים.

ולפי זה, שליחותו של גבריאלי קצת קשורה להתערבותו של אברהם אבינו וגם לשליחותו של רפאל. ובזה נראה נוכחותו של גבריאלי אצל אברהם אבינו היה הכרחי כדי לסייע לאברהם אבינו (השקיף על סדם) כמו שהוא סייע לרפאל בסדום (החזיק במשפחת לוט) וכדי ששליחותו תכול להתבצע.

ועוד :

נשאלת השאלה :

אם דינה של סדם נחרץ - המלאכים פנו והלכו לסדום (בראשית י"ח, י"ב - "ויפנו משם האנשים וילכו סדמה"), מה תועיל התערבותו של אברהם אבינו? ואם הדין של סדם לא נחרץ, למה הלכו עכשיו שני המלאכים לסדום?

ונראה לי להגיד שיש כאן מסר מוסרי גדול מאוד : נראה שהדבר דומה קצת לתקופת ראש השנה, יום כיפור, והושענא רבה.

בראש בשנה יש רישום של הדין לכל באי עולם (יום הדין). ביום כיפור יש חתימת הדין, ובהושענא רבה השליחים יוצאים לבצע את גזר הדין.

למרות שהכול ידוע לפניו, ומידת הדין מתוח על ערי הכיכר, והשליחים כבר יצאו לבצע הגזרה, למרות כל זה, עדיין היה ניתן לשנות הגזירה, ולפי:

פרק י"ט פסוק א':

"ויבאו שני המלאכים סדמה בערב"

רש"י (על המילה "בערב"): "וכי כל כך שהו המלאכים מחברון לסדום. אלא מלאכי רחמים היו וממתנינים שמה יוכל אברהם ללמד עליהם סגוריה (בראשית רבה שם א')"

ורמז:

"שני המלאכים סדמה"

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ש' + י', ה' + ס', ס' + ה'** עולה **420**

מלאכי רחמים היו עולה **420**

וגם כשהופיעו אצלו באו ברחמים.

"עיניו וירא והנה שלשה"

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ע' + ו', ו' + א', ו' + ה', ש' + ה'** עולה **399**

מלאכי רחמים עולה **399**

(מיכאל לבשר לידתו של יצחק, רפאל לרפאות את אברהם אבינו, וגבריאל להשקיף על סדום ובזה לעורר רחמים)

פרק י"ח פסוקים כ"ב–כ"ג:

"ואברהם עודנו עמד לפני ה' ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע"

ספורנו (על המילים "ואברהם עודנו עמד"): "אף על פי שהמלאכים אשר שלח להשחית כבר הגיעו לסדום, מכל מקום אברהם עודנו עומד לבקש רחמים וללמד זכות כאמרם (ברכות י', א') אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, וכן בחייבי מיתות אמרו (סנהדרין מ"ב, ב') מחזירים אותו ארבעה וחמישה פעמים עד שיהיה ממש בדבריו"

לא שמלאכים יכלו לשנות מדעתם, אלא העיתוי של הפכת סדום עדיין לא הגיע.

(כי עכשיו יום ט"ו בניסן והפכת סדום בט"ז בניסן).

כי לפי חז"ל:

ילקוט שמעוני (וירא י"ט): "אמר ר' לוי אין הקב"ה דן אומות העולם אלא בלילה בשעה שהם ישנים מן העבירות, ואינו דן את ישראל אלא ביום בשעה שהן עוסקים במצות"

והגיעו המלאכים לסדום "בערב" (בליל ט"ז בניסן) בזמן חתימת הדין.

ורק אחרי שאברהם אבינו גמר לדבר, ואנשי סדום עדיין לא שבו, הופיעו המלאכים בפתח העיר סדום והתגלו ללוט, ואז נכנסו לתוך סדום (נגד רצונם) להצילו, ולבצע גזר הדין נגד ערי הכיכר.

* * * * *

בדמות סדקי, נווטי, וערבי

פרק י"ח פסוק ב':

" וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם..."

מדרש רבה (מ"ח, ט'): "...אמר רבי לוי, אחד נדמה לו בדמות סדקי, ואחד נדמה לו בדמות נווטי, ואחד בדמות ערבי..."

ואומרים חז"ל שהאנשים היו המלאכים, מיכאל, גבריאל, ורפאל.

(1) **" וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא"** עולה 2307

אחד נדמה לו בדמות סדקי, אחד נדמה לו בדמות נווטי, ואחד נדמה בדמות ערבי עולה 2307

(2) **" וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ו+א, ע+ו, ו+א, ו+ה, ש+ה, א+ס, נ+ס עולה 537

נווטי סדקי ערבי עולה 537

(3) **" וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא "**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ו+א, ו+ה, ש+ה, א+ס, נ+ס, ע+ו, ו+א עולה 537

נווטי סדקי ערבי עולה 537

(4) **" וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים"**

באתב"ש:

פמבת זמטמף פמגת פצטץ בכבץ תטבמי טהשמי:

ראש תיבות, אותיות: פ, ז, פ, ב, ת, ט עולה 658

מיכאל גבריאל רפאל עולה 658

(5) **" וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא"**

באתב"ש:

פמגת פצטץ בכבץ תטבמי טהשמי זכמף פמגת

ראש תיבות, אותיות: פ, ב, ת, ט, ז, פ עולה 658

מיכאל גבריאל רפאל עולה 658

(6) "והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ"

באתב"ש :

פצטץ בכבץ תטבמי טהשמי זכמף פמגת פמגה

658 ראש תיבות, אותיות : פ, ב, ת, ט, ז, פ, פ עולה

658 מיכאל גבריאל רפאל עולה

* * * * *

"שלשה אנשים נצבים"

פרק י"ח פסוק ב':

"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה"

חז"ל אמרו "שלשה האנשים נצבים עליו" הם המלאכים גבריאל, מיכאל ורפאל.
ורמז למיכאל:

"וישא עיניו וירא והנה"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ו' + א', ע' + ו', ו' + א', ו' + ה' עולה 101
מיכאל עולה 101

ועוד:

"וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה"

סוף תיבות, אותיות:

א', ה', ה', ס', ס', ו', א', צ', ס', ח', ל', ו', ה' עולה 277 למנין המילה 'זרע'.
לרמז:

שהשליחות של שלושת המלאכים קשורה לנושא של 'זרע'. רפאל לרפא את אברהם אבינו מברית המילה, ואז יוכל להוליד עוד. מיכאל לבשר לשרה אמנו שתוליד בן. גבריאל להפוך את סדום, וזה יגרום ללוט להגיע למערה ולהוליד את מואב, שממנו יצאה רות, ומרות דוד, ומדוד מלך המשיח.

במישור הרעיוני:

הפרשה חוזרת על עניין של 'פתח'.

אברהם אבינו רץ מפתח האוהל לקבל את האורחים ולהטיב להם.

אנשי סדום התקהלו סביב פתח הבית של לוט לענות את האורחים (המלאכים שבאו אליו).

פתח עולה 488

גדר ערוה עולה 488

לרמז: לאנשי סדום לא היה גדר ערוה. הם היו פרוצים בערוה.

הפרשה חוזרת גם על עניין של "הדלת".

כתוב על סגירת "הדלת", ולא על פתיחת "הדלת".

כי נראה שכאן "הדלת" באה לסמל עניין של סגירה וניתוק.

לסמל ניתוק:

לוט סגר את הדלת אחריה וכדי לשמור על האורחים שבאו אליו. ולמרות שסגירת הדלת לא תמנע מההמון לשבור את הדלת ולהיכנס, לוט מסמל להם בזה, אני מנתק את עצמי ממה שאתם רוצים לעשות.

וקצת רמז:

דלת עולה 434

דלת באתב"ש: **קכא** עולה 121

ביחד (434+121) עולה 555

נתוק עולה 556

לסמל סגירה :

המלאכים סגרו את הדלת (למרות שהם יוכלו להגן על עצמם וכמו שהם הוכיחו, "ואת האנשים אשר פתח הבית היכו בסנורים"), כדי לנתק את הקשר עם אנשי סדום. כי אחרי שאנשי סדום אמרו ללוט "הוציאם אלינו ונדעה אתם" זו עברה שהכבידה ומיהרה להביא עליהם מידת הדין.

"אלינו ונדעה אתם" עולה 673

עליהם מידת דין עולה 673

וגם :

"ונדעה אתם" עולה 576

זו ממידת הדין עולה 576

וסגירת הדלת מסמלת את זה, עניין של סגירה (ניתוק), וסגר (החרמה, להתרחק מהמידות שלהם) :

"הדלת" באתב"ש : **צקכא** עולה 211

"סגר" באתב"ש : **חרג** עולה 211

לרמוז :

שאנשי סדום חרגו מהתנהגות של בני אדם. הם היו אכזרים כלפי עניים והזולת. והסכימו ביניהם לענות בתשמיש אורחים ולקחת ממונם.

המלאכים הגיעו לסדום בליל ט"ז בניסן, ובמידת הרחמים ניתן לאנשי סדום עוד שעות לחזור בתשובה. והם לא עשו זאת, אלא הכעיסו עוד, ואמרו :

הרשעים באתב"ש : **צגבזמי** עולה 152

"הוציאם" עולה 152

ספורנו הביא גמרא :

ערובין י"ט, א' : "רשעים אפילו עומדים בפתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה" והמשך דבריהם, "ונדעה אתם", אז,

ונסגר לפנייהם שער התשובה באתב"ש : **פטחרג כוטמצי בזג צאבפשץ** עולה 1050 בגלל,

תשמיש עולה 1050

וגם :

שערי תשובה באתב"ש : **בזגס אבפשץ** עולה 525

משכב זכור באתב"ש : **יבלש עלפג** עולה 525

(יש שכותבים 'משכב זכר' ויש, ראה רשב"ם בראשית י"ט, ד', שכתב 'משכב זכור')

זאת אומרת, בגלל שהיו להוטים אחרי הערוה הזאת ולא שבו בתשובה, נמנע מהם עוד לעשות תשובה.

כי אחרי שאמרו "ונדעה", עניין הערוה (משכב זכר) :

"ונדעה" באתב"ש : **פטקזץ** עולה 286

הערוה עולה 286

נגמר הרחמים כלפיהם :

"ונדעה" עולה 135

שער הרחמים באתב"ש : **בזג צגסימי** עולה 135

ואז המלאכים הביאו את לוט הביתה :

"ואת הדלת סגרו"— אין עוד לשוחח אתם ולבוא במגע אתם, כי הם נשארו רשעים, ודינה של סדום בהפכה :

סדום עולה 110

הפכה עולה 110

(אמנם, 'סדום' כתוב חסר בספר בראשית, "'סדם'". אבל בתרגום אונקלוס כתוב מלא.

וגם למילה "סדם" יש רמז להפכה.

"סדם" עולה 104 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 108. "בהפך" עולה 107 ועוד המילה עולה 108. גהינם עולה 108)

* * * * *

דיבר עם הגדול

פרק י"ח פסוק ג':
" **ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך** "
מדרש רבה (מ"ח, י'): "...תני ר' חייא, לגדול שבהן אמר, זה מיכאל..."

א. "ויאמר אדני אם נא" עולה 414 ועוד 4 מילים ועוד 13 אותיות עולה **431**
אל גדול שבהן עולה **431**

ב. "ויאמר אדני אם נא" עולה 414 ועוד 13 אותיות עולה **427**
הוא אמר לגדול, מיכאל עולה **427**

* * * * *

"מעט מים"

אברהם אבינו אומר לשלשת האנשים הנצבים עליו:
פרק י"ח פסוק ד':

"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"
דרכו של אברהם אבינו לקרב אנשים להכיר את בורא עולם ולשמור מצוותיו.

ואולי במישור הרעיוני יש כאן רמז בנושא הזה:
"יקח נא מעט מים" – קח מעט תורה (התורה נמשלה למים).
תתחיל בלימוד ושמירה של מעט תורה ותגיעו בסוף להרבה,
ולפי: "מצווה גוררת מצווה"

"ורחצו" – הרחיצה מנקה, מטהר את הגוף (כאן הרמז לניקיון עוונות)
"רגליכם" – הרגל דרכו בהליכה. רמז להם על לימוד הלכה. ולפי הרמז,
"ורחצו רגליכם" – עולה 613, למנין **תרי"ג**.
רמז להם על תרי"ג המצוות.

הדרך לנקות את הגוף ולטהר את המעשים זה ללמוד הלכה למעשה, ולשמור **תרי"ג**
המצוות (תורה לשמה).

והמסר המוסרי, וההמלצה שבדברים:
"יקח מעט מים" – תקחו לעצמכם, תלמדו, קצת **תורה** (ולפי, "כי לקח טוב נתתי לכם")
"ורחצו רגליכם" – ואז תגיעו ללמוד ולשמור **תרי"ג** המצוות.
כי גם 'הלומד שלא לשמה בא לשמה'

"רגליכם והשענו תחת העץ" –
ראש תיבות, אותיות: **ר', ו', ת', ה',** אותיות המילה **'תורה'**.
תיקחו את עצמכם **"תחת העץ"**, במובן "עץ חיים היא למחזיקים בה",
תחת התורה. 'תשענו' על התורה, ששמירת ה'**תורה**' תשמור עליכם, ותחזיק אתכם
מליפול, ותחיה אתכם, כי "עץ חיים היא" (כי התורה סם החיים).

אחרי שכתבתי רעיון זה מצאתי גיבוי לרעיון בדבר תורה שכתב הרב א. אסולין-
הלכות חכמי מרוקו (אוג' 2014):
"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ" (י"ח, ד'), בא להזהיר למי שאינו יכול ללמוד כל
היום, שלפחות **"יקח נא מעט מים"**, דהיינו לקבוע עיתים לתורה, ובתנאי שיהרהר בתשובה בלבו לפני
כן, וכן **"ורחצו רגליכם"**, שירחץ ויטהר מטינוף מעשיו, כי הטינופת והרגלים הם כנוי לעוונות"

ואחרי חורבן ביתי מקדשינו (בזמן של הגלות הארוכה) אמרו חז"ל: **"שאין לנו על מי
להישען"** אלא על אבינו שבשמיים

רבי נתן כותב, שראש השנה הוא יום בריאת העולם, יום התגלות התורה הנסתרת
בעשרה מאמרות. והוא היום הראשון לעשרת ימי תשובה שהן כנגד עשרה מאמרות
שבהן נברא העולם. ועל מה נשענת התשובה? באיזו זכות יכול לשוב מי שעבר על מצוות
התורה? התשובה נשענת על ה"חסד חינו" שקיים בעולם בתוך הבריאה קודם מתן

תורה. ולכן "אין שום יאוש בעולם", כי גם אם אדם עובר על כל מצוות התורה, יכול
תמיד להישען על התורה הנסתרת שקדמה למתן תורה.

* * * * *

"מעט מים"—רמז לתורה

פרק י"ח פסוק ד':

"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"

אור החיים: "עוד ירמוז ענין למלאכים שיקחו מעט מים שהיא התורה, ולהיות כי התורה יש בה בחינת הפשט ובחינת הפנימיות...שיקחו 'מעט מים', מפשוטי התורה...ו'ישענו תחת העץ', שהיא התורה שנקראת עץ חיים (ויקרא רבה ל"ה, ו'), ולזה אמר העץ בה"א הידיעה"

ורמזים:

"יקח נא מעט מים"

באתב"ש: **מדס טת יזן ימי** עולה 600 ועוד 11 אותיות עולה **611** למנין המילה 'תורה'.

"ורחצו רגליכם" עולה **613** למנין 'תרי"ג'

"רגליכם והשענו תחת העץ",

ראש תיבות, אותיות: **ר', ו', ת', ה',** אותיות המילה 'תורה'

* * * * *

"עשה להם סוכה"

פרק י"ח פסוק ד':

"והשענו תחת העץ"

במדבר רבה פרק י"ד: "שעשה להם סוכה, והקב"ה עשה סוכות לבניו ביציאתם ממצרים"

שאברהם אבינו ישב בסוכה אחרי שנימול, והוא ביקש מהמלאכים "והשענו תחת העץ" שישבו בסוכה.

ורמזים לדבר:

(1) **"תחת העץ"**

ראש תיבות, אותיות: **ת', ה', עולה** 405

ישב בסוכה עולה 405

(2) **"תחת העץ"**

באתב"ש:

אסא צזה

ראש תיבות, אותיות: **א', צ', עולה** 91

סוכה עולה 91

* * * * *

המן ירד באלוש בזכות אברהם אבינו

פרוש המילה עמר זה כמות (מידת עשרון), קרבן, וערימת תבן.
כמות (מידה):

"והעמר עשרית האיפה הוא"

קרבן:

"וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה..."

ערימת תבן:

היו אוספים את התבן בשדה לערימות הנקראים עומרים.

"כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה..."

חז"ל אומרים שבני ישראל זכו שירד להם המן באלוש במדבר בזכות מה שאמר

אברהם אבינו לשרה אמנו ("לושי"):

בראשית פרק י"ח פסוק ו':

"וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות"

נשאלת השאלה למה הכין אברהם אבינו כל כך הרבה קמח, שלש סאים (שזה איפה) לשלשה אנשים? אנו יודעים מפרשת המן שעמר שהוא עשרית האיפה מספיק לגולגולת ליום (חצי עמר לככר לחם, ככר אחת לסעודת שחרית וככר אחת לסעודת הערב).

עונה על זה הרמב"ן: שאולי חלק ממשפחתו הצטרף לסעודה או אולי הוא ניפה את הקמח והוציא רק מעט סלת.

יש אומרים שהכין הרבה, אולי יבואו עוד אורחים ויהיה לו אוכל מוכן לתת להם.

אם ניקח בחשבון שנתן להם עוד מאכלים, כמו גדי וחמאה וחלב נראה שהם היו צריכים פחות מעמר לגולגולת לחם. ואולי ניפה את שלש הסאים קמח וקבל מהם רק עמר אחד סולת לשלשתם (שליש עמר לכל אחד מהם), וזה היה מספיק להם עם האוכל הנוסף שהכין להם.

יש דעה במדרשים שהיה 9 סאים ולא 3 סאים:

מדרש תנחומה פרשת וירא אות ד':

"מכאן אמרו חכמים שצדיקים אומרים מעט ועושין הרבה, שאמר להן אברהם ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, ובאחרונה עשה להן שלשה שורים ותשע סאין, שנאמר וימהר אברהם האהלה וגו', מהרי שלש סאין כמשמען, קמח שלש הרי שש, סלת שלש הרי תשע."

כאן דורש המילים **"שלש סאים קמח סלת"**, שלוש כנגד המילה **"סאים"**, שלוש כנגד המילה **"קמח"** ושלוש כנגד המילה **"סלת"**. סך הכל 9 סאים.

ומן המדרש הזה קבלנו עוד תשובה למה הכין הרבה, כי צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה.

מדרש רבה בראשית מ"ח, י"ב:

"...ר' אביתר אמר תשע סאין אפתה, שלש לעוגות, שלש לחביץ, ושלש למיני מילוטמיה ורבנן אומרים שלש..."

כאן דורש את המילים **"לושי ועשי עגות"**, שהכינו שלוש מני מאכלים. אחד כנגד המילה **"לושי"**, אחד כנגד המילה **"ועשי"** ואחד כנגד המילה **"עגות"**. כל מין מ3 סאים, סך

הכל 9 סאים.

לפי הדעה שהיה 9 סאים יוצא יפה. אם נגיד שניפוי הקמח של 3 סאים (של איפה) נתן עומר, (עשרית האיפה) של סלת ("והעמר עשרית האיפה הוא"), יוצא שנשאר 3 עמרים סלת מה 9 סאים קמח לשלושה אנשים וזה בדיוק עמר לגולגולת.
(נראה קשה, הלא כתוב במדרש רבה "תשע סאין אפתה", משמע שהשתמשה בתשע סאין לאפיה ללא ניפוי. אבל יכול להיות שמשמעות "אפתה" זה לא רק האפיה ממש אלא שהתחילה מעשה האפיה עם 9 סאים קמח ומעשה האפיה כלל, ניפוי הקמח, הרקדת הקמח, ואפית הסולת).

ועוד כתוב במדרש רבה :

"פרוס הפסח הוה"

ואם נאמר לפי דעת רבנן (במדרש) שהכין 3 סאים לכולם, אולי אפשר להגיד שבגלל שהיה פסח הכין להם יותר עוגת כנגד אכילת מצה, המוציא, וכורך. וכאן צריכים להגיד שבקש להכין שלש סאים סלת אחרי ניפוי הקמח (זאת אומרת שיתחיל עם יותר מ-3 סאים קמח ובסוף ישאר 3 סאים סלת).

יוצא לפי הרעיון הזה שהכין סאה אחד של עוגת לכל אחד מהם שזה 3.333 עומרים לכל אחד (1 עומר = 0.3 סאה = 0.1 איפה). ואם הפריש מעשר (0.333) נשאר לכל אחד 3 עמרים, כנגד מצה, מוציא, וכורך.

ואולי המילה "מהרי" שאמר אברהם אבינו לשרה אמנו מצביע, לא רק על זריזות אברהם אבינו בעשית מצות הכנסת האורחים, אלא גם על הצורך למהר בהכנת העוגת שלא יחמצו כי פרוס הפסח היה (ומפרשים המילה "פרוס", חצי, שהיה חצות יום י"ד בניסן שאסור כבר בחמץ, ושהכין להם "עוגת מצות כי לא חמץ").

* * * * *

מצה מצווה

פרק י"ח פסוק ו':

"מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות"

לפי חז"ל פסח היה. כי והמלאכים אמרו "כעת חיה ולשרה בן", ויצחק אבינו נולד בפסח. ואולי רמז שצריכה למהר שהעגות לא יחמצו כי העגות היו מצות מצווה.

(1) **"לושי ועשי"**

באתב"ש :

כפבם פזבם עולה 271 ועוד 10 אותיות עולה **281**

מצות מצוה עולה **281**

(2) **"מהרי שלש סאים קמח סלת"**

באתב"ש :

יצגם בכב תחמי דים חכא עולה 728 ועוד 5 מילים עולה **733**

שהעסה לא תחמיץ

באתב"ש :

בזצחץ כת אסימהץ עולה **733**

* * * * *

"לושי ועשי עגות" - זכו במן

פרק י"ח פסוק ו':

"וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות"

מדרש רבה (מ"ח, י"ב): "...רבי יונה בשם ר' חמא בר חנינא, היא מדבר סין, מדבר אלוש, מאיזו זכות זכו ישראל שניתן להם מן במדבר? בזכות אברהם, שנאמר, 'לושי ועשי עגות' "

"לושי ועשי" עולה 732 ועוד 8 אותיות עולה **740**
באלוש במדבר זכו למן עולה **740**

יש עוד רמזים בפסוק הנ"ל לעמר ולמן. קרבן העמר בא מסלת שעורים. במוצאי חג ראשון של פסח היו יוצאים וקוצרים שלוש סאים (איפה) של שעורים ומנפים אותו ב13 נפה עד שהוציאו עומר של סולת שעורים שזה עשרית האיפה.

(1) **"שלש סאים קמח סלת"**, בבטוי הזה 13 אותיות, אולי רמז ל13 הנפה שניפו את השלוש סאים קמח לקבל עמר סולת לקרבן העמר.

(2) **"אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי"**
ראש תיבות, אותיות: א, ה, א, ש, ו, מ, ש, ס, ק, ס, ל, ו עולה **909**
פרשת המן כתוב:
"והנה על פני המדבר דק מחספס" עולה **909**

(3) **"אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח"**
ראש וסוף תיבות, אותיות: א+ם, ה+ה, א+ל, ש+ה, ו+ר, מ+י, ש+ש, ס+ס, ק+ח עולה **1451**
בפרשת המן כתוב:
"והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפיחת בדבש" עולה **1451**

(4) **"שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח"**
ראש תיבות, אותיות: ש, ו, מ, ש, ס, ק עולה **806**
בפרשת המן כתוב:
"עמר לגלגלת" עולה **806**

(5) "אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי"
באתב"ש:

תשגצי צתצכץ תך בגץ פמתיג יצגם בכב חתמי דיס חכא כפבם
סוף תיבות, אותיות: י, ץ, ך, ג, ם, ב, י, ס, א, ם עולה 366
בפרשת המן כתוב
"זרע גד לבן" עולה 366

(6) "סלת לושי ועשי עגות"
סוף תיבות, אותיות: ת, י, י, ת עולה 820
בפרשת המן כתוב:
"דק ככפר על הארץ" עולה 820

(7) "שלש סאים קמח סלת לושי ועשי"
באתב"ש:
בכב חתמי דיס חכא כפבם פזבם עולה 856
"עמר התנופה" עולה 856

(8) "סלת לושי"
ראש תיבות, אותיות: ס, ל עולה 90
מן עולה 90

(9) "קמח" עולה 148
י"ג נפה עולה 148

* * * * *

"ויקח בן בקר רך וטוב"

פרק י"ח פסוק ז':

"ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אתו"
רש"י: "שלשה פרים היו, כדי להאכילן שלש לשונות בחרדל..."

לפי חז"ל לקח והכין להם ג' פרים (ולא רק פר אחד). ודרשו את זה מג' המילים "בקר טוב ורך".

ורמזים:

(1) **"ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער"**
עולה 1543 ועוד 25 אותיות עולה 1568
"להאכילן שלש לשונות" עולה 1568

(2) **"בקר רך וטוב"**
באתב"ש:
שדג גל פנפ
סוף תיבות, אותיות: ג', ל', ש' עולה 333
ג' פרים עולה 333

(3) **"רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות"**
באתב"ש:
גל פנפ פמאט תך צטזג פמיצג כזבפא
עולה 1535 ועוד 26 אותיות ועוד 7 מילים עולה 1568
"להאכילן שלש לשונות" עולה 1568

(4) **"וימהר לעשות"**
באתב"ש:
פמיצג כזבפא עולה 333
ג' פרים עולה 333

* * * * *

המלאכים אכלו

פרק י"ח פסוק ח':

"וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם...."

וירא רבה (מ"ח, י"ד): "...וכי אוכלין היו? אלא נראין כאוכלין ראשון ראשון מסתלק"

רש"י: "נראו כמו שאכלו מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג"

רד"ק: "כן נראה לו במראה הנבואה"

"וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחֵלֶב וּבֶן הַבָּקָר" עולה 589 ועוד 19 אותיות ועוד 5 מילים עולה **613** למנין המילה **'תרי"ג'**.

לפי פרושים האלו הרמז:

שבבית אברהם המלאכים לא עברו על **תרי"ג** המצוות, לא אכלו בשר וחלב רק נראין כאוכלים. לא שינו מהמנהג כי אברהם אבינו נהג לשמור את כל התורה.

אבל יש שפרשו (רס"ג, חזקוני) שכן אכלו.

חזקוני: "נמצא בהגדה שאכלו זהו ששנו רבותינו שאמר להם הקב"ה למלאכים. תינוק בבית ישראל משמרה יותר מכם שאכלתם בשר החלב"

ולפי זה הרמז כאן:

שהמלאכים לא שמרו **תרי"ג** מצות.

* * * * *

לשגר לה כוס ברכה

פרק י"ח פסוק ט':
"**ויאמר אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל**"

(1) רש"י: "אמר רבי יוסי בר חנינא כדי לשגר לה כוס של ברכה"
"**איה שרה אשתך**" עולה 1242 ועוד 3 מילים עולה **1245**
כדי לשגר לה כוס של ברכה עולה **1245**

(2) רש"י: "צנועה הוא"
שפתי חכמים: "ופרושו להודיע לאברהם שהיא צנועה"
"**אשתך ויאמר הנה**"
ראש וסוף תיבות אותיות: א'+ד', ו'+ר', ה'+ה', עולה **237**
צנועה היא עולה **237**

* * * * *

"איה שרה"

פרק י"ח פסוק ט':

"וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִי־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֵהָל"

רש"י: "...שאף לשרה שאלו איו אברהם"

לפי שנקוד על האותיות 'איו' (של המילה "אליו") דורשים שגם שאלו אותה איפה אברהם אבינו.

ומפרש הכלי יקר שהשאלה של המלאכים לאברהם אבינו "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִי־הָאִשָּׁה הַזֹּאת" אין השאלה איפה היא נמצאת אלא איפה היא במדרגת המידות. וגם שאלו את שרה איפה אברהם וגם זו במדרגות המידות. והתשובה עבור שניהם המילה "באהל". קרי גם שרה באהל וגם אברהם אבינו באהל. ופרוש הדברים שבגלל מידת הצניעות שהיתה לה ("כל כבודה של בת מלך פנימה") ומידת הצדקה והכנסת אורחים שהיה לו ("ויטע אהל בבאר שבע") שהיה מכניס אורחים וגומל חסד לאנשים, הם זכו לבן.

ורמזים:

(1) **"אשתך ויאמר הנה"**

ראש וסוף תיבות, אותיות: 'א'+ד', 'ו'+ר', 'ה'+ה' עולה **237**

237 עולה **צנועה היא**

(2) **"אליו איה"** עולה 63 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה **72**

72 עולה **חסד**

(3) **"שרה אשתך"**

באתב"ש:

בגץ תבאל עולה 528 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה **537**

537 עולה **שצנועה היא**

(4) **"שרה אשתך ויאמר הנה באהל"**

באתב"ש:

בגץ תבאל פמתיג צטץ שתצך

סוף תיבות, אותיות: 'צ', 'ל', 'ג', 'צ', 'ד' עולה **233**

233 עולה **צנועה הוא**

(בתורה המילה 'היא' בדרך כלל כתוב 'הוא')

(5) "אליו איה"

באתב"ש :

תכמף תמץ

800 ראש תיבות, אותיות: ת', ת' עולה

800 הכנסת אורחים עולה

* * * * *

יצחק אבינו נולד בפסח

פרק י"ח פסוק י':

"וַיֹּאמֶר שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כֵּעֵת חַיָּה וְהָנָה בֶּן לִשְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ ..."

רש"י: "כעת הזאת לשנה הבאה ופסח היה ולפסח הבא נולד יצחק ...".

1. "כעת" עולה 490

ולפסח הבא נולד יצחק עולה 490

2. פסוק י"ד:

"הַיִּפְּלֹא מֵה' דָּבָר לְמוֹעֵד אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כֵּעֵת חַיָּה וְלִשְׂרָה בֶּן".

"למועד" עולה 150

בפסח עולה 150

* * * * *

"ותצחק שרה"

פרק י"ח פסוק י"ב:

"ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה..."

חזקוני מפרש שצחקה בא' תשרי, בראש השנה, כאשר הסתכלה על בטנה ולא ראה שום סימנים של הריון.

ורמז:

"ותצחק שרה" עולה 1109

צחק א' תשרי עולה 1109

* * * * *

"עדנה"

פרק י"ח פסוק י"ב:

"...אחרי בלתי היתה לי עדנה..."

רש"י: "ד...א עידן זמן וסת נדות"

1. **" היתה לי"** עולה 460 ועוד 6 אותיות עולה **466**
וסת עולה **466**

2. **" היתה לי"** עולה **460**
נדות עולה **460**

* * * * *

"ותצחק שרה"

פרק י"ח פסוק י"ב:

"ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן"

האם יתכן ששרה אמנו צחקה על הודעת המלאך?

או האם אפשר להגיד "ותצחק שרה" פירושו 'ותשמח שרה'? כמו שהיא אמרה אחרי לידת יצחק "צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי". קרי כולם יהיו שמחים אתי (רש"י).

בפרוש לא! אי אפשר להגיד ככה.

(וראה רמב"ן שמסביר שהצחוק בלב, קרי "בקרבה", זה לא צחוק של שמחה אלא לעג).

כי כתוב:

פרק י"ח פסוק י"ג:

"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי"

ועוד כתוב:

פרק י"ח פסוק י"ד:

"היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"

בפשטות היה לה ספק בדבר.

שרה אמנו צחקה:

"לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה" – בתמיהה, האם זה קורה?

"לאמר האף אמנם אלד" – בתמיהה, האם אני באמת אלד?

ונוסף:

כאשר מוכיחים אותה היא אומרת:

פרק י"ח פסוק ט"ו:

"ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה ויאמר לא כי צחקת"

האם שרה אמנו הכחשה ושקרה באמרה **"לא צחקתי"**?

ולמה היא התכוונה באמרה **"כי יראה"**?

ספורנו (על המילה "יראה"): "לומר 'חטאתי', אבל הרהרה תשובה בלבה"

רד"ק: "לפי שיראה כחשה במה שחשבה ואמרה לא צחקתי"

חזקוני: "מכאן שהנשים פסולות לעדות לפי שמכחשות מפני היראה"

לפי הספורנו, הרד"ק, והחזקוני שרה הכחשה בגלל שיראה לומר חטאתי. אבל עצם היראה מצדה מהווה סוג של חרטה ונראה שעל זה כתב הספורנו "אבל הרהרה תשובה בלבה".

ונשאלת השאלה אם היא הכירה בטעות שלה, ורק בגלל שיראה אמרה "לא צחקתי" (קרי שבאמת היא הודתה שצחקת, אלא אמרה 'לא' בגלל היראה), למה בסוף הפסוק כתוב "לא כי צחקת"? (חוזרים ומוכיחים אותה וכאילו היא לא הודתה).

ולפי חז"ל אפשר להקשות עוד.

הלא לשאלת המלאכים לאברהם אבינו "איה שרה אשתך" הוא עונה להם "ויאמר הנה באהלי". ומפרשים חז"ל שהיא פירסה נדה והיתה באהל כדרך נשים טמאות

(ואולי זה הסיבה שה', או המלאך, דבר אם אברהם אבינו ולא דבר באופן ישיר אליה).
ואם כן כאשר צחקה שרה בקרבה לאמר "אחרי בלתי היתה לי עדנה", היא לא אמרה
את זה על העתיד אלא היא כרגע פירסה נדה (אור החיים, מדרש רבה), והיא ראתה בעצמה
שמתחיל להתגשם דברי המלאך. אז איך היא אמרה "האף אמנם אלד"?

וצריך לשים לב שיש הבדלי דעות בחז"ל מי אמר מה בפסוקים האלו.
לדוגמה, בפסוק: **"ותכחש שרה לאמר לא צחקתי כי יראה"**, יש מפרשים ששרה אמרה
את זה לאברהם אבינו (רמב"ן) ויש סוברים שהיא אמרה את זה למלאך כי היא לא
הבחינה שהוא מלאך (לפי האבן עזרא הם היו אנשים ממש, קרי נביאים).
וגם על סוף הפסוק הזה: **"לא כי צחקתי"**, יש אומרים (רמב"ן) שאברהם אבינו אמר את
זה לשרה אמנו ויש אומרים שה' אמר את זה לשרה אמנו (ואולי דרך המלאך).
וכותב פירוש המהרז"ו (על מדרש רבה מ"ח, כ') את סדר הדברים:
**"שתחלה דבר המלאך באופן שתשמע שרה, וצחקה, ואמר ה' לאברהם, ואברהם אמר
לשרה, עד שהשיב לה השי"ת כו' לא כי צחקתי"**

ונראה לי להגיד:

כמו שהשמחה מביאה לפעמים לידי צחוק ולפעמים לידי בכי, כך 'הפחד' מביאה
לפעמים לידי בכי ולפעמים לידי צחוק. מנגנון פנימי להחביא את הרגישות.

מה ששרה אמנו הרגישה או חשבה 'בקרבה' היתה באופן פנימי מקום ששום בן אדם
היה יכול לדעת. היא לא הוציאה את זה החוצה. אבל לה' הנסתרות.
והיא ענתה לאברהם:

"לא צחקתי" – קרי לא עשיתי שום דבר בפועל, לא עשיתי פרצוף, לא דברתי, מה
שעשיתי היה לגמרי בתוכי. לא עשיתי פעולה שבני אדם מבחינים בו כצחוק. אלא
חששתי,

"כי יראה" – הצחוק הפנימי שלי כיסה את רגשי הפחד שלי, כי הייתי יראה שמה
החטא יגרום ובסופו של דבר אני לא אלד או שהוולד לא יהיה בריא והגון (כי היא אמרה
"ואדני זקן").

וכתוב שהיא גם אמרה:

"האף אמנם אלד", ואולי צריכים להפסיק בין המילה **"האף"** למילים **"אמנם אלד"**,
ולקרוא:

"האף" - (הכרזה), בגלל המלאך המשחית שקוראים 'אף' אולי אני לא אלד. שהחטא
יגרום להפעלתו של 'אף' כנגדי.

"אמנם אלד" - (שאלה), האם אני באמת אזכה להוליד בן?

"ואני זקנתי" - (הכרזה), האם אני אעבור הלידה בשלום והבן יהיה בריא והגון (כי אני
ובעלי זקנים)?

ועוד:

"ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן"

על סוף הפסוק הזה (על המילים) **"ואדני זקן"**, חז"ל מסבירים שה' שינה עבור השלום ולא
אמר לאברהם מה שאמרה שרה, אלא אמר לו שהיא אמרה **"ואני זקנתי"**.

אבל מה עם החלק ראשון של הפסוק? האם יש שינוי גם כאן בגלל איזה סיבה?

כי בחלק הראשון של הפסוק היא צחקה **"בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה"**.
ונאמר לאברהם **"האף אמנם אלד"**. וכאן חז"ל לא מפרשים השינוי.

ונראה לי להגיד:

שרה אמנו אמרה את שני הפסוקים לעצמה כמו שהם כתובים. קרי,

היא אמרה: **"אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זקן"**
וגם אמרה: **"האף אמנם אלד ואני זקנתי"**
וכל פסוק בא לבטא חששות שלה למה הלידה בגדר ספק אצלה:
ונסביר:

בפסוק הראשון היא תלה את החששות בבעלה:
"אחרי בלתי היתה לי עדנה" – אני רואה שלמרות גילי אני קבלתי עדנה ויש אפשרות
שאני אלד, אבל
"ואדני זקן" – בעלי הוא כבר זקן ואולי זה ימנע ממנו להוליד. וכמו שכתוב במדרש:
בראשית רבה מ"ח, י"ז: "רבי יהודה אמר טוחן ולא פולט"

בפסוק השני היא תלה את החששות בעצמה:
"האף אמנם אלד" – למרות שיש לי עדנה אולי החטא יגרום ואני לא אזכה לבן
"ואני זקנתי" – וגם אם החטא לא יגרום אני בסכנה בגלל גילי

ונגד החששות האלו ה' אומר לאברהם:
פרק י"ח פסוק י"ד:
"היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"
"היפלא מה' דבר" – הצחוק של שרה לא מכוסה ממני, ואין דבר שיכול למנוע מלעשות
רצוני (רש"י, מדרש רבה). שרה כבר קיבלה עדנה, וגם אתה (בגיל הזה) יכול להוליד. והיא
תכנס להריון. ושום דבר ימנע את זה.
"למועד אשוב אליך כעת חיה" – שרה המעוברת ("חיה") תעבור את הריון בשלום (קרי 9
חדשים). והלידה תעבור בשלום. ולשנה הבאה בזמן הזה אני אשוב אליך.
"ולשרה בן" – ויהיה לשרה בן (בר קיימה).

וניתן להרחיב:
אולי שרה אמנו אמרה **"כי יראה"** גם בקשר לעתיד.
כי בעתיד יאמר אברהם אבינו ליצחק **"ה' יראה לו השה לעלה בני"** ואברהם גם יקרא
למקום ההוא **"ה' יראה אשר יאמר היום בהר' ה' יראה"**. קרי השימוש כאן באותיות
י', ר', א, ה' על ידי שרה אמנו אולי מקרין על השימוש באותן אותיות בעתיד בניסיון
העקדה.
(ולמרות שיש משמעות שונה בין המילה 'יראה' כאן למילה 'יראה' בעקדה – יש רמז דרך אותם
האותיות. ואולי במישור הרמז המילה 'יראה' כאן גם סובל בנוסף לפרוש פחדתי גם פרוש כמו המילה
'יראה' במקומות אחרים כמו בעקדה ובחג המצות, "וכל שאור לא יראה". קרי גם פחד, גם ראייה. "כי
יראה" – פחדתי, "כי יראה" – מהדברים שראיתי בעין הרוחני).

וכמו שמסופר בהפטרה של פרשת וירא על השולמית שבקשה מאלישע הנביא לא
להשלול אותה שיהיה לה בן, אם הבן לא בר קיימה. אולי גם כאן שרה אמנו הרגישה
שבעתיד בנה יהיה בסכנה (בעקידה) ואולי גם היא בסכנה.
(ולפי זה היא אמרה מילה עם אותיות 'יראה' ולא אמרה לדוגמה פחדתי).

כי בשעת העקדה הוגד לשרה אמנו שאברהם עקד את יצחק.
רש"י (על המילים "לספד לשרה ולבכיתה"): "לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה וכמעט
שלא נשחט פרחה נשמתה ממנה ומתה"

* * * * *

"צחקה שרה"—בחודש תשרי

פרק י"ח פסוקים י"ב-י"ג

"ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדוני זקן. ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנת"
חזקוני: "כשבא תשרי אחר בשורת המלאכים וראתה בעצמה שלא נתעברה מיד נתייאשה מן הבשורה שלא היו רק ששה חדשים עד פסח. ולא האמינה כמו אברהם. לפי שאברהם נאמר לו מפי הקב"ה ולכן האמין. אבל שרה לא שמעה אלא מפי המלאכים והיא היתה סבורה שבני אדם הם, והיתה מסתכלת במעיה ואמרת, אפשר קרביים הללו טוענים ולד? מיד באותו פרק תשרי, ויאמר ה' אל אברהם למה צחקה שרה למועד אשוב אליך, פירוש למועד אשר קבע המלאך זהו פסח הבא"

לפי החזקוני שרה אמנו אמרה את הדברים האלו בתשרי. ורמז לדבריו:

(1) **"צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד"** עולה 1231
בחודש תשרי עולה 1230

(2) **"צחקה שרה"** עולה 708 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 717
בחודש השביעי עולה 717

(3) **"שרה לאמר האף אמנם אלד"**
באתב"ש:
בגץ כתיג צתו תיטי תכק
ראש תיבות, אותיות: **ב', כ', צ', ת', ת', עולה 912**
בתשרי עולה 912

* * * * *

”האף”

פרק י”ח פסוק י”ג:
”...האף אמנם אלד...”
רש”י: ”הגם אמת אלד”

”האף” עולה 86 ועוד 3 אותיות 89 ועוד המילה עולה 90

אולי רמז שבגיל 89 תכנס להריון ובגיל 90 תלד.

* * * * *

"ויקמו", "וישקפו"

פרק י"ח פסוק ט"ז :

"ויקמו משם האנשים וישקפו על פני סדם"

רש"י: "כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מ'השקיפה ממעון קדשך' "

"ויקמו משם האנשים" סוף תיבות, אותיות: ו', ס', ס' עולה 86

"וישקפו על פני סדם" סוף תיבות, אותיות: ו', ל', י', ס' עולה 86

"האף" עולה 86

פרק י"ח פסוק כ"ג: "ויאמר האף תספה צדיק עם רשע"

פרק י"ח פסוק כ"ב:

"ויפנו משם האנשים" סוף תיבות, אותיות: ו', ס', ס' עולה 86

ההשקפה והפניה שלהם לסדום רומז על "האף" (מידת הדין), וזה לרעה.

* * * * *

לווה את המלאכים מרחק של מיל

פרק י"ח פסוק ט"ז :

"ואברהם הלך עמם לשלחם"

רבינו בחיי : "דרשו רבותינו ז"ל (סוטה מ"ו, ע"ש) חבר לחבר עד עבודה של עיר, רב לתמיד עד תחום שבת, תלמיד לרב עד שלש פרסאות, בעל הבית לאורח מיל שנאמר (תהילים צ"א, י"א) 'כי מלאכיו יצוה לך' " ומעין :

"מלאכיו יצוה לך" ראש תיבות, אותיות : מ', י', ל', המילה 'מיל'.

רש"י : "ללותם כסבור אורחים הם (מדרש אגדה)"

מרחק הלוויה של בעל הבית לאורח מיל. ולפי רש"י אברהם אבינו היה סבור שהם אורחים ואז היה צריך ללוותם מרחק של מיל.

ורמז :

"עמם לשלחם" סוף תיבות, אותיות : ס', מ', ע' עולה 80 למנין המילה 'מיל'.

וגם :

"ואברהם הולך עמם לשלחם" ראש תיבות, אותיות : ו', ה', ע', ל' עולה 81

מיל א' עולה 81

* * * * *

"המכסה"

פרק י"ח פסוק י"ז :

"וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה. ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום..."

ה' גילה לאברהם אבינו עניין סדום וסביבתה כדי שאברהם אבינו יבקש רחמים עליהם ושיהיה להם סניגור.

אולי יש רמז לזה במילה "המכסה" אותיות: ה', מ', כ', ס', ה'

אות מ': מחילה

אות כ': כפרה

אות ס': סליחה

אותיות ה' ה': עולה 10 (יום בחודש)

רמז לו ה' שהוא מחכה לשובו של רשע

ועוד רמז: בעשירי (יום הכיפורים, עשירי לתשרי) מחילה, כפרה, סליחה, לטובים בינוניים ורשעים (אם ישובו).

ועוד :

מדרש רבה פרשה מ"ט ס' א': "אין לי אלא ס' רבוא, מנין שכל אחד ואחד מישראל שהקב"ה מזכיר שמו ומברכו? שנאמר וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה. ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ..."

"סמך רבוא" עולה למנין 329 + 2 המילים + 7 האותיות עולה 338

"יהיה לגוי גדול ועצום" עולה למנין 334 + 4 המילים עולה 338

ועוד :

כאן מדובר בסדום.

אבל יש רמז במילה "המכסה" לדברים שהיו מכוסים מאברהם אבינו עד שנתגלו.

"המכסה" אותיות: ה', מ', כ', ס', ה'

ה'+מ' – הר מוריה (ההר מכוסה ממנו)

בראשית פרק כ"ב פסוק ב': "ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך"

מ' – מילה, שה' גילה לאברהם אבינו סוד המילה (שהיה מכוסה מבני אדם) בהיותו בן 99

כ' – כנען (הארץ מכוסה ממנו)

בראשית פרק י"ב פסוק א': "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"

ס'+ה' – הפכת סדום

* * * * *

"הכצקתה"

פרק י"ח פסוק כ"א:

"ארדה ואראה הכצקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה"

כאן מדובר בצעקתה של נערה שהרגו בסדום.

ואולי יש גם רמז למה שכתוב במדרש:

וירא רבה (מ"ט, ו'): "א"ר ירמיה בן אלעזר, עיקר שלוותה של סדום לא הייתה אלא חמשים ושתים שנה. ומהם עשרים וחמש שנה היה הקב"ה מרעיש עליהם הרים ומביא עליהם זועות כדי שיעשו תשובה, ולא עשו..."

"הכצקתה" אותיות: ה', כ', צ', ע', ק', ת', ה'

ה'+כ' – עולה 25

צ'+ע'+ק'+ת'+ה' – המילה 'צעקתה'

והרמז:

סדום בת 52 שנה. ובמשך 25 שנים ה' הביא עליהם זועות כדי שיעשו תשובה.
25 שנה צעקתה של סדום - בגלל צרותיה. ולא עזר.

* * * * *

אברהם מנסה להציל את סדום

אברהם אבינו פותח שיחתו אודות סדום בפסוק הבא:

בראשית פרק י"ח פסוק כ"ג:

"ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע"

המשפט הזה קצת תמוה. הלא ידוע שבדור המבול, נח שהיה צדיק שרד וגם אשתו ושלושת בניו ונשיהם נצלו. ומזה רואים שצדיק לא נידון עם רשע. ואברהם ממשיך ואומר:

"אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה"

המשפט הזה גם תמוה. מנין לאברהם שצדיק יכול להציל אחרים? הלא נח שהיה צדיק הדור לא הציל את דורו. ועוד:

"ויאמר ה' זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד. ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה"

הלא ה' כבר הודיע לאברהם שאנשי סדום נדונו והם חייבים, רק נשאר להחליט מה עונשם. אם ממשכים במרדם עונשם כליה, ואם לא, עונשם ייסורים.

על הביטוי: **"האף תספה צדיק עם רשע"** אנו מוצאים שלושה פירושים בחז"ל:

(1) **זה שאלה** — "האף" זה כמו האם?

כאילו שאל אברהם האם תספה צדיק עם רשע?

(2) **זה הכרזה** — "האף", זאת אומרת "האף", הרוגז, יכלה צדיק עם רשע ולא יבחין בניהם (תרגום).

(3) **זה בקשה** — "האף תספה", הוא מבקש שתספה את האף שתמנע מן הרוגז לפגע בצדיק או ברשע (מדרש רבה).

ואולי אפשר להגיד עוד בהמשך ל2 ו3 למעלה, שהאף זה סוג של מזיק המשוחרר לפגוע עונש בעולם ואברהם מבקש לא לשחרר אותו או לכלה אותו. כי הוא לא יבחין בין צדיק לרשע. כמו שכתוב כאשר בא אנדרולומוסיה לעולם הורגת טובים עם רעים.

אמנם אנשי סדום נידונו, אבל גזר דינם לא נגמרה עדיין. אברהם אבינו רואה בזה פתח לבקש ולשנות הדין ממידת הדין למידת הרחמים. הוא מבקש לא רק להציל הצדיקים אלא להציל גם בזכותם הרשעים. ואולי הוא לא מבקש על צדיקים גמורים (כמו נח), הלא אברהם הכיר את סדום ואנשיה) אלא הוא שואל **"אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר"**, צדיקים יחסיים. **בתוך** סדום הם צדיקים, ביחס לאנשי סדום הם צדיקים (כתוב בסוף הפסוק צדיקים חסר). כמו שבקש לוט מהמלאכים לנוס לעיר ולא להר. כי לוט אמר ביחס לאנשי העיר אני נידון כצדיק אבל לבד אני נידון כרשע. **"האף תספה ולא תשא למקום למען חמישים הצדיקים אשר בקרבה"** האם לא תישא לכל העירות בגלל הצדיקים בקרבם?

(אולי אברהם בקש לפניו משורת הדין, אבל הוא לא בקש מתנת חינם).

ואולי כאן יש רמז איך ידע אברהם שצדיק יכול להציל אחרים. כתוב **"הצדיקם אשר בקרבה"** ולא כתוב אשר בתוכה. ואולי זה הרמז, **"בקרבה"**, **בקרב** **הה**. שלמד ממלחמת חמשת המלכים. אברהם יצא להציל את לוט וגם עלה בידו להציל את אנשי סדום ויתר אנשים שלקחו ארבעת המלכים בשבי. כמו שכתוב: **"וישב את כל הרכוש וגם לוט אחיו ורכשו השיב וגם את האנשים ואת העם"**. ואחרי זה כתוב **"ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש והרכוש קח לך"**. וזה היה נס גדול שאברהם הצליח נגד ארבעת המלכים. ובזכות אברהם ניצלו כולם. וגם מעיד עליו הכתוב אחר כך שלוט ניצול מסדום בזכות אברהם: **"וייהי בשחת אלקים את הרי הכנע ויזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט"**.

* * * * *

"ולוט ישב בשער סדם"

פרק י"ט פסוק א':

"ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם..."

מדרש רבה (נ, ג): " ולוט יושב, 'ישב' כתיב, אותו היום מינוהו ארכי דיינים. חמשה ראשי דיינים היו בסדום. קץ שקר, ורב שקר, רב מסטידין, רב נבל, וקלא פנדר, לוט היה ארכי הדיינים שבכולן"

"ולוט ישב בשער" עולה 935 ועוד 11 אותיות עולה **946**

אותו היום מינוהו ארכי דיינים עולה **946**

* * * * *

ויבאו המלאכים סדומה

פרק י"ט פסוק א:
"**ויבאו שני המלאכים סדומה בערב...**"

אחרי שהמלאכים ביקרו אצל אברהם אבינו מלאך אחד הלך לדרכו ושני מלאכים המשיכו לסדום. לפי חז"ל הם היו גבריאל שתפקידו להשחית את סדום, ורפאל או מיכאל שתפקידו להציל את לוט (רש"י י"ט, ט"ז). כי אמרו חז"ל (רש"י י"ט, כ"ב) "שאין שני מלאכים נשלחים לדבר אחד".

ונראה קשה, הלא כמה פעמים בסדום כתוב בלשון רבים פעילויות של המלאכים. וכאילו שניהם פעלו ביחד (ומה עם הכלל שמלאך רק עושה שליחות אחת), ודוגמאות:
פרק י"ט פסוק י':

"**וישלחו האנשים את ידם ויבואו את לוט אליהם הביתה ואת הדלת סגרו**"
פרק י"ט פסוק ט"ז:

"**ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו...**"

ונראה להגיד (על פי דברי אור החיים י"ט, ט"ז):
כל זמן שלוט בתוך סדום כל פעולה שעושים המלאכים יש בה גם שליחות של הצלה וגם שליחות של השחתה. כי אי אפשר להשחית את סדום כל עוד לא הצילו את לוט מתוכה.

ולפי זה המלאכים פעלו ביחד במסגרת תפקידם להציל את לוט כדי להגיע להשחתת סדום.

אבל מיד שלוט בחוץ, מיד אחרי שהוציאו אותו ומשפחתו מסדום, הלשון משתנה מיד ללשון יחיד, שרק מלאך אחד דיבר אליו, ודוגמאות:

פרק י"ט פסוק י"ז:
"**ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך...**"

פרק י"ט פסוק כ"א:
"**ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה...**"

פרק י"ט פסוק כ"ב:
"**כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה**"

ונשאר הכלל שכל מלאך עושה רק שליחות אחת אבל לפעמים הם פעלים ביחד כל אחד במסגרת שליחותו.

ועוד :

"ויבאו שני המלאכים" ראש תיבות, אותיות: ו', ש', ה' עולה 311
רפאל עולה 311

רמז שרפאל היה אחד משני המלאכים.

הדבר הזה שנוי במחלוקת חז"ל. יש אומרים (רש"י, אור החיים) ששני המלאכים שהלכו לסדום היו רפאל וגבריאל. ויש אומרים (רבנו בחיי, חזקוני, ליקוטי בבלי וירושלמי) ששני המלאכים שהלכו לסדום היו מיכאל וגבריאל.

* * * * *

"ומצות אפה"

פרק י"ט פסוק ג':

"ויפצר בם מאד ויסרו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו"
רש"י: "בפסח היה .."

"אפה ויאכלו" עולה 159 ועוד 9 אותיות ועוד 2 מילים עולה **170**
בפסח היה עולה **170**

אולי רמז לדברי רש"י.

* * * * *

לוט ואנשי סדם

פרק י"ט פסוק ו':

"וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לֹט הַפֶּתַח וְהַדְלֵת סֹגֵר אַחֲרָיו"

רמב"ן י"ט, ח': "מתוך שבחו של האיש הזה באנו לידי גנותו שהיה טורח מאד על אכסניא שלו להציל אותם מפני שבאו בצל קורתו. אבל שיפס אנשי העיר בהפקר בנותיו, אין זה כי אם רע לב..."

"הַפֶּתַח וְהַדְלֵת סֹגֵר אַחֲרָיו" סוף תיבות, אותיות: ה', ת', ר', ו' אותיות המילה **"התרו"**.

להגיד שלוט יצא להתרות בהם, להזהיר אותם לא לפגוע באנשים שבאו אליו. ובו זמנית שתי בנותיו **"התרו"** לזנות על דבורו.

ולמרות שהוא פעל להציל את האורחים, נכשל בזה שהוא היה מוכן להפקיר את שתי בנותיו. ובזה הראה שהפקיר את כל התורה והמצוות שראה בבית אברהם אבינו, ולפי: **הפקר בנותיו** באתב"ש: **צוקג שטפאמף** עולה 613

וגם:

פרק י"ט פסוק ח':

"הִנֵּה נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אִישׁ..."

"שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא" סוף תיבות, אותיות: י', ת', ר', א' עולה 611 למנין המילה **"תורה"**.

המעשה הזה של לוט עומד בניגוד מוחלט לתפיסת אברהם אבינו בעולם ששמר תרי"ג מצוות והתורה.

ואנשי סדום הפצירו בו:

פרק י"ט פסוק ט':

"...וַיַּפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדְּלֵת"

ונשאלת השאלה למה כתוב **"באיש"** וגם **"בלוט"**?

ונראה להגיד:

בהתחלה הפצירו בו כאילו הוא אחד מהם, **"באיש"**, קרי כאחד מאנשי סדם. וכאשר ראו שזה לא עזר המשיכו להפציר **"בלוט"** קרי להזכיר לו שלמרות שהוא חושב שהוא יותר טוב מהם ומטיף להם תוכחה ("ויאמרו האחד בא לגור וישפט שפוט") אתה לא יותר טוב מאתנו כי אתה **"לוט"** מוכן להפקיר את שתי בנותיך לזנות.

ואם דברי לוט היו יוצאים לפועל, ובנותיו היו מגיעים לידי אנשי סדום, בואו (אורו) של מלך המשיח שיבוא דרך **"רות"** המואביה עם **"בועז"** בסכנה, ולפי:

"וַיִּגְשׁוּ לְשֹׁבֵר הַדְּלֵת" סוף תיבות, אותיות: ו', ר', ת' אותיות המילה **"רות"**.

"באיש בלוט מאד ויגשו לשבר הדלת"

ראש תיבות, אותיות: ב', ב', מ', ו', ל', ה' עולה 85 לנין המילה 'בועז'.
כי:

'רות ובועז' עולה 697

'אורו של משיח' באתב"ש: תפגף בד יבמס עולה 697
כי דרך 'רות ובועז' 'אורו של משיח' יופיע בעולם.

ובמישור הרעיוני:
המקום הטבעי של הבן אדם זה בביתו. והדלת שומר עליו שלא יבוא עליו אנשים וייקחו אותו נגד רצונו החוצה (מן של 'גלות', שהוצא מביתו בכוח). וכאן אם אנשי סדום היו מצליחים 'לשבור הדלת' גם בנות לוט היו נלקחות על ידי ההמון מביתם (לגלות) וזה אולי יגרום לעיכוב בואו של מלך המשיח ובעתיד בני ישראל יישארו עוד זמן במצב של 'גלות', ורמז:
"הדלת" עולה 439 למנין המילה 'גלות'

"לשבור הדלת" – שבירת הדלת מסמל יציאה לגלות. כי הדלת שומר על כל מה שיש בתוך הבית. וכאשר שוברים את הדלת מי שבתוך הבית חשוף, ובקלות ניתן להוציאו מביתו (להוציאו לגלות).

* * * * *

"עד מי לך פה"

פרק י"ט פסוק י"ב:

"עד מי לך פה חתן ובניך ובנתיך..."

בעל הטורים (על המילה "פה") : בגימטריא בועז, רמז לבעז שיצא"
(בועז עולה 85 למנין המילה "פה")

ועוד :

עולה 458

"חתן"

בועז באתב"ש : **שפזע** עולה 457 ועוד המילה עולה 458

* * * * *

רמזים לעתיד (בועז, רות, דוד המלך) מלוט בסדום

פרק י"ט פסוק י"ב:

"וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט עַד מִי לָךְ פֶּה חֵתָן וּבִנְךָ וּבִנְתְּךָ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם"

"וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט עַד מִי לָךְ פֶּה חֵתָן"

מהאות 'ר' הראשון בפסוק בדלוג 10 אותיות, מגעים לאות ה' 11 האות 'ו'. עוד דילוג של 10 אותיות מגעים לאות ה' 11 האות 'ת', ביחד המילה **רות**. ואולי הדילוג של 10 אותיות מקרין על דוד המלך שנולד אחרי 10 דורות מיהודה והוא היה ה' 11. יהודה, פרץ, חצרון, רם, עמינדב, נחשון, שלמן, בעז, עובד, ישי, דוד.

(1) **"האנשים אל לוט"**

סוף תיבות, אותיות: ס, ל, ט	עולה	79
בעז	עולה	79

(2) **"וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל לוֹט"**

סוף תיבות, אותיות: ו, ס, ל, ט	עולה	85
בועז	עולה	85

(3) **"האנשים אל לוט עד מי"**

רות	עולה	606
	עולה	606

(4) **"אל לוט עד מי לך פה חתן ובנך ובנתך וכל אשר לך בעיר הוצא מן"**

ראש תיבות, אותיות:

א, ל, ע, מ, ל, פ, ח, ו, ו, ו, א, ל, ב, ה, מ	עולה	355
ערפה	עולה	355

(5) **"לוט עד מי לך פה"**

באתב"ש:

כפן זק ים כל וץ	עולה	453
מלך המשיח	עולה	453

(6) **"עד מי"**

סוף תיבות, אותיות: ד, י	עולה	14
דוד	עולה	14

- (7) "עד מי לך פה חתן ובנד"
 סוף תיבות, אותיות: ד, י, ד, ה, ו, ד עולה 109
 דוד המלך עולה 109
- (8) "עד מי לך פה חתן ובנד ובנתך וכל אשר"
 ראש וסוף תיבות, אותיות:
 ע+ד, מ+י, ל+ד, פ+ה, ח+ו, ו+ד, ו+ל, א+ר עולה 606
 רות עולה 606
- (9) "מי לך פה חתן"
 סוף תיבות, אותיות: י, ד, ה, ו עולה 85
 בועז עולה 85
- (10) "מי לך פה חתן ובנד ובנתך וכל אשר"
 סוף תיבות, אותיות: י, ד, ה, ו, ד, ד, ל, ר עולה 355
 ערפה עולה 355
- (11) "חתן ובנד"
 ראש תיבות, אותיות: ח, ו עולה 14
 דוד עולה 14
- (12) "אשר לך בעיר"
 ראש וסוף תיבות, אותיות: א+ר, ל+ד, ב+ר עולה 453
 מלך המשיח עולה 453
- (13) "חתן ובנד ובנתך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום"
 ראש תיבות, אותיות: ח, ו, ו, ו, א, ל, ב, ה, מ, ה עולה 109
 דוד המלך עולה 109
- (14) "עד מי לך פה חתן ובנד ובנתך וכל"
 סוף תיבות, אותיות: ד, י, ד, ה, ו, ד, ד, ל עולה 159
 עגלון עולה 159
- (15) "פה חתן ובנד ובנתך"
 אתב"ש:
 וץ סאט פשטל פשטאל
 סוף תיבות, אותיות: ח, ט, ל, ל עולה 159
 עגלון עולה 159

"לך פה חתן ובנד" (16

אתב"ש:

כל וץ סאט פשטל

159 עולה ל, ט, ל, וץ, ט, ל עולה

159 עולה עגלון

"פה חתן" (17

143 עולה ראש וסוף תיבות, אותיות: פ+ה, ח+ן עולה

143 עולה אבצן

* * * * *

"בחמלת ה' עליו"

פרק י"ט פסוק ט"ז :

"בחמלת ה' עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר"

כאן כתוב "בחמלת ה' עליו"

רמב"ן : "לא בזכותו, רק בחמלת הא-ל וברחמיו הרבים"

ואחרי שאשתו הביטה מאחוריו כתוב :

פרק י"ט פסוק כ"ו : **"ותהי נציב מלח"**

"מלח" אותיות המילה **'חמל'**.

במעשה הזה שהיא עשתה הפסיקה החמלה כלפיה.

"נציב" – עומד, ליקוטי מצודות – "ענין העמדה (ירמיה ל"א, כ)", עומד ולא ממשיך הלאה

"מלח" – רמז לחמלה

ועוד (בראשית י"ט, י"ז) – "כהוציאם אתם החוצה" :

"כהוציאם" עולה 655

"ותהי נציב מלח"

באתב"ש : **פאצם טהמש יכס** עולה 655

אחרי שהיא חטאה, ולא ניתקה את עצמה מסדום ("ותבט אשתו מאחוריו") ועשתה הפך

"כהוציאם", החמלה שהייתה לה עמד ולא המשיכה אתה, "ותהי נציב מלח" (הפכה

למחוסר חמלה), והיא נספתה.

ואולי יש עוד רמז כאן – רמז שאשתו לא תמשיך אתו אחרי שיצאו מסדום ותהפוך לנציב מלח ("כהוציאם", מקרין על "ותהי נציב מלח"). ולמה? כדי שיצא מלך המשיח מזרעו של לוט (דוד המלך מרות שבא ממואב). ואם כן למה יצאה בכלל? אולי בגלל לוט, שאם אשתו לא תצא אתו אולי הוא לא רק יהסס לצאת (בגלל שחש על ממנו, ובגלל שפחד) אלא יסרב לצאת.

ועוד :

ונשאלת השאלה, למה כתוב גם **"ויצאהו"** וגם **"וינחהו"**?

הלא אם הוציאו אותו מחוץ לעיר ברור שהניחו אותו שמה.

ואם הניחו אותו מחוץ לעיר ברור שהוציאו אותו מהעיר.

ונראה לי להגיד :

שצריכים את שתי הלשונות.

כי לוט לא רצה לצאת מהעיר וכמו שמעיד הכתוב : **"ויתמהמה"**

רש"י : "כדי להציל ממנו"

לוט היסס ולא יכול היה לצאת מסדום בגלל הפחד (אבן עזרא), או לא רצה לצאת ובגלל שהיה בהול על ממנו להצילו (רש"י). ואז המלאכים היו צריכים להחזיק בו, כמו

שכתוב :

פרק י"ט פסוק ט"ז :

"וּיַחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בִּידוֹ וּבִידוֹ אֶשְׁתּוֹ וּבִידוֹ שְׁתֵּי בָנָיו"

"וּיַחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים" עולה 506

"בְּחִמְלַת הַיָּד" עולה 506

שלמרות שהוא היסס בדבר, בגלל חמלת ה' כלפיו החזיקו בו נגד רצונו.

"וּיַחְזִיקוּ" – זה מעשה ראשון כדי שלא יתחיל לחפש בתוך העיר אחר ממנו ורכושו.

"וּיַצִּיאוּהוּ" – זה מעשה שני שהיו צריכים להוציאו מהמקום בכוח.

"וַיִּנְחָהוּ" – זה מעשה שלישי שלא נתנו לו לחזור לעיר אלא שיישאר בחוץ.

ועוד נשאלת השאלה :

אמרו חז"ל "אין מלאך אחד עושה שתי שליחות ואין שני מלאכים עושים שליחות אחת"

(ראה רש"י). אם ככה למה כתוב כאן "וּיַחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים"?

משמע שני המלאכים (רפאל או מיכאל עם גבריאל) החזיקו בו. והלא כתוב :

פרק י"ט פסוק ט"ז :

"וּיַחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בִּידוֹ וּבִידוֹ אֶשְׁתּוֹ וּבִידוֹ שְׁתֵּי בָנָיו"

וכאן כתוב "הָאֲנָשִׁים" לשון רבים.

(וגם כדי להחזיק בארבע אנשים צריך ארבע ידיים. ורק לשני המלאכים ביחד יש ארבע ידיים)

ומפרש :

אור החיים : "כי להיות שהמציל שהוא רפאל הוא המציל וגבריאל אינו אלא מסייע לא

מקרי זה עושה שליחות"

מאיר עינינו כאן אור החיים שלסייע בשליחות זה לא שליחות, ולא פוגע בשליחות.

כי לפי אור החיים גבריאל לא יכול לעשות שליחותו עד שרפאל מציל. אז הסיוע של

גבריאל זה חלק משליחותו כדי שיוכל לעשות שליחותו.

כתוב אחרי זה **"וּיַצִּיאוּהוּ וַיִּנְחָהוּ מִחוּץ לָעִיר"**. וכאן לא כתוב מי הוציא.

(התוספות מפרש ששני המלאכים הוציאו, ורפאל המשיך ללוות את לוט לצוער).

ונראה לי להגיד :

נשים לב שכאן הכתוב מדבר על היחיד ("וּיַצִּיאוּהוּ וַיִּנְחָהוּ", שהוציאו את לוט).

ומיד אחרי זה כתוב : (בראשית י"ט, י"ז) **"וַיְהִי כְהוֹצִיאָם אֹתָם"** מדבר על כולם.

ולהוציא את היחיד, מלאך אחד מספיק. ואולי ציין הוצאת היחיד (ולא כתוב ויוציאם וינחם) לרמוז לנו שכמו שצריך רק מלאך אחד להוציא אחד מהם ("וּיַצִּיאוּהוּ וַיִּנְחָהוּ") כך גם ליתר האנשים.

(שרפאל הוציא כל אחד לבד החוצה. וגבריאל רק החזיק בס בפנים עד הוצאתם אולי כדי שלא יברחו לחפש אחר רכושם. ואולי זה היה חלק מחמלת ה' עליו שניתן גם למלאך גבריאל לסייע בהצלתם). שהוצאתם (של כולם "וַיְהִי כְהוֹצִיאָם") הייתה בדומה להוצאת היחיד ("וּיַצִּיאוּהוּ וַיִּנְחָהוּ"), שניתן לעשות על ידי מלאך אחד.

* * * * *

"כהוציאם אתם"

פרק י"ט פסוק י"ז:

"ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריד ואל תעמד בכל הככר ההרה המלט פן תספה"

חזקוני: "היה לו לומר כהוציאם החוצה, אלא לימדך הכתוב דווקא הוציאו ולא את ממנו"

מסביר לנו כאן חזקוני למה כתוב "אתם". בגלל שרק אותם הוציאו ולא את ממונם.

לוט ניצל בזכות אברהם אבינו (וכנראה גם משפחתו), ולפי שמעיד הכתוב:

פרק י"ט פסוק כ"ט: "ויזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה"

אבל להצלת "אתם" - בנותיו אתו, יש סיבה נוספת.

"כהוציאם אתם" עולה 613

רמז שהוצאת לוט ובנותיו כדי שיצא מהם רות המואביה שתשמור 613 מצוות. כי כאשר היא תכנס תחת כנפי השכינה היא תתחייב ב613 מצוות – שתוסיף לעצמה 606 מצוות (כמנין שמה 'רות' העולה 606) נוספות על 7 מצוות בני נח, ותגיע לסה"כ 613 מצוות.

* * * * *

שיחת לוט עם המלאכים

המלאך אמר ללוט,
פרק י"ט פסוק י"ז:
"וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶט עַל נַפְשְׁךָ..."

ולוט ביקש,
פרק י"ט פסוק י"ח:
"וַיֹּאמֶר לוֹט אֱלֹהִים אֵל נָא אֶ-דָּ-נִי"

רק מלאך אחד ("ויאמר" לשון יחיד) אמר ללוט להמלט, ולמה לוט פתח בבקשה לשניהם ("אלהם", לשון רבים)?

ובהמשך השיחה בין לוט למלאכים הכל בלשון יחיד, כי רק המלאך גבריאל, שבא להפוך את סדום, דיבר עם לוט.
פרק י"ט פסוקים כ"א-כ"ב:
"וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִשְׁאַתִּי פֶּנִיךָ גַם לְדַבֵּר הַזֶּה לְבִלְתִּי הַפְּכִי אֶת הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. מִהֵרָה הַמֶּלֶט שְׂמָה כִּי לֹא אוֹכַל לַעֲשׂוֹת דְּבַר עַד בָּאֵךְ שְׂמָה..."

ונראה לי להגיד:
מלאך אחד בא להציל אותו ומלאך אחד בא להפוך את סדום.
ולוט כנראה ביקש משני המלאכים בו זמנית כי היה צריך לעזרתם של שניהם כדי להינצל.
ביקש בקשת רחמים מן המלאכים.
ביקש מהמלאך שבא להציל אותו שלא יפסיק להציל אותו כדי שיוכל להגיע לצער.
וביקש מהמלאך שבא להפוך את סדום שיחכה עד שהוא מגיע לצער.

* * * * *

לוט

הגורל דוחף את לוט להגיע למערה שבהר. כי שם יתממש משיח. ולמרות שלוט ביקש ללכת לצוער (ולא להר), כמו שביקש מהמלאכים ביציאתו מסדום: פרק י"ט פסוק כ':

"הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והיא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער היא ותחי נפשי"

היעוד שלו עדיין מכוון:

"נא העיר הזאת קרבה"

סוף תיבות, אותיות: א', ר', ת', ה', עולה למנין 606, למנין המילה 'רות'. היעוד שלו להביא את רות לעולם.

למה לוט ביקש להגיע לצער? הלא היא עיר בכיכר. וערי הכיכר עומדים להיחרס. לפי חז"ל לוט רמז בדבריו (או אמר) למלאכים שצער היא עיר במרחק קרוב לסדום ("העיר הזאת קרבה לנוס שמה"). ובאמת למדו חז"ל מהכתוב (בראשית י"ט, כ"ג): "השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה", שהוא הלך את הדרך מסדום לצוער בתוך הזמן בין עלות השחר לבין הנץ (וירא רבה נ', י'). והם העריכו שזה מרחק של 4 (או 5) מיל (4 או 5 קילומטר). והוא חשב שישפיק להגיע לצוער שהיא קרובה, וספק אם יספיק להגיע להר לפני הרס הכיכר, או שייפגע בדרך קרוב להר (רשב"ם י"ט, ל', חזקוני י"ט, י"ט). הוא חשב שיהיה לו סכנה לנוס להר עכשיו.

(ואולי גם כלול במילה "קרבה", שצער קרובה להר. כי המלאכים רצו שהוא יברח להר. ולפי זה בקשתו להגיע לצוער זה כנראה רק לזמן מועט בדרכו להר)

וגם במה שאמר "והיא מצער" למדו מזה חז"ל (ראה רש"י) שצוער עיר יותר צעירה מסדום ובשנה אחת, סדום בת 52 שנה וצוער בת 51 שנה (ורמז לזה, "אמלטה נא", "נא" 51). ועוד "והיא מצער", (רש"י) "קטנה היא ואנשים בה מעט". יש לה אוכלוסין מועטים משאר ערי הכיכר. ולפי הדברים האלו (שהיא קיימת פחות זמן, ואין בתוכה הרבה אנשים) יש לה פחות חטאים.

ונראה לי להגיד שנוסף על מה שכתבנו למעלה, ללוט היו עוד סיבות למה ללכת לצוער. ואסביר:

כאשר המלאכים אמרו ללוט להוציא משפחתו מסדום הם אמר לו:

פרק י"ט פסוק י"ב:

"עד מי לך פה חתן ובניך ובנתיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום"

כאן המלאכים הזכירו את בניו. ואם היו לו בנים הם נשארו בסדום ונספו. ובלי בנים לוט נחשב כמת. וגם שתי בנותיו שיצאו אתו מסדום לא הייתה להן חתנים והם לא יביאו לו נכדים שנחשבים גם הם כבנים. ואולי בגלל זה לוט רצה מאד להגיע למקום ישוב (למרות שדומה קצת לעיר שבוא יצא משם) כדי למצוא לבנותיו חתנים שיביאו לו נכדים. ואחרי שמתה אשתו בדרך לצוער, אולי גם רצה למצוא לעצמו עוד אישה. ועוד, הוא כנראה השאיר בסדום הרבה מרכוש, כמו שכתוב "ויתמהמה", (רש"י) "כדי להציל ממנו". שהוא היסס ועקב את היציאה שלו מסדום כדי להוציא את ממנו. אבל המלאכים הוציאו אותו משם בכוח. ובעיר, בישוב שיש שם אנשים (שאין בהר), הוא יכול למצוא פרנסה לעצמו, כי חז"ל אמרו שהוא היה לווי לאנשי סדום בריבית. ואולי גם לזה התכוון באמרו **"ותחי נפשי"**. כי השרוי בלא בנים נחשב כמת, והעני

נחשב כמות, ולפי זה אפשר להגיד שתחיית נפשו גם תלויה בבנים ובפרנסה.

ועוד :

"הנה נא העיר הזאת קרבה"

סוף תיבות, אותיות : ה', א', ר', ת', ה', עולה 611, למנין המילה 'תורה'.
לרמוז :

אם אגיע לעיר (ולא להר) שם אני יכול לדאוג לקיום מצוות התורה על ידי בנותיי (שבע מצוות בני נח) שאחד מהם זה פרו ורבו. ולמצוא חתנים לבנותיי, "ותחי נפשי".

ואולי רמז לזה ממה שאמר "העיר הזאת קרבה לנוס שמה" :

"לנוס שמה" עולה 491 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 500 למנין המילים פרו ורבו.

"ותחי נפשי", שההצלה שלי, בגלל 'רות' המואבייה (ונעמה העמונית שיצאו מזרעו).

רות תתקרב ("הזאת קרבה") לשמור מצוות 'תורה' – תתגייס

(בקבלת עול 'תורה' על עצמה, רות הוסיפה 606 מצוות לעצמה כמנין שמה 'רות'. וזה בנוסף על 7 מצוות בני נח שהיו לה לפני זה).

אחרי זמן, הגורל דוחף אותו שוב, לצאת מצוער ולשבת במערה בהר :
פרק י"ט פסוק ל' :

"ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער"

האם אפשר להגיד שלוט באמת רצה לשבת בצוער?

הלא הוא הכיר את המקום. כי לפי חז"ל הוא הסתובב בין ערי הכיכר. ואז בטח הכיר אותם. אלא נראה להגיד :

"כי ירא לשבת בצוער" - לא דבר חדש, אלא ירא לשבת שם גם כאשר הוא היה בדרך אליה. והוא הלך לצוער לפי הנסיבות שמנינו למעלה, להציל את עצמו (ולפי "ותחי נפשי"). אבל בסופו של דבר לוט לא התכוון להישאר בצוער, אלא להגיע לשמה באופן זמני ואחר כך להמשיך להר.

כי לפי פשט של הכתב אין לנו הוכחה שהוא בכלל נכנס לעיר. אבל מתרגום יונתן בן עוזיאל על המילים "ולוט בא צערה" נראה שהוא לא רק הגיע לעיר, אלא הוא נכנס לעיר. ואם כן, הוא כנראה לא נשאר שם הרבה זמן.

(ונראה שבאותו יום המשיך למערה שבהר. כי המלאכים אישרו הגעתו לצוער כי הוא לא יכול להגיע מהר להר. אבל אחרי שערי הכיכר נהפכו, היה לו עכשיו זמן להמשיך להר. ואין לו הבטחה שאחרי שהוא היה יכול להגיע להר, צוער לא תחרב. ראה רמב"ן).

"כי ירא לשבת בצוער"

סוף תיבות, אותיות : י', א', ת', ר', אותיות המילה 'יראת'. וגם עולה 611, למנין המילה 'תורה'.

ממה ירא? פחד שגם צוער תחרב (רמב"ן, רשב"ם).

כי אין 'יראת תורה' בצוער (אין 'יראת' ה' במקום הזה). ואנשיה לא שומעי 'תורה' (7 מצוות בני נח). ולמרות שאנשיה מועטים, והעיר רק קיים 51 שנה, הם קרובים לסדום (רש"י), ומעשיהם מקולקלים. והוא פחד שהגזירה גם על צוער, ושההפיכה תגיע גם אליה בקרוב.

יש תמהים, איך לוט הצליח להציל את צוער, ואברהם אבינו לא?

(יש אומרים שצוער לא נחרבה. ויש אומרים שצוער כן נחרבה. אבל גם אם צוער נחרבה, היא לא נחרבה בו זמנית עם סדום ושאר ערי הכיכר. בקשת לוט להגיע לשם כן הצילה אותה ואם רק לשעה קלה).

ונראה להגיד שלא הזכות של לוט הצילה את צוער אלא הזכות של אברהם אבינו.
כי כתוב בפרוש:

פרק י"ט, פסוק כ"ט:

"ויוזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט"

למה זכר לאברהם אבינו? היינו מצפים שיזכור את לוט (כי הוא הניצול).
כי (לפי חז"ל) גם ללוט היו זכויות:

- ביחס לאנשי סדום לוט נחשב צדיק יחסית (לפחות כך רמז באומרו למלאכים שהוא לא יכול לנוס ההרה אלא ביקש ללכת לצוער. כי בהר יושב אברהם אבינו וביחס אליו הוא נראה רשע. ופחד שייענש. אבל ביחס לאנשי סדום ולאנשי צוער הוא צדיק)
- הוא דבק באברהם אבינו בהליכתו מחרן.
- הוא שמר על שתיקה במצרים כאשר אברהם אבינו אמר אחותי היא.
- הוא נפרד מאברהם אבינו לפי בקשת אברהם אבינו, ולא הגיע למריבה איתו

אלא, נראה לי להגיד, מה **"ויוזכר אלקים את אברהם"**?
"ויוזכר" – רומז על עניני משפט (ויוזכר' לא הפך שכחה, כי אין שכחה לפניו)
"אלוקים" – רומז על מידת הדין
"את אברהם" – רומז על מה שאמר אברהם אבינו לפניו:
פרק י"ח פסוק כ"ה:

"חללה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע חללה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט"

גם אם מגיע ללוט עונש כי ישב בסדום ולפי 'אוי לרשע ואוי לשכנו',
אברהם אבינו יצא למלחמה נגד ארבעת המלכים כדי להציל אותו.
ואם לוט ייהרג עכשיו, ביחד עם אנשי סדום, זה יהיה בושה לאברהם אבינו הידוע כצדיק, שזכותו ותפילתו לא הציל אפילו את משפחתו, את בן אחיו.
אז הזכירה לאברהם אבינו עצמו. ולוט נשלח (וניצול) מסדום וגם מצוער בזכות (לטובת) אברהם אבינו, ובגלל רות שתצא מזרעו.

ורמזים מהפסוק לייעוד שלו שלא תתגשם בצער אלא בהר:

(1) **"מצער וישב בהר ושתי בנתיו עמו"**

סוף תיבות, אותיות: ר', ב', ר', י', ו', ו' עולה 424
משיח בן דוד עולה 424

(2) **"מצער וישב בהר ושתי בנתיו עמו"**

באתב"ש :

יהזג פמבש שצג פבאם שטאמף זיף

ראש תיבות, אותיות: י', פ', ש', פ', ש', ז', עולה **777**

רות ונעמה עולה **777**

(3) **"בהר ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת"**

באתב"ש :

שצג פבאם שטאמף זיף לס מגת כבשא

ראש תיבות, אותיות: ש', פ', ש', ז', ל', מ', כ', עולה **777**

רות ונעמה עולה **777**

(4) **"ושתי בנתיו עמו כי ירא לשבת בצוער"**

באתב"ש :

פבאם שטאמף זיף לס מגת כבשא שהפזג

ראש תיבות, אותיות: פ', ש', ז', ל', מ', כ', ש', עולה **777**

רות ונעמה עולה **777**

גם רמז לעתיד על שתי בנותיו, והם רות ונעמה.

* * * * *

"ולוט בא צערה"

המלאכים אמרו ללוט להימלט להר ולוט ביקש:

פרק י"ט פסוקים כ"א-כ"ב:

"הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער. אימלטה נא שמה הלוא מצער היא ותחי נפשי"

לפי חז"ל לוט סירב להימלט ההרה בגלל שהוא:

- (1) חשב שכאשר הוא יושב בסדום, יחסית לאנשי סדום הוא נידון כצדיק, אבל אם ימלט להר, כמו שאמרו לו המלאכים - **"ההרה המלט"**, מקום שנמצא אברהם (המילה 'הר' גם כינוי לאברהם) ידונו אותו כרשע (רש"י, מדרש רבה).
- (2) היפרד מאברהם, ואיך הוא יגיע עכשיו להר - מקום של אברהם (וירא רבה נ', י"א).
- (3) פחד משינוי מזג אוויר מהעמק להר. **"פן תדבקני הרעה ומתי"** - כמו שמנוה היפה לנוה הרע בודק, גם הפוך, מנוה הרע לנוה היפה בודק (וירא רבה נ', י"א). ומשמעות הדבר - שינוי מקום ישיבתו מנוה הרע (מקום מזג אוויר פחות טוב, כמו עמק של הככר, סדום) לנוה הטוב (להר, ששם מזג האוויר יותר טוב) יעמיד את גופו בבדיקה ואולי יחלש, ויחלה במחלה, וימות.
- (4) קיבל הוראה מהמלאכים - **"המלט על נפשך"**, **"מהר המלט"**. ולוט חשב שאי אפשר להגיע להר בתוך הזמן שבין עלות השחר עד לזריחת השמש (שעה שסדום נחרבה).
- (5) חס על ממונו, רכושו, ובנותיו הנשואות בתוך עיר. **"ויתמהמה"**, לשון המדרש **"תמהון אחר תמהון"**, שהיסס על שני דברים, הבנות והעושר (פירוש מהר"י).

לוט ביקש להימלט לצוער בגלל שהיא עיר:

- (1) קרובה לסדום
- (2) צעירה מסדום

קרובה - אפשר להגיע אליה מהר.

המלאכים אמרו ללוט **"המלט על נפשך"**.

לפי חז"ל צוער מרחק של 5 מיל מסדום (וירא רבה נ', י" - בעל הטורים). לוט עשה את המרחק הזה בזמן שלוקח לאדם בנוני ללכת רק 4 מיל (מדרש רבה). ובמונחים של היום זה הזמן ללכת כ-4 קילומטרים. כמו שכתוב **"וכמו השחר עלה ויאצו המלאכים בלוט"**, המלאכים 'האצו' בו וקצרו לו הדרך כדי שיגיע לצוער מהר (מדרש רבה). אדם בנוני הולך 10 פרסה ביום - 40 מיל. לפי זה יוצא ש-4 מיל אפשר ללכת ב-72 דקות. לוט יצא מסדום לקראת בוקר ה-16 בחודש ניסן.
(16) בניסן לפי מדרש רבה, אבל ראיתי כי כתוב "ויבאו שני המלאכים סדמה בערב", ודורשים על המילה 'בערב' - ליל פסח. ואז זה היה 15 בניסן, ליל הסדר. לפי זה לוט יצא מסדום בבוקר של ה-15 בניסן לצוער. ועוד רמז שפסח היה, "ויעש להם משתה ומצות אפו" (והוא הגיע לצוער אחרי 72 דקות משהאיר פני המזרח שזה 144 דקות אחרי עמוד השחר. כאשר השמש עלה על הארץ).

(כתב יונתן בו עוזיאל י"ט, כ"ג: "שמשא עברית ימא ונפק על ארעה בסוף תלת שעין ולוט על לזוער". לפי הפרוש הזה לוט הגיע לצוער בסוף שעה השלישית של היום - 180 דקות אחרי עמוד השחר. וזה יותר מאוחר 36 דקות ממה שחישבנו על סמך מדרש רבה. אולי התרגום לקח הזמן ללכת 5 מיל

ממש, שזה המרחק מסדום לצוער, כזמן בין אור ראשון להנץ. וגם לקח זמן מעמוד השחר לאור ראשון דומה. ובגלל שזמן הליכה 5 מיל לבן אדם בנוני זה 90 דקות, מקבלים שמעמוד השחר עד הנץ זה 180 דקות או 3 שעות כפי התרגום. בלוח שלנו הזמן בין עלות השחר עד הנץ רק כ 90 דקות, וכל זה צריך עיון).

וירא רבה נ', י"א :
 "אמר הקב"ה אם אני רודה אותן ביום עכשיו הם אומרים אילו היתה לבנה שם היתה מקיימת עלינו אם אני רודה אותם בלילה עכשיו הם אומרים אילו היתה שם החמה היתה מקיימת עלינו אלא נקם מהם בשעה עשר בניסן בשעה שהחמה ולבנה עומדים ברקיע הה"ד השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וגו' "
 לפי מדרש רבה ה' הפך את הכרכים האלו דפקוה ביום הזה (אמצע החודש) ודפקוה בשעה הזאת, להראות לאנשי הכרכים שהמזלות שהם בוטחים בהם לא יצילו אותם כי אין בהם ממש והם הבל וריק.

צעירה - שעונותיה מועטים.
 לפי חז"ל (גמרא שבת) צוער עיר יותר חדשה מסדום והיא נבנתה לפי 51 שנה וסדום לפני 52 שנה.
 רש"י : "אמלטה נא שמה"
 "נא" עולה 51. ועוד כתוב "קרובה היא", ופרושה שהיא יותר קרובה להפלגה, שאחרי זה בנו את הכרכים וצוער יותר חדשה מסדום.
 יוצא שצוער רק שנה אחת יותר חדשה מסדום ולמרות זאת לוט אומר "מצער היא".

זה סברת הגמרא – ונשאלת השאלה :
 מנין שבגלל שהיא צעירה בשנה אחת יש לה פחות עוונות
 (כי פחות שנים לא בהכרח מצביע על פחות עוונות. כי יש גם קצב עשית עוונות, ואיכות העוונות, וכמות האנשים העושים עוונות. ונראה קשה להבין דבר זה מהבדל של שנה בקיומם).
 ואולי יש גיבוי לרעיון הזה (שהעיר צער היתה פחות רעה מיתר הכרכים) ממלחמת ארבעת המלכים עם חמשת המלכים. שם כתוב "מלך בלע היא צער", ולא כתוב שם של מלך בלע. אבל אצל יתר הכרכים כן כתוב שמותם של מלכיהם. חז"ל דרשו את שמות המלכים לגנאי (רש"י, לך רבה מ"ב, ה'). ויש שפרש (שפתי חכמים, לך לך י"ד, ב') שלא כתוב שם של מלך בלע כי יכול להיות שהוא היה פחות רע מיתר המלכים של סדום ועמורה, אדמה, וצבויים (ולפי זה שמו לא כתוב ואין במה לדרוש אותו לגני כמותם).
 ועוד, התקבלה בקשת לוט להימלט לצוער במקום להימלט להר. וגם הניחו לצוער ולא נחרבה העיר בגללו (לפחות כל זמן שלוט היה שמה). אבל לגבי יתר הכרכים לא היה שום פשרה.
 (עובדה, נוכחות לוט בעיר סדום עקבה הפורענות מלהתחיל "כי לא נוכל לעשות דבר עד באך שמה", אבל בכול זאת המלאכים הוציאו את לוט ומשפחתו בחזקה מהעיר - "ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו... ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר", ואמרו לו "המלט על נפשך").

גם לתוספת (או לשינוי) שם העיר 'בלע' ל 'צוער' יש משמעות.
 ועוד, בפעם הראשונה שמופיעה שם העיר כתוב - "באכה עד צער". וגם אצל מלחמת ארבעת המלכים עם חמשת המלכים כתוב "בלע היא צער". המילה "צוער", כתובה חסר (בלי האות ו'). אבל אצל לוט המילה "צוער" כתובה מלא.
 הדברים האלו רמזים שמה שהוא השתנה אצל העיר "בלע".
 העיר "בלע", שהיא "צוער" (כתב חסר) אולי מראה על רשעתה. כי אותיות המילה "צוער"

זה אותיות המילה **'צער'** (עם פתח תחת אותיות הצדי והעין). שהיא עיר הגורמת 'צער' במעשיה. והיא נידונה עם יתר הכרכים להפיכה. אבל בגלל לוט, ומיעוט עוונותיה ביחס ליתר הכרכים, הנרמז במילים **"מצער היא"**, קראו לה **"צוער"** - **"על כן קראו שמה צוער"** (כתב מלא), והיא קבלה הערכה להיתקים. (ואולי אות ו' הנוסף מראה על זמן הערכה שקבלה, קרי 6 שעות. אבל לא מצאתי שום מקור לזה)

מכל זה אפשר ללמוד שהעיר צוער היא פחות 'רעה' מיתר הכרכים של הכיכר ובתוספת נוכחות של צדיק יחסית (לוט) בתוכה, היא נצלה (ולו רק באופן זמני).

ומסקנת הגמרא:

"אמר רב לעולם יחזור אדם לישוב בעיר ששיבתה קרובה שמתוך ששיבתה קרובה עונותיה מועטים" (גמרא שבת דף י', ומובא גם במדרש ילקוט שמעוני וירא פ"ד). שאדם ידור בעיר יותר חדשה מבעיר יותר עתיקה (כי יש יותר סיכוי שעונותיה מועטים).

ואולי יש רמז מהמילה **"מצער"**, אותיות: **מ', צ', ע', ר'**

מ' – מועטים

צ' – צרותיה, צערה

ע' – עוונותיה

ר' – רשעתה

ואולי גם ניתן להגיד שהמילה **"מצער"** בנוי מהאות **מ'** והמילה **"צער"**. ולפי הכלל שאות **מ'** יכול להראות על חלק מהכלל (כמו המילה 'מראשית' משמעו לא כל ראשית, אצל בכורים, רק משבעת המינים) גם כאן מ- צער, חלק של 'צער' ולא כל 'צער' – קרי צוער גורם פחות 'צער' (בהתנהגותה) מיתר הכרכים.

צוער לא רק **"מצער"** (עוונותיה מועטים, עיר לא כל כך חשובה) – היא גם עיר 'קטנה' (רש"י, גם יותן בן עזיאל מתרגם "צוער" - זוער) ויש בא פחות אוכלוסין. יתרונה העיקרית בשביל לוט זה שיש לה סיכוי להינצל בגלל 'שעוונותיה מועטים' ביחס ליתר הכרכים.

ובכל זאת לוט יצא מצוער ועלה להר וישב במערה, **"כי פחד לשבת בצוער"**. ונשאלות השאלות:

1) למה עכשיו הוא פחד ולא לפני כן? הלא לוט האהיל בכל ערי הכיכר ("ויאהל עד סדום") והוא הכיר את אנשי המקום.

2) למה עכשיו הוא הלך להר, מקום שהוא סירב ללכת אליו לפני כן?

ואפשר לתרץ:

לוט פחד להישאר בצוער כי הוא חשב שהפורענות תגיע גם לצוער. כי גם היא נדונה עם יתר הכרכים אלא שהיא ניצולה זמנית בגללו - בגלל שהוא היה צריך להימלט 'מהר' מסדום. ואישרו לו להגיע לעיר קרובה שעונותיה מועטים. אבל עכשיו שהבהלה עברה, ההפיכה תגיע גם עד צוער.

וזה לפי דעות בחז"ל שאחרי שלוט יצא מצוער העיר נהרסה (ראה פרוש מהרז"ו, לך לך רבה מ"ב, ה'). וזה מתאים לעובדה שאברהם שביקש להציל את הכרכים, לא נענה. וגם בנות לוט במערה השבו שכל העולם נחרב.

לוט לא חשש להגיע עכשיו להר, (כמו שאמרו לו אז המלאכים "ההרה המלט"), כי נראה שכל

הסיבות שרשמנו לעיל שבגללם לוט לא רצה להגיע להר כבר לא כל כך שיכים :

- (1) הוא הגיע להר באזור של העיר צוער. וצוער 5 מיל מסדום. יתכן שאזור ההר מול צוער זה לא אותו האזור ההר מול סדום, ולא כל כך קרוב למקום אברהם.
- (2) בגלל שישב במערה (לבד עם בנותיו) ולא בעיר עם אנשים, הוא לא פחד מזכויותיו, וממעשיו ביחס לאחרים.
- (3) הוא עלה להר אבל הוא ישב במערה (המערה היתה בתחתית ההר, מדרש רבה). לפי זה יוצא שהוא לא בהכרח עבר מנוה הרע לנוה היפה, כי מזג האוויר בתוך מערה שונה מזה בהר (ופחות צח ויפה).
- (4) בחירתו לנוס לצוער היתה (בלית ברירה) כי הוא לא היה יכול להימלט 'מהר' להר. אבל אחרי שהגיע לצוער, ויתר הכרכים נהפכו, לא היה זמן עכשיו להמשיך להר.
- (5) כבר נאבד ממנו, רכושו, ובנותיו הנשואות, במהפכת סדום (ואין עוד מה לחשוב ומה לעשות להצילם).

* * * * *

הוציאו את לוט מסדום בכוח

כאשר נודע לאברהם אבינו שהעיר סדום עומדת להיחרב, הוא מיד פתח בדברים כדי לנסות להציל את העיר על ידי הצדיקים - אם נמצאים כאלו שם.

לעומת זאת, לוט לא מבקש או עושה שום דבר כדי להציל סדום. והלא המלאך אמר לו: פרק י"ט פסוק כ"ב:

"מהר המלט שמה כי לא נוכל לעשות דבר עד באך שמה..."

ואם לוט היה מסרב לצאת מסדום, אולי הוא היה יכול לעקב פורענות סדום. ואם הוא היה מעקב את בואו לצוער, ונשאר בכיכר, אולי הוא גם היה יכול לעקב.

אלא צריך להגיד שלא היה ללוט שום אפשרות לעקב - לא להתנגד לצאת מסדום, כי: פרק י"ט פסוק ט"ז:

"ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו בחמלת ה' עליו ויצאם וינחם מחוץ לעיר"

המלאכים הוציאו את לוט ומשפחתו בכוח מסדום.
"וינחם מחוץ לעיר" – קבעו מקומם מחוץ לעיר.

וגם לא היה לו אפשרות להישאר בכיכר ולא להגיע (או לעקב הגעתו) לצוער.
כי לפי פרוש התוספות המלאך רפאל ליווה אותו מסדום עד צוער (וכנראה דאג שיגיע לשמה במהירות האפשרית כדי לא לעקב).

* * * * *

צוער

כתוב:

פרק י"ט פסוק כ"ב:

"מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על כן קרא שם העיר צוער"

רש"י: "על שם מצער"

שפתי חכמים: "כלומר דעל כרחך איוהיא מעצר' קאי ולא אדסמיך ליה"

לפי רש"י השם צוער על שהעיר מצער. ופירוש הדברים שהיא עיר ציערה בשנה אחת ביחס לסדס (שצוער בת 51 שנים וסדס בת 52 שנים, ראה רש"י י"ט, כ'). ולפי זה יש בא פחות אוכלסין, ופחות חטאים.

ונראה שמה שכתב שפתי חכמים "ולא אדסמיך ליה" רצה להגיד שפירוש רש"י "על שם מצער" כדי שלא נחשוב ששם העיר קשור למה שכתוב בתחילת הפסוק "כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה", השם "צוער" זה לא מטעם 'עצור'. לא בגלל שהמלאך לא היה יכול לעשות דבר, שהוא היה עצור מלפעול עד שלוט הגיע לעיר, אלא מטעם היותה עיר צעירה יחסית.

ואולי עוד רמזים לזה:

(1) **"כי לא אוכל"** ראש תיבות: **כ', ל', א'** עולה 51

(2) **"כן קרא"** סוף תיבות, אותיות: **ן, א'** עולה 51

(3) **"כן קרא"** עולה 409

נ"א באתב"ש: תט עולה 409

(4) **"דבר עד באך שמה"**

באתב"ש: קשג זק שתל ביץ

ראש תיבות, אותיות: ק', ז', ש', ב' עולה 409

נ"א באתב"ש: תט עולה 409

שלא היה יכול עכשיו להפוך גם את צוער בגלל שהיא מצער ורק בת 51 שנה. (ולא בגלל שלוט עדיין לא הגיע שמה)

וכמו שכתוב בבקשת לוט לברוח לצוער במילים "אמלטה נא שמה":

רש"י (י"ט, כ' על המילים "אמלטה נא"): 'נא' בגימטריא נ"א"

* * * * *

הפיכת סדם

כתוב:

פרק י"ט פסוק כ"ד:

"וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים"

רש"י (על המילים "המטיר על סדם"): "בעלות השחר, וכמו שנאמר 'וכמו עלות השחר' (לעל פסוק ט"ו) שעה שהלבנה עומדת ברקיע עם השמש לפי שהיו מהן עובדין לחמה ומהם ללבנה, אמר הקב"ה אם אפרע מהם ביום יהיו עובדי לבנה אומרים אילו היה בלילה שהלבנה מושלת לא היינו חרבין, ואם אפרע מהם בלילה יהיו עובדי החמה אומרים אילו היה ביום כשהחמה מושלת לא היינו חרבין, לכן כתיב 'וכמו השחר עלה', ונפרע מהם בשעה שהחמה והלבנה מושלות (בראשית רבה ג', י"ב)"

שפתי חכמים: "כלומר 'וה' המטיר' לא קאי אקרא שלפניו 'השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה', ואחר כך כשבא לצער המטיר, אלא הכי קאמר, וה' המטיר כלומר כבר קודם שבא לוט לצוער, אלא מעלות השחר קודם שיצא השמש על הארץ"

מסביר לנו רש"י ושפתי חכמים שהפכת סדם התחילה בעלות השחר. (ודווקא אז, כדי להיפרע מאנשי סדם בשעה שהמאורות פועלים בשמים ולהראות להם שאין כלום באמונה הטפילה שלהם ולא ימנע מהם החורבן)

ולבירור הזמנים בבוקר ראה פירוט הזמנים במדרש וירא רבה (ג', י'), ואסביר: יש 3 זמנים - עלות השחר, האיר פני המזרח, ונץ החמה. ולמדו חז"ל שהזמן בין עלות השחר להאיר פני המזרח הינו הזמן שלוקח אדם בינוני ללכת 4 מילויים (כ72 או 80 דקות). ועוד למדו חז"ל מהמילים:

פרק י"ט פסוק ט"ו: "וכמו השחר עלה ויאצו המלאכים בלוט"
כתוב "וכמו" ולא 'כמו', שהזמן בין משיאיר פני מזרח עד הנץ שווה לזמן מעלות השחר עד שהאיר פני המזרח (72 או 80 דקות). וראה פירוש מהר"ז על וירא רבה ג', י').

ונראה שצריך כאן קצת בירורים. ואסביר:
דבר ראשון:

רש"י כתב שהפכת סדם הייתה בעלות השחר, וגם כתב שהפכת סדם הייתה כאשר גם השמש וגם הלבנה פעלו. אבל לפי פירוש שפתי חכמים הפכת סדם הייתה לפני שהשמש יצא על הארץ.

דבר שני:

לפי הפשט לוט הגיע לצוער בזמן נץ החמה, ולפי:
פרק י"ט פסוק כ"ג: "השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה"
ואם הגיע לצוער בנץ החמה אז הוא יצא מסדם, מרחק של 4 מיל (וירא רבה ג', י') – ומסדם לצוער ארבע מילין, 72 דקות לפני זה, בזמן שהאיר פני המזרח.
וזה לא בעלות השחר (כמו שכתב רש"י), אלא 72 דקות אחרי עלות השחר.

ואם המלאכים האיצו בלוט בעלות השחר, ולפי:

פרק י"ט פסוק ט"ו: "וכמו השחר עלה ויאצו המלאכים בלוט"
אז לוט התמהמה כ72 דקות (מעלות השחר עד שהאיר פני המזרח) לפני שהמלאכים הוציאו

אותו בכוח מסדם (ויצא בזמן שהאיר פני המזרח והגיע לצוער בנץ) .
ואם נגיד שלוט רק התמהמה קצת (ולא 72 דקות), ועדיין יצא מסדם בעלות השחר (לפי רש"י), הוא היה מגיע לצוער, מרחק של 4 מיל, בהליכה של 72 דקות. וזה לפני הנץ, וזה לא הזמן של "השמש יצא על הארץ", אלא מוקדם יותר וקרוב לזמן שהאיר פני המזרח.

דבר שלישי:

המלאך אמר ללוט:

פרק י"ט פסוק כ"ב: **"מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה"**
לפי הפשט, הדיבור הזה המשך של הדיבור בפסוק הקודם, ואותו מלאך מדבר עם לוט, וזה המלאך (גבריאֵל) שנשלח להפוך את סדם. והוא מודה שאינו יכול לעשות דבר לפני שלוט יבוא לצוער. ואם כן איך נהפכה סדם כאשר לוט בדרך לצוער ולפני שהגיע לצוער?

דבר רביעי:

פרק י"ט פסוק כ"ב: **"מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה"**
רש"י: "זה עונשן של מלאכים על שאמרו 'כי משחיתים אנחנו' (לעיל פסוק י"ג) ותלו הדבר בעצמן, לפיכך לא זזו משם עד שהוזקקו לומר שאין הדבר ברשותן (בראשית רבה ג', ט"ו)"
הלא בפסוק י"ג כתוב:

פרק י"ט פסוק י"ג: **"כי משחיתים אנחנו את המקום הזה"**
ונראה מהפשט, שהדיבור הזה המשך הדיבור בפסוק הקודם שכתוב:
פרק י"ט פסוק י"ב: **"ויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה..."**
וכתוב **"ויאמרו האנשים" (המלאכים), בלשון רבים, ששניהם אמרו. וכאן כתוב "משחיתים אנחנו" גם בלשון רבים. אבל בפסוק כ"ב רק הודה אחד מהם ("לא אוכל לעשות דבר").**

ועוד: אחד (גבריאֵל) אמר דבר קרוב לאמת, כי הוא היה שליח להפוך את סדם. אבל המלאך השני (מיכאל או רפאל) בכלל לא קשור להפיכת סדם, אלא שולח להציל את לוט. ואיך אמר דבר שרחוק מהאמת ובגבול השקר?
וגם אם נגיד שהמלאך השני היה גם קשור קצת להפיכת סדם, בפסוק כ"ב הדיבור בלשון יחיד, שרק אחד מהמלאכים אמר ללוט. ואם רק גבריאֵל הודה איך המלאך השני קבל את עונשו בזה, הלא הוא לא הודה?

ונראה לי להגיד:

מה שכתב רש"י "בעלות השחר", זה בעלות השחר ממש, ואז מה שכתוב "וכמו שעלה השחר והמלאכים האיצו בלוט", פירושו "וכמו" - כמעת שעלה השחר, טרם שעלה השחר. שהמלאכים האיצו בלוט קצת לפני עלות השחר ובגלל שהוא התמהמה קצת הוציאו אותו מסדם בדיוק בעלות השחר. או אפשר גם להגיד שהמלאכים האיצו בלוט ממש בעלות השחר ובגלל שהוא התמהמה קצת, יציאתו מסדם היה קרוב לעלות השחר אבל לא בעלות השחר ממש. בכל מקרה יציאתו מסדם בזמן שהתחיל קרני השמש להאיר את העולם, אבל עדיין השמש לא יצא על הארץ (לפי דברי שפתי חכמים), עדיין לפני הנץ, ועדיין נראה הלבנה בשמים. כי הפכת סדם הייתה ב16 בניסן זמן שהלבנה בחזקה, ונראה גם בבוקר אחרי שהאיר פני המזרח.

ונראה שכדי להסביר שיטת רש"י (שלוט יצא בעלות השחר ואז היה מגיע לצוער כאשר האיר פני המזרח, ולא בנץ) צריך להגיד שמה שכתוב "השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה" – הדברים לא לפי הסדר שכתוב בפסוק, אלא לוט כבר בא לצוער, הוא כבר נמצא בצוער כאשר השמש יצא על הארץ (ולא בדיוק כאשר הגיע לצוער השמש יצא על הארץ, אלא אחרי שכבר היה שמה 72 דקות).

ויתכן שלמרות שבפסוק הקודם נראה לנו שדברו 2 המלאכים אל לוט, בדיבור "כי משחיתים אנחנו את המקום הזה" (אמרו "אנחנו"), יכול להיות שרק אחד המלאכים דיבר אל לוט, והמילה "אנחנו" פירושו אני השליח, וה', ובית דינו. כי כתוב בהפכה: פרק י"ט פסוק כ"ד:

"וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים"

רש"י: "כל מקום שנאמר 'וה' ", הוא ובית דינו"

רשב"ם (על המילים "וה' המטיר"): "המלאך גבריאל"

רשב"ם (על המילים "מאת היי"): "שכינה ממש"

חזקוני: "נמצא בבראשית רבה (נ"א, ב') ובתנחומא, הראשון הוא גבריאל, דהכי קים לן דהוא שר של אש, והשני הוא הקב"ה".

מזה יוצא שרק מלאך אחד היה צריך להודות (וזה עונשו) שאין הפכת סדם בשליטתו, כי רק אחד אמר "כי משחיתים אנחנו". (ולפי זה לא צריך לכלול המלאך השני בדיבור כלל. ומה שכתב רש"י "זה עונשו", לשון רבים, וכלל את המלאך השני באחריות הדיבור אולי בגלל שהמלאך השני שתק כאשר שמע את זה).

ומה שכתוב "כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה", לאו דווקא שלוט יגיע ממש לצוער, אלא שהוא יצא לדרך לכיוון צוער. "בא שמה" - שהולך לשמה.

ועוד:

לפי רש"י ושפתי חכמים סדר הפסוקים לא לפי שהתרחשו המעשים. כי כתוב ראשון:

פרק י"ט פסוק כ"ג: **"השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה"**

ומיד אחרי זה כתוב:

פרק י"ט פסוק כ"ד: **"וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים"**

וכתב:

שפתי חכמים ("וה' המטיר"): "כלומר כבר קודם שבא לוט לצוער"

שה' כבר המטיר על סדם לפני שלוט הגיע לצוער.

ולמרות שאין מוקדם או מאוחר בתורה כאן זה באותו נושא ולא בנושאים שונים.

ונראה להגיד שאם היה כתוב לפי הסדר שהתרחשו המעשים, קרי ראשון כתוב "וה' המטיר, ואחרי זה "השמש יצא על הארץ", היינו יודעים שהפכת סדם הייתה בעלות השחר אבל לא היה מסתדר לנו הפסוק "השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה". כי גם אם נגיד משמעות הפסוק הזה הוא שכאשר לוט הגיע לצוער השמש יצא על הארץ, שהוא הגיע בזמן של הנץ ממש, או אם נגיד משמעות הפסיק הזה שלוט כבר היה בצוער כאשר השמש יצא על הארץ, בכול מקרא היה לנו קשה. כי הזמן בין עלות השחר להנץ זה לפחות 144 דקות והמרחק בין סדם לצוער רק 72 דקות. אבל כאשר כתוב לפי הסדר שכתוב ("השמש יצא על הארץ", ואחרי זה "וה' המטיר על סדם") ניתן להסביר שלוט יצא בעלות השחר (לפי שיטת רש"י) ואז הגיע לצוער אחרי 72 דקות וזה בזמן שהאיר פני המזרח, ורק אחרי זה, כאשר הוא כבר היה בצוער 72 דקות, השמש יצא על הארץ (ואז כנראה כבר לא רואים את הלבנה כי כבר תש כוחה להאיר בתוך עוצמת השמש על הארץ).

בזכות אברהם אבינו ה' עשה 'חסד' גדול עם לוט. ונתן ללוט להגיע לצוער (ולפי מה שלוט ביקש בראשית י"ט, כ' – "אמלטה נא שמה הלא מצער היא ותחי נפשי"). והמרחק מסדם לצוער זמן הליכת אדם 4 מילין (וירא רבה ג', י) או 5 מילין (גמרא יומא ל"ג). אבל גם אם המרחק לצוער 5 מילין לוט הגיע לצוער בזמן שלוקח אדם ללכת רק 4 מילין, ולפי:

פרק י"ט פסוק ט"ו: "וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט"
לא רק האיצו בו לצאת מסדס מהר אלא גם "ויאיצו", מלאך הביא אותו לצוער מהר,
ולפי:

וירא רבה (ג', י'): "א"ר זעירא המלאך היה מקדר לפניהם את הדרך"
פירוש, מלאך לווה את לוט לצוער והוא היה מיישר את הדרך שיגיע מהר בלי טורח.

בכל מקרה לוט הגיע לצוער בזמן הליכה של 4 מילין, בזמן של 72 דקות, וזה מקרין על
'חסד' שעולה 72.

* * * * *

שמה של אשתו של לוט

פרק י"ט פסוק כ"ו :

"ותבט אשתו מאחרי ויתהי נציב מלח"

יש שכתבו (פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ה, רמב"ן, בעל הטורים) ששמה של אשתו של לוט היה **עירית**.

ורמז :

"אשתו מאחרי ויתהי"

באתב"ש :

תבאף יתסגמף פאצם

ראש וסוף תיבות, אותיות : ת'+ף', י'+ף', פ'+ם' עולה 690
עירית עולה 690

וגם :

"ותהי נציב מלח" ראש תיבות, אותיות : ו', נ', מ' עולה 96

עירית באתב"ש : זמגמא עולה 91 ועוד 5 אותיות עולה 96

וגם :

"מאחרי ויתהי נציב" ראש תיבות, אותיות : מ', ו', נ' עולה 96

עירית באתב"ש : זמגמא עולה 91 ועוד 5 אותיות עולה 96

ויש שכתבו (בגרסה של פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ה, מובא בפרוש חומש תורת חיים של מוסד הרב קוק) ששמה, **עדיית** (או עידית).

ורמז :

"אשתו" באתב"ש : תבאף עולה 483 ועוד המילה עולה 484

עדיית עולה 484

* * * * *

"ותהי נציב מלח"

פרק י"ט פסוק כ"ו:

"ותבט אשתו מאחרי וותהי נציב מלח"

מעשה של אשת לוט מאד תמוה. המלאך הזהיר את לוט **"אל תביט אחריך"** ובכלל זה גם אשתו ובנותיו. ואיך היא עברה על הציווי?

ירושלמי: "על דהות אתתיה דלוט בני בניהון עמה דסדום אסתכלית מן בתרה למיחמי מה הוי בסוף בייתה דאבוי והא היא קיימא עמוד ומלח עד דתיתי תחיה דייהון מתיא"

לפי זה יוצא שאשת לוט היתה בת ממשפחה מן סדום והיא דאגה לבית אביה. וגם דאגה לשתי בנותיה הנשואים שנשארו בסדום (ונספו, מדרש).

מדרש רבה (נ"א, ו'):

"ר' יצחק אומר שחטאה במלח באותו הלילה שבאו המלאכים אל לוט מה היא עשה הולכת אל כל שכינותיה ואומרת להן תנו לי מלח שיש לנו אורחים והיא מכוונת שיכירו בהן אנשי העיר על כן ותהי נציב מלח"

רש"י (על המילה 'אחרי'): "אחרי של לוט"

בגלל שלא כתוב 'אחריה' אלא 'אחרי', לומדים שהיא היבטה מאחרי 'לוט'.

יש שמתחברים למקום מסוים כאשר הם נמצאים ממש במקום. ויש שמתחברים למקום רק בראיה – שהם קרובים ורואים את המקום. **"ויוחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו"**, אשת לוט לא התנתה מסדום. היא עזבה את סדום נגד רצונה.

גם לוט ובנותיו היססו ללכת אבל כלפי לוט אפשר להגיד שהוא היסס בגלל שהוא חס על ממונו (חז"ל). כלפי בנותיו אפשר להגיד שהם היססו בגלל שהם ראו הוריהם מהססים ושהיה להם חברים בעיר. אבל כלפי אשתו למדנו שהקשר שלה לסדום הרבה יותר חזק, כי שמה בית אביה. ההסתכלות שלה אחורה מצביע על המשך הקשר בינה לבין המקום המקולקל הזה. אשתו של לוט רכשה את מנהגי סדום ונתקלקלה מעשיה. כמו שמשיג המדרש שהיא נענשה במלח בגלל קמצנותה בהיותם בסדום, שלא הסכימה לתת אפילו 'מלח' למי שביקש ממנה.

ויש שפרשו (ספר חומר לדרוש פ' וארא) **"ותבט אשתו מאחרי"** - שאשת לוט לא כל כך דאגה לסדום אלא היא הביטה אחוריו כאשר היא זכרה ודאגה על איבוד הכבוד שהיה לבעלה בעבר כאשר הוא היה בסדום (שהוא היה להם שופט). ובגלל זה כאשר עברה על ציווי המלאך (געגועה לכבודם בסדום) היא נענשה והפכה לנציב מלח. כי המלח זה דבר שראוי לשבחו, אבל אנשים לא משבחים את המלח. כאשר אוכלים אוכל טוב, משבחים את האכל ולא את המלח (המלח זה דבר שלא משבחים) למרות שהוא הדבר הנותן את הטעם באוכל. ובגלל שהיא דאגה לכבוד בעלה, כאילו היא הקריבה את עצמה עבורו. ובא עונשה בגלל געגועה לסדום באמצעות המלח. **"ותהי לנציב מלח"** – להראות, במידה כנגד מידה, שלמרות שהיא חטאה יש לה גם צד של זכות הראוי לשבח כאישה הנאמנה לבעלה. וזה דומה למלח בתבשיל שראוי לשבחו.

במישור הפשט והמדרש

כתוצאה שהיא הביטה מאחוריו של לוט היא הפכה לנציב מלח.
כתוצאה ממעשה של אשת לוט **"ותבט אשתו מאחוריו"**, שעברה על ציווי המלאך שאמר **"אל תביט אחריך"** היא נענשה במידה כנגד מידה **"ותהי נציב מלח"** – היא הפכה לנציב מלח, לעמוד מלח, בגלל המעשים שלה בקשר למלח - קרי שהלכה לשכנותיה לבקש מלח ולהודיע להם שיש אנשים חדשים בעיר (לעורר זעמם נגד האורחים). ובגלל מה שהיא אמרה ללוט כאשר ביקש לתת לאנשים מלח.

במישור הרמז והעתיד

כתב קהלת משה (ג', י"ח - פרוש על פרשת וארא) על המילים **"ותבט אשתו מאחוריו"** - שאשת לוט ראתה שבעתיד יצא מלוט רות ודוד ומשיח. ובגלל זה היא לא חששה כאשר עברה על ציווי המלאך. כי אם יצא צדיקים כאלה מלוט הלא היא אשתו אז גם יצאו ממנה והיא לא תפגע. (יכול להיות שנצנצה בה רוח הקודש או בדרך אחרת היא השיגה הידיעה הזאת).

אבל כמו אצל אשת פוטיפר שראתה שיוצא ממנה בנים מיוסף, הידיעה לא העבירה את כל המציאות. כי אצל אשת פוטיפר זה היתה בתה המאומצת אסנת שהתחתנה עם יוסף ולא היא.
וכמו אצל קורח שראה ששמואל הנביא יוצא ממנו וחשב ששום דבר רע יקרה לו. וגם שמה הוא לא הבין שלא 'ממנין פרנס על הציבור אלא אם יש שרץ בארוננו' (בעברו). והוא לא ידע שהוא השרץ (מובא במעינה של תורה).
ובדומה לשני המקרים האלו גם כאן אצל אשת לוט (אם היא ידעה על רות ודוד מלוט) היא לא ידעה שמדובר בבנות שלה ולא בה.

ויתכן שיש רמז לדבריו מאותיות הביטוי **"ותבט אשתו מאחוריו ותהי"**.
"מאחוריו ותהי", בדילוג אות אחת המתחיל מאות ר' מקבלים האותיות: ר', ו', ת', המילה **'רות'** (ואולי הדילוג של אות אחת רמז לבת הראשונה, הבכורה). הרמז נמצא בתוך המילה **"אחוריו"** לומר שכאשר אשת לוט הביטה מה יהיה אחוריו (קרי בעתיד של לוט), **"ותהי"** היא ראתה - תהי 'רות'.
ועוד:

בלא קשר למה שהיא ידעה או לא ידעה אולי עדיין יש רמז לעתיד בפסוק הזה:

"נציב מלח"

באתב"ש: **טהמש יכס עולה 444**

רות ודוד

באתב"ש: **קפק פגפא עולה 444**

ואולי הרמז כאן: **"ותבט אשתו מאחריו"** - כתוצאה ממעשה של אשת לוט, שהיא הסתכלה אחורה, היא נענשה ומתה. אז **"ותהי"** - התאפשר, **"נציב מלח"** - 'רות ודוד'. עכשיו הויתם של רות ודוד התאפשר. נסללה הדרך לבנות לוט להביא לעולם מואב ועמון ובסופו של דבר רות ממואב ודוד מרות ונעמה מעמון.

* * * * *

מידה כנגד מידה

פרק י"ט פסוק כ"ט:

"ויהי בשחת אל-הים את ערי הכנר ויזכר אל-הים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט"

רש"י: "מה זכירתו של אברהם, על לוט נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה 'אחותי הוא' ולא גילה דבר שהיה חס עליו לפיכך חס הקדוש ברוך הוא עליו"

ונשאלת השאלה:

למה דווקא כאן כתוב שנזכר לאברהם?

הלא כאשר לוט נשבה בידי ארבעת המלכים לא כתוב דבר כזה (למרות שגם זה אחרי עניין של אברהם אבינו במצרים).

ונראה להגיד:

כאן פעל עניין של מידה כנגד מידה ממש, ואסביר:

כמו שלוט לא הלשין על אברהם אבינו למצריים ולא גילה ששרה אשתו ולא אחותו, ובזה הוא בעצם הציל את חייו של אברהם אבינו ממות על ידי המצרים. כאן בסדום, שחייו של לוט היו בסכנת נפשות עם הפכת סדום, ניצול חייו במידה כנגד מידה.

אבל בחטיפתו על ידי ארבעת המלכים חייו של לוט לא היו בסכנה, רק לקחו אותו ורכשו.

(אצל ארבעת המלכים למרות שלא פעל בנושא לוט מידה כנגד מידה ממש, לוט כן ניצול, וכן חס עליו הקב"ה. על ידי אברהם אבינו שיצא להלחם בארבעת המלכים ולהשיבו).

* * * * *

הקשר בין הצלת לוט לזרע המשיח

פרק י"ט פסוק כ"ט:

"ויהי בשחת אל-ה-ים את ערי הכנר ויזכר אל-ה-ים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב בהן לוט"

בחסדו של ה', אשר זכר את אברהם אבינו, קרי זכר שלוט חס על אברהם אבינו ולא גילה למלך מצרים ששרה היא אשתו של אברהם אבינו (רש"י), חס ה' על לוט ושלח אותו מתוך הפכת סדום, והציל אותו. ומדובר לא רק בהצלה של לוט עצמו, כי הצלת לוט מהפכת סדום קשורה גם להצלת זרע המשיח. כי מלוט יצא מואב, וממואב בלק מלך מואב, ומבלק עגלון מלך מואב, ומעגלון רות, ומרות דוד המלך, ומדוד המלך יצא מלך המשיח.

וקצת רמזים לזה מהפסוק:

מלוט יצא מואב.

פרק י"ט פסוק ל"ז:

"ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום"

(1) **"לוט"** עולה 45 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 49

עולה 49

מואב

(2) **"לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר ישב"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ל'+ט', מ'+ד', ה'+ה', ב'+ד', א'+ת', ה'+ס', א'+ר', י'+ב' עולה 790

עולה 790

מואב באתב"ש: יפתש

(3) **"בהפך את הערים" באתב"ש: שצול תא צזגמי**

ראש תיבות, אותיות: **ש', ת', צ'** עולה 790

עולה 790

מואב באתב"ש: יפתש

ובלק מלך על מואב:

(1) **"אל-ה-ים את אברהם וישלח את לוט"**

באתב"ש:

ת-כ-צ-מי תא תשגצי פמבכס תא כפן

סוף תיבות, אותיות: **י', א', י', ס', א', נ'** עולה 132

עולה 132

בלק

(2) **"לוט מתוך" באתב"ש: כפן יאפל** עולה 271

עולה 271

בלק מלך מואב

ומבלק יצא עגלון מלך מואב
סנהדרין ק"ה, ב': "אמר רבי יוסי בר הונא רות בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב
הייתה"
"ערי הכנר ויזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה"
באתב"ש:
זגס צללג פמעלג תכצמי תא תשגצי פמבכס תא כפן יאפל צצולץ
סוף תיבות, אותיות:
ס', ג', ג', י', א', י', ס', א', ו', ל', צ' עולה 298
עגלון מלך מואב עולה 298

ומעגלון מלך מואב יצאה רות.
מסכת הוריות י', ב': "אמר רבי יוסי ברבי חנינא רות בת בנו של עגלון"
(1) "וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך"
ראש תיבות, אותיות: ו', א', ל', מ', ה', ב' עולה 84
רות באתב"ש: גפא עולה 84

(2) "את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים"
ראש תיבות, אותיות: א', ל', מ', ה', ב', א', ה' עולה 84
רות באתב"ש: גפא עולה 84

(3) "את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה"
ראש תיבות, אותיות: א', א', ו', א', ל', מ', ה' עולה 84
רות באתב"ש: גפא עולה 84

(4) "ויזכר אלקים את אברהם וישלח"
באתב"ש: פמעלג תכצמי תא תשגצי פמבכס
סוף תיבות, אותיות: ג', י', א', י', ס' עולה 84
רות באתב"ש: גפא עולה 84

ומרות יצא דוד המלך:
(1) "הכנר ויזכר אלקים את אברהם"
ראש תיבות, אותיות: ה', ו', א', א', א' עולה 14
דוד עולה 14

(2) "לוט מתוך ההפכה"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ל'+ט', מ'+ד', ה'+ה' עולה 109
דוד המלך עולה 109

(3) "ויהי בשחת אלקים את ערי הכנר ויזכר אלקים את"
באתב"ש:

פמצם שבסא תכצמי תא זגס צללג פמעלג תכצמי תא
סוף תיבות, אותיות: ס', א', י', א', ס', ג', ג', י', א' עולה 109
דוד המלך עולה 109

ומדוד המלך יצא משיח:

(1) "ויזכר אלקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה בהפך את הערים אשר
ישב בהן"

ראש תיבות, אותיות:
ו', א', א', ו', א', ל', מ', ה', ב', א', ה', א', י', ב' עולה 112
משיח באתב"ש: יבמס עולה 112

(2) "וישלח" באתב"ש: פמבכס עולה 202
המשיח באתב"ש: ציבמס עולה 202

* * * * *

בנות לוט

פרק י"ט פסוק ל"ב:

"לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין את אביהן יין בלילה הוא"

(1) "ונחיה" עולה 79
בעז עולה 79

(2) "מאבינו" עולה 109
דוד המלך עולה 109

(3) "מאבינו זרע" עולה 386
דוד בן ישי עולה 386

(4) "עמו ונחיה מאבינו זרע"
באתב"ש:

זיף פטסמץ יתשמטף עגז

ראש וסוף תיבות, אותיות: ז, פ, ח, י, ע, ז
משיח בן דוד עולה 424

(5) "זרע ותשקין את"

ראש תיבות, אותיות: ז, ו, א
דוד עולה 14

(6) "את אביהן יין בלילה"

ראש תיבות, אותיות: א, א, י, ב
דוד עולה 14

(7) "את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין את אביהן יין"
ראש תיבות, אותיות: א, א, י, ע, ו, מ, ז, א, א, י
עגלון עולה 159

(8) "יין ונשכבה" עולה 453
מלך המשיח עולה 453

(9) "יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין את אביהן יין בלילה"
ראש תיבות, אותיות: י, ע, ו, מ, ז, א, א, י, ב
עגלון עולה 159

(10) "עמו ונחיה מאבינו זרע ותשקין את אביהן יין בלילה"

ראש תיבות, אותיות: ע, ו, מ, ז, א, א, י, ב
אבצן עולה 143

607 עולה
607 עולה 606 ועוד המילה
607 עולה

(11) "וכל אשר לך"
רות

894 עולה
894 עולה

(12) "וכל אשר לך בעיר"
זרעו דמלכא משיחא בן דוד מלכא

889 עולה
889 עולה

(13) "וכל אשר לך בעיר"
זרעו רות

* * * * *

"ותהרין"

פרק י"ט פסוק ל"ו:

"ותהרין שתי בנות לוט מאביהן"

רש"י: "סבורות היו שכל העולם נחרב כמו בדור המבול"

"בנות לוט מאביהן" עולה 611

לרמוז:

שכיוונו למצוות התורה של פרו ורבו לקיום המין האנושי עלי אדמות.

ונתעברו מאביהם בביאה ראשונה.

ובגלל שכל כך רצו לקיים מצות התורה, ולהוליד מאביהם, הוציאו הבתולים:

"בנות לוט מאביהן" עולה 611

הוציאו הבתולים עולה 611

ולפי:

רש"י: "שלטו בעצמן והוציאו ערותן (עדותן) לחוץ"

קרי, הוציאו בתוליהן:

"בנות לוט מאביהן" עולה 611 ועוד 13 אותיות ועוד 3 מילים עולה 627

והוציאו בתוליהן עולה 627

וגם:

"ותהרין שתי בנות לוט"

באתב"ש:

פאצגמט באם שטפא כפן

סוף תיבות, אותיות: ט', ס', א', ו' עולה 100

ערותן באתב"ש: זגפאט עולה 100

* * * * *

אבימלך

פרק כ' פסוק ג':

"ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת והיא בעלת בעל"

בראשית רבה (נ"ב, י"ב): "אמר רבי לוי כל אותו הלילה היה מלאך עומד ומגלב בידו. היה מתייעץ בשרה אפ אמרה ליה מחי מחי ואם אמרה ליה שבוק שביק. וכל כך למה שהיתה אומרת לו אשת איש אני ולא היה פורש"

בראשית רבה (נ"ב, י"ב): "רבי אלעזר תני לה משום רבי אליעזר שמענו בפרעה שלקה בצרעת ואבימלך שלקה בעיצור. מנין שהכול לקו בזה? ת"ל על דבר שרה אשה אברם, לגזירה שוה"

למדו חז"ל גזרה שווה (מהמילים "על דבר שרי אשת אברהם") על המכות שקבל פרעה ואבימלך. ששרי אומרת הך ומלאך מכה (ראה רש"י).

וגם למדו חז"ל שגם אבימלך וגם פרעה, שניהם, לקו באותם נגעים (עצירות, צרעת, ובשחף).

ועוד כתוב:

מדרש הגדול: "ירד גבריא אל המלאך ושלף חרבו עליו והיה מבקש להרגו" ורמזים לדבר:

(1) **"ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו"**

סוף תיבות, אותיות: א', ס', ל', ד', ס', ה', ר', ו', עולה 342
המלאך גבריא אל עולה 342

(2) **"אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על"**

עולה 1294 ועוד 10 מילים עולה 1304
ירד גבריא אל המלאך ושלף חרבו עליו עולה 1304

(3) **"אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על"**

ירד גבריא אל ושלף חרבו עליו עולה 1208
עולה 1208

(4) **"מת על האשה אשר לקחת והוא"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

מ'+ת', ע'+ל', ה'+ה', א'+ר', ל'+ת', ו'+א', עולה 1188
ירד גבריא אל המלאך ושלף חרבו עולה 1188

(5) **"כי עצר עצר ה' "**

עצירות עולה 776
עולה 776

(6) "עצר ה' בעד כל רחם" עולה 760
צרעת עולה 760

(7) "אבימלך על דבר שרה אשת"
ראש תיבות, אותיות: א', ע', ד', ש', א', עולה 376
עיצור עולה 376

(8) "על דבר שרה אשת אברהם"
ראש תיבות, אותיות: א', ע', ד', ש', א', עולה 376
עיצור עולה 376

(9) "ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על האשה אשר
לקחת והיא"
באתב"ש:
פמשת תכ-י תשמיכל שסכפי צכמכץ פמתיג כף צטל יא זך צתבץ תבג כדסא
פצפת
סוף תיבות, אותיות:
ת', י', ד', ל', י', צ', ג', ה', ל', א', ד', צ', ג', א', ת', עולה 1188
ירד גבראל המלאך ושלף חרבו עולה 1188

(10) "בעד כל רחם לבית אבימלך על"
באתב"ש:
שזק לך גסי כשמא תשמיכל זך
ראש תיבות, אותיות: ש', ל', ג', כ', ת', ז', עולה 760
צרעת עולה 760

(11) "עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך על דבר שרה אשת"
באתב"ש:
זהג מ-ץ שזק לך גסי כשמא תשמיכל זך קשג בגץ תבא
סוף תיבות, אותיות: ג', צ', ק', ד', י', א', ל', ד', ג', צ', א', עולה 368
שחין עולה 368

* * * * *

חלום אבימלך - בליל פסח

פרק כ' פסוק ו':

"וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֹאֵל-קִים בְּחֹלֶם גַּם אֲנֹכִי יִדְעֵתִי כִּי בְתֵם לִבְבֶּךָ עֲשִׂית זֹאת..."

יש אומרים שהחלום היה 'בליל שמרים', בט"ו בניסן.
(הגדה של פסח פיוט, "ויהי בחצי הלילה" - "דנת מלך גרר".
אבל אם הכתובים לפי סדרם אולי זה היה בליל י"ז בניסן. כי אחרי הפיכת סדום בט"ז בניסן, אברהם
אבינו הלך לגרר. אבל אם נגיד שאין מוקדם או מאוחר בתורה זה יכול להיות בליל שמרים, בט"ו
בניסן, ולפי הפיוט)

ורמזים:

(1) **"הא-לקים בחלם"**

ראש וסוף תיבות, אותיות: ה'+ס', ב'+ס' עולה 87
בליל ט"ו עולה 87

(2) **"אבימלך מלך גרר"** עולה 662

שמורים עולה 662

(3) **"הא-לקים בחלם גם"**

באתב"ש: צ-ת-כ-צ-מ-י שסכי רי

ראש תיבות, אותיות: צ', ש', ר' עולה 590
"שמרים" עולה 590

* * * * *

מכת אבימלך - עצירת נקבים

פרק כ' פסוק ט':
"**ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו... מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי**"
רש"י: "מכה אשר לא הורגלה לבא על בריה באה לנו על ידך: עצירת כל נקבים- של זרע ושל קטנים ורעי ואזנים וחוטם".

"מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי" עולה 2282 ועוד 6 המילים,
ועוד 22 האותיות עולה **2310**
עצירות בכל הנקבים, בשל זרע, קטנים, רעי, אזנים וחוטם עולה **2310**

* * * * *

מצאתי דוד בסדום

תהילים פרק פ"ט פסוק כ"א:

"מצאתי דוד עבדי"

מדרש רבה (נ, י): "אמר רבי יצחק, 'מצאתי דוד עבדי', היכן מצאתי אותו? בסדום"

"מצאתי דוד עבדי" עולה 641 ועוד 3 מילים ועוד 12 אותיות עולה **656**

עולה **656**

מצא אותו בסדום

אולי רמז למדרש רבה שזרע דוד המלך היה בסדום, בלוט.
(מלוט יצא מואב, וממואב יצא רות, ומרות דוד).

* * * * *

אברהם אבינו, פרעה, ואבימלך

לפי חז"ל פרעה היה יותר רשע מאבימלך. ולמדנים את זה מממה שקרה. נודע לפרעה ששרה אשת איש כתוצאה מהמכות והנגעים שקיבל. אבל אבימלך מלך פלשתים נודע לו בחלום לילה (מאת ה'). למרות שהוא גם קבל נגעים ומכות, הם היו יותר במטרה שלא יתחרט ושיחזיר את שרה אמנו לבעלה).

וזה נראה קצת קשה. הלא לכאורה לא נראה הבדל גדול בין תגובת פרעה לתגובת אבימלך על אודות שרה אשת איש. שניהם כביכול נזדעזעו כשגילו ששרה אשת אברהם אבינו. ושניהם לא רצו לעשות מעשה עם אשת איש. (וגם פלשתים בני דודים של מצרים ולא כל כך שונים מהם). וכמו שכתוב:
בפרשת לך לך כאשר פרעה גילה ששרה אשתו של אברהם אבינו הוא אומר לאברהם אבינו:

פרק י"ב פסוקים י"ח - י"ט:

"ויקרא פרעה לאברהם ויאמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת כי אשתך הוא. למה אמרת אחתי הוא ואקח אתה לי לאשה ועתה הנה אשתך קח ולך.

בפרשת וירא כאשר נודע לאבימלך מלך פלשתים ששרה אשת אברהם אבינו הוא אומר לאברהם אבינו:

פרק כ' פסוק ט':

"ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי"

אז למה מחמירים על פרעה יותר מאבימלך?

ונראה לי להגיד:

המקרה של פרעה עם שרה אמנו הייתה יותר חמורה מהמקרה של אבימלך עם שרה אמנו. ואסביר:

כידוע מצרים הייתה מקום הזימה והכישוף בעולם. היה נהוג לנשי מצרים לזנות תחת בעליהם. אבל זה הייתה כנראה בסתר (או בהסכמה). כי למרות שנשי מצרים זינו הם נשארו נשואים לבעליהם. וכאן קרה לפרעה משהו חריג - גם לפי ההתנהגות במצרים. פרעה לקח את שרה אמנו נגד רצונה ("ויקח האשה בית פרעה") וגם התכוון לקחת אותה לאשה, ומיד ("ויאקח אתה לי לאשה"). וכאשר נודע ברבים (עקב הנגעים, ואמירת שרה, והודעת אברהם אבינו) שהיא נשואה, ושיש לה בעל, זה הייתה מעשה חריג אשר גם במצרים לא היו נוהגים לעשותה, ובמיוחד לא המלך.
אבל אבימלך לא אמר שהוא לקח אותה לאשה (ובמיוחד לא מיד). וגם לא קרב אליה. ("וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה", לקח אותה בדברים, אבל עדיין לא לאשה).

ואם נתבונן היטב נגלה הבדלים משמעותיים בין אמירת פרעה לאברהם אבינו לבין אמירת אבימלך לאברהם אבינו.

פרעה לא מדבר במונחים של חטא, או מעשה לא הגון, או חרטה כל שהוא על מעשיו. פרעה מבקר את אברהם על מה שאברהם אבינו לא אמר, ועל מה שהוא כן אמר:
על מה שלא אמר - "למה לא הגדת כי אשתך הוא" (למה לא אמרת כל האמת).
על מה שאמר - "למה אמרת אחתי הוא"

פרעה לא מתחרט על המעשה, אלא כאילו נפגע. שבגלל הדבר שלא אמר אברהם אבינו ובגלל

הדבר שכן אמר אברהם אבינו הוא לא הצליח לקחת את שרה לאשה. ורמז לדבר – פרעה רק דואג לעצמו ומדבר רק בלשון אישי בשימוש המילה "לי" ("מה זאת עשית לי", "ואקח אתה לי לאשה"). הכול סביב הנאתו האישית.

וכאילו אמר פרעה:
אם לא היית שותק, והיית אומר לי אשתך היא, יכולתי לשכנע אותך (או בכוח) לגרש אותה (או יכולתי להרוג אותך) ולקחת את שרה לאשתי.
(ועובדה, למרות שכל אחד משרי פרעה רצה לקחת את שרה לעצמו, הם הביאו אותה למלך, "ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה", כי אימתו עליהם).
אבל בגלל שאמרת לי אחותי היא, לקחתי אותה בגין פנויה, ובאו עלי ועל ביתי נגעים גדולים. ועכשיו (אחרי שאני יודע האמת שהיא אשתך) אני לא יכול לעשות לך כלום כי אני מפחד שאקבל עוד נגעים. לא נשאר לי מה לעשות חוץ מלהוציא (או לגרש) אותך מארצי. ("ועתה הנה אשתך קח ולך"). כי להשאיר אותך במצרים זה סכנה כי המצריים שטופי זימה. ונראה לי שפרעה רוצה הכול או כלום. אם שרה במצרים פרעה רוצה אותה אצלו. ואם היא לא אצלו, שהיא לא תהיה במצרים כלל)
ולפי זה אברהם אבינו לא עונה לו. כי בדרך שאדם רוצה ללכת כך מוליכים אותו.

אבל אבימלך מתחרט על עצם המעשה ששרה אצלו והיא אשת איש.
("כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו")
ורמז לדבר – אבימלך לא רק דואג לעצמו הוא דואג גם לעמו, ומדבר בלשון הכולל את עמו, בשימוש המילה "לנו" ("מה עשית לנו", "כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה"). הכל לא רק סביב הנאתו האישית.

אבימלך כאלו מבקר את אברהם אבינו על 2 דברים:

- באמירת שקר

- ועברה על מצוות 'לפני עיוור לא תיתן מכשול'

ולפי זה אברהם אבינו עונה לאבימלך ומסביר לו:
באמת שרה אחותי מצד אבי אבל לא מצד אמי. ואין כאן שקר.
וגם גירשתי אותה בגלל הפחד (רבנו חננאל, כ', ב'-ה') והיא קצת בחזקת פנויה (ולא פנויה ממש כי הוא גירש אותה באונס, ואולי בתנאי). אז אין כאן לפני עיוור לא תיתן מכשול, כי היא קצת פנויה.
ועוד כאילו אומר לו אברהם אבינו, אתה היית צריך לשאול ולבדוק בעניינה של האשה יותר. כי גם אם היא אחותי היא יכולה להיות גם נשואה לי (אור החיים) או לאיש אחר (ספורנו, כ', י"ב). וגם אתה עשית דבר רע לקחת אותה. כי רע לקחת פנויה שלא מדעתה, כי עושה הוא (רד"ק, כ', ז').

ובסוף, פרעה ואבימלך מגיבים באופן שונה לחלוטין (רש"י כ', י"ד):
תגובת פרעה – ללוות (לשלוח או לגרש) את אברהם אבינו מארץ מצרים.
("ועתה הנה אשתך קח ולך. ויצב עליו פרעה אנשים וישלחו אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו").
ונראה לי יותר כפי פירוש רס"ג "גירשוהו בחפזון". ולא רק כפירוש רש"י י"ב, כ', "כתרגומו, ואוליאוו", שליוו אותו מחוץ למדינה, שמסביר על זה חומש תורה חיים 'לאפוקי לשון גירושין'.
כי עובדה, פרעה שלח את אברהם אבינו מארצו. ולא כל כך משנה אם זה היה בגלל פירוש רש"י כ', י"ד, "שנתיירא שהמצריים שטופי זימה", או אם זה היה גם בגלל סיבות נוספות.
כי מעשה אבות סימן לבנים. וכמו שפרעה שלח וגירש את בני ישראל ממצרים, ויצאו בחיפזון, כך פרעה שלח וגירש את אברהם אביהם ממצרים בחיפזון. וגם פרעה שלח את אנשים, "ויצב עליו אנשים", ללוות אותו מחוץ למדינה ולשמור עליו שיגיע בשלום.

וגם ביציאת מצרים פרעה שלח אנשים ללוות את בני ישראל. לראות מה הם יעשו, אם יברחו או אם יחזרו, וכמו שכתוב "ויגד למלך מצרים כי ברח העם". מי הגיד לו – האנשים שהוא שלח איתם חזרו

והגידו לו).

תגובת אבימלך – לקרב את אברהם אבינו להישאר בארץ פלשתים.
(״ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב״).
אבימלך נותן לאברהם אבינו מתנות ומנסה לפייסו כדי שהוא יתפלל עבורו (עקידה).
וכורת עם אברהם אבינו ברית.

* * * * *

לשנות מהאמת

אברהם אבינו שינה כאשר הוא אמר לאבימלך "אחותי הוא". ובגלל: **פיקוח נפש** – הלא מתשובתו של אברהם אבינו לאבימלך למדים שהוא פחד שיהרגוהו על דבר אשתו, ולפי: בראשית פרק כ' פסוק י"א: "רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי"

ולפעמים מותר לאדם לשנות מהאמת (גם אם אין פקוח נפש), ולפי: מסכת בבא מציעא כ"ג, ב': **"דאמר רב יהודה אמר שמואל בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו במסכת ובפוריא ובאושפיז"**
במסכת – (רש"י) "יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או לאו, ואע"ג שסדורה היא לו, יאמר לו לאו, ומדת ענוה היא".
ובפוריא – (רש"י) "שימשת מטתך יאמר לאו"
ובאושפיזא – (רש"י) "שאלוהו על אושפיזו אם קבלו בסבר פנים יפות ואמר לאו. מדה טובה היא כדי שלא יקפצו בו בני אדם שאינן מהוגנין לבא תמיד עליו ויכלו את ממונו" מסכת יבמות ס"ה, ב':
"אמר ר' אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום שנאמר (בראשית נ', ט"ז) "אביך צוה... כה תאמרו ליוסף אנא שא נא..."
רבי נתן אומר מצוה, שנאמר (שמואל א', ט"ז, ב') "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני..."

לפי הגמרות למעלה נראה שיש עוד סיבות למה אברהם אבינו היה צריך לשנות: **בפוריא** – הלא לא שאלו אותו על צרכיו כאורח (אכילה ושתייה), אלא על אשתו, נושא של צניעות (וראה גמרא בבא קמא צ"ב, א')
השלום – הלא גם אם לא יהרגוהו על דבר אשתו, ייקחו את אשתו ממנו ויגרמו למריבה בינו לבין אבימלך וממלכתו.

* * * * *

"בטוב בעיניך שב"

פרק כ' פסוק ט"ו:

"ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב"

וכתוב:

פרק כ"א פסוק ל"ד:

"ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים"

רש"י (על פסוק כ"א, ל"ד): "מרובים משל חברון, בחברון עשה כ"ה שנה, וכאן כ"ו..."

לפי רש"י (והמדרש, סדר עולם) אברהם אבינו ישב בארץ פלשתים כ"ו שנה.

ואולי רמז לזה:

"בטוב בעיניך" ראש וסוף תיבות, אותיות: **ב' + ב', ב' + ד'** עולה **26**.

"בטוב בעיניך" - לפי הפשט אבימלך התכוון לארצו, אבל אולי גם משמעו בזמן

(שלא הגביל את הזמן שיישאר בארץ פלשתים, אלא יישאר שמה כל זמן שימצא טוב בעיניו).

ואולי רמזו במילים אלו שימצא טוב בעיניו לשבת כ"ו שנה בארץ פלשתים.

* * * * *

המשכן הוקם בניסן

פרק כ"א פסוק ב':
"למועד אשר דבר אתו אלקים"

עולה 1350 "למועד אשר דבר אתו אלקים"
עולה 1350 הקמת המשכן בירח ניסן

אולי רמז למה שקרה, מלכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו אבל הקמת המשכן וחנוכת המשכן היתה בחודש ניסן. החודש שנולד בו יצחק אבינו (ובו נולדו האבות).

* * * * *

צחוק של שמחה

פרק כ"א פסוק ו':

"ותאמר שרה צחק עשה לי אלקים כל השמע יצחק לי"

ספרנו: " אע"פ שיש צער מילה לתינוק האל ית' נתן שמחה בלבי לפיכך כל השומע יצחק לי וישמח בעדי... "

"צחק", אותיות: צ', ח', ק'.

צ – 90

ח – 8

ק – 100

שרה אמנו אומרת את זה בצד החיובי (צחוק משמחה), הפלה שבדבר, אני בת 90 ובעלי בן 100 ויש לנו ילד הנימול ל8.

* * * * *

"משתה גדול"

פרק כ"א פסוק ח':

"וַיַּגְדֵּל הַיֵּלֶד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֵּה גָדוֹל בַּיּוֹם הַגָּמֵל אֶת יִצְחָק"

כתוב "משתה גדול" ולא "משתה" גדולה לומר דרשני.
לפי חז"ל הזמין אברהם אבינו למשתה את גדולי הדור.
ובהם ס"ב מלכים שבניו יכבשו בעתיד ויקחו ארצם.

ולפי:

וירא רבה (נ"ג, י'): "רבי יודן בר מספרתא אמר (אסתר ב') 'ויעש המלך משתה גדול', גדולי
עולם היו שם.... דאמר רבי יהושע בן מנחמה אותן ששים ושנים מלכים שהרג יהושע
כולם היו במשתה של אברהם אבינו"

וידוע שיהושע כבש רק ל"א מלכים. כיצד ס"ב?
רש"י כותב שהיו ל"א מלכים, ולכל מלך היה סגן, סה"כ ס"ב מלכים. הסגן הוא
הממונה תחת המלך לעשות כל צרכי המלך.
ועוד, מסבירים (ראה פירוש מהרז"ו על המדרש) שבימי אברהם אבינו לא היה מלך שלא
היה לו נציגות בארץ (ולפי זה היו הרבה מלכים שהיה להם מין אחוזה בארץ כנען).
ויהושע כבש ארץ ל"א מלכים, ובזמן סיסרא כבשו עוד ל"א מלכים.
(ונראה פירוש רש"י יותר, כי כתוב במדרש "שהרג יהושע").

ורמז:

"אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק"

ראש תיבות, אותיות: א', מ', ג', ב', ה', א', י', עולה 62
שהזמין ס"ב מלכים.

* * * * *

"ויגמל"

פרק כ"א פסוק ח':

"ויגדל הילד ויגמל..."

מדרש רבה (נ"ג, י'): "ר' הושעיה רבה אמר נגמל מיצר הרע"

פירוש מהרז"ו: "וע"כ ויגדל כפשוטו. ומ"ש ויגמל שנגמל מיצה"ר בן י"ג שאז נקרא גדול"

רמז:

"ויגמל" אותיות: ו', י', ג', מ', ל', אותיות המילים, **"י"ג ומל"**.

שנעשה גדול, קרי הגיע לגיל י"ג שנה, והתגבר על יצר הרע (מל את לבבו), ולפי:
"ומל ה' א-לקיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' א-לקיך בכל לבבך ובכל נפשך"

* * * * *

"אל קול הנער"

על הכתוב :

פרק כ"א פסוק ט':

"ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק"

מפרש רש"י (וגם דורש המדרש, וירא רבה נ"ג, י"א) שישמעאל עבר על גילוי עריות, שפיכות דמים, וע"ז. ונראה מזה שבאותו זמן הוא היה בגדר רשע.

ולפי :

רש"י (על המילה "מצחק") : "לשון עבודת כוכבים...דבר אחר, לשון גילוי עריות, ...לשון

אחר לשון רחיצה.... "

אבל על הכתוב :

פרק כ"א פסוק י"ז :

"אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם"

מפרש רש"י, (וגם דורש המדרש, וירא רבה נ"ג, נ"ד) שישמעאל באותו זמן ("באשר הוא שם"), היה צדיק.

ולפי :

רש"י (על המילים "באשר הוא שם") : לפי מעשיו שהוא עושה עכשיו הוא נידון, ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות (ראש השנה ט"ז, ב'). לפי שהיו מלאכי השרת מקטרגים עליו ואומרים : רבונו של עולם, מי שעתיד זרעו להמית בניך בצמא אתה מעלה לו באר, והוא משיבם : עכשיו מה הוא, צדיק או רשע. אמרו לו, צדיק. אמר להם, לפי מעשיו של עכשיו אני דנו וזה 'באשר הוא שם'... "

ונשאלת השאלה :

לכאורה יש כאן סתירה, האם הוא רשע או צדיק?

ולמה קטרגו רק על המעשים שיעשו זרעו של ישמעאל לזרעו של אברהם בעתיד הרחוק, ולא קטרגו על המעשים שהוא עשה עכשיו?

השפתי חכמים נתן הסברים :

1) חז"ל אמרו ישמעאל היה אז בן 17 שנה.

(וזה דעת הרמב"ן שהגירוש של ישמעאל היה מיד אחרי שאברהם אבינו עשה משתה גדול ביום הגמל את יצחק. כי בזמן המשתה שרה אמנו ראתה את ישמעאל "מצחק" ואמרה לגרש אותו. ואז יצחק היה בן 24 חודש. וישמעאל נולד 14 שנה לפני יצחק. יוצא שישמעאל היה בן 16 או 17 בזמן הגירוש)

ולא דנים בבית דין של מעלה בפחות מ20 שנה. ולפי זה לא קטרגו עליו על

המעשים שעשה עכשיו.

אבל כתוב במדרש :

וירא רבה (נ"ג, י"ג) : "על שכמה ואת הילד, בן כ"ז שנים"

לפי שיטה אחת, ישמעאל היה מעל 20 שנה בשעת הגירוש (וראה פירוש המהרז"ו ופירוש יפה תואר על מדרש). ואז נשארנו עם השאלה למה לא קטרגו עליו?

2) בסוף ימיו ישמעאל יעשה תשובה. והוא נידון עכשיו על סופו כחוזר בתשובה וצדיק.
ואולי רמז שדנו אותו מראש על סופו (שנשמע קולו בגלל עתידו שיעשה תשובה):
"אל קול הנער" עולה 492
בעתיד עולה 486 ועוד 5 אותיות עולה 491 ועוד המילה עולה 492
ונראה קצת קשה.
למרות שכתוב "עד יום מותו אחכה לו". וגם "שיש קונה עולמו ברגע אחד",
האם על סמך תשובה שיעשה בסוף ימיו יקראו לו צדיק עכשיו בזמן שהוא עושה מעשים בישים?
ונראה להגיד שהוא היה עכשיו בגדר 'צדיק' בגלל שהוא עשה תשובה 'עכשיו' (ראה יפה תואר וירא רבה נ"ג, י"ד).
אחרי שישמעאל נזרק תחת אחת השיחים (ועד סוף הסיפור הנוכחי על ישמעאל) יונתן בן עוזיאל משנה את תרגום המילה 'נער' מהמילה 'ריבא' (כמו שכתב אונקלוס) למילה 'טליא'. שניהם פירושם נער (או ילד). אבל למילה 'טליא' יש פרוש נוסף - 'תלה', **שה**, (כבש רך השנים).
ואולי יונתן בן עוזיאל רומז לנו בזה שאחרי השלכתו תחת השיחים, בהיותו חולה, ונעזב למות לבד מחוס וצמא, התייחסו אליו בגדר 'שה', ורחמו עליו משמים. ולמה?
נראה שהרמז מהמילים "באשר הוא שם". שלפי חז"ל דנו אותו על מצבו הנוכחי ולא על המעשים שהוא יעשה בעתיד (רש"י, מדרש).
"הוא שם", ראש תיבות, אותיות: **ה', ש', אותיות המילה 'שה'.**
"שה" עולה 305 למנין המילה **'כפרה'.**
"כי שמע אלקים אל קול הנער" – שמע הבכי שלו, שמע תפילתו (הרמז בשמו, "שמע אלי"). כי ישמעאל היה אז בסכנת חיים וחזר בתשובה עכשיו, ולפי: יפה תואר וירא רבה נ"ג, י"ד:
"וואף על גב שעבר על ג"ע ושפיכות דמים ועבודת כוכבים כדלעיל, יש לומר שעתה שב בכל לבו ונחם על רעתו"
והוא גם התפלל על עצמו ("קול הנער").
ונהיה בגדר רך השנים (נקי מעוונות) וכמו 'שה' (קרבן עולה). וכאילו מצא כפרה לעצמו.
אבל כותב יונתן בן עוזיאל שתפילתו נשמעת בזכות אברהם אבינו וגם הוא נידון על מצבו הנוכחי ולא על מעשיו בעתיד בזכות אברהם אבינו, ולא בזכות עצמו.
(וזה לא לפי דעת המדרש וירא רבה נ"ג, י"ג - "ויקרא מלאך אלקים אל הגר, בזכות אברהם. באשר הוא שם, בזכות עצמו". שהמלאך דיבר עם הגר בזכות אברהם אבינו, אבל תפילתו של ישמעאל התקבלה בזכות עצמו)
וצריכים להבין מה משמעות 'בזכות אברהם' אבינו. הלא לאברהם אבינו היו הרבה זכויות. ולמה בדיוק מתכוונים כאן?
ונראה להגיד שהזכות ממה שנאמר לאברהם אבינו:
פרק כ"א פסוק י"ג:
"וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי גם זרעך הוא"
ישמעאל יזכה שיצא ממנו גוי גדול, "כי זרעך הוא", וזה ממש בזכות אברהם אבינו. ולפי זה ישמעאל חי - נשמעה תפילתו ולא דנו אותו לפי עתידו אלא לפי ההווה.
ואולי אפשר עוד להגיד לפי הנאמר לאברהם אבינו:

פרק כ"א פסוק י"ב:
 "ויאמר אלקים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך
 שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע"
 גירוש ישמעאל היה קשה לאברהם אבינו ונמנה כאחד מ-10 הניסיונות שהוא
 עבר. ובאותו הזמן הובטח לו שגם ישמעאל זרעו יהיה לגוי גדול.
 אבל בזמן הגירוש ישמעאל היה עדיין לא נשוי ועדיין אין לו המשך כדי שיהיה לגוי
 גדול. אברהם אבינו עמד בניסיון וגירש את הגר ובנה והאמין במה שנאמר לו על אודות
 בנו.

וכמו שכתוב על אברהם אבינו (שמידת הצדקה הייתה חלק מרכזי בחייו):
בראשית ט"ו, ו': "והאמן בה' ויחשבה לו צדקה"
בראשית י"ח, י"ט: "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה'
לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו"

אולי גם כאן ישמעאל זכה לכעין כפרה (ונחשב "שה") לפי המתכונת:
 "ותשובה, ותפילה, וצדקה מעבירין את רוע הגזירה".
 שהוא עצמו חזר בתשובה, והוא התפלל על עצמו, והזכות של אברהם אבינו (האמונה בה',
 ושצוה את בניו לעשות צדקה ומשפט) עמד לו כצדקה. ואולי השילוב הזה, בגלל המעשה
 עצמו, וגם בגלל מעשה (זכות) אברהם אביו, תפילתו נשמעה והוא ניצול ולא נידון לפי
 העתיד.

וכתוב:
וירא רבה נ"ג, י"א (על המילים "ותרא שרה את בן הגר המצרית מצחק"):
 "...דרש רבי עקיבא: אין מצחק אלא גילוי עריות... מלמד שהייתה אמנו שרה רואה
 אותו לישמעאל מכביש גנות וצד נשי אנשים ומענה אותן...
 אין הלשון הזה של צחוק אלא עבודת כוכבים... מלמד שהייתה אמנו שרה רואה את
 ישמעאל בונה בימוסיות וצד חגבים ומקריב עליהם...
 אין הלשון הזה צחוק אלא לשון שפיכות דמים... אמר ליה ישמעאל ליצחק, נלך ונראה
 חלקינו בשדה, והיה ישמעאל נוטל קשת וחצים ומורה כלפי יצחק, ועושה עצמו כאילו
 מצחק... ואומר: הלא מצחק אני"

ואולי רמז שישמעאל רשע ויקבל כפרה:
 "שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם"
 "שמע אלקים אל קול הנער באשר"

סוף תיבות, אותיות: ע', ס', ל', ל', ר', ר'	עולה	570
רשע	עולה	570

רשע, אותיות: ר', ש', ע'

ר' – רבה קשת (זורק חיצים, רש"י: "היה יושב במדבר ומלסטם את העוברים")
ש' – שפיכות דמים, שודד
ע' – עריות, עבודת גלולים

"הוא שם", ראש תיבות ה', ש' עולה 305
כפרה עולה 305
והרמז: שלמרות שהוא עשה מעשה של **'רשע'** הוא חזר, וקיבל **'כפרה'**.

ונשאלת השאלה:

אם הובטח לאברהם אבינו שישמעאל יהיה לגוי גדול למה בא כל הסיפור הזה אודות ישמעאל במדבר ללמד אותנו? הלא בסופו של דבר ישמעאל יצא חי מהסכנה וימשיך להקים משפחה. אלא שמהסיפור הזה למדו חז"ל כמה דברים (ראה רש"י כ"א, י"ז):

- בדרך כלל דנים את האדם על מעשיו עכשיו ולא על מה שיעשה בעתיד (יש יוצא מהכלל בבן סורר ומורה שדנים אותו מראש על סופו)
- תפילת החולה עצמו קודמת להתקבל לפני תפילת אחרים המתפללים עליו

ולמרות שישמעאל יצא מכל זה חי נראה שהאכילו לישמעאל כעין הדברים שהוא בעצמו עשה. והם הדברים שדרשו במדרש (וירא רבה נ"ג, י"א) על המילה **"מצחק"**, והם:

ירושא – ישמעאל רב עם יצחק על הירושא, ולפי:
וירא רבה (נ"ג, י"א): "אין הלשון הזה של צחוק אלא לשון ירושא. שבשעה שנולד אבינו יצחק הכל שמחים, אמר להם ישמעאל שוטים אתם, אני הבכור ואני נוטל פי שנים"
ועכשיו ישמעאל גורש מאביו והפסיד הירושא.

רחיצה – הוא זורק חצים כלפי יצחק וניסה להרוג אותו, ואמר מצחק אני, ולפי:
וירא רבה (נ"ג, י"א): "רבי עזריה משום רבי לוי אמר, אמר ליה ישמעאל ליצחק נלך ונראה חלקינו בשדה והיה ישמעאל נוטל קשת וחצים ומורה כלפי יצחק ועושה את עצמו כאילו מצחק".
וישמעאל נזרק תחת אחת השיחים למות, וכמו שכתוב "אל אראה במות הילד"
ואמו מתרחקת ממנו "הרחק כמטחוי קשת"

גילוי עריות – אימו הביאה לו אישה מארץ מצרים. ולפי:
פרק כ"א, פסוק כ"א: "ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים"
ואנשי מצרים ידועים כשטופי עריות.

ע"ז – שרה אמנו ראתה אותו עושה פולחן נכרי. מהמילה "ותתע" (על הגר) דרשו חז"ל:
רש"י (כ"א, י"ד): "חזרה לגלולי בית אביה"
שהגר חזרה (במדבר) לפולחן נכרי. ועד שהיא לא עזבה את זה (וגם עד שישמעאל לא עשה תשובה בעצמו) הוא סבל והיה נתון בסכנת נפשות ולא ניצל.
(ראה יונתן בן עוזיאל שכתב שכאשר הגר זרקה פולחנה אז המלאך דיבר אתה).

ועוד רמזים לדברי המדרש :

(1) "שרה את בן הגר המצרית"

ראש תיבות, אותיות: ש', א', ב', ה', ה', עולה 313
רחיצה עולה 313

(2) "שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ש'+ה', א'+ת', ב'+ן', ה'+ר', ה'+ת', א'+ר', י'+ה', ל'+ם', עולה 1654
"נוטל קשת וחצים ומורה כלפי יצחק" עולה 1654

(3) "את בן הגר" עולה 661 ועוד 7 אותיות ועוד 3 מילים עולה 671

זורק חצים ביצחק עולה 671

(4) "המצרית" עולה 745

גילוי עריות עולה 745

המצריים ידועים כשטופי זימה

(5) "המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק"

סוף תיבות, אותיות: ת', ר', ה', ס', ק' עולה 745
גילוי עריות עולה 745

(6) "לאברהם מצחק"

באתב"ש:

כתשגצי יהסד עולה 902 ועוד 2 מילים עולה 904
שפיכת דמים עולה 904

* * * * *

וישלח את הגר וישמעאל

פרק כ"א פסוק י"ד :

"וישכם אברהם בבקר ויקח חמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע"

(1) רש"י (על "ואת הילד"): "...שהכניסה בו שרה עין רעה ואחזתו חמה ולא יכול לילך ברגליו"

רמזים שבגלל ששרה אמנו הכנסה עין רעה לישמעאל הוא לא היה יכול ללכת ואברהם אבינו שם אותו על שכמה של הגר :

א) **"על שכמה ואת הילד"** עולה 921 ועוד 4 מילים עולה **925**
"ואחזתו חמה ולא יכול לילך ברגליו" עולה **925**

ב) **"שם על שכמה ואת"**

סוף תיבות אותיות : **ס', ל', ה', ת',** עולה **475**
אחזתו חמה עולה **475**

ג) **"על שכמה"**

ראש וסוף תיבות אותיות : **ע'+ל', ש'+ה',** עולה **405**
עין רעה עולה **405**

ד) **"הגר שם על שכמה"**

באתב"ש :

צרג בי זך בליץ עולה 464 ועוד 11 אותיות עולה **475**
אחזתו חמה עולה **475**

(2) רש"י (על המילים "ותלך ותתע"): "חזרה לגלולי בית אביה"

"חמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר"
ראש תיבות אותיות :

ו', מ', ו', א', ה', ש', ע', ש', ו', ה', ו', ו', ב', עולה **759**
חזרה לגלולי בית אביה עולה **759**

(3) ספורנו: "את החמת לאות שפחות על דרך והתעני תחת ידיה..."
"**וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים**"

באתב"ש :

פמבלי תשגצי ששדג פמדס כסי פסיא ימי

עולה 2085

עולה 2057 ועוד 28 אותיות

עולה 2085

את החמת לאות שפחות

* * * * *

ישמעאל בן כ"ז

פרק כ"א פסוק י"ד :

"וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע"
וירא רבה (נ"ג, י"ג) : "על שכמה ואת הילד, בן כ"ז שנים, ואת אמרת על שכמה, אלא מלמד שהכניסה בו (שרה) עין הרע ונכנסה בו חמה ואכאבית"

דורש המדרש איך שם נער בן כ"ז שנים על שכמה. ומסביר שהוא חלה. אבל הרבה פירשו ששם רק את הלחם והמים על שכמה ונתן לה את הילד. ורמזים שהיה בן כ"ז :

(1) **"שם על שכמה ואת הילד"**

סוף תיבות, אותיות : ס', ל', ה', ת', ד' עולה 479
בן כ"ז שנים עולה 479

(2) **"הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר"**

ראש תיבות, אותיות : ה', ו', ו', ו', ב', ב' עולה 27
כ"ז עולה 27

(3) **"וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה"**

באתב"ש :

פמבלי תשגצי ששדג פמדס כסי פסיא ימי פמאט תך צרג בי זך בליץ פתא צמכק פמבכסץ

סוף תיבות, אותיות :

י', ג', ס', י', א', י', ט', ד', ג', י', ד', א', ק', א' עולה 447
כ"ז שנים היה עולה 447

(4) **"בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה"**
באתב"ש :

ששדג פמדס כסי פסיא ימי פמאט תך צרג בי זך בליץ פתא צמכק פמבכסץ
סוף תיבות, אותיות :

ג', ס', י', א', י', ט', ד', ג', י', ד', א', ק', א' עולה 427
כ"ז שנים עולה 427

ועוד :

פרק כ"א פסוק י"ז :

**"וַיִּשְׁמַע אֶל-ה'-י-ם אֶת קוֹל הַנֶּעֱר וַיִּקְרָא מִלֶּאךָ אֶל-ה'-י-ם אֶל הָגֵר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ
מָה לָּךְ הָגֵר אֶל תִּירָאִי כִּי שָׁמַע אֶל-ה'-י-ם אֶל קוֹל הַנֶּעֱר בְּאִשְׁרֵי הוּא שֵׁם"**

(1) **"וַיֹּאמֶר לָהּ מָה לָּךְ הָגֵר אֶל תִּירָאִי כִּי שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל קוֹל הַנֶּעֱר בְּאִשְׁרֵי"**

סוף תיבות, אותיות :

ר', ה', ה', ד', ר', ל', י', י', ע', ס', ל', ל', ר', ר' עולה 1050

בן עשרים ושבע עולה 1050

(2) **"כִּי שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל קוֹל הַנֶּעֱר"**

ראש תיבות, אותיות : **כ', ש', א', א', ק', ה' עולה 427**

כ"ז שנים עולה 427

(3) **"כִּי שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל קוֹל הַנֶּעֱר" עולה 1018**

עשרים ושבע היה עולה 1018

(4) **"הַנֶּעֱר וַיִּקְרָא מִלֶּאךָ אֱלֹקִים אֶל הָגֵר"**

באתב"ש :

צטזג פמדגת יכתל תכצמי תך צרג

ראש תיבות, אותיות : **צ', פ', י', ת', ת', צ' עולה 1070**

בן עשרים ושבע היה עולה 1070

* * * * *

"הרחק"

פרק כ"א פסוק ט"ז:

"ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבד"

וירא רבה (נ"ג, י"ג): "..." ולהלן את אמר (יהושע ג') 'אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה', הא למדנו נגד מנגד ורחוק מרחוק... א"ר יצחק, 'כמטחוי קשת', שני טווחים בקשת, מיל"

"ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת"

ראש תיבות, אותיות: ו', ו', ל', מ', ה', כ', ק' עולה 207

אלפים אמה
(מיל זה אלפים אמה) עולה 207

* * * * *

"ותשב לה מנגד"

פרק כ"א פסוק ט"ז :

"ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך"

וירא רבה (נ"ג, י"ג) : "נאמר כאן ותשב לה מנגד ולהלן הוא אומר (במדבר ב') מנגד סביב לאהל מועד הרחק הכא את אומר הרחק כמטחוי קשת ולהלן אמר (יהושע ג') אך רחוק יהיה ביניכם וביניו כאלפים אמה במדה הוא למדנו נגד מנגד ורחוק מרחוק. א"ר יצחק כמטחוי קשת שני טווחים בקשת מיל"

דרש שהמרחק שהיא התרחקה ממנו זה מיל א' שזה אלפים אמה.

ורמזים :

(1) **"ותשב לה מנגד הרחק"**

ראש תיבות, אותיות : ו', ל', מ', ה' עולה **81**
מיל א' עולה **81**

(2) **"ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי"**

ראש תיבות, אותיות : ו', ל', מ', ה', כ', ק', כ' עולה **227**
כאלפים אמה עולה **227**

(3) **"הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא"**

ראש תיבות, אותיות :
ה', כ', ק', כ', א', א', א', ב', ה', ו', מ', ו' עולה **207**
אלפים אמה עולה **207**

(4) **"אראה"** עולה **207**

אלפים אמה עולה **207**

(5) **"כמטחוי קשת כי"**

באתב"ש :
לינספס דבא לס
סוף תיבות, אותיות : ס', א', א', ס' עולה **81**
מיל א' עולה **81**

* * * * *

שמע קול הנער

פרק כ"א פסוק י"ז :
"אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער באשר הוא שם"
יונתן בן עוזיאל: "ושמיע קדם ה' ית קליה דטליא"
"טליא" זה שה, כבש רך השנים.

"כי שמע אלקים אל"
ראש תיבות, אותיות: כ', ש', א', א', עולה 322
כבש עולה 322

* * * * *

מפגש אברהם עם אבימלך

פרק כ"א פסוק כ"ב:
"ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלקים עמך בכל אשר אתה עשה"

ונשאלות השאלות:

- (1) **"ויהי בעת ההוא"**, מתי?
- (2) למה התכוון אבימלך כאשר אמר לאברהם **"אלקים עמך בכל אשר אתה עשה"**?

רש"י (על המילים "בעת ההוא"): "שנולד יצחק משרה וידע אבימלך נסים שעשה לו הקב"ה לכך בא עתה לכרות ברית עמו"

לפי הרשב"ם (ועוד מפרשים), הסיבה שתניעה את אבימלך לבוא לאברהם היתה לידת יצחק.

ועוד:

פרק כ"א פסוק ח':

"ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק"

רש"י (על המילה "ויגמל"): "לסוף כ"ד חודש (גיטין ע"ה)"

רש"י (על המילים "משתה גדול"): "שהיו שם גדולי הדור שם ועבר ואבימלך (ב"ר)"

הרד"ק מפרש **"בעת ההוא"** - שאבימלך בא אחרי לידת יצחק או זה קרה במשתה אשר עשה אברהם בהיגמל את יצחק (כאשר יצחק היה בן 2). כי לא כתוב במשתה 'ויבא אבימלך' אלא **"ויאמר אבימלך"**, שהוא כבר היה אצל אברהם.

ונשאלת השאלה:

למה הספור הזה (על ביאת אבימלך) כתוב כאן אחרי הספור על גירוש ישמעאל ולא כתוב מיד אחרי הספור על לידת יצחק או מיד אחרי הספור של המשתה (לפי שפרשו חז"ל על המילים "בעת ההוא", שהיה בעת לידת יצחק או בעת המשתה)?

תמיד אפשר להגיד אין מוקדם או מאוחר בתורה אבל הרבה פעמים חז"ל מקשרים (מטעם סמיכות) בין נושא קודם לנושא הבא אחריו.

ונראה לי להגיד שיש קשר במיקום של הספור הזה אחרי גירוש ישמעאל.

כי אבימלך בא לכרות ברית עם אברהם, בגלל - **"אלקים עמך בכל אשר אתה עשה"**

רש"י (על המילים "אלקים עמך"): "לפי שראו שיצא משכונת סדום לשלום ועם המלכים נלחם ונפלו בידו ונפקדה אשתו לזקוניו"

רש"י מונה 3 סיבות למה אבימלך אמר **"אלקים עמך בכל אשר אתה עשה"**. למרות שהסיבות נכונות הן לא עונים על השאלה ששאלנו על מיקום הספור הזה.

ונראה לי להגיד שבנוסף ל3 הסיבות שכתב רש"י יש עוד סיבה שגרמה לאבימלך להגיד **"אלקים אתך בכל אשר אתה עשה"**. וזה גירוש ישמעאל.

חלק מחז"ל מונים גירוש ישמעאל כאחד מ10 הניסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ושעמד בכולם.

למרות שאבימלך ושרה ידעו את האמת, שיצחק בנו של אברהם, ליצני הדור היו אומרים שיצחק נולד משרה ואבימלך ולא משרה ואברהם (מדרש). וגם ישמעאל אמר את זה (ראה פרוש על המילה "מצחק" – שללעג על יצחק). ולמרות שנאמר לאברהם **"ביצחק יקרא לך זרע"**, גם ישמעאל כבנו הבכור, אמור להיות יורש של אברהם. דבר זה היה מאד נוח לאבימלך. כי אמו של ישמעאל, הגר היתה מצרית בת פרעה. ואבימלך הוא מלך פלשתים שהיו בני דודים למצרים. היה הרבה יותר נוח לאבימלך לכרות ברית עם אברהם כאשר ישמעאל יהיה יורשו. הלא לאבימלך ולישמעאל יש שורשים משותפים.

אלא מה קרה?

אברהם גרש את ישמעאל, בן שהוא אהב, על פי צווי ה'. כמו שכתוב: **"וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו. ויאמר אלקים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אילך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע"**.

ולזה אומר לו עכשיו אבימלך, אחרי לידת יצחק (ויתר האירועים שכתב רש"י), ואחרי גירוש ישמעאל, מעשה שהיה בעניו של אבימלך כמעשה נגד רצונו וטובתו של אברהם. **"אלקים אתך בכל אשר אתה עשה"** – אני רואה עכשיו ש **"בכל אשר אתה עשה"**, **"אלקים עמך"**. **"בכל"** עולה למנין המילה **"בן"** (ידוע מאמר חז"ל על המילה **"בכל"** בביטוי **"וה' ברך את אברהם בכל"** – **"בכל"** שהיה לו **"בן"**).

מה שקרה לך, ומה שעשית, בקשר לנושא **"בן"** – קרי לידת יצחק (בהיותך זקן) וגירוש ישמעאל (שהיה קשה לך) מראה **"אלקים עמך"**. אלקים מצליח דרכך (לידת יצחק) ואתה רק עושה דברים שהם רצונו של מקום, דברים שהם בגדר **"אלקים עמך"** (גירוש ישמעאל).

לפי הרעיון הזה יוצא שגם המילים **"בעת ההוא"** הם במקומם וכולל גם גירוש ישמעאל.

* * * * *

ימים רבים- 26 שנה

פרק כ"א פסוק ל"ד:
"וַיַּגְר אַבְרָהָם בְּאַרְץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים"
רש"י: " מרובים על חברון, בחברון עשה כ"ה שנה וכאן כ"ו..."

"פלשתים ימים רבים" עולה 1212 ועוד 14 אותיות עולה **1226**
עשרים ושש עולה **1226**

* * * * *

"ויהי אחר הדברים האלה"

פרק כ"ב פסק א':

"ויהי אחר הדברים האלה וה-א-ל-ה-ים נסה את אברהם"

(1) **"ויהי אחר הדברים האלה"**

סוף תיבות, אותיות: י', ר', ס', ה', אותיות המילה 'מריה'.

(2) **"אחר הדברים האלה וה-א-ל-ה-ים נסה"**

ראש תיבות, אותיות: א', ה', ה', ו', נ' עולה 67

עולה 67

אלול

מעשה אבות סימן לבנים – אברהם אבינו נתון בניסיון של חיים ומות, ואנו עומדים בניסיון בחודש אלול.

ועוד:

פרק כ"ב פסק ח':

"ויאמר אברהם א-ל-ה-ים יראה לו השה לעלה בני"

"לו השה לעלה בני"

ראש תיבות, אותיות: ל', ה', ל', ב' עולה 67

עולה 67

אלול

בחודש אלול ובראש השנה יעמוד לנו עקידת יצחק לזכות.

* * * * *

"אחר הדברים האלה"

פרק כ"ב פסק א':

"ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני"

רש"י: "יש מרבנותינו אומרים (סנהדרין פ"ט) אחר דבריו של שטן שהיה מקטרג ואומר מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד. אמר לו כלום עשה אלא בשביל בנו, אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא היה מעכב.

ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מחיתי. אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני לא הייתי מעכב"

בראשית רבה (נ"ה, ד'): "מלאכי השרת אמרו, אברהם זה שמח ושימח את הכל ולא הפריש להקב"ה לא פר אחד ולא איל אחד. אמר להם הקב"ה על מנת שנאמר לו שיקריב את בנו ולא יעכב "

המילים "ויהי אחר הדברים האלה" כוונתם לאחר דברים שנאמרו או על ידי ישמעאל, או השטן, או המלאכים, או על ידי כולם (או אחר הדברים שאמר אברהם אבינו לאבימלך, ראה רמב"ן). ישמעאל התפאר על יצחק אבינו. השטן והמלאכים קטרגו על אברהם אבינו. וכדי להוכיח את כוחם ונאמנותם של אברהם אבינו ויצחק אבינו הם נסו בניסיון. הניסיון העשירי של אברהם אבינו, להעלות את יצחק בנו לעולה, וזה היה קשה מכל הניסיונות שעבר עליו עד כה. והוכיח בפני כולם שאין שום מניעה מצד אברהם אבינו או מצד יצחק אבינו לקיים מצוות הבורא. ולפרסם בעמים (ובעולם) גודל אהבתם ויראתם בשם יתברך (ראה רבנו בחי).

ורמזים:

(1) **"ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם"** עולה 1403

אחרי דברי ישמעאל והשטן ומלאכים עולה 1403

(2) **"הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם"**

עולה 1715 ועוד 41 אותיות עולה 1756

אחרי דברים של ישמעאל, שטן, מלאכים עולה 1756

(3) **"אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+ר', ה'+ם', ה'+ה', ו'+ם', נ'+ה', א'+ת', א'+ם' עולה 799

אחרי דברי השטן עולה 799

(לפי הדעה הראשונה ברש"י השטן הוא המקטרג על אברהם אבינו.

השטן עולה 364, המקטרג עולה 357 ועוד 6 אותיות ועוד המילה עולה 364)

- (4) "אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
א'+ר', ה'+ס', ה'+ה', ו'+ס', נ'+ה' עולה 357
דברי מלאכים עולה 357
- (5) "והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
ו'+ס', נ'+ה', א'+ת', א'+ס', ו'+ר', א'+ו', א'+ס', ו'+ר' עולה 1003
דבריו של ישמעאל עולה 1003
- (6) "ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה"
עולה 754 ועוד 27 אותיות עולה 781
של ישמעאל עולה 781
- (7) את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר"
סוף תיבות, אותיות: ת', ס', ר', ו', ס', ר' עולה 886
אחרי דברי ישמעאל עולה 886
- (8) "הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה"
עולה 514 ועוד 20 אותיות ועוד 4 מילים עולה 538
של יצחק עולה 538
(יצחק אמר שמוכן להיות זבח)
- (9) "אחר הדברים האלה"
באתב"ש:
תסג צקשגמי צתכץ
ראש תיבות, אותיות: ת', צ', צ' עולה 580
דברי השטן עולה 580
- (10) "ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם"
באתב"ש:
פמצם תסג צקשגמי צתכץ פצת...י טחץ תא תשגצי פמתיג תכמף תשגצי
סוף תיבות, אותיות: ס', ג', י', צ', י', צ', א', י', ג', י' עולה 347
דברי סמאל עולה 347
(אולי הרמז מופיע כאן בגלל שבניסיון הזה, סמאל בא להפריע לאברהם אבינו וליצחק אבינו בדרכם להר המריה. ראה בראשית רבה נ"ו, ד')

(11) "הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני"
באתב"ש :

צקשגמי צתכץ פצ...י טחץ תא תשגצי פמתיג תכמף תשגצי פמתיג צטטם
סוף תיבות, אותיות : י', צ', י', צ', א', י', ג', י', ג', י', ג', ס' עולה 347
דברי סמאל עולה 347

(12) "ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם
ויאמר"
באתב"ש :

פמצם תסג צקשגמי צתכץ פ...י טחץ תא תשגצי פמתיג תכמף תשגצי פמתיג
סוף תיבות, אותיות : ס', ג', י', צ', י', צ', א', י', ג', י', ג', י', ג' עולה 350
ימ"ש עולה 350
(בגלל דבריו של ימ"ש – ישמעאל, מלאכים, שטן)

(13) "אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר
הנני"
באתב"ש :

תסג צקשגמי צתכץ פצת...י טחץ תא תשגצי פמתיג תכמף תשגצי פמתיג צטטם
סוף תיבות, אותיות : ג', י', צ', י', צ', א', י', ג', י', ג', י', ג' עולה 350
ימ"ש עולה 350

* * * * *

העקידה

הניסיון העשירי של אברהם אבינו, לפי כל הדעות, הוא עקדת יצחק. הניסיון מתחיל עם :

פרק כ"ב פסוקים א'-ב' :

"ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם אברהם ויאמר הנני. ויאמר קח נא את בנך את יחזקאל אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך"

אברהם אבינו מגיע למקום, בונה מזבח, עורך את העצים על המזבח, עוקד את יצחק על העצים, ולוקח את המאכלת לשחוט את בנו. ואז אומר לו המלאך :

פרק כ"ב פסוק י"ב :

"וַיֹּאמֶר אֶל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנֶּעַר וְאֶל תַּעֲשׂ לוֹ מֵאוֹמָה כִּי עֵתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֶה אֱלֹקִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יִחְזָקָל מִמֶּנִּי"

רש"י על המילים "והעלהו שם לעלה", פסוק ב' :

"לא אמר שחטו לפי שלא היה חפץ הקב"ה לשחטו אלא להעלותו להר לעשותו עולה ומשהעלהו אמר לו הורידוהו"

לפי המדרש המובא ברש"י על המילים שאמר המלאך "אל תשלח", אברהם אבינו מגיב לבשורה לא לשחוט את בנו ככה :

"לשחוט אמר לו, אם כן לחנם באתי לכאן אעשה בו חבלה ואוציא ממנו מעט דם, א"ל אל תעש לו מאומה, אל תעש לו מום"

אברהם אבינו פעל לפי הבנתו את הניסיון ומנסה לשחוט את בנו. אבל באמת נראה שנגמר הניסיון ברגע שהוא העלה את יצחק על המזבח.

ומיד בפסוק הבא כתוב :

פרק כ"ב פסוק י"ג :

"וַיֵּשָׂא אֲבִרָהִם אֶת עֵינָיו וַיִּרְאֵהוּ אֵיל אַחֵר נֹאחַז בְּסֶבֶךְ בְּקֶרְנוֹ וַיִּלֶּךְ אֲבִרָהִם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לַעֲלֵה תַּחַת בְּנוֹ"

רש"י מפרש (לפי המדרש) על המילה "בקרנו" :

"שה"י רץ אצל אברהם והשטן סובכו ומערבבו באילנות"

נשאלות השאלות :

1) אם נגמר הניסיון אחרי שאברהם אבינו העלה את יצחק על המזבח מה עושה כאן האיל?

2) למה השטן מנסה לעכב האיל מלהגיע לאברהם אבינו?

3) למה אברהם אבינו לוקח האיל ושוחט אותו כקרבן תמורת בנו?

ויתר על זה, בדרך כלל עולה סתם זה כמו עולת השחר שהוא שה. כמו שיצחק שואל את אביו בדרך להר:
פרק כ"ב פסוק ז':
"וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִיהָ הֵשֶׁה לְעֹלָה"

ולמה כאן אברהם אבינו משתמש באיל (שהוא גם כשר לעולה)?

לפי פרוש חז"ל אברהם אבינו היה להוט לעשות דבר ה' איך שהוא הבין אותו. ועוד, יתכן מאוד שכאשר המלאך אומר לאברהם אבינו **"אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה"**, אברהם מוסף להתמיה על הבשורה אולי גם חשש שמשהו פגם בהקרבת יצחק. אולי המקריב, אולי הנקרב, אולי הסכין (לפי המדרש תנחומה השטן דחף את יד אברהם כאשר אברהם הרים את ידו והסכין נפל על הארץ).

מבחינת כוונותיו של אברהם אבינו אומר לו המלאך:
פרק כ"ב פסוק י"ב:
"עֵתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֶה אֱלֹקִים אֶתְּךָ וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בֶּןְךָ אֶת יַחֲדָךְ מִמֶּנִּי"

אתה עברת את ניסיון הביטחון ועכשיו יודעים שאתה ירא אלקים. אבל אולי לפי הבנת אברהם יש כאן מחשבה (ראה כלי יקר) טובה אבל רק מעשה חלקי (העלת יצחק על המזבח). לפי פרוש זקנים מבעלי התוספות, אברהם חשש שכאשר הוא יחזור אל הנערים ויראו שלא שחט את יצחק, יאמרו "שלא רצינו לקיים מצות ה'". הם לא ידעו מה הוא עשה ומה עבר עליו. כי מה שאברהם אבינו עשה היה ידוע לה' ולמלאכים.

נוסף על זה המלאך אומר: **"ולא חשכת את בנך את יחדך ממני"**. למה לא הזכיר "אשר אהבת" כמו בצווי הניסיון בפסוק א'.

ואולי זה הרמז, שעד עכשיו אברהם פעל מיראה וגם מאהבה, אבל בגלל שלא נתנו לו לשחוט את יצחק כאלו אהבתו לא באה לידי ביטוי ורק יראתו (לדוגמה, במשך השלושה ימים עד ההר הוא לא שינה את דעתו למרות שלפי המדרש בא אליו (ואל יצחק) השטן וניסה להטיל בהם ספקות).

מזדמן לאברהם אבינו איל (לפי כמה מפרשים המוכן מבראשית ושנברא בליל שבת הראשון בן השמשות כמו שכתוב במסכת אבות, "ויש אומרים אף...אילו של אברהם") ולפי פרוש זקנים מבעלי התוספות (משהו דומה מובא גם במדרש תנחומה וירא, כ"ג), כאשר נאמר לאברהם **"אל תשלח ידך אל הנער"** נאמר לו גם לעלות האיל תחת יצחק. ואברהם לא רצה עד שהבטיחו ה' שיחשב לפניו אפרו של איל כאילו היה אפרו של יצחק. ואז אברהם הוריד את יצחק מעל המזבח.

* (במדרש תנחומה (וירא, כ"ג) לא נאמר להעלות האיל לעולה, אלא כך כתוב:
"עֵתִידִין בְּנֵי שֶׁל יִצְחָק לַחֲטֹא לִפְנֵי וְאֵנִי דִן אוֹתָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֲלֵא אִם מִבְּקָשִׁין שֶׁאֲחַפֵּשׁ לָהֶן זְכוֹת וְאֶזְכֹּר עֲקֵדַת יִצְחָק, יִהְיוּ תּוֹקְעִים לִפְנֵי בְּשׁוֹפֵר זֶה. אֲמַר לוֹ, וְמָה הוּא שׁוֹפֵר. אֲמַר לוֹ, חֲזוֹר לֵאחֲרֶיךָ. מִיד, " וְיִשָּׂא אֶבְרָהָם אֶת עֵינָיו וִירָא וְהִנֵּה אֵיל נֹאחַז בְּסִבָּךְ בְּקִרְנָיו...אֲמַר לוֹ הַקֶּב"ה יִהְיוּ תּוֹקְעִין לִפְנֵי בְּקֶרֶן אֵיל וְאוֹשִׁיעִם וְאֶפְדִּם מֵעוֹנוֹתֵיהֶם"

אברהם לוקח האיל ומקריב אותו במקום יצחק וככה כותב רש"י על עבודתו (על המילים, "תחת בנו"):

"מאחר שכתוב ויעלהו לעולה לא חסר המקרא כלום מה הוא תחת בנו על כל עבודה שעשה ממנו היה מתפלל ואומר יה"ר שתהא זו כאלו היא עשויה בבני כאילו בני שחוט כאלו דמו זרוק כאלו בני מופשט כאלו הוא נקטר ונעשה דשן"

אברהם לוקח את האיל במקום יצחק. ואולי הרמז שאיל מתאים לבוא במקום יצחק נמצא בפסוק המתאר קריאת שם יצחק.
פרק כ"א פסוק ג':

"ויקרא אברהם שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק"

"אשר ילדה לו", ראש תיבות, אותיות: א', י', ל', המילה איל.
כאילו איל קשור לשם ליצחק.

אחרי שחיטתו של האיל המלאך קורא לאברהם שנית ואומר לו:
"כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך"
אומר הכלי יקר:

"ש"מ שמאמר שעשית הוא ענין אחר"

הוא מדייק מהאות "וו" במילה "ולא" (שמחבר) ושיש כאן שני דברים:

(1) **"יען אשר עשית את הדבר הזה"**

(2) **"ולא חשכת את בנך את יחידך"**

הדבר הראשון הוא ענין אחר ולא קשור למה שאמר המלאך לאברהם במאמר הראשון.
הדבר השני כנראה חזרה על מה שאמר המלאך פעם הראשונה אל אברהם (פרק כ"ב פסוק י"ב).

ואולי בדבר הראשון יש רמז לאהבה שבו נעשה המצוה.

"את הדבר הזה", **"הזה"** עולה, 17 **אהבה** כולל האותיות עולה 17. **"את הדבר הזה"**,
בדילוג אות אחד, אותיות: א', ה', ב', ה', המילה **אהבה**.

מעשהו של אברהם אבינו עשה רושם. מעשה אבות סימן לבנים.

לדוגמה: **"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם"**, ומסביר רש"י:

"ע"י שליח, והקב"ה שלם לבניו ע"י שליח, שנאמר (במדבר כ') וירם משה את ידו ויך את הסלע".

אברהם אבינו עושה כל פעולה באיל באהבה יתירה כאילו הוא מקריב יצחק. וכאשר זרעו יכשלו בעונות ("כמו שמסבירים חז"ל על המילים "נאחז בסבך בקרניו") מעשהו יעמוד לכפר על זרעו לכל הדורות כמו שכתוב:

רש"י (על המילה "היום"):

"ומ"א ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים בהר ה' יראה אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה"

הוא בקש שאפרו של יצחק יראה לכפרה.

ואולי יש רמז מהמילה איל.
המילה **איל**, אותיות: **א', י', ל'.** אולי רמז למה שבקש אברהם אבינו:
אות **א'** – אפרו
אות **י'** – יראה
אות **ל'** – לכפרה

* * * * *

"תקבר בשיבה טובה"

פרק כ"ב פסוק ב':
"וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְ אֶת יַחִידְךָ אֲשֶׁר אֲהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמִּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים"

לפי חז"ל זה הניסיון העשירי של אברהם אבינו.
וכבר העירו חז"ל על עצמת הניסיון.
הלא נאמר לאברהם אבינו:
פרק י"ז פסוק י"ט:
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבֹל שְׂרָה אֲשֶׁתְּךָ יֵלֶדְתָּ לְךָ בֵּן וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו"
וגם:
פרק כ"א פסוק י"ב: **"כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע"**

ואם יצחק יהיה קרבן עולה וימות איך יתקיים "לברית עולם לזרעו אחרי", ואיך יתקיים "יקרא לך זרע"? הלא יצחק עדיין לא נשוי ואם ייהרג לא יהיה המשך ממנו אחרי.
וההתנגשות בין הציווי להעלותו לעולה ובין שני הציוויים על זרעו זה הבסיס לקושי הניסיון של אברהם אבינו.
ואמרו חז"ל:
בראשית רבה ע"ו, ב': 'אין הבטחה לצדיק בעולם הזה'.
כי אולי יגרום החטא, וההבטחה לא תתקיים.
ואולי מה שנאמר לו אז "לברית עולם לזרעו אחרי" וגם "וביצחק יקרא לך זרע", בטל עכשיו.

יש עוד דבר שנאמר לאברהם אבינו שכביכול נראה גם שייד לעניין הזה.
בברית בין התרים נאמר לאברהם:
פרק ט"ו פסוק ט"ו:
"וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל אֲבֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה"
רש"י: "בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו ולא יצא עשו לתרבות רעה בימיו, ולפיכך מת חמש שנים קודם זמנו ובו ביום מרד עשו"

כאן מפרש רש"י על ישמעאל ועשו שלא יגרמו לאברהם אבינו אי שלום בסוף ימיו.
ונשאלת השאלה:
למה רש"י לא הזכיר העקדה?
למה לא כלל בפרושו גם את יצחק שלא ימות בעקדה?
(הלא הדברים של רש"י על העתיד. ישמעאל וגם עשו עדיין לא נולדו. ולמה לא כלל גם את העקדה)

וברור שאם יצחק יהיה קרבן עולה לא יהיה שלום לאברהם אבינו.
הלא רק מהשמועה של העקדה מתה שרה אימנו (בא השטן ואמר לה שבנה נעקד).
וגם יעקב אבינו כאשר ראה את הכתונת של יוסף (הבן האהוב עליו) מלאה דם אמר:
פרק ל"ז פסוק ל"ה: **"כִּי אֶרֶד אֶל בְּנֵי אֲבֹל שְׂאֵלָה"**
וגם כאשר האחים בקשו לקחת את בנימין למצרים אמר להם יעקב אבינו:
פרק מ"ב פסוק ל"ח:

"לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראהו אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את שבתו ביגון שאולה"

ונראה לי להגיד: שצריך לדייק בלשון רש"י.
רש"י אמר "בשרו" ולא אמר 'הבטיחו'.

לפי זה נבין את הכתוב:

"ואתה תבוא אל אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה"

כבשורה, כנבואה על העתיד, אבל רק לגבי ישמעאל ועשו, ולא כהבטחה (שיכולה להשתנות).

יצחק בכלל לא קשור לבשורה הזאת. כי אם הבשורה, שזה כמין נבואה, היתה כוללת גם את יצחק איזה מין ניסיון יהיה העקדה לאברהם אבינו. הלא הוא יודע מראש שהוא יקבר בשלום.

ונוסיף:

רמב"ן: "שלא יגיעך שום עונש דבר מאתי אף על פי שאני גוזר על בניך ענשים בעבדות וענוי"

הרמב"ן מפרש שמדובר כאן בהמשך העניין שלפניו על גלות מצרים (ולא על ישמעאל ועשו).
ובישר לאברהם אבינו שהוא לא בתוך הגזרה הזאת.

וגם:

אור החיים: "שלא יראה בחייו מהשעבוד של זרעו"

ואם נבין את הבשורה הזאת כהבטחה (אור החיים השתמש במילה הבטחה) אז נוכל להבין את הדברים כך:

תורה תמימה: "ענין השלום נראה בלא עונשין בעולם האמת"

שלא מדובר כאן בבשורה על העולם הזה אלא על העולם הבא.

שאברהם אבינו לא יעבור שום ייסורים בעולם הבא, אלא יהיה בשלום.

ואולי קצת גיבוי לרעיון הזה:

יונתן בן עוזיאל: "ואת תתכנש לות אבהתך בשלם תנוח נפשך ותתקבר בסיבו טבא"

תרגם, "בשלם תנוח נפשך" (הוסיף המילים "תנוח נפשך")

שמדובר במקום מנוחה לנפש, ואולי זה רומז על עולם הבא.

והרמז:

"תנוח נפשך" עולה 914

עולם הבא באתב"ש: **זכפי צשת** עולה 907 ועוד 7 אותיות עולה **914**

* * * * *

מקום העקדה

בניסיון העשירי נאמר לאברהם אבינו:

פרק כ"ב פסוק ב':

"וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנְךָ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אֲהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וּלְךָ לֵךְ אֶל אֶרֶץ הַמֶּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ"

לא כתוב בפרוש באיזה מקום יעלה לעולה, אלא "בארץ המריה", "על אחד ההרים". וידוע לנו שהעקדה ארעה בהר הבית, במקום המקדש, במקום שיהיה קודש הקדשים, ובמקום אשר בו נוצר האדם מהעפר, מקום כפרתו, ולפי:
אבן עזרא (על המילים "אחד ההרים"): "שם נבנה הר הבית, וכן מפורש 'ויחל שלמה לבנות את הבית בירושלם בהר המוריה (דברי הימים ב', ג', א'), ואיננו הר גבוה, ובו היה גורן ארונה"
ולמרות שלא כתוב בפרוש המקום שבו יעלה את יצחק אבינו לעולה, יש רמזים:

(1) **"ההרים" אותיות המילה "המריה"**
"אחד ההרים" "בארץ המריה" זה 'הר המריה'.

(2) **"קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך ראש תיבות, אותיות: ק', נ', א', ב', א', י', א', א', א', י', ו', ל', א', א', ה', ו', ש', ל', ע', א', ה', א', א', א' עולה 635 מקום המקדש עולה 635**

(3) **"ולך לך אל ארץ" עולה 428 ועוד 10 אותיות עולה 438 בית ה' עולה 438**

(4) **"ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם שם לעלה על" ראש תיבות, אותיות: ו', ל', א', א', ה', ו', ש', ל', ע' עולה 449 המקדש עולה 449**

(5) **"לך אל ארץ המריה והעלהו שם שם לעלה על אחד" ראש תיבות, אותיות: ל', א', א', ה', ו', ש', ל', ע', א' עולה 444 מקדש עולה 444**

(6) **"לך אל ארץ המריה והעלהו שם שם לעלה על אחד ההרים" ראש תיבות, אותיות: ל', א', א', ה', ו', ש', ל', ע', א', ה' עולה 449 המקדש עולה 449**

(7) **"המריה והעלהו שם שם לעלה"** עולה 857 ועוד 4 מילים עולה 861
בית המקדש עולה 861

(8) **"שם לעלה על אחד ההרים"**
 עולה 848 ועוד 16 אותיות ועוד 5 מילים עולה 869
קודש הקדשים עולה 869

(9) **"אחד ההרים אשר אמר"**
 סוף תיבות, אותיות: ד', ס', ר', ר' עולה 444
מקדש עולה 444

(10) **"ההרים אשר אמר"**
 סוף תיבות, אותיות: ס', ר', ר' עולה 440
בבית ה' עולה 440

(11) **"ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך"**
 באתב"ש:
פכל כל תך תגה ציגמץ פצזכצף בי כזכץ זך תסק צצגמי תבג תיג תכמל
 סוף תיבות, אותיות:
 ל', ל', ד', ה', צ', פ', י', צ', ד', ק', י', ג', ג', ל' עולה 521
גורן ארונה עולה 521

(12) **"קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה"**
 באתב"ש:
דס טת תא שטל תא מסמקל תבג תצשא תא מהסד פכל כל תך תגה ציגמץ
 סוף תיבות, אותיות:
 ס', ת', א', ל', א', ל', ג', א', א', ד', ל', ל', ד', ה', צ' עולה 706
כפרתו עולה 706

ועוד כתוב:
 פרק כ"ב פסוק א':
"ויהי אחר הדברים האלה והא-ל-ה-ים נסה את אברהם"
יונתן בן עוזיאל (כ"ב, א'): "מתלב יצחק ואמר הא נא יומיא בר תלתין ושב שנין ואילו בעי
 קודשא בריך הוא לכולי אבריי לא הויתי מעכב"
פ"י יונתן: "אמר יצחק אני בן ל"ז שנים וכשירצה הקב"ה לכל רמ"ח אברי אינני מעכב"

ופירוש הדברים:
"ויהי אחר הדברים האלה" - אחר הדברים שהיו בין ישמעאל ליצחק אבינו.
 וכאן הבינו תשובת יצחק אבינו לטענת ישמעאל שזכותו יותר מיצחק אבינו.

שאמר ישמעאל ליצחק אבינו, אני מסרתי את האבר שלי לברית מילה כאשר הייתי בן י"ג וכאשר הייתי בן דעת, ולא סירבתי. ואתה עשו לך ברית מילה כאשר הייתה בן ח' ימים ובלי דעת. ויצחק אבינו השיב לו שאם הקב"ה רוצה את רמ"ח אבריו הוא מוכן עכשיו בהיותו בן ל"ז שנים ובר דעת לתת את כולם.

ויצחק אבינו גם כיוון את רמ"ח אבריו שלא יזוזו בשעת העקידה כדי שלא תפסל העולה.

ורמזים (מפסוק ב' לזה) :

(1) "לעלה על אחד" עולה 248

רמ"ח עולה 248

(2) "יצחק ולד"

באתב"ש :

מהסד פכל עולה 239 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 248

רמ"ח עולה 248

שכל רמ"ח אבריו של יצחק אבינו היו בניסיון.

* * * * *

"שבו לכם פה עם החמור"

פרק כ"ב פסוק ה':
"וַיֹּאמֶר אֲבֹרָהִם אֶל נַעֲרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד כָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם"

"יצר לב האדם רע מנעוריו"

"שבו לכם פה עם החמור", אדם צריך לומר ליצר שלו, לתאוות שלו, תעוּבוֹ אוֹתִי, אֲנִי רוצה להתקדם ולהתעלות. ואתם שבו לכם פה עם החמור. אתם עם החמור - עם החומריות שלכם עם החמור שבכם (חומר הדין על עבירות שלכם), תשארו פה!

"וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר", אותו נער שכבר בגיל צעיר ניסיתם להכשיל אותו שהרי יצר לב האדם רע מנעוריו, אֲנִי וְהַנֶּעֱר נִתְפַּלֵּל וְנִשְׁתַּחֲוֶה - נַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה.

* * * * *

העקדה

פרק כ"ב פסוק ה':

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נַעֲרָיו שְׁבוּ לִכְס פֶּה עִם הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם"

רש"י (על המילים "עד כה"): "ומדרש אגדה: אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום 'כה יהיה זרעך' (לעיל ט"ו, ה')"
פרק ט"ו פסוק ה':

"וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הֲבֵט נָא הַשָּׁמַיְמָה וְסַפֵּר הַכּוֹכָבִים אִם תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ"

"כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ", ראש תיבות, אותיות: כ', י', ז', עולה 37.
בעקדה, יצחק אבינו היה בן 37.

ובהליכתו לעקדה אמר:

"הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד" ראש תיבות, אותיות: ה', ו', נ', ע', עולה 137.

רמז שהוא עכשיו בן 137 (כי בעקדה, אברהם אבינו היה בן 137).

"וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד כֹּה" בהיותי בן 137.

ורמז כאן שבהיותו בן 137 ובנו יצחק בן 37 יהיה נסיון גדול לו ולזרעו.

ומעניין, **"כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ"**, ראש וסוף תיבות, אותיות: כ'+ה', י'+ה', ז'+ך', עולה 67

למנין המילה אלול. ולפי אחת הדעות בחז"ל העקדה הייתה בראש השנה.

(ויש אומרים ביום הכפורים. שיטה אחת הבאה במדרשים אומרת שהעקדה הייתה בראש השנה,

מדרשים ומקורות בתורה שלמה, וראה 'מכסה לעתיק' לקר"ח קנייבסקי שליט"א. אך בזוהר ויצא ובמקורות נוספים יש שהעקדה הייתה ביום הכיפורים, רמ"ע מפאנו ב'עשרה מאמרות', וראה מקורות נוספים, 'חזון עובדיה' ימים נוראים)

אנחנו תוקעים בראש השנה בשופר של 'איל' זכר לעקדה. ואם העקדה הייתה בראש השנה אז נתבשר לאברהם אבינו ללכת לארץ המריה לעקוד את יצחק אבינו בסוף חודש אלול. יש כאן רמז לא רק לגילו של יצחק אבינו בזמן הנסיון (37), אלא גם רמז לתקופת הנסיון (אלול, תשרי).

"עַד כֹּה" עולה 99

נתבשר לאברהם אבינו כאשר הוא היה בן 99 ששרה אשתו יולדת לו בן. וכמו שכתוב:

פרק י"ז פסוק י"ט:

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֲבֹל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ יָלְדָת לְךָ בֵּן וְקִרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו"

ולפי רש"י (ראה למעלה), אברהם אבינו אמר "עד כה" ברמז להבטחה שקיבל "כה יהיה זרעך" (זוה היה בהיותו בן 75). ואולי במילה "עד" שאמר בעקדה ("עד כה") יש רמז גם לזה. כי "עד" עולה 74 ועוד המילה עולה 75.

ואולי באומרו **"עַד כֹּה"** רמז להבטחה שקיבל בגיל 99 שיהיה לו זרע משרה אשתו ושהברית תתקיים עם יצחק ועם זרעו של יצחק ("והקמתי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו אחריו"). כי בזמן העקדה עדיין אין ליצחק אבינו זרע.

ובאומרו **"נלכה עד כה"** רמז להבטחה זו, ולפי:
"והקמתי את בריתי אתו לברית עולם לזרעו",
ראש תיבות, אותיות: ו', א', ב', א', ל', ע', ל' עולה 140
"נלכה עד כה" ראש תיבות, אותיות: נ', ע', כ' עולה 140
ועוד, בציווי נאמר לאברהם אבינו:
פרק כ"ב פסוק ב':
"והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך"
"לעלה" עולה 135 ועוד 4 אותיות עולה 139 ועוד המילה עולה 140.

במילים **"נלכה עד כה"** רמז שאם נלכה 'רק' עד כה (עד העקדה, עד שיצחק אבינו בן 37) ויעלהו **"לעלה"** (ויצחק ישחט) איך תתקיים הברית **"לזרעו אחריו"**?

למרות כל הקושי בנסיון העשירי, נסיון העקדה, אברהם אבינו הלך לקראת העקדה בביטחון מלא בה'.
ורמז לזה:
פרק כ"ב פסוק ג':
"ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלקים"
רש"י (על המילים **"שני נעריו"**): **"ישמעאל ואליעזר"**

אברהם אבינו הלך לעקדה עם יצחק בנו, המאכלת, ועצי עולה.
והאיל (תמורה ליצחק) כבר מוכן מששת ימי בראשית.
"אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
א'+ו', ו'+ת', י'+ק', ב'+ו', ו'+ע', ע'+י', ע'+ה', ו'+ם', ו'+ך' עולה 834
"והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" עולה 834

במישור הרעיוני נראה לי להגיד:
שאברהם אבינו לקח אתו **"את שני נעריו"**, לקח אתו את 'שנות הנעורים' שלו.
השנים שבו הוא התחיל לבטוח בה'. שבטח בביטחון מלא בה' כאשר נזרק לכבשן האש על ידי נמרוד. ולקח אתו הביטחון שהיה לו במשך כל השנים שבטח בה' מאז שהקיר את בוראו בגיל 3 (כי אברהם אבינו כבר עבר 9 נסיות ועמד בכולם).
ובלקיחתו את הביטחון שהיה לו בנעוריו אתו עמד נגד הפרעות השטן שנסה לבלבל אותו בדרך לארץ המוריה (במשך שלושה ימים), ושניסה לשכנע אותו לא לעשות את העקדה (תהלים ל"ב, **"והבוטח בה' חסד יסובבנו"**, ולפי, **"יתן אמת ליעקב חסד לאברהם"**).
אבל כאשר הגיע להר המריה הוא אמר:
פרק כ"ג פסוק ה':

"ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה"
במישור הרעיוני אמר:

"אל נעריו" – אל הביטחון שלקח אתו מנעוריו ושהיה לו עד עכשיו
"שבו לכם פה" – תישאר כאן עם
"החמור" – עם הדברים החמורים שאומר לי השטן
"ואני והנער נלכה עד כה" – אני ממשיך לעקדה רק עם 'הנער', נער אחד, רק עם 'האמונה' שהיה לי בנעורי בה', ולפי שנאמר עליו:
פרק ט"ו פסוק ו':
"והאמן בה' ויחשבה לו צדקה"

רש"י: "הקב"ה חשבה לאברם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו"

"עד" כדי כך אמונתו בה' שאמר, "ונשתחוה ונשובה אליכם", "נתנבא שישובו שניהם" (רש"י).

* * * * *

"כה יהיה זרעך"

פרק ט"ו פסוק ה':

"וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זֶרְעֶךָ"

חז"ל אמרו, אברהם אבינו היה בן 70 שנה כאשר נאמר לו, "כה יהיה זרעך".

"כה יהיה זרעך" כ', י', ז' עולה 37

לרמוז:

כלומר, בעוד "יהיה" שנים (בעל הטורים), בעוד 30 שנה, למנין המילה "יהיה", יהיה לך זרע שתשמור את דרכך בעולם. שאז ייוולד יצחק.

ונראה להגיד שנסיון העקדה הכרחי לקיום "כה יהיה זרעך".

שרק בהיות יצחק בן 37, אחרי ניסיון העקדה, יצחק יהיה 'זרעך' קרי, קיים לעולם.

בדרך לעקדה אברהם אבינו אמר לאליעזר ולישמעאל:

בראשית פרק כ"ב פסוק ה':

"שבו לכם פה אם החמור ואני והנער נלכה עד כה"

רש"י:

"ומדרש אגדה אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום, 'כה יהיה זרעך'"

"נלכה עד כה"— רמז שהולכים להגשים "כה יהיה זרעך".

ואחרי העקדה נאמר לאברהם אבינו:

"כי ירא א-ל-ה-י-ם אתה"

ראש תיבות, אותיות: **כ', י', א', א' עולה 32** למנין המילה **'לב'.**

יש לך יראת א-ל-ה-י-ם בלבבך.

וגם יש בלבבך בטחון ואמונה רק בה':

"עתה ידעתי כי ירא א-ל-ה-י-ם אתה"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ע'+ה', י'+י', כ'+י', י'+א', א'+א', א'+ה' עולה 183

בטחון ואמונה עולה 183

זוה מטרת ניסיון העקדה לחשוף בפנינו גודל הבטחון והאמונה של אברהם אבינו ויצחק אבינו.

'עקדה' עולה 179 ועוד 4 אותיות עולה 183

לפי חז"ל כל נושא העקדה היה בחודש תשרי, והעקדה עצמה ביום הכיפורים

(י' תשרי). ובחודש תשרי וביום הכיפורים הנושא המרכזי זה 'התשובה'.

במובן הפשוט לחזור בתשובה מהעברות שבידינו.

ובמישור הרעיוני:

לתת 'תשובה' ליצר. לעמוד כל הזמן מול הקטרוג היום יומי של היצר נגדנו.

כמו שעשה אברהם אבינו בדרך לעקדה. כי בא השטן לבלבל אותו ואברהם אבינו נתן

'תשובה' לכל טענותיו ועמד נגדו. אברהם אבינו לא היסס ונשאר נאמן לקיים רצון ה'.

ובמאמצו:

להכניע היצר עולה 490

זכה לנאמר לו:

"כה יהיה זרעך" באתב"ש: לץ מצמצץ עגזל עולה 490

כי בנו יצחק חי, ושניהם עברו את הניסיון בשלום.

ואולי זה מסר לכולנו, כמו שאברהם אבינו ויצחק אבינו עמדו נגד :

מקטרג עולה 352

מעשה אבות סימן לבנים :

"כה יהיה זרעך" עולה 352

שבניך בכל הדורות, יזכו לעמוד מול מקטרג.

ובדבר הזה :

"יהיה זרעך" עולה 327

חיים וקיימים :

בעולם הזה ובעולם הבא עולה 327

ואחרי העקדה נאמר לו :

"ירא א-ל-ה-י-ם אתה ולא חשכת"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

י'+א', א'+א', א'+ה', ו'+א', ח'+ת' עולה 473 למנין המילה **'תשובה'**
(באתב"ש אבפשץ)

"את בנך" עולה 473 למנין המילה **'תשובה'**.

'התשובה' של אברהם אבינו ויצחק אבינו לשטן זו 'העקדה'.

ובזכות :

'תשובה' עולה 713

לשטן, כלומר קיום העקדה, זכה בברכת הזרע :

"כי ברך אברכך והרבה" עולה 713

וגם :

"ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ב'+ד', א'+ד', ו'+ה', א'+ה', א'+ת', ז'+ד', כ'+י', ה'+ם' עולה 563
למנין המילה **'התשובה'** (באתב"ש, צאבפשץ)

זרעך יתרבו :

"והרבה" באתב"ש : **פצגשץ** עולה 563

ויגיעו לששים רבוא (ס' רבוא, 600,000) :

"יהיה זרעך" עולה 327 ועוד 2 מילים עולה 329 למנין המילים **'סמך רבוא'**.

וכאשר :

"כה יהיה זרעך" באתב"ש : **לץ מצמץ עגזל** עולה 490

כלומר, כאשר יגיעו לס' רבוא, יזכו להתגלות השכינה :

בהר סיני באתב"ש : **שצג חמטס** עולה 490

ולקבלת התורה.

ואחרי קבלת התורה :

"יהיה זרעך" באתב"ש : **מצמץ עגזל** עולה 370

אלו העוסקים בתורה :

"זכרו תורת משה" באתב"ש : **עלגף אפגא יבץ** עולה 370

ולא שוכחים אותה.

* * * * *

"ואתה את בריתי תשמר"

פרק י"ז פסוק ט':

"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִשְׁמָר אֶתָּה וְזֶרַעְךָ אַחֲרַיִךְ לְדֹרֹתֶם"

לפי הפשט הברית כאן זה ברית המילה:

"אתה וזרעך אחריך לדורות"

סוף תיבות, אותיות: ה', ד', ד', ס' עולה 85

מילה עולה 85

וגם:

"תשמר אתה וזרעך"

באתב"ש:

אביג תאץ פעגזל עולה 697

ברית מילה עולה 697

וגם:

"אתה"

באתב"ש:

תאץ עולה 491

את המילה עולה 491

ונראה להגיד:

יש כאן גם רמזים לעוד נושא וזה לימוד התורה ושמירתה. לחיזוק רעיון הזה נביא את דברי הרב יורם אברג'יל זצ"ל בספרו "אמרי נועם" על הקשר בין מצוות המילה לבין היכולת ללמוד תורה:

"שתי מצוות אלו – לימוד התורה ומצות המילה – קשורות ותלויות זו בזו, ורק מי שיש בו את האחת יכול לזכות אף לחברתה. ומכיוון שאברהם אבינו היה הראשון בעולם שזכה לתורה כנ"ל, לכן גם היה הראשון בעולם שזכה למצות המילה. ובזה יבואר מה שנאמר בספר משלי: 'יצפון לישרים תושיה מגן להולכי תוים' ישרים' – אלו הם האבות הקדושים ובראשם אברהם אבינו, שנקראו כן על שם שעבדו את בוראם ביושר ובתמימות.

'תושיה' – זוהי התורה הקדושה הנקראת כן מפני שהיא מתשת את כוח הרע שבאדם. 'הולכי תוים' – הם אלו שזכו למצוות המילה, כיוון שרק כשהאדם נימול הוא נעשה תמים ושלם, כמו שאמר הקב"ה לאברהם, 'התהלך לפני והיה תמים' ומפרש רש"י: 'התהלך לפני במצוות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום לפני'.

אם כן, פירוש הפסוק היא: בזכות שאברהם אבינו (הנקרא 'ישר') עסק בתורה הקדושה (הנקראת 'תושיה'), נתן לו הקב"ה את מצות המילה (בחינת 'הולכי תוים') כדי להגן עליו מכל נזק"

הקשר בין לימוד התורה ובין ברית המילה מודגש כאשר באותו פסוק שמדבר על ניתנת ברית המילה לאברהם אבינו יש גם רמזים לשמירת ברית התורה (י' הדברות, ותרי"ג המצוות).

ולפי :

"אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריך"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

א'+ל', א'+ם', ו'+ה', א'+ת', ב'+י', ת'+ר', א'+ה', ו'+ד', א'+ד' עולה 1149
תרי"ג מצות עולה 1149

וגם :

"ויאמר א-ל-ה-י-ם אל אברהם" עולה 622

י' דברות עולה 622

וגם :

"בריתי" עולה 622

י' דברות עולה 622

וגם :

"בריתי תשמר"

ראש וסוף תיבות, אותיות : **ב'+י', ת'+ר' עולה 612**

דברות עולה 612

וגם :

"א-ל-ה-י-ם אל אברהם ואתה את בריתי תשמר"

באתב"ש :

תכצמי תך תשגצי פתאץ תא שגמאם אביג

סוף תיבות, אותיות : **י', ד', י', צ', א', ס', ג' עולה 174**

תורה באתב"ש : אפגץ עולה 174

* * * * *

"ותצחק שרה"

אברהם אבינו צחק כאשר נתבשר לו שיהיה לו בן משרה אמנו. שרה אמנו גם צחקה כאשר שמעה שתהיה לה בן מאברהם אבינו. חז"ל לא בקרו את אברהם אבינו על הצחוק שלו אבל כן בקרו את שרה אמנו על הצחוק שלה ואמרו שהיא לגלגה, כלומר שהיא חשבה שהדבר רחוק מלהיות.

אצל אברהם אבינו כתוב:

פרק י"ז פסוק י"ז:

"ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו..."

רש"י: "זה תרגם אונקלוס לשון שמחה וחדו, ושל שרה לשון מוחך, למדת שאברהם

האמין ושמח, ושרה לא האמינה ולגלגה..."

אצל אברהם אבינו לא כתוב איפוא צחק אלא רק שצחק, וזה כנראה בפה (הרמב"ן כותב י"ח, ט"ו- "הצחוק לשמחה בפה"), ויאמר 'בלבו', הכניס ללב שלו השמחה (כמו י"ן ישמח ללב אנוש"). כלומר הצחוק של אברהם היה צחוק ששימח את לבו על הבשורה.

אצל שרה אמנו כתוב:

פרק י"ח פסוק י"ב:

"ותצחק שרה בקרבה לאמר..."

רמב"ן: "ללעג"

כאשר שרה אמנו צחקה כתוב איפוא היא צחקה, 'בקרבה'.

וקרבה זה מקום הולד כמו שכתוב אצל רבקה אמנו (בראשית כ"ה, כ"ב) "ויתרצצו הבנים

בקרבה". וזה לא צחוק של שמחה בפה, אלא רומז על 'הקרב' הפנימי ('קרבה' אותיות

'הקרב') בתוכה להאמין בלב שלם על הבשורה.

ויונתן בן עוזיאל תרגם "ותמהת שרה בלבה", הייתה לה תמהה בלבה על הבשורה, היא

הופתעה מהבשורה (השתוממה) וכנראה הקשה להאמין. כלומר הצחוק של שרה אמנו

היה צחוק של תמהה ולגלוג.

היא אמרה:

"לא צחקתי" באתב"ש: כת הסדאם עולה 530

אבל האמת:

לגלגה באתב"ש: כרכרץ עולה 530

היא כחשה:

"ותכחש שרה" ראש וסוף תיבות, אותיות: ו'+ש', ש'+ה' עולה 611

בדבר:

הלגלוג באתב"ש: צכרכפר עולה 610 ועוד המילה עולה 611

ואמרה "לא":

"צחקתי" עולה 608 ועוד המילה עולה 609

"כי יראה" באתב"ש: לס מגתץ עולה 603 ועוד 6 אותיות עולה 609

ונראה להגיד שהצחוק של שרה אמנו כלל גם לגלוג וגם יראה (דאגה).

וה' אומר לאברהם אבינו:

פרק י"ח פסוק י"ג:

"ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי"

שואל על הלגלוג ורומז על יראה :

"למה זה צחקה שרה" באתב"ש : **כיץ עץ הסדץ בגץ** עולה 534
"יראה" באתב"ש : **מגתץ** עולה 533 ועוד המילה עולה 534
כלומר יש ביקורת על הלגלוג, אבל לא על היראה.

(הרעיון הזה לא מצאתי בכתבי חז"ל וצריך עיון)

היא "צחקה בקרבה", וכחשה בנושא הלגלוג, ואמרה "לא צחקתי כי יראה".
וידוע ששרה אמנו הייתה ברמת נבואה יותר גבוהה מאברהם אבינו.
הלא כתוב בגירוש ישמעאל :

בראשית פרק כ"א פסוק י"ב : "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה"
רש"י : "(בקול רוח הקדש שבה) למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות"
ונשאלת השאלה :

ממה כל כך "יראה"?

ואולי רמז לו שרה אמנו שהיא "יראה" מהבשורה על הולד, כלומר מהעתיד של הולד.
כי בעתיד אברהם אבינו יעלה את יצחק אבינו לעולה. וכתוב שם :

פרק כ"ב פסוק י"ד :

"ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה"
כי למרות שנאמר :

"כה יהיה זרעך" עולה 352

בגיל 37 הרמוז בראשי התיבות : **כ', י', ז**
אתה תעלהו :

קרבן עולה 352

ואולי "יראה" בתוך :

"קרבה" באתב"ש : דגשץ עולה 397

כי ידעה שאברהם אבינו 'ירא' ה' ומהתלהבות שלו לקיים :

רצון ה' באתב"ש : גהפט מ-צ-פ-ץ עולה 397

חששה שהוא יקריב את יצחק.

וכתוב "ותכחש שרה". המילה 'תכחש' זה אותיות המילה 'חשכת'. כלומר יראה

שאברהם אבינו לא תחשוך (אותיות המילה "ותכחש") מלעלות בנו עולה.

(כמו שכתוב בראשית כ"ב, י"ב-"ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא א-ל-ה-י-ם אתה ולא
חשכת את בנך את יחידך ממני"). ואמנם לפי המדרש גם אחרי שנאמר לאברהם אבינו בעקדה "על
תעש לו מאומה" הוא ביקש לפחות להוציא לו קצת דם)

ואברהם אבינו רמז לה :

פרק י"ח פסוק ט"ו :

"ויאמר לא כי צחקת"

סוף תיבות, אותיות : **ר', א', י', ת'** עולה 611

הלגלוג באתב"ש : צכרכפר עולה 610 ועוד המילה עולה 611

וגם :

"לא כי צחקת" באתב"ש : **כת לס הסדא** עולה 560

כלומר הגבת :

בזלזל באתב"ש : **שעכעפך** עולה 560

למרות שאת יראה מהבשורה. עיקר הצחוק היה לגלוג .
ובאותם המילים שהודיעה לה שלגלגה, אולי ניבא ולא ידע שניבא, כאשר אמר :
"**וַיֹּאמֶר לֹא כִי**" בדילוג כל 2 אותיות, האותיות : **א', ל', י'** אותיות המילה 'איל'.
(גם "לא כִי" אותיות המילה 'כאיל'), אותיות :
'אלי'—אולי רמז לראשי תיבות של המילים **איל לתמורת יצחק**.

אמר לה :
"וַיֹּאמֶר לֹא כִי צַחֲקֶת" עולה 916
ובמילים האלו יש גם רמז :
"יֵהָא אֵיל תַּמּוּרָה יִצְחָק" עולה 916
(ולא נראה להגיד שהם ידעו על הרמז הזה. כי אם כן, העקדה לא הייתה ניסיון, ושרה אמנו לא הייתה מתה מבשורת השטן על העקדה. אלא נראה שבדיבור האבות יש רמזים עמוקים.
ואם נגיד שאברהם רמז לשרה אמנו שאין מקום לדאגתה כי יצחק יעבור את העקדה בשלום. נצטרך להגיד שלמרות שידע שיש אפשרות לתמורה ליצחק עדיין העקדה הייתה ניסיון בשבילו כי 'אין הבטחה לצדיק בעולם הזה'. כלומר עד שהדבר קורה יכול שהחטא יגרום ולא תהיה תמורה. ואולי שרה אמנו או לא קלטה הרמז או גם חששה כי אולי החטא יגרום)

ועוד :
העקדה הייתה ניסיון קשה עבור אברהם אבינו ויצחק אבינו :
כי נאמר לאברהם אבינו :
פרק כ"א פסוק י"ב :
"כִּי בִיצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע"
סוף תיבות, אותיות : **י', ק', א', ד', ע'** עולה 201
וגם נאמר לו (בראשית כ"ב, ב') "והעלהו שם לעלה", כלומר :
"עֲקֵדָה" בַּתֵּב"ש זִדְקָץ עולה 201
ולא יודעים איך זה יסתיים, קרבן או זרע (המשך ליצחק)?
והתשובה :
לחיות בַּתֵּב"ש : כִּסְמַפָּא עולה 201
כלומר :
העקדה עולה 184
תמורה בַּתֵּב"ש : אִיפֶגֶץ עולה 184
יש תמורה ליצחק ויצחק עתיד לחיות, כלומר לא מת בעקדה והוא יישא אישה ויהיה המשך.

* * * * *

עקידת יצחק

פרק כ"ב פסוקים א'–י"ט:

פסוק ג':

"וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹר וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֵצִי עֲלֵה וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹקִים"

פסוק ו':

"וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֵצִי הָעוֹלָה וַיִּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בִּידּוֹ אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַמֶּאֱכָלֹת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו"

בפרשת העקידה אברהם אבינו לקח עמו את החמור, את שני נערו, את יצחק בנו, את עצי עולה, את האש, ואת המאכלת.

פסוק ז':

"וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וַאֲיֵה הִשֶּׁה לְעֹלָה"

יצחק שואל על האש והעצים, ולא שואל על המאכלת.

ונשאלת השאלה למה יצחק לא שואל על המאכלת? הלא לפי ההגיון, עם הולכים לשחוט שם לעולה, הצעד הראשון זה השחיטה באמצעות הכלי המיוחד לכך-המאכלת.

כדי לענות על השאלה הזאת אנו צרכים שילוב של פירוש שהביא קדושת לוי המובא בספר מעיינה של תורה ביחד עם מדרש רבה.

קדושת לוי:

"שאל יצחק את אביו: הלא עיקר הניסיון הוא - השחיטה, למשימה לך אפוא אש ועצים? הלא השריפה שלאחרי השחיטה אין בה עוד משום ניסיון? אם כן משמע, שהאש והעצים נועדו לשם קרבן אחר, איהו אפוא אותו קרבן? - 'ואיך השה?' "

לפי הפירוש הנ"ל, יצחק שואל את אביו לגבי קרבן אחר ולא לגבי עצמו. לפי זה אנו מבינים שיצחק ידע בפרוש שאביו מתכוון לשחוט אותו ('הניסיון', ולא שואל על המאכלת), והוא היה מוכן לזה, כמו שכותב מדרש רבה (נ"ו, ד') על המילים "וילכו שניהם יחדו", "זה לעקוד וזה ליעקד זה לשחוט וזה לישחט".

אבל הדברים אינם ברורים כלל - מאיפה ידע יצחק שאביו הולך לשחוט אותו? רש"י כותב על המילים "וילכו שניהם יחדו" המופיעים בפעם הראשונה (פרק כ"ב פסוק ו'), "אברהם שהיה יודע שהולך לשחוט את בנו היה הולך ברצון ושמחה כיצחק שלא היה מרגיש בדבר". לפי זה, יצחק עדיין לא ידע שהוא הקרבן. מיד בפסוק ז' יצחק שאל את אביו על האש והעצים. וכנראה רק אחרי זה נודע לו על השחיטה. כמו שכותב רש"י על המילים "וילכו שניהם יחדו" המופיעים בפעם השניה בפסוק ח' (על המילים "יראה לו השה"), "כלומר יראה ויבחר לו השה ואם אין שם לעולה בני. ואע"פ שהבין יצחק שהוא הולך לישחט, "וילכו שניהם יחדו בלב שווה". לפי זה, יצחק ידע שהוא הקרבן.

אפשר ליישב הדבר מאגדה המובא במדרש רבה.

מדרש רבה (נ"ו, ד'):

"בא לו סמאל אצל אבינו אברהם אמר ליה סבא אובדת לבך, בן שניתן לך לק' שנה אתה הולך לשחוט?, א"ל ע"מ כן. א"ל ואם מנסה אותך יותר מיכן את יכול לעמוד?... א"ל ע"מ כן. וכיון שלא הועיל ממנו כלום בא לו אצל יצחק, אמר לו, ברא דעלובתא, הולך הוא לשחוטך, א"ל ע"מ כן. א"ל א"כ כל אותן הפרגזיות שעשת אמך לישמעאל שניה דביתה ירותא ואתה אינך מכניס בלבך, כד לא תיעל מילא, תיעול פלגא הה"ד ויאמר יצחק אל אברהם אביו..."

יצחק היה מוכן לניסיון ("וילכו שניהם יחדיו"), אבל בכל זאת הרעיון שישמעאל ירש הכל השפיעה עליו וגרם לא לשאול את אביו "הנה האש והעצים ואיה השה לעלה".

ועוד, אולי אפשר לדייק מהבדלים שבכתב ובמדרש. בכתב כתוב:

פרק כ"ב פסוק ב': "...והעלהו שם לעולה..."

אבל במדרש, מוסרים ליצחק הידיעה שהולכים לשחוט אותו בלי הזכרת העולה. ואולי הידיעה המוזכרת במדרש נמסרה ליצחק לפני שהוא קיבל התשובה מאביו לשאלה שלו "הנה האש והעצים ואיה השה לעלה". (לפי פרוש רש"י (בפסוק ח') בתשובה לשאלה זה היה רמז שהוא העולה).

יצחק שואל את אביו לגבי האש, העצים והשה, ולא לגבי המאכלת, אחרי שקיבל הבשורה שהוא הולך להישחט, וישמעאל ירש הכול. אחרי הבשורה הזאת (על השחיטה), הוא לא שואל על המאכלת כי הוא מוכן להקרבת אישית, אבל הוא מנסה לדעת מה צורך בכל אלו (האש והעצים), הלא הם לא שייכים לניסיון. האם הנבואה שקיבל אביו לשחוט אותו וגם לשרוף אותו הייתה נבואה אמיתית, או אולי אפשר לשאול עוד הפעם ולברר את העניין. מה קשור שריפה, "האש" וכלי שריפה, "העצים" לניסיון? (ואם הם מיועדים לקרבן אחר, אפוא השה?) וחס וחלילה שאביו יעשה טעות וישמעאל ירש הכול.

אולי יש רמז לזה:

"הנה האש והעצים ואיה השה לעלה" עולה 1054 ועוד 6 מילים עולה 1060
האם ישמעאל לבדו היוורש עולה 1060

ואולי במישור הרמז הוא רומז לאביו, אם תעשה טעות, "הנה האש והעצים":
"הנה" : רמז - כאילו המובטח לאברהם "כי ביצחק יקרא לך זרע" כבר עובדה, כאלו, הנה הם

"האש" : רמז ל'אש דת למו' - התורה

"העצים" : רמז לצדיקים שיעמדו בדורות הבאים ושישמרו את התורה.

'הנה', הם מובטחים, וכאילו קיימים, ואז-

"ואיה השה לעלה" : אם לא יהיה שם לעולה, ישמעאל ירש הכל, ומה יהיה עם התורה והצדיקים (שישמרו את התורה).

ואולי עוד :

"הנה" : רמז שכבר קיימים, שנמצאים כבר

"האש" : "אש" אותיות א', ש', אות א' רמז ל אברהם, ואות ש' רמז ל שרה.

אבא ואימא של היהדות.

"העצים" : ענף הצדיקים, אברהם ויצחק, וצדקניות, שרה ורבקה, (שבשרו לאברהם אחרי העקידה שכבר נולדה רבקה). כבר האש והעצים קיימים בעולם ('הנה'). ואז-
"ואיה השה לעלה" : אם לא יהיה שה לעולה, ישמעאל ירש הכל, ומה יהיה עם המשך היהדות והאומה.

* * * * *

"נלכה עד כה"

פרק כ"ב פסוק ד':

"וירא את המקום מרחק"

אברהם אבינו ראה את המקום מרחוק. ולפי חז"ל (ראה רש"י) 'ראה ענן קשור על ההר'. ונראה שנערינו לא ראו את הענן או שראו אבל לא הבינו שזה קשור למקום שאליו הולך אברהם אבינו. ואברהם אבינו אמר להם:

פרק כ"ב פסוק ה':

"ויאמר אברהם אל נערי שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם"

רש"י: "דרך מועט למקום אשר לפנינו. ומדרש אגדה אראה היכן הוא מה שאמר לו המקום כה יהיה זרעך"

ואולי גם רמז להם בשימוש המילה:

"כה" עולה 25 למנין המילה **"ענן"** (באתב"ש: זטט)

שהוא הולך עד "כה" עד מקום הענן שהיה קשור על ההר.

ועוד:

"ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם"

כלומר (ראה רש"י) אני ויצחק נלכה מרחק מועט ונשתחוה ונשוב.

במישור הרעיוני:

בגלל:

חוסר אמונה עולה 376

בה' ובתורתו ומצותיו:

"נלכה עד כה" באתב"ש: **טכסץ זק** לץ עולה 376

רמז שזרעו (בני ישראל) ילכו בגלות של בני:

עשו עולה 376

ויהיו בגלות אדום עד "שנשתחוה", כלומר עד שיקבלו עול מלכות שמים, "ונשובה", ויחזרו בתשובה.

וכתוב על הקץ לגלות אדום:

ישעיהו פרק ס' פסוק כ"ב:

"הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה"

גאולה מגלות אדום "בעתה", בזמנה, או אם עושים תשובה, מיד, "אחישנה".

* * * * *

“ואיה השה לעלה”

אברהם אבינו ויצחק אבינו הולכים ביחד להר המוריה.
יצחק אבינו רואה שאביו הביא אתו הכול לעשות את קרבן העולה חוץ מהקרבן עצמו,
חוץ מהשה. יצחק אבינו מתחיל להרגיש שאם אין 'שה' ורק אני ואבא הולכים ביחד
להר, אולי אני הקרבן. ובמיוחד אחרי שהשטן דיבר אתו:
וירא רבה (נ"ו, ד'):

“בא לו אצל יצחק אמר לו ברא דעבלותא הולך הוא לשחטך. א"ל ע"מ כן. א"ל א"כ כל
אותן הפרגזיות שעשה אמך לישמעאל שניה דביתה ירותא ואתה אינך מכניס בלבך. כד
לא תיעול מילא תיעול פלגא”

אחרי שהשטן לא הצליח למנוע מאברהם אבינו לקיים צווי ה', השטן בא לו אצל יצחק
אבינו ואמר לו, שאביו הולך לשחטו. ושישמעאל יירש את כל הדברים הטובים שעשתה
לו אמו. ואומר המדרש, שלשון הרע אם כולו לא נכנס לאזנו של השומע חציו כן נכנס.

ומיד יצחק אבינו שואל את אביו:

בראשית פרק כ"ב פסוק ז':

“וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר הֲנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִיהָ הִשָּׂה
לְעֹלָה”

ואביו עונה לו:

בראשית פרק כ"ב פסוק ח':

“וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-ה'-י-ם יְרֵאָה לֹא הִשָּׂה לְעֹלָה בְנִי וַיִּלְכּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו”
“הַשֵּׁה לְעֹלָה בְנִי” – ה' צווה אותי להעלות אותך לעלה.
זאת אומרת, “השה לעלה” או “לעלה בני”.
תהיה עולה, או שיהיה שה, או אתה.

במישור הרעיוני:

כל כולו של אברהם אבינו בעולם הזה, זה חסד.

ולצוות את בניו לעשות צדקה ומשפט, ולשמור מצוות התורה לפני שניתנו.

וכאן שאלת יצחק אבינו לאביו רומזת גם על דברים הרבה יותר נשגבים, על המשך קיום
העולם. כי חוץ מהניסיון והקושי האישי לשניהם, שחיתת יצחק תביא לסוף העולם.
כי אם יצחק אבינו ייהרג לא יהיה יעקב אבינו, ואם לא יהיה יעקב אבינו לא יהיה בני
ישראל, ואם לא יהיה בני ישראל לא יהיה מי שיקבל את התורה. ואם אין תורה
בתחתונים העולם בסכנת קיום, ולפי:

נדרים ל"ב, א': “אמר רבי אלעזר, גדולה תורה שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ
שנאמר (ירמיה ל"ג כ"ה) “אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתיי”
ואם אין תורה העולם יחזור לתהו ובהו, ולפי:

דברים רבה (ח', ה'): “אם קריתם את התורה מצוה אתם עושים על עולמי, שאלמלא
התורה כבר היה העולם חוזר לתהו ובהו”

וגם :

גמרא שבת פ"ח, א': "אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו"

ועל זה רומזים דברי יצחק אבינו לאביו, ואביו עונה לו.
יצחק אבינו שואל את אביו על השה (ויש בזה רמז ליעקב אבינו ולתורה) :
"אביו הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה"
סוף תיבות, אותיות: ו', י', י', ר', ה', ש', ס', ה', ה', ל' עולה 611 למנין המילה **'תורה'**.

אם אני איהרג מה יהיה עם התורה והמצוות :
"הנה האש והעצים ואיה" עולה 609 ועוד 4 מילים עולה 613 למנין המילה **תרי"ג**.

"ואיה השה לעלה"—

"ואיה" באתב"ש : **פתמץ** עולה 610 ועוד המילה עולה 611 למנין מילה **'תורה'**.
ואיה :

"השה" באתב"ש : **צבץ** עולה 182 למנין המילה **'יעקב'**.
"אברהם אביו הנני בני ויאמר הנה האש והעצים"
סוף תיבות, אותיות: ס', ו', י', י', ר', ה', ש', ס' עולה 611 למנין המילה **'תורה'**.
וגם :

"אברהם אביו הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואיה"
סוף תיבות, אותיות: ס', ו', י', י', ר', ה', ש', ס', ה' עולה 616 למנין המילה **'התורה'**

אני לא רואה 'שה לעלה':
"הנה האש והעצים ואיה" עולה 609
ואם אין 'שה', "לעלה בני", אולי אני העולה כפי שאמר לי השטן, ואם לא יהיה לי זרע, מה יהיה עם התורה :
"והגית בו יומם ולילה" עולה 609
לא יהיה מי שיקבל ויעסוק בתורה.
וגם :

"הנה האש והעצים ואיה השה" עולה 919
אם אין 'השה' (רמז לעקב אבינו), מה עם התורה :
"לא ימוש ספר התורה מפיד" באתב"ש : **כת מיפב חוג צאפגץ יומל** עולה 919

מה יהיה עם התורה ("האש"), ומה יהיה עם הצדיקים ("והעצים") לומדי התורה?
"האש והעצים" באתב"ש : **צתב פצהמי**
ראש וסוף תיבות, אותיות: צ'+ב', פ'+י' עולה 182 למנין המילה **'יעקב'**.
יעקב אבינו יהיה "איש תם יושב אהלים", יושב ולומד תורה.
התורה לבני יעקב, והצדיקים הם בני יעקב.

ברמז שאל את אביו מה יהיה עם יעקב אבינו :

"יצחק אל אברהם"

ראש וסוף תיבות, אותיות : י'+ק', א'+ל', א'+ס' עולה 182
יעקב עולה 182

ומה יהיה אם י"ב שבטי ישראל שיעקב אבינו אמור להוליד :

"יצחק אל אברהם" באתב"ש : מהסד תך תשגצי

ראש וסוף תיבות, אותיות : מ'+ד', ת'+ך', ת'+י' עולה 874
י"ב שבטי ישראל עולה 874

קרי, מה יהיה עם בני ישראל :

"בני ויאמר הנה" באתב"ש : שטם פמתיג צטץ

ראש וסוף תיבות, אותיות : ש'+ס', פ'+ג', צ'+ץ' עולה 603
בני ישראל עולה 603

ואברהם אבינו עונה לבנו :

פרק כ"ב פסוק ח' :

"ויאמר אברהם א-ל-י-ה-ם יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו"

דברי אברהם אבינו, דברי נבואה (ואולי התנבא ולא ידע שהתנבא)

ורומז לבנו שיהיה 'איל' לעולה :

"א-ל-י-ה-ם יראה לו", ראש תיבות, א', י', ל' אותיות המילה 'איל'.

ואז יהיה יעקב אבינו, ובני ישראל, וגם תהיה תורה :

"ויאמר א-ל-י-ה-ם יראה לו" עולה 595 ועוד 16 אותיות עולה 611 למנין המילה 'תורה'.

והעולם ימשיך להתקיים כי בעתיד בהר סיני "כפה עליהם את ההר כגיגית", ולפי :

שבת פ"ח, א' : "א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר

כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם"

כי יהיה 'שה' :

"יראה לו השה לעלה בני"

באתב"ש :

מגתץ כף צבץ כזכץ שטם עולה 1301 ועוד 16 אותיות עולה 1317

איל (מששת ימי בראשית) לעלה תמורתך (בני) :

"והנה איל" עולה 107 ועוד 2 מילים עולה 109 למנין המילה 'יצחק' (באתב"ש : מהסד)

ואז אתה חי, ויהיה :

יעקב באתב"ש : מזדש עולה 351 ועוד המילה עולה 352

ויתקיים :

"כה יהיה זרעך" עולה 352

(גם על יצחק אבינו וגם על יעקב אבינו ובניו)

ותהיה תורה בתחתונים :

כפה עליהם את ההר כגיגית' עולה 1317

* * * * *

"עתה ידעתי"

פרק כ"ב פסוק י"ב:

"וַיֹּאמֶר אֶל תְּשַׁלַּח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר וְאֶל תַּעַשׂ לוֹ מֵאוֹמָה כִּי עֵתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֵה אֱ-לֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בֶּנְךָ אֶת יַחֲידְךָ מִמֶּנִּי"

רש"י: "מעתה יש לי מה להשיב לשטן ולאומות התמהים מה הוא חבתי אצלך, יש לי פתחון פה עכשיו שרואין כי ירא א-ל-ה-י-ם אתה"
"עתה ידעתי" – רצה לומר, ברור שהקב"ה יודע הכול וידע עד עכשיו, אלא עכשיו "יש לי פתחון פה", יש הוכחה לשטן ולאומות העולם על רמת יראת ה' של אברהם אבינו.

וגם:

"אֶל הַנֶּעֱר וְאֶל תַּעַשׂ לוֹ מֵאוֹמָה כִּי עֵתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֵה אֱ-לֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶתָּה"
ראש תיבות, אותיות:

א', ה', ו', ת', ל', מ', כ', ע', י', כ', י', א', א', ו', ח', א' עולה 629
"פתחון פה" עולה 629

וגם:

"עֵתָה יָדַעְתִּי" עולה 969 ועוד 8 אותיות ועוד 2 מילים עולה 979
"יש לי פתחון פה" עולה 979

וגם:

"תַּעַשׂ לוֹ מֵאוֹמָה כִּי עֵתָה יָדַעְתִּי כִּי יִרְאֵה אֱ-לֹהִים אֶתָּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בֶּנְךָ אֶת יַחֲידְךָ מִמֶּנִּי"
באתב"ש:

אזב כף יתפיץ לס זאץ מקזאם לס מגת תכצמי תאץ פכת סבלא תא שטל
תא מסמקל ייטם

סוף תיבות, אותיות:

ב', פ', צ', ס', צ', ס', ת', י', צ', ת', א', א', ל', א', ל', ס' עולה 1385
"יש לי פתחון פה עכשיו" עולה 1385

* * * * *

האיל והשופר

בפרשת העקדה כתוב,
בראשית פרק כ"ב פסוק י"ג:

"וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו"

אילו של אברהם אבינו הוא אחד הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות:
אבות פרק ה' משנה ח': "עשרה דברים נבראו בערב שבת בן השמשות... ויש אומרים... אילו של אברהם אבינו..."
ורמז:

"בסבך בקרניו וילך ויקח את האיל" עולה 1089 ועוד 24 אותיות עולה 1113
עולה 1113 בין השמשות

האיל היה תמורה ליצחק, ולפי:

(1) **"וילך ויקח את האיל" עולה 637 ועוד 14 אותיות עולה 651**
עולה 651 תמורה

(2) **"ויקח את האיל"**
באתב"ש:

פמדס תא צתמך

ראש וסוף תיבות, אותיות: **פ'+ס', ת'+א', צ'+ד'** עולה 651
עולה 651 תמורה

"וישא אברהם את עיניו" – אברהם אבינו לא רק רואה בעיניו הגשמיות את האיל
קרבן עולה תמורה ליצחק בנו, אלא גם רואה שבזכות שחיטת קרבן עולה, קרבן
התמיד בכל יום, הנשחט בצפון כמו שכתוב: (ויקרא א', י"א) "ושחט אתו על ירך המזבח
צפונה לפני ה'" תיזכר תמיד בכל יום עקדה של יצחק בנו:

(1) **"בסבך בקרניו וילך ויקח"**
באתב"ש:

שחשל שדגטמף פמכל פמדס

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ש'+ל', ש'+ף', פ'+ל', פ'+ס'** עולה 960
עולה 960 "שחיטתה בצפון"

(מסכת זבחים פרק ה' משנה ד', קרבן העולה)

(2) **"וירא והנה איל אחר"**
באתב"ש:

פמגת פצטף תמך תסג

ראש תיבות, אותיות: **פ', פ', ת', ת'** עולה 960
עולה 960 "שחיטתה בצפון"

"צפונה" – שוחטים את קרבן העולה בצפון ("שחיתתה בצפון") ומזכירים את המילה "צפונה" בכל יום באמירת פרשת קרבן העולה ("ושחט אתו על ירך המזבח צפונה לפני ה'") לפי שהאיל כנגד יצחק שאפרו צפון שם, כדאמרינן 'אפרו של יצחק ראו שצבור וכיוונו באותו מקום'. שר' יצחק נפחא אמר 'אפרו של יצחק ראו שמונח באותו מקום'.

למרות שהאיל הוא זה שנשחט ונשרף על המזבח (תמורה ליצחק אבינו), כאלו אפרו של יצחק מונח שם, צבור על המזבח, צפון שם לדורות לכפר על בניו, ולפי: רש"י (בראשית כ"ב, י"ד, על המילה "היום"):

"...ומ"א ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות כדי שיאמר היום הזה בכל הדורות הבאים 'בהר ה' יראה' אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה" ורמזים:

(1) "אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+ס', א'+ת', ע'+ו', ו'+א', ו'+ה', א'+ל', א'+ר', נ'+ז' עולה 825
אפרו של יצחק עולה 825

בעיניו הרוחניות רואה לעתיד:

"והנה איל נאחז בסבך בקרניו" – הוא רואה קרן האיל ("בקרניו"), שופר, שתקיעתו תהיה מליץ יושר על בניו:

(1) "אברהם את עיניו"

באתב"ש:

תשגצי תא זמטמף

סוף תיבות, אותיות: י', א', ה' עולה 91

שופר באתב"ש: בפוג עולה 91

(2) "את עיניו וירא והנה איל"

באתב"ש:

תא זמטמף פמגת פצטץ תמד

סוף תיבות, אותיות: א', ה', ת', צ', ד' עולה 591

השופר עולה 591

אברהם אבינו הלך ולקח את האיל והעלהו לעולה. והיום השופר זה מה שנשאר לנו כזכר "לעלה תחת בנו", זכר לאיל, קרי לקרניו, ולפי:

(1) "וילך ויקח את" עולה 591

השופר עולה 591

(2) "את האיל ויעלהו" עולה 574 ועוד 12 אותיות עולה 586

שופר עולה 586

(3) "לעלה תחת בנו"

באתב"ש :

כזכץ אסא שטף עולה 588 ועוד 3 מילים עולה **591**
השופר עולה **591**

(4) "ויקח את"

באתב"ש :

פמדס תא עולה **585**
תקיעה עולה **585**

תקיעת השופר הופכת את מידת הדין למידת הרחמים :

ויקרא רבה כ"ט, ג' :

"יהודה ברבי נחמן פתח 'עלה א-ל-ה-י-ם בתרועה ה' בקול שופר', בשעה שהקב"ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מאי טעם עלה א-ל-ה-י-ם בתרועה. ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתיב ה' בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי"

ותקיעת השופר תציל את בניו כאשר הם נכשלים בעבירות ("נאחז בסבך"), ולפי :

מדרש תנחומה (וירא, כ"ג) : "עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בראש השנה. אלא אם מבקשין שאחפש להן זכות ואזכר עקדת יצחק, יהיו תוקעים לפני בשופר זה. אמר לו, ומה הוא שופר. אמר לו, חזור לאחריך. מיד, 'וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל נאחז בסבך בקרניו'. אמר לו הקב"ה יהיו תוקעין לפני בקרן איל ואושיעם ואפדם מעונותיהם"

"נאחז בסבך בקרניו" — דרשו את הביטוי הזה שבניו נכשלו בעונות.

(1) "נאחז בסבך בקרניו" עולה 518 ועוד 14 אותיות עולה **532**
עונות עולה **532**

(2) "וישא אברהם את עיניו וירא"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ו'+א', א'+ם, א'+ת, ע'+ו, ו'+א' עולה **532**
עונות עולה **532**

(3) "נאחז" באתב"ש : **טתסע** עולה 539 ועוד המילה עולה **540**
בעונות עולה **540**

"נאחז בסבך" — נכשלו בעונות בגלל רפיון בשמירת תרי"ג המצוות :
"וירא והנה איל אחר נאחז בסבך" באתב"ש : פמגת פצטץ תמך תסג טתסע שחשל
 סוף תיבות, אותיות : ת', צ', ד', ג', ע', ל' עולה 613
 תרי"ג עולה 613

והתיקון לנאחז בסבך, שמירת תרי"ג המצוות

"נאחז בסבך" — נכשלו בעונות (בעבירות) על ידי שנכנעו ליצר הרע, על ידי השטן :
"אחר נאחז בסבך" עולה 359
 שטן עולה 359

ורואה שיהיה יום תרועה להציל את בניו (במדבר כ"ט, א'- "יום תרועה יהיה לכם") :
"עיניו וירא והנה" באתב"ש : זמטמף פמגת פצטץ
 ראש וסוף תיבות, אותיות : ז'+ף', פ'+ת', פ'+ץ' עולה 737
"יום תרועה" עולה 737

ומובא (ראש השנה ט"ז, ב') שהתקיעות באות לערבב השטן שלא יקטרג עליהם (ולהצילם ממלאך המות) :

(1) **"וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל"**
 ראש תיבות, אותיות : ו', א', א', ע', ו', ו', א' עולה 91
 מלאך עולה 91

(2) **"אברהם את עיניו"**
 באתב"ש :
תשגצי תא זמטמף
 סוף תיבות, אותיות : י', א', פ' עולה 91
 מלאך עולה 91

ומתי היום הזה?

ויקרא פרק כ"ג פסוק כ"ד :

"דבר אל בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש"

בכל שנה ושנה באחד לחדש השביעי, באחד לחדש תשרי, ראש השנה, יום הדין, "כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון". והיום עצמו "זכרון תרועה" לבניו (ייהיה לכם שבתון זכרון תרועה", כאשר תוקעים וגם בשבת אם לא תוקעים), זכרון לעקדת יצחק.

(1) **"וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו"**

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ו'+א', ו'+ה', א'+ל', א'+ר', נ'+ז', ב'+ך', ב'+ו', ו'+ך', א'+ס',

ו'+ח', א'+ת', ה'+ל', ו'+ו', ל'+ה', ת'+ת', ב'+ו' עולה 1709

"זכרון תרועה מקרא קדש" עולה 1709

(2) **"איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך"**

באתב"ש :

תמך תסג טתסע שחשל שדגטמף פמכל

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ת'+ך', ת'+ג', ט'+ע', ש'+ל', ש'+ף', פ'+ל' עולה 1722

"שבתון זכרון תרועה" עולה 1722

השופר מזכיר את קרן האיל, העקדה, זיכרון מסירות הנפש של יצחק אבינו ושל אברהם אבינו ששניהם כבשו את יצרם ועשו את רצון ה' :

'כבש יצרו' באתב"ש : לשב מהגף עולה 460

'איל' באתב"ש : תמך עולה 460

ומזכיר את הרחמים הגדולים שהזדמן להם איל להקריב כנגד יצחק אבינו וקרן האיל, תקיעת השופר, תהפוך מדת הדין למידת הרחמים :

"אילו של אברהם אבינו" עולה 694

מדת הדין למדת הרחמים באתב"ש : יקא צקמט כיקא צגסימי עולה 694

כאשר תוקעים בשופר :

מצד הדין די בתשעה (9) קולות, ורמז במספר האותיות במילים **"תרועה יהיה"**.

אבל מצד הספק תוקעים 30 קולות ולפי **"יהיה"**.

וגם : **"תרועה"** עולה 681 ועוד 5 אותיות עולה 686 למניין המילה **שלושים**.

ומצד הקבלה תוקעים 90 קולות, ולפי :

"יום תרועה יהיה לכם" סוף תיבות, אותיות : ס', ה', ה', ס' עולה 90.

ויש תוקעים 100 קולות :

תשעה באתב"ש : אבזץ עולה 100

תהילים פרק פ"ט פסוק ט"ז: "אשרי העם יודעי תרועה..."

"אשרי העם יודעי"

באתב"ש:

תבגס צזי מפקזם עולה 819 ועוד 12 אותיות ועוד 3 מילים עולה **834**

"והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" עולה **834**

אשרי העם שיודעים משמעות "איל אחר נאחז בסבך בקרניו", קרי יודעים החסד הגדול שעשה הקב"ה עם אבותינו ועמנו. שהזדמן לאברהם אבינו 'איל' תמורת יצחק אבינו. וכתוצאה מכך שכבשו אברהם אבינו ויצחק אבינו את יצרים בעקידה, אנו זרעם, זוכים לתקוע תרועה בשופר ביום הדין לזיכרון העקדה, והתרועה מעבירה את מידת הדין למידת הרחמים.

* * * * *

"יען אשר עשית"

פרק כ"ב פסוק ט"ז :
"וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נֹאם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׁכְתָּ אֶת בֶּן־אָדָם יַחֲדָךְ"

מדרש רבה (נ"ו, י"א) :
אמר רב יוחנן : "כי יען אשר עשית הדבר הזה זה נסיון עשירי"

"אשר עשית" מכיל את האותיות **ע', ש', ר** המרכיבות את המילה **עשר**

* * * * *

"וכחול אשר על שפת הים"

פרק כ"ב פסוק י"ז:

"כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו"

שלוש בחינות ב"חול אשר על שפת הים":

א. חול על החוף שהמים לא נוגעים בו כלל
אם אדם ישנה צורת החול - השינוי ישאר.

ב. חול על שפת הים ממש שהמים מכים בו מידי פעם
אם אדם ישנה צורת החול- השינוי לא יחזיק מעמד והמים ימחקו אותו.

ג. חול בתוך הים, בקרקעית, המים אמנם נוגעים בו אך אינם מכים בו.
אם אדם ישנה צורת החול- השינוי ימחק אבל רק לאחר זמן ובאיטיות, כיון שהמים רק עוטפים אותו ואינם מכים בו בחזקה.

הקב"ה מברך ומבטיח לאברהם שזרעו יהיה **"כחול אשר על שפת הים"**,
הקב"ה מברך אותו שאפילו אם יהיו שינויים בזרעו, בעם ישראל מיד יבואו המים, **התורה** שנמשלה למים, וימחקו את השינוי ויחזירוהו למוטב ויחיו.

* * * * *

שמות האבות

זכות גדולה לאבות שהקב"ה בעצמו קרא להם שם. הקב"ה הוסיף אות לשם אברם ושינה אותו לאברהם. נוסף על עניין משמעות של האות ה' שזה אחד מאותיות של שם ה', רואים שהקב"ה לא רק שינה את שמו אלא נתן לו שם חדש. כי מאז השינוי אסור לקרוא לאברהם בשם הקודם.

אצל יעקב אבינו כתוב:

בראשית פרק כ"ה פסוק כ"ו:

"ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב"

רש"י: "הקדוש ברוך הוא אמר, אתם קריתון לבכורכם שם אף אני אקרא לבני בכורי שם הזה הוא דכתיב 'ויקרא שמו יעקב' "

גם הדא אצל יעקב אבינו הקב"ה קרא לו שם וגם הוסיף לו שם "ישראל".

אבל אצל יצחק אבינו כתוב:

בראשית פרק כ"א פסוק ג':

"ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק"

לכאורה אברהם אבינו, ולא הקב"ה, נתן ליצחק אבינו את שמו.

אבל בכל זאת יש רמז שהקב"ה היה שותף לשמו של יצחק, והרמז:

בראשית פרק י"ח פסוק י"ד:

"היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"

ורמזים:

(1) **"למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ל'+ד', א'+ב', א'+ד', כ'+ת', ח'+ה', ו'+ה', ב'+ן' עולה 554
יצחק שמו עולה 554

(2) **"היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך כעת חיה"**

ראש תיבות, אותיות: ה', מ', ד', ל', א', א', כ', ח' עולה 109

יצחק באתב"ש: מהסד עולה 109

(3) **"למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה"**

באתב"ש:

כיפזק תבפש תכמל לזא סמץ פכבגץ

סוף תיבות, אותיות: ק', ש', ל', א', צ', צ' עולה 611

קרא לבנך יצחק עולה 611

(4) "למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה"

באתב"ש :

כיפזק תבפש תכמל לזא סמץ פכבגץ

סוף תיבות, אותיות : ק', ש', ל', א', צ', צ' עולה **611**

שמו הבן יצחק עולה **611**

(5) "אליך כעת חיה"

באתב"ש :

תכמל לזא סמץ

ראש וסוף תיבות, אותיות : ת'+ל', ל'+א', ס'+צ' עולה **611**

קרא לבנד יצחק עולה **611**

(6) "היפלא מה"

באתב"ש :

צמוכת י-ץ עולה 866 ועוד 10 אותיות ועוד 2 מילים עולה **878**

"כי ביצחק יקרא לך זרע" עולה **878**

רמז לו בזה שלא רק תהיה לשרה בן בשנה הבאה אלא גם רמז לו ששמו יהיה 'יצחק'.

ונראה שהמספר 611 (ברמזים 3,4,5) רומז על 'עולה התמימה' העולה למנין **611**.
לרמזו שהבן שתלד שרה אמנו יהיה שמו 'יצחק' והוא יהיה 'עולה תמימה' (רמז לעקידת יצחק).

וגם :

"היפלא מה' דבר למועד אשוב" עולה 857 ועוד 5 מילים עולה **862**

יצחק והוא יהיה עולה תמימה עולה **862**

וגם :

"אשוב אליך כעת חיה"

ראש וסוף תיבות, אותיות : א'+ב', א'+ד', כ'+ת', ח'+ה' עולה **457**

יצחק עולה תמימה באתב"ש : מהסד זפכץ אימיץ עולה **457**

* * * * *

פרשת חיי שרה

"בא בימים"

פרק כ"ג פסוק א':

"ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה"

אמרו שכתוב פעמים **"חיי שרה"** להדגיש שכל חיה היו חשובים וחביבים. כמו שכתוב:

מדרש רבה (נ"ח, א'): :

"...מה צריך לומר שני חיי שרה באחרונה לומר לך שחביב חייהם של צדיקים לפני המקום בעולם הזה ובעולם הבא"
כי הזמן (הימים) שעוסקים במצוות, בחסד, במעשים טובים, ובלימוד תורה הם הנקראים **"חיי"** (שמעתי).

וגם אצל אברהם כתוב:

פרק כ"ה פסוק ז':

"ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים"

אולי אותו הרעיון (כפל לשון **"חיי"**, ו**"חי"**). וגם:

פרק כ"ד פסוק א':

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל"

"בא בימים" שהוא הביא ימיו אתו ולא פספס רגע בעבודת הבורא.

ונראה שיש סתירה עם הפסוק הבא, הלא כתוב:

פרק כ"ו פסוק ה':

"עקב אשר שמע אברהם בקלי" – ומדרשו, שאברהם הכיר את בוראו מספר של **"עקב"**

שנים (172 שנה, **"עקב"** עולה 172). אברהם חי 175 שנה. יוצא שאברהם הכיר את בוראו

בגיל 3 שנים. ואולי זה הרמז כאן:

"בא בימים", **"בא"** עולה 3. קרי, הימים שהוא הביא איתו אלו ימיו של עבודת הבורא -

אחרי ש **"בא"** בימים, אחרי גיל 3.

* * * * *

”חיי שרה”

פרק כ”ג פסוק א’:

”ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים...”

רש”י (על פסוק ב’): ”ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחו נפשה ממנה ומתה (תנחומא סוף וירא, פרקי דרבי אליעזר פל”ב)”

חז”ל דרשו ששרה אמנו נפטרה אחרי ששמעה שיצחק אבינו כמעט נשחט בעקידה. ובגלל סמיכות הפרשיות של העקידה למיתת שרה אימנו דרשו זאת. ולפי זה יצחק היה בן 37 בזמן העקידה. (הלא שרה אמנו נפטרה בת 127 שנים. ואברהם אבינו היה 10 שנים יותר מבוגר ממנה, 137 בזמן פטירתה. ויצחק נולד כאשר אברהם אבינו היה בן 100. אז בעקידה יצחק אבינו היה בן 37 $(37=137-100)$.)

ורמזים:

”ויהיו” עולה 37

”ויהיו” באתב”ש: **פמצמף** עולה 330 ועוד המילה עולה **331**

העקידה באתב”ש: **צזדקץ** עולה **331**

בתקופה של העקידה, בזמן שיצחק אבינו היה בן 37, נפטרה שרה אמנו.

* * * * *

"קרית ארבע"

פרק כ"ג פסוק ב':

"ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען"

מדרש רבה פרשה נ"ח ס' ג': "ותמת שרה בקרית ארבע... ד"א 'קרית ארבע' שנקברו בה ד' צדיקים אבות עולם: אדם הראשון, אברהם, יצחק ויעקב".
רש"י (על בקרית ארבע): "על שם ארבע ענקים שהיו שם אחימן ששי ותלמי ואביהן..."

1. "קרית"
אדם, אברהם, יצחק ויעקב עולה 689, + 17 האותיות, + 4 המילים עולה **710**

2. "קרית ארבע"
אדם הראשון ואברהם ויצחק ויעקב עולה **1263**
אחימן ששי תלמי ואביהם עולה **1263**

* * * * *

"בקרית ארבע"

פרק כ"ג פסוק ב':

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה"

חז"ל נתנו כמה פירושים לשם 'קרית ארבע'.

על שם ארבעה "ענקים שהיו שם" (רש"י), על שם "ארבעה זוגות שנקברו שם" (רש"י), על שם בעל הקריה ששמו היה ארבע (חזקוני), על שם "שירשוא ארבע בעלים" (חזקוני), והם שבט יהודה, כלב, כהנים, לויים.
ואולי השם "קרית ארבע" גם רומז על האירוע שהיה שם, קרי על ארבע מאות שקל כסף ששילם אברהם אבינו לעפרן עבור שדהו והמערה שהיו בקרית ארבע.

ויש קצת קשר ברמז בין המילים 'קרית ארבע' למערת המכפלה:

קרית עולה 710

מערת עולה 710

"ארבע" באתב"ש: תגשז עולה 710

קרי, זו קריה שהמערה שבה עלתה 400 מאות שקל כסף.

וגם יש קצת רמזים בין ענין הכסף ששילם אברהם לקרית ארבע:

פרק כ"ג פסוק ט"ז

"וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת

ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"

"מאות שקל כסף עבר"

סוף תיבות, אותיות: ת', ל', פ', ר' עולה 710

קרית עולה 710

וגם:

"לעפרן את הכסף אשר דבר באזני"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ל'+ן', א'+ת', ה'+ף', א'+ר', ד'+ר', ב'+י' עולה 983

'קרית ארבע' עולה 983

וגם:

"לעפרן את הכסף אשר"

באתב"ש:

כזוגט תא צלחו תבג עולה 985

"בקרית ארבע" עולה 985

וגם:

"אשר דבר באזני בני חת" עולה 1247 ועוד 16 אותיות עולה 1263

"בקרית ארבע הוא חברון" עולה 1263

* * * * *

"בקרית ארבע"

פרק כ"ג פסוק ב':

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה"
רש"י: "ארבעה זוגות שנקברו שם איש ואשתו אדם וחוה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה"

השם 'קרית ארבע' הוא לא רק על העבר וההווה, קרי על שם ענק ושלושת בניו שגרו בחברון, וגם לא רק על ההווה הרמוז במילה 'ארבע', קרי קניית מערת המכפלה בארבע מאות שקל כסף, אלא גם על העבר, ההווה, והעתיד, על שם ארבעה זוגות שנקברו שם איש ואשתו.

ורמזים:

"בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה" עולה 2722
"ארבעה זוגות שנקברו שם איש ואשתו" עולה 2722

וגם:

"שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען"

באתב"ש:

בגץ שדגמא תגשז צפת סשגפט שתגה לטזט עולה 2938
"שם איש ואשתו אדם וחוה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה" עולה 2938

ועוד:

בקרית ארבע קבורים ארבעה זוגות של צדיקים.
"בקרית" עולה 712 ועוד המילה עולה 713 למנין המילה 'תשובה'.

לרמוז:

'מיתתם של צדיקים מכפרת'

ראש תיבות, אותיות: **מ', ש', צ', מ'** עולה 470 ועוד 4 אותיות עולה 474
למנין המילה **'תשובה'** (באתב"ש אבפשץ, כולל המילה)
כי בדרך כלל העושה תשובה זוכה לכפרה.

* * * * *

מהיכן בא אברהם?

פרק כ"ג פסוק ב':
"**ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה**"

נשאלת השאלה, מהיכן בא אברהם?

כתוב בסוף פרשת וירא (מיד אחרי העקידה):
בראשית כ"ב, י"ט: "וישב אברהם אל נעריו ויקומו וילכו יחדו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע"

לפי מה שכתוב בתורה (הפשוט) זה נראה שהתשובה מובנת מאליה. כי אחרי העקידה אברהם אבינו חזר לבאר שבע. ומהסמיכות של פרשת העקידה בסוף פרשת וירא למיתת שרה בפתיחת פרשת חיי שרה נראה להגיד שאברהם בא מבאר שבע כמו שמפרש רש"י.

רש"י (על המילים 'ויבא אברהם'): "מבאר שבע"

אבל המדרש מביא עוד אפשרויות:
בראשית רבה נ"ח, ה': "מהיכן בא, רבי לוי אמר מקבורתו של תרח לשרה בא. א"ל ר' יוסי והלא קבורתו של תרח קדמה לקבורתו של שרה שתי שנים אלא מהיכן, בא מהר המוריה, ומתה שרה מאותו צער לפיכך נסמכה עקידה לויהיו חיי שרה"

ומסביר הרמב"ן השתלשלות הדברים:

רמב"ן כ"ג, ב':
"ואברהם אחר העקידה לא שב למקומו בחברון, אבל הלך תחלה אל באר שבע מקום האשל שלו לתת הודאה על נסו, ושם שמע במיתת שרה ובא. ומי שאמר מהר המוריה בא ומי שאמר מבאר שבע בא הכל טעם אחד. ולפי זה מה שאמר הכתוב וישב אברהם בבאר שבע בעינינו כי בשובו מן העקידה שב אל באר שבע, ומשם הלך לקבור את שרה, ואחר הקבורה מיד חזר לבאר שבע ונתישב שם שנים."

כדאי להזכיר שגם יש דעות בחז"ל מאיפה יצא אברהם אבינו לעקידה. יש אומרים מחברון ויש אומרים מבאר שבע (וראה הדיון ברמב"ן).

לפנינו שלוש תשובות לשאלה, מהיכן בא אברהם?

- (1) מבאר שבע
- (2) מקבורתו של אביו
- (3) מהר המוריה (מהעקידה)

ונשאלת השאלה (על המדרש):
האם אפשר לחשוב שרבי לוי לא ידע את החישוב שתרח מת שתי שנים לפני שרה אמנו? ברור שהוא ידע. ואם כן למה הוא אמר מה שאמר?

ונראה לי להגיד:
ידוע לנו שבזמן המשנה היו קוברים המת בקבר עראי. ואחרי שנה היו מלקטים

העצמות וקוברים אותם בקבר קבוע. ויתכן מאד שהמנהג הזה היה נהוג בזמנים קדומים יותר.

וגם ידוע שחלק משנה לפעמים נחשב לשנה. ולפי זה למרות שההפרש בין מיתת תרח למיתת שרה אמנו מחושב כשתי שנים, אם תרח מת בסוף שנה הראשונה ושרה בתחילת שנה שלישית, ההפרש בין מיתתם רק שנה וכמה ימים או שבועות.

אם נצרף את הדברים האלו ביחד ניתן להגיע למסקנה שיכול להיות שהיה סוג של קבורה לתרח קרוב לזמן מיתת שרה אמנו. קרי ליקוט עצמותיו לקבר קבוע. ויתכן שאברהם אבינו או עסק בזה או היה בדרך מבאר שבע לחרון (דרך העובר מדרום לצפון ועובר קרוב חברון), ואז שמע על מיתת שרה והפסיק הליכתו לחרון ובא מיד לקבור אשתו. (ואם בא מבאר שבע, או מהר המוריה, או מקבורת אביו, כולם קרובים לזמן מיתת שרה אמנו וגם אברהם אבינו לא היה רחוק מחברון כאשר שמע על מיתת שרה, ונראה כולם קרוב לטעם אחד).

זה נותן הסבר לדעה במדרש במישור הגשמי (קרי מאיזה מקום בעולם בא אברהם אבינו לספוד לשרה אמנו).

ונראה לי להגיד שהדעות במדרש נותנים תשובה לשאלה מהיכן בא אברהם, לא רק במישור הגשמי, אלא יותר במישור הרוחני.

ונסביר :

הרמב"ן מסביר שלביטוי "ויבא אברהם" יש עוד משמעות. רמב"ן: "...שנתעורר אברהם להספד הזה והתחיל לעשותו. כי כל מתעורר ומתחיל מלאכה יקרא בא אליה. וזה לשון מורגל בדברי חכמים..."

לפי זה נראה להגיד שנוסף על הדיון מהיכן בא אברהם במישור הגשמי (קרי מאיזה מקום בעולם) יש גם לקחת בחשבון מאיזה מצב רוחני (שכלי ורגשי) הוא בא לקבורת שרה.

האם הוא בא מהספד (מקבורתו של תרח אביו) להספד, או מהר המוריה (מהעקידה) להספד?

וניתן להבין את זה מסוף הפסוק: **"לספד לשרה ולבכתה"**. כאן יש הפסק בין המילה **"לספד"** לבין המילה **"לבכתה"**, עם המילה **"לשרה"**.

ומסביר היפה תואר (פרוש על מדרש רבה) שאולי הדעה שאברהם אבינו בא מהספד אביו מבוסס על ההפרדה בין המילים. כי בגלל ההפרדה בין המילים אפשר להגיד שהמילה **"לספד"** (שבא לפני המילה **"לשרה"**) גם שייך לאביו (קרי היה הספד לפני זה של שרה) וגם שייך לשרה אמנו.

כי בדרך כלל בכי בא לפני הספד (כאשר יושבים שבעה למת, שלושה ימים ראשונים לבכ), וכאן זה הפוך. ולפי זה יוצא שעל אביו היה רק הספד אבל לשרה אשתו היה גם הספד וגם בכי. כי לכל הדעות אביו מת לפני שנה או יותר ולא שייך עוד בכי, אבל לגבי שרה זה שמועה חדשה.

ועכשיו ננסה להבין את המדרש :

לפי ר' לוי אברהם אבינו בא ממצב רוחני (שכלי) של הספד, קרי מלקבור את אביו (או מדרך לקבור את אביו). והשינוי למצב הספד של אשתו לא כל כך חד, כי הוא הלך מהספד להספד (ולפי זה כתוב **"לספד לשרה"**, ורק אחר כך **"לבכתה"**). הוא המשיך באותו מצב רוח והתחיל להכין מקום קבורה, ולקבור את מתו. ורק אחרי זה בכה.

אבל רבי יוסי מבקר את הרעיון הזה ואומר שתרח מת לפני הרבה זמן וזה לא השפיע על אברהם אבינו עכשיו. אלא אברהם בא מהר המוריה, מהשמחה של הנס לתוך קבורת אשתו. וזה שינוי גדול, וקשה להיכנס לבכי מיד. אלא השכל שלו פעל ראשון "לספד לשרה", ורק אחרי שרכש מקום קבורה, וקבר את אשתו, אז הרגש שלו פעל "לבכתה".

* * * * *

"ולביתה"

פרק כ"ג פסוק ב':
"ויבא אברהם לספד לשרה ולביתה"

חז"ל נתנו דעתם להסביר את הקשיים בפסוק. ואחד הקשיים הוא סדר המילים : כלי יקר : " גם בכל מקום הבכי קודם להספד וכאן מוחלפת השיטה. כי בכל מקום שלשה לבכי שבעה להספד (מועד קטן כ"ז, ב')..."

המילה "לביתה" מופיעה לא לפי הסדר המקובל באבלות. ונראה להגיד, שהסדר שבו כתובה המילה "ולביתה" בא לרמוז על משהו נוסף. כתוב :

פרק כ"ד פסוק א':
"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל"
יש מחלוקת בחז"ל אם הייתה לאברהם אבינו בת. רמב"ן : "...רבי מאיר אומר שלא הייתה לו בת. רבי יהודה אומר בת הייתה לו. אחרים אומרים בת הייתה לו ובכל שמה..."
לפי הדעה של רבי יהודה ואחרים הייתה לאברהם אבינו בת ולפי האחרים שמה 'בכל'.

המהרש"ל הביא בשם רבו מהר"ש מלובלין שמועה לפיה 'בכל', בתו של אברהם, מתה יחד עם אמה שרה, ולכן האות כ' קטנה וניתן לקרא את הפסוק 'ולבתה'. זאת אומרת :

במילה "ולביתה" האות כ' זעירה (קטנה). ויש רמז באותיות הרגילות, בלי האות כ' הזעירה. ובלי האות כ', יש אותיות של המילה **'ולהבת'**. ולפי הדעה במדרש שהיא הייתה בתה של שרה, אותיות המילה **'ולבתה'**. וגם בתוך המילה "ולביתה" אותיות ברצף "לבכ", אותיות המילה **'בכל'**. וגם :

"ולביתה" באתב"ש : פכשלאץ עולה 521 ועוד 6 אותיות ועוד המילה עולה 528
לבתה של שרה באתב"ש : כשאץ בך בגץ עולה 528

אולי לרמוז :
ואברהם בא לספוד לשרה ולהבת 'בכל' (או לשרה ולבתה).
ועוד, שאלו חז"ל :
אם הייתה בת לאברהם אבינו, למה יצחק אבינו לא נשא אותה?
ותירץ התוספות (בני נח מותרים באחותם) שהיא הייתה קטנה.
ואולי האות כ' הקטנה, שבאותיות המילה 'בכל' במילה "ולביתה", רומזת על זה.

* * * * *

בשורת העקדה

פרק כ"ג פסוק ב':

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען"

רש"י: "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט נשחט פרחח נשמתה ממנה ומתה"

רמזים:

(1) **"ותמת שרה"**

באתב"ש: **פאיא בגץ** עולה 187 ועוד 2 מילים עולה **189**
עקידה עולה **189**

(2) **"ותמת שרה"**

באתב"ש: **פאיא בגץ** עולה 187 ועוד 7 אותיות עולה **194**
העקידה עולה **194**

(3) **"שרה בקרית ארבע הוא"**

באתב"ש:

בגץ שדגמא תגשז צפת

ראש תיבות, אותיות: **ב', ש', ת', צ'** עולה **792**
עקידת יצחק עולה **792**

בגלל שמועת העקידה מתה.

* * * * *

"לספד לשרה"

כתוב:

פרק כ"ג פסוק ב:

"ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה"
רש"י: "נסמכה מיתת שרה לעקידה יצחק לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט נשמתה פרוחה ממנה ומתה"

"ותמת":

"שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ש'+ה', ב'+ת', א'+ע', ה'+א', ח'+ן', ב'+ץ', כ'+ן', ו'+א', א'+ס',

ל'+ד', ל'+ה', ו'+ה' עולה 1132

מבשורת העקדה עולה 1132

כאשר שרה אמנו מתה בא:

"אברהם לספד לשרה"

ראש תיבות, אותיות: א', ל', ל' עולה 61

ולפי המדרש היא מתה כאשר:

שטן באתב"ש: **בנט** עולה 61

בא ובישר לה על העקידה וזה גרם למותה ולהספדה.

כי בישר לה שאברהם אבינו:

עקד עולה 174

את יצחק. ושרה אמנו מתה מהבשורה. ובא אברהם אבינו:

"לספד" עולה 174

לה.

כי היא חשבה:

בנה נשחט עולה 424

והיא מתה מהמחשבה הזאת, ובא:

"אברהם לספד" עולה 422 ועוד 2 מילים עולה 424

לה.

ועוד רמז שההספד קשור לעקדה:

"לספד" עולה 174 ועוד 4 אותיות ועוד המילה עולה 179

עקדה עולה 179

כלומר אברהם אבינו קיים הציווי:

"והעלהו לעלה" עולה 257

והיא מתה מהמחשבה שבנה נשחט, ובא אברהם אבינו:

"לספד לשרה"

באתב"ש:

כחוק כבגץ עולה 249 ועוד 8 אותיות עולה 257

וגם:

"לספד לשרה" באתב"ש: **כחוק כבגץ**

ראש וסוף תיבות, אותיות: כ'+ק', כ'+ץ' עולה 230

רמז שהיא מתה מהמחשבה שבנה :
יצחק נשחט באתב"ש : **מהסד טבסן** עולה 230

וכתוב :
מסכת בבא בתרא (ט"ז, א') : "הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות הוא שטן"
כלומר יצר הרע הרבה פעמים מכונה בכינוי 'שטן'.
וגם כאן הבשורה שגרמה לה לחשוב שבנה :
יצחק נשחט עולה 575
הייתה בעקבות בשורת השטן דרך הכינוי שלו :
'יצר הרע' עולה 575

ואברהם אבינו בא :
"לספד" עולה 174
לשרה אמנו. כנראה להזכיר שבחה של הצדקת ומידתה בשמירת המצוות.
כי המילה "לספד" עולה למנין המילה :
תורה באתב"ש : **אפגץ** עולה 174
וזה רמז על :
'גמילות חסדים' עולה 611 למנין המילה 'תורה'
ואולי גם יש עוד רמז לשבחה מהכתוב :
"שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ"
סוף תיבות, אותיות : ה', ת', ע', א', ו', צ' עולה 616
למרות שהייתה בין הכנענים (הארורים, כמו שאמר נח "ארור כנען"), שמרה :
התורה עולה 616
וגם :
"כנען ויבא אברהם לספד" עולה 631 ועוד 17 אותיות עולה 648
לאוריטא עולה 648
כנראה רמז שספד לה על המעשים הטובים שעשתה בארץ כנען.

ועוד :
"ויבא" :
אברהם לספד לשרה ולבכתה באתב"ש : **תשגצי גחוק כבגץ פכשלאץ**
סוף תיבות, אותיות : י', ק', צ', צ', עולה 400 למנין המילים 'עין רע'
רמו לענין 'עין רע' שהכניס עפרון בממון של אברהם אבינו ותבע ממנו סכום גדול של 400
שקל כסף למערת המכפלה כדי לקבור את שרה אמנו.

* * * * *

קניין מערת המכפלה

אברהם אבינו ביקש מבני חת:

פרק כ"ג פסוק ד':

"תנו לי אחזת קבר' עמכם ואקברה מתי מלפני"

ואחרי שהם הסכימו לבקשתו הוא ביקש שעפרון ייתן לו את המערה אשר לו:

פרק כ"ג פסוק ט':

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו"

עפרון מסכים לא רק לתת לו את המערה אלא גם את השדה:

פרק כ"ג פסוק י"א:

"שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה"

בסוף אברהם אבינו קנה את המערה, השדה, וכל העצים מסביב לגבול השדה:

פרק כ"ג פסוק י"ז:

"ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה אשר בו וכל העץ

אשר בשדה אשר בכל גבלו סביב"

סיכום המקח וממכר:

לפי הפשט, בהתחלה אברהם אבינו ביקש רק המערה, אחר כך עפרון הציע לו גם את

השדה (לפי חז"ל עפרון 'אמר הרבה ועשה מעט'), ובסוף אברהם אבינו קנה לא רק את

המערה והשדה, אלא גם את כל העצים בגבול השדה מסביב.

ובמישור הרעיוני:

נראה שדעתו של עפרון רחבה, כי הוא הציע לאברהם אבינו לא רק המערה אלא גם את

השדה. אבל נראה לי להגיד שמראש אברהם אבינו רצה לקנות לא רק את המערה

והשדה אלא גם את כל העצים, וכדי שלא יישאר לעפרון או לבני חת שום אחיזה באחזת

הקבר שהוא רוכש מהם.

במשא ומתן בין אברהם אבינו לבני חת מופיעה כמה פעמים המילה (בצורותיה השונות)

"שמעני". ואולי יש רמז במילה הזאת על מה היו באמת דנים מההתחלה של המקח

וממכר.

"שמעני" אותיות: ש', מ', ע', נ', י'

ש' – שדה

מ' – מערה

ע' – עץ

נ' – נקנה

י' – יחד

שמתחילת המקח וממכר אברהם אבינו רצה לקנות את הכול, המערה, השדה, והעצים

בקניין יחד, ועפרון מצידו מציע לו את המערה והשדה אבל לא את העצים.

(ולמרות שאברהם אבינו אמר לעפרון "כסף השדה קח ממני", נראה להגיד שהמילה "השדה" כולל כל

מה שיש בשדה קרי המערה והעצים, ורמז:

"השדה" עולה 314

שדה מערה עץ באתב"ש: בקץ יזגץ זה עולה 314

ונראה שלשון "המערה" לבד לא כולל השדה והעצים, ולשון "המערה והשדה" לא כולל העצים.

כי כאשר מתחילים לפרט, צריך לפרט כל פרט השייך לעסקה).
 בסוף אברהם אבינו הצליח לקנות גם את כל העצים מסביב:
עץ עולה 160 למנין המילה 'כסף'.
 כאשר הוא הציע לעפרון סכום 'כסף' גבוה מאוד ("בכסף מלא", "ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר").
 כי לפי חז"ל (חיי שרה רבה) עפרון היה רע עין, ובעת המכירה (כ"ג, ט"ו) שמו כתוב חסר, 'לעפרן' לרמוז על זה (בעל הטורים - 'עפרן' עולה 400 למנין 'רע עין'). עפרן שם עינו בממון של אברהם אבינו, ואולי זה רמוז במה שאמר עפרון (כ"ג, ט"ו) "שמעני ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא"
"שמעני" – אותיות 'שם עין'
 עשה את עצמו כאילו הכסף לא חשוב לו, אבל לא ויתר מלקבל עבור המערה השדה והעצים מחיר גבוה, 400 שקל כסף (ולפי בעל הטורים גם סכום הכסף רומז על רעות העין של עפרון).

וגם:
 קנה את השדה וכל אשר בו (המערה והעצים מסביב):
"מערת שדה המכפלה" באתב"ש: יזגא בקץ צילוכץ עולה 459
 בסכום כסף גדול:
"כסף השדה קח ממני" באתב"ש: לחו צבקץ דס ייטס עולה 459

שילם כסף איכותי עבור השדה:
"כסף השדה קח" באתב"ש: לחו צבקץ דס עולה 390
 בכסף:
"עובר" באתב"ש: זפסג עולה 390
 "עובר לסחר", קרי כסף שמקבלים אותה בכל מקום (קנטרין).

קנה את השדה לקבור:
"אל שדה המכפלה" באתב"ש: תך בקץ צילוכץ עולה 858
 את שרה אמנו, וגם בשביל אחוזת קבר משפחתית:
"לאחזת קבר" באתב"ש: כתסעא דשג עולה 858

ושקל את הכסף שיהיה עדות לעתיד שקנה אחוזת קבר:
"וישקל" עולה 446
"לאחזת" עולה 446

* * * * *

אנשי חת

אנשי חת אמרו לאברהם אבינו :

פרק כ"ג פסוק ו' :

"נשיא א-לקים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך"

קראו לו "נשיא", אבל עיקר הכבוד שנתנו לו זה שאמרו לו "נשיא א-לוקים אתה", נביא.

וכתוב :

בראשית פרק י"ב פסוק ו' :

"ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ"

זקנים מבעלי התוספות : "מפני מה זכו הכנענים לישב בארצם ארבעים ושבע שנה יותר מן המצריים? כיצד, שבע שנבנית חברון קודם צוען מצרים, וארבעים שנה שישבו ישראל במדבר לאחר שחרבה מצרים, לפי שבררו חלק לאברהם הצדיק ואמרו לו 'נשיא אלוקים אתה בתוכנו' (להלן כ"ג, וי)"

לפי שכבדו את אברהם אבינו והחזיקו אותו ברמה של נשיא א-לוקים, קרי נביא, הם זכו לשבת 47 שנה בארצם יותר מהמצריים בארצם. והרמז :

(1) **"נשיא א-ל-ה-י-ם"** עולה 447

מ"ז שנים עולה 447

(2) **"א-ל-ה-י-ם אתה"** ראש וסוף תיבות, אותיות : **א'+ס', א'+ה' עולה 47**

* * * * *

אברהם נשיא

פרק כ"ג פסוק ו':
"נשיא אלקים אתה בתוכנו"

בני חת עונים לאברהם ואומרים שהוא נשיא אלקים. הביטוי 'נשיא' אומר דרשני. בפשטות נשיא, מתיחסת לאדם חשוב ומנהיג. אם הם חשבו שהיה לא קשר מיוחד עם האלקים למה לא אמרו איש אלקים או נביא אלקים למה דווקא נשיא אלקים? ואולי אפשר להגיד שהמילה נשיא מרמז להרבה יותר.

"נשיא", אותיות: נ', ש', י', א'
ואולי הרמז למה שכתוב בפסוקים הבאים:

פרשת וירא פרק כ פסוק ז:
"ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא..."

פרשת תולדות פרק כו פסוק ה:
"עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתי"

פרשת וירא פרק כב פסוק יב:
"...כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה..."

ישעיה סימן מ:
"...ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי"

כאילו ענו לו, נשיא אלקים אתה :
אות נ: נביא אלקים אתה
אות ש: שומע בקול אלקים אתה
אות י: ירא אלקים אתה
אות א: אוהב אלקים אתה

* * * * *

קניית מערת המכפלה

פרק כ"ג פסוק ו':

"שמענו א-דני נשיא א-ל-ה-ים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה ממך מקבר מתך"

חיי שרה רבה (נ"ח, ח'): "אר"א כמה דיות משתפכות כמה קולמוסין משתברין כדי לכתוב בני חת. עשרה פעמים כתיב בני חת. עשרה כנגד עשרת הדברות ללמדך שכל מי שהוא מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים עשרת הדברות"

חידושי הרד"ל: "...שאמרו לו בני חת לעפרן אם לא תמכור אנו מעבירין אותך. גם מה שכתוב איש ממנו לא יכלה וכו' הוא לשון פקידה לקיים רצונו"

מתנות כהונה: "מברר מכל ערעור ופקפוק"

יפה תואר: "כי העוזר לתלמיד חכם נחשב לו כאלו קיים כל התורה כי על ידו יעסוק התלמיד חכם בתורה"

ומשמעות הדברים: שכל מי שעוזר לתלמיד חכם או לצדיק בעסק מסוים, מקל עליו מלהתעסק בעסק (לדוגמה בפרנסה, ברכישת דברים, ובענייני היום יום) ומשחרר אותו להתעסק יותר בתורה.

(ולפי אבות ד', י' - "רבי מאיר אומר הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה". ומי שעוזר לתלמיד חכם לעשות את זה הוא כאילו שותף בלימודו, וכאילו מקיים תלמוד תורה, שכנגד כולם)

אברהם אבינו ביקש אחוזת קבר מבני חת. ולא בסתם רצה את המערה שבשדה עפרון אשר במכפלה לפני ממרא. כי שמה הקב"ה קבר את אדם הראשון וחיה, ושמה זה מקום קבורתו וקבורת אשתו וכל האבות וחלק מהאמהות. ואברהם אבינו דאג שהקניין של המערה יהיה לפי דין תורה עם עדים, ובהסכמה, ובתשלום, ובחזקה. ולפי מפרשי המדרש בני חת רצו לעזור לאברהם אבינו ברכישת המערה. וגם עפרון רצה לתת לו את המערה (אמנם דרש מחיר יקר). ונראה שבגלל זה בפסוקים המתארים את המשא ומתן והקניין של מערת המכפלה יש רמזים לנושא תורה, י' הדברות, תרי"ג מצוות, ורמזים בטעם המדרש שהבינו למעלה.

ורמזים:

(1) **"א-דני נשיא א-ל-ה-ים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו את**

קברו לא יכלה ממך מקבר מתך"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+י', נ'+א', א'+ס', א'+ה', ב'+ו', ב'+ר', ק'+ו', ק'+ר', א'+ת', מ'+ד',

א'+ש', מ'+ו', א'+ת', ק'+ו', ל'+א', י'+ה', מ'+ד', מ'+ר עולה 2386

מי שהוא מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים י' הדברות עולה 2386

(2) "א-ל-ה-ים אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך איש ממנו את קברו לא יכלה"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+ס', א'+ה', ב'+ו', ב'+ר', ק'+ו', ק'+ר', א'+ת', מ'+ד', א'+ש', מ'+ו',

א'+ת', ק'+ו', ל'+א', י'+ה' עולה 2024

מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים י' הדברות עולה 2024

(3) "אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+ה', ב'+ו', ב'+ר', ק'+ו', ק'+ר' עולה 622

י' דברות עולה 622

(4) "בתוכנו במבחר קברינו קבר"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ב'+ו', ב'+ר', ק'+ו', ק'+ר' עולה 616

התורה עולה 616

(5) "אתה בתוכנו במבחר קברינו קבר את מתך איש"

מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים עשרת הדברות עולה 2984

(6) "את קברו לא יכלה ממך"

ראש וסוף תיבות, אותיות: א'+ת', ק'+ו', ל'+א', י'+ה', מ'+ד' עולה 613

(7) "נשיא א-ל-ה-ים אתה בתוכנו"

באתב"ש:

טבמת תי-צ-מי תאץ שאפלטף

עולה 2002 ועוד 18 אותיות ועוד 4 מילים עולה 2024

מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים י' הדברות עולה 2024

ועוד:

פרק כ"ג פסוק ח':

"וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון בן

צחר"

"ופגעו לי בעפרון" עולה 613

תרי"ג עולה 613

פרק כ"ג פסוק ט':

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת קבר"

- (1) **"מערת המכפלה אשר לו"**
סוף תיבות, אותיות: ת', ה', ר', ו', אותיות המילה 'תורה'
ראש תיבות, אותיות: מ', ה', א', ל', אותיות המילה 'מלאה'
- (2) **"בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת קבר"** עולה 2024
מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים י' הדברות עולה 2024
- (3) **"ויתן לי את מערת"**
באתב"ש:
פמאט כס תא יזגא עולה 612
דברות עולה 612
- (4) **"בקצה שדהו בכסף מלא"**
באתב"ש:
שדהץ בקצף שלחו יכת
ראש תיבות, אותיות: ש', ב', ש', י' עולה 612
דברות עולה 612
- (5) **"שדהו בכסף"**
באתב"ש:
בקצף שלחו עולה 616
התורה עולה 616
- (6) **"שדהו בכסף מלא יתננה לי"**
באתב"ש:
בקצף שלחו יכת מאטטץ כס
סוף תיבות, אותיות: ו', ת', צ', ס' עולה 616
התורה עולה 616
- (7) **"שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת"**
באתב"ש:
בקצף שלחו יכת מאטטץ כס שאפללי כתסעא
סוף תיבות, אותיות: ו', ת', צ', ס', י', א' עולה 627
י' הדברות עולה 627

ועוד :

פרק כ"ג פסוק י"א :

"לא אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבר מתך"

(1) **"אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה"**

ראש תיבות, אותיות :

א' ש' ה' נ' ל' ו' א' ב' ל' נ' ל' ב' ע' נ' עולה 627
י' הדברות עולה 627

(2) **"נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה"**

ראש וסוף תיבות, אותיות :

נ' י' ל' ד' ו' ה' א' ר' ב' ו' ל' ד' נ' ה' ל' י' ב' י' ע' י' נ' ה' עולה 622
י' דברות עולה 622

(3) **"לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך"**

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ל' ד' ו' ה' א' ר' ב' ו' ל' ד' נ' ה' ל' י' ב' י' ע' י' נ' ה' ל' ד' עולה 612
דברות עולה 612

(4) **"שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי"**

באתב"ש :

ביזטם צבקץ טאאם כל פציזגץ תבג שף כל טאאמץ כזמטם שטם זים
סוף תיבות, אותיות : ס' צ' ס' ל' צ' ג' ה' ל' צ' ס' ס' ס' עולה 613

(5) **"השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבר**

מתך"

באתב"ש :

צבקץ טאאם כל פציזגץ תבג שף כל טאאמץ כזמטם שטם זים טאאמץ כל דשג יאל

ראש וסוף תיבות, אותיות :

צ' צ' ט' ס' כ' ל' פ' צ' ת' ג' ש' ה' כ' ל' ט' צ' כ' ס' ש' ס' עולה 2024
ז' ס' ט' צ' כ' ל' ד' ג' י' ל' עולה 2024
מברר מקחו של צדיק כאילו מקיים י' הדברות

* * * * *

אישיותו של עפרון

נשאלת השאלה האם עפרון מתנהג כמו בן אדם הגון או כמו בן אדם לא הגון? אישיותו האמיתי של עפרון קצת שרוי במחלוקת. ננסה לענות על השאלה הזאת באמצעות פרושי חז"ל מן החומש, הגמרא, והמדרשים.

עפרון המתנהג כבן אדם הגון

פרק כ"ג פסוק ד':

"גר ותושב אנכי עמכם תנו אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני"

אברהם אבינו מבקש מבני חת מקום קבורה עבור שרה אימנו. אחרי הסכמתם באופן עקרוני לבקשתו, אברהם מבקש שהם ידברו בשבילו עם עפרון בן צחר:

פרק כ"ג פסוק ט':

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתתנה לי בתוכם לאחוזת קבר"

אברהם לא פנה באופן ישיר לעפרון בעל המערה אלא ביקש מבני חת לתווך בניהם ולדבר עם עפרון בנושא הכבוד (שיסכים ליתן השדה לאברהם הנחשב לנשיא אלקים בתוכם וזה יהיה לו כבוד רב) כי היה חשש שעפרון לא יסכים להעביר שדה אבותיו לאחר (ראה רמב"ן).

אברהם רק מבקש את מערת המכפלה (קרי מערה ששמו מערה המכפלה, או המערה אשר במכפלה, כי 'מכפלה' יכול להיות זה שם הבקעה שבו נמצא השדה והמערה, ראה רשב"ם, רמב"ן) ולא מבקש את השדה שבו נמצא המערה. והוא משתמש בביטוי **"ויתן לי"** ובביטוי **"בכסף מלא יתתנה לי"**, שיתן לו את המערה במתנה וגם במכירה. אברהם ביקש שני האופנים של מסירת הנכס שלא יהיה בעתיד אנשים שיכלו לערער על בעלותו על הנכס (ראה אור החיים).

(כותב אור החיים) (לפי מסכתו על הלכות הרמב"ם) שבקבלת הכסף לבד הקרקע יוצא מבעלות הגוי אבל לא נכנס לבעלות ישראל. ורק אחרי קבלת השטר או על ידי שיחזיק בקרקע, הבעלות עובר להישראל. ואולי חזקה לבד לא מספיק אלא מוכרח לעשות פעולה בקרקע כדי לזכות בו האופן מוכלט. ובגלל שאברהם אבינו שמר את כל התורה המעשה שעשה בקרקע היתה כנראה ההכנה של מקום הקבר בתוך המערה.)

עפרון עונה לבקשת אברהם:

פרק כ"ג פסוק י"א:

"לא אדני שמעני השדה נתתי לך ומערה אשר בו לך נתתה לעני בני עמי נתתה לך קבר מתך"

עפרון מצידו מציע לאברהם לא רק את המערה שבקצה שדהו אלא גם כל השדה, והכול במתנה. אברהם לא הסכים לפני זה לקבל המערה במתנה ועכשיו הוא גם לא מסכים לקבל את השדה במתנה וחוזר ואומר לעפרון:

פרק כ"ג פסוק י"ג:

"...אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה"

עפרון אומר לאברהם:

פרק כ"ג פסוק ט"ו:

"ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך קבר"

רש"י: "בין שני אהבים כמונו מה היא חשובה לכלום אלא הנח את המכר ואת מתך קבר"

רשב"ם: "ארץ שאינו שווה אלא ארבע מאות שקל ביני ובינך מה הוא וה' לך לקחתם

ממני בחנם ואת מתך קבר בחנם אם תרצה"

ובסופו של דבר אברהם שוקל לעפרון ארבע מאות שקל (בשקלים מלאים וטובים) עובר לסחר (שאפשר להוציאם בכול מדינה ומדינה). והוא קובר את שרה. ואחרי זה השדה קם לבעלות של אברהם (אפילו לפי קנין תורה).

עד כאן עפרון נראה די בסדר (גם מפשט הפסוקים וגם מרוב הפירושים של חז"ל). הוא מוכן לתת שדהו במתנה בלי לקבל עבורה כסף ואם אברהם עומד על זה לשלם הוא מוכן לחכות לאחר הקבורה ואז לגמור טכניקת המכירה. וגם לגבי המכיר שאולי נראה סכום גדול כותב הרמב"ן שאולי זה היה מכיר ידוע בזמנם לשדה כזה.

עפרון המתנהג כבן אדם לא הגון

אבל אם נדייק בכתב אפשר להגיע לתמונה אחרת (וזה מסכנת הגמרא והמדרש):
מדרש רבה (ל"א, י"ז):

"...נבהל להון (איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו) זה עפרון בשעה שמתה שרה והיה אברהם מבקש לקברה אמר להם שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר מיד הלכו ומנוהו אותו יום אסטרטיגוס עליהם אמרו לו מכור את המערה לאברהם אמר להם איני מוכרה לו אמרו לו אם אין אתה עושה אנו מעבירין אותך מן אסטרטיגוס שלך מיד עמד אברהם ושקל לו"

והשתלשלות הדברים אחרי בקשת אברהם לבני חת הם:
פרק כ"ג פסוק י':

"ועפרון ישב בתוך בני חת..."

רש"י: "כתיב חסר אותו יום מנוהו שוטר עליהם מפני חשיבותו של אברהם שהי' צריך לו עלה לגדולה"

שעפרון עלה לגדולה רק בגלל העסקה עם אברהם (כדי שאיש לא חשוב לא יתעסק עם איש חשוב).

ותשובת עפרון לבקשת אברהם:

פרק כ"ג פסוק י"א:

"לא אדני שמעני השדה נתתי לך ומערה אשר בו לך נתתיה לעני בני עמי נתתיה לך קבר מתך"

וכותב חידושי הרד"ל על התחלת הפסוק הזה "גם יש לומר 'לא אדוני', דרש לא אדום תהיה אם לא תשמעוני". והמשך הפסוק זה דיבור עפרון לאברהם.

כלומר בני חת אומרים לעפרון שהוא לא יהיה אדון ושוטר עליהם אם לא ישמע להם וימכור המערה לאברהם (לפי המדרש למעלה). והוא שאהב את הכבוד וכנראה לא רצה לוותר על השררה הפליג והציע לאברהם לא רק המערה אלא גם את השדה. האם מטובת לבו או רק מפחד איום בני חת עליו אמר את זה, או בגלל שגם ראה הזדמנות לקבל סכום כסף יותר גדול (עבור המערה וגם עבור השדה) מאברהם? הלא אברהם כבר הציע לו "כסף מלא" לקנות את המערה ממנו. אברהם חוזר ומציע לא כסף גם עבור השדה.

פרק כ"ג פסוק י"ג:

"...אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה"

ועונה לא עפרון:

פרק כ"ג פסוק ט"ו:

"ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך קבר"

מדרש רבה (ל"א, י"ז):

"אמר ר' חמה כל שקל האמור בתורה סלעים, ובנבאים ליטרין, ובכתובים קנטרין. א"ר יהודה בן פזי חוץ משקלי עפרון שהיו קנטרין" כלומר ערך השקל לא אחיד בכול מקום. אבל הסכום הכי גבוה לשקל זה קנטרין שזה מאה מנה לשקל. ושקלים מלאים כאלו מתקבלים בכול מקום בעסקות מכירה וקניה. כאילו אמר עפרון לאברהם אתה רוצה לשלם עבור השדה והמערה אז תדע "מה הוא", קרי מה המחיר שאני דורש ממך וזה "ארבע מאות שקל כסף". ואולי רמז לדברי חז"ל, כתוב "ארבע מאות שקל כסף", המילה "מאות" כתוב "מאת" חסר אות וו. ונשאר אותיות המילה "אמת". אני דורש שקלים אמתיים שאפשר לאמת ערכם בכול מקום, קרי קנטרין.

מדרש רבה (ל"א, י"ז):

"מה היה, אמר עפרון לאברהם אם אתה נותן לי ד' מאות שקל מן סחורת ביתך אתה נותן לי וע"י שהכניס עין רעה בממונו של אברהם חסרו הכתוב וי"ו הוי ולא ידע כי חסר יבואנו האיש שעינו רעה חסרו הכתוב וי"ו ולא עוד אלא שלא נקראת המערה לשמו אלא לשמן של בני חת שנא' אשר קנה אברהם מאת בני חת מעפרון אינו אומר אלא מאת בני חת"

כלומר מה שאמר עפרון "מן סחורת ביתך אתה נותן לי" משמעו - על תעביר לי מהפחות שבסחורת ביתך שאינו נחשב למאומה (מתנות כהונה).

או משמעו, אני דורש התשלום מסחורת בתך. כי בדרך הזו תצטרך לשקול הסחורה כדי להעריך ערכו. ושקילת סחורה נעשתה במוזנים נגד שקלים קנטרין. אני רוצה ערך סחורה השווה ל400 שקל קנטרין "עובר לסחר" (ידי משה). עפרון מקשה במחיר ושם עינו בממונו של אברהם.

פרק כ"ג פסוק ט"ז:

"וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"

רשב"ם: "די לחכימא ברמיזא"

כלומר מספיק רמז לחכם שהוא יבין.

רש"י: "(ברכות נ') חסר וי"ו לפי שאמר הרבה ואפי' מעט לא עשה (ב"מ פ"ז)"

המילה עפרון כתוב 8 פעמים כאן. 7 פעמים מלא ופעם אחד חסר 'וישקל אברהם לעפרן' (אמנם כתוב עוד פעם אחד בסוף הפרשה וגם חסר).

כלומר עפרון התחיל להגיד הרבה, שהוא נותן המערה והשדה לאברהם חינם ועוד אמר מה זה סכום של ארבע מאות שקל ביני ובינך, אבל בסופו של דבר שם עינו בממון של אברהם ועמד על תביעתו לקבל סכום גדול ומלא.

אברהם שמע את המחיר, "וישמע אברהם אל עפרון", ושילם לעפרון או בשקלים ממש או בסחורה הנשקל נגד ארבע מאות שקל מסוג קנטרין (ידי משה).

וכותב על זה בעל הטורים:

עפרן: "חסר, בגי' עין רע' "

כלומר המילה עפרון כאשר הוא חסר אות ו' עולה 400 לערך של הביטוי "עין רע' כלי יקר:

"לפי שאמרו חז"ל כל שנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות כו' וכל מי שרעה עינו באחיו האביון ואינו נותן לו כלום אינו מתברך בשש ברכות אלו על כן חסר וי"ו דעפרון כי מצד שהיה רע עין חסרו ממנו ששה ברכות אלו"

פרפרות

בגלל המעשה של עשה עפרון אמרו חז"ל שעפרון יצא לא רק חסר בשמו אלא גם מפסיד ברכושו ובממנו.

ואולי אפשר לזכור את זה (ואולי גם יש כאן רמז) מאותיות שם **עפרון** (כאשר כתוב חסר):

ע' – עין רע

פ' – פחת מרכושו וממנו

ר' – רודף כבוד ובצע

ן' – נחסר שמו

ועוד **עפרון בן צחר** – ידוע שהאות **צ'** לפעמים מתחלף באות **ס'**.

(ראה אצל יוסף ששמו אותו בבור בבית הסוהר. ואומרים חז"ל בית הסוהר בור שיש לה מקום

לכניסת אור מהמובן - צוהר, "צוהר תעשה לתיבה" אצל תיבת נח, חלון שבו נכנס האור).

ואז המילה "**צחר**" הופך למילה "**סחר**", וזה גם האותיות של המילה "חסר". אולי זה

רמז כאן שאברהם מתעסק עם בן אדם **חסר** מידות **סחר**. בן אדם שידרוש מחיר גבוה,

קרי שקלים קנטרין "**עובר לסחר**" ("לסחר" כתוב חסר).

* * * * *

קנין מערת המכפלה

פרק כ"ג פסוק ט':

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת קבר"

אונקלוס: "ויתן לי ית מערת כפלתא די לה די בסטר חקלה בכספא שלים יתנינה לי בניכון לאחסנת קבורא"

למרות שלא כתוב שהיה שטר מכירה, בתרגומים של אונקלוס וגם של יונתן בן עוזיאל כתוב שהיה שטר וגם כסף. ורמזים:

"שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוכם לאחזת"

ראש תיבות, אותיות: ש', ב', מ', י', ל', ב', ל' עולה 414
"בסטר חקלה" עולה 414

וגם:

"יתננה" ולה 515
בשטר עולה 511 ועוד 4 אותיות עולה 515

וגם:

"את מערת"

באתב"ש:

תא יזגא עולה 422 ועוד 2 מילים עולה 424
"בסטר חקליה" עולה 424

וגם:

"לי בתוכם"

באתב"ש:

כס שאפללי עולה 511
בשטר עולה 511

ועוד:

"מערת המכפלה אשר לו" סוף תיבות, אותיות: ת', ה', ר', ו' אותיות המילה 'תורה'.
לרמוז:

שאברהם אבינו קנה את מערת המכפלה לפי דין **תורה**, בכל צורות הקניינים, בשטר, בכסף, ובחזקה (קבר שם שרה אמנו). וזה לפי המשנה (קידושין כ"ו, א'). קרקע נקנית בשלושה קניינים: בשטר, בכסף, ובחזקה.

* * * * *

שקלים של אברהם אבינו

פרק כ"ג פסוק י"ג:
"וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני..."

רש"י (פסוק ט"ז, על המילים "וישקל אברהם לעפרון"):
"שקלים גדולים קנטרין שנאמר עובר לסוחר שמתקבלים בשקל בכל מקום ויש מקום ששקלהו גדולים שהן קנטרין צנטיאר"ש (צענטנער) בלע"ז" (כנראה צריך להיות 'צינטיניר"ש', שמשמעו מטבעות של מאה).

בראשית רבה נ"ח, ז': "א"ר חנינא כל שקלים האמורים בתורה סלעים, ובנביאים לטרין, בכתובין קנטרין, ר' יודן אמר חוץ משקלי עפרון, שהיו קנטרין"

כאשר אברהם אבינו שילם לעפרן כתוב "עובר לסוחר". למדו מזה חז"ל שהמטבעות שנתן אברהם אבינו לעפרן היו מטבעות כשרות למסחר בכל מקום. כי היו מקומות שהשקלים שלהם היו שווים פחות או יותר ממקום אחר. אבל המטבעות שנתן אברהם אבינו היו מתקבלים בכל מקום (כי הם היו שווים לשקלים הגדולים שהיו בשימוש בזמנו). ועוד, לפי חז"ל אברהם אבינו שילם סכום גבוה כי הוא לא רק קנה את המערה אלא גם השדה מסביב והעצים.

ולא רק ערך של המטבע היה שונה, אלא גם הצורה שלו:
בבלי בבא קמא צ"ז, ב': "איזהו מטבע של אברהם אבינו? זקן וזקינה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר".
ומסביר התוספות שלא היו דמויות על המטבע, אלא כתוב (חרות) עליהם המילים זקן וזקינה בצד אחד, ובחור ובתולה בצד השני.

רש"י מסביר שאברהם אבינו שילם בשקלים גדולים. ונראה להגיד מהמילה בלע"ז (שכתוב בגרסא) של רש"י 'צענטנער' (שפירושו מאה), שהיו מטבעות של 100 כל אחד (אבל השאלה, מאה של מה?)
מכאן ניתן להבין:

- או ששילם בדיוק 400 שקל של תורה בשקלים גדולים
- או ששילם יותר מ-400 שקל של תורה בשקלים גדולים

ונסביר:

שילם בדיוק 400 שקל של תורה

יונתן בן עוזיאל (כ"ג, ט"ו): "ארע דטימין דילה ארבע מאה סלעין"
מכאן שהפך אברהם את שקלי הכסף שביקש עפרון לסלעים שהם הרבה יותר שווים משקלי כסף פשוטים (הרב מרדכי אליהו, קול צופיד, 148).
יורה דעה סימן רכ"ג, א': "קנטער הוא משקל מאה סלעים".
לפי חז"ל (רש"י, גמרא) שילם לעפרן מטבע 'קנטער' (רש"י קנטרין) שמשקלו מאה סלעים. הסלע זהה לשקל של תורה. ואפשר להבין מזה שהוא נתן לעפרון רק 4 מטבעות של 100 שקל (מאה סלעים) כל אחד. סה"כ 400 שקל של תורה.

(לפי הדעה הזאת סה"כ הכסף שנתן לעפרן 400 שקל של תורה, בדיוק הסכום שכתוב בתורה, אלא כל שקל שנתן לו היה מטבע השווה 100 שקלים של תורה)

שילם יותר מ400 שקל של תורה

מדרש תנחומא (פרשת בהר סימן א') :

"בשעה שמתה שרה, הלך אברהם אצל עפרון, שימכור לו את המערה. אמר ליה עפרון : תן לי את דמיה. ואמר ליה :
"ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" (בראשית כ"ג, ט"ו).
התחיל אברהם צובר את הכסף לעפרון, שנאמר :
"וישמע אברהם אל עפרן וישקל אברהם" (בראשית כ"ג, ט"ז).
אמר בן מארא : אף על פי שאמר רבי חנינא כל שקלים שבתורה סלעים הם חוץ מאלו שהם קנטרין, ארבע מאות קנטרין צבר אברהם לפני עפרון"

לפי זה, הוא שילם לעפרון 400 שקל כסף, קרי 400 מטבעות של שקלים גדולים הנקראים קנטרין ('צענטנער').

לפי הגמרא כל שקל (קנטרין) שנתן אברהם היה שווה 100 סלעים, קרי 100 שקל של תורה. נמצאנו למדים מזה שהוא נתן 400 מטבעות, של 100 סלעים כל מטבע, סה"כ **40,000** שקל של תורה.

ועוד :

בבלי בבא מציאה פ"ז, א' : " וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר' דלא שקל מיניה אלא קנטרי דאיכא דוכתא דקרי ליה לתיקלא קנטירא"

רש"י בבא מציאה פ"ז, א' (על המילה קנטרי) : "משקל גדול שקורין צנטינ"ר, מאה מנה".
(ההסבר הזה מובא בחומש תורת חיים, הוצאת מוסד הרב קוק, על המילה 'קנטרין'. ואולי הקשר זה בין מהמילה 'צענטנער', הכתוב בגרסא של רש"י בחומש, לבין המילה 'צנטינ"ר' שבגמרא, שפרושה 'מאה').

יוצא לפי זה, שכל שקל שנתן היה של 100 מנה. ובגלל שכל מנה שווה 25 שקל של תורה, כל מטבע שנתן היה שווה 2,500 שקל של תורה. ואם נתן לו 400 מטבעות, ששוים ביחד **1,000,000** שקל של תורה, וזה סכום אדיר.

יש שניסו להגיד טעם נוסף למה אברהם אבינו שילם כל כך הרבה עבור המערה והשדה (הרבה מעבר לשווייה של שטחה). והם מתרצים שהקנין של המערה והשדה היתה לתקופה של 400 שנה, עד שזרעו יכנסו ויכבשו את הארץ (ראה : ויקיטקסט, כותרת 'ביאור בראשית כ"ג, ט"ו'). ויש אומרים שעפרון הגזים ודרש מחיר גבוה.

רמזים

לפני שאמר עפרון :

בראשית כ"ג, ט"ו : "שמעני ארץ ארבע מאת כסף שקל כסף ביני ובינך מה הוא"
לא ידענו את סכום הכסף שאברהם אבינו הציע לשלם לעפרן.
אבל אולי יש רמזים לזה מהשיחה שלו מקודם עם עפרון (פסוק י"ג) :

"**לו שמעני נתתי כסף**", ראש תיבות, אותיות : **ל', ש', נ', כ',** עולה **400**.

"**שמעני נתתי כסף**", סוף תיבות, אותיות : **י', י', ה',** עולה **100**.

"**נתתי כסף השדה**", סוף תיבות, אותיות : **י', ה', ה',** עולה **95**, למנין המילה **מנה**.

ועוד :

בראשית כ"ג, ט"ז: **"וישקל אברהם את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"**

"אשר דבר", סוף תיבות, אותיות: ר', ר', עולה 400

"עבר לסחר", סוף תיבות, אותיות: ר', ר', עולה 400

"עבר לסחר", ראש תיבות, אותיות: ע', ל', עולה 100

קרי, אני מוכן לשלם 400 שקל כסף בשקלים גדולים של 100 כל אחד - בכסף מלא, עובר לסוחר.

ועוד רמזים לסוג המטבע (ובהתאם לשיטות שהבינו למעלה):

(1) **"קה ממני"** עולה 248 ועוד 6 אותיות ועוד 2 מילים עולה 256
מאה סלעים עולה 256

(2) **"ממני"** עולה 140 והמילה עולה 141
מאה מנה עולה 141

(3) **"לו שמעני נתתי כסף השדה"**
באתב"ש:

כף ביזטס טאאם לחו צבקץ

סוף תיבות אותיות: פ', ס', ו', ו', עולה 256

מאה סלעים עולה 256

* * * * *

מטבע של אברהם אבינו

יש שני פסוקים בפרשה בנושא התשלום ששילם אברהם אבינו לעפרון :
פרק כ"ג פסוק י"ג :
"וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואת מתך קבר"

פרק כ"ג פסוק ט"ז :
"וישמע אברהם לעפרון וישקל אברהם את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"

ומסבירים חז"ל בקשר למטבע שדרכו ביצע התשלום :

רש"י (פסוק ט"ז, על המילים "וישקל אברהם לעפרון") :
"שקלים גדולים קנטרין שנאמר עובר לסוחר שמתקבלים בשקל בכל מקום ויש מקום ששקלהו גדולים שהן קנטרין צנטיאר"ש (צענטנער) בלע"ז"
(כנראה צריך להיות 'צינטיניר'ש', שמשמעו מטבעות של מאה).

בראשית רבה נ"ח, ז' : "א"ר חנינא כל שקלים האמורים בתורה סלעים, ובנביאים לטרין, בכתובין קנטרין, ר' יודן אמר חוץ משקלי עפרון, שהיו קנטרין"

יורה דעה סימן רכ"ג, א' : "קנטער הוא משקל מאה סלעים".

בבלי בבא מצאיה פ"ז, א' : "וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר' דלא שקל מיניה אלא קנטרי דאיכא דוכתא דקרי ליה לתיקלא קנטירא"

רש"י בבא מצאיה פ"ז, א' (על המילה קנטרי) : "משקל גדול שקורין צנטיניר, מאה מנה".

לפי חז"ל (רש"י, גמרא, מדרש) אברהם אבינו שילם לעפרון במטבעות גדולים ששם קנטרין (קנטער) או צנטיניר (או צענטיר) (צענטנער), קרי מטבעות של 100. הוא שילם במטבע של :

- (1) 100 סלעים כל אחד (קרי מאה שקל כסף של תורה) או
- (2) 100 מנה כל אחד (קרי 2,500 שקל כסף של תורה)

ולהלן רמזים לזה :
רמזים מפסוק י"ג :

(1) "ארץ ארבע" עולה 564 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 573
שקלים גדולים עולה 573

- (2) **"ארץ ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת"**
ראש תיבות, אותיות: א', א', מ', ש', כ', ב', ו', מ', ה', ו', עולה 421
בקנטרין עולה 421
- (3) **"מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת"**
ראש תיבות, אותיות: מ', ש', כ', ב', ו', מ', ה', ו', עולה 419
קנטרין עולה 419
- (4) **"ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת"**
סוף תיבות, אותיות: ע', ת', ל', ו', י', ד', ה', א', ת', עולה 1016
שקל של מאה סלעים עולה 1016
- (5) **"מאת שקל כסף ביני ובינך"**
סוף תיבות אותיות: ת', ל', ו', י', ד', עולה 540
מטבע קנטרין עולה 540
- (6) **"שמעני ארץ"**
סוף תיבות אותיות: י', צ', עולה 100
- (7) **"שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך"**
ראש תיבות, אותיות: ש', כ', ב', ו', מ', ה', ו', עולה 419
קנטרין עולה 419
- (8) **"ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא ואת מתך קבר"**
באתב"ש:
תגשו יתא בדך לחו שמטם פשמטל יץ צפת פתא יאל דשג
ראש תיבות, אותיות: ת', י', ב', ל', ש', פ', י', צ', פ', י', ד', עולה 1016
שקל של מאה סלעים עולה 1016
- רמזים מפסוק ט"ז:
- (1) **"אל עפרון וישקל אברהם את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"**
ראש תיבות, אותיות:
א', ע', ו', א', ל', א', ה', א', ד', ב', ב', ח', א', מ', ש', כ', ע', ל', עולה 592
מטבע של מאה מנה עולה 592
- (2) **"אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות"**
ראש תיבות, אותיות: א', ל', א', ה', א', ד', ב', ב', ח', א', מ', עולה 95
מנה עולה 95

(3) "וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל כסף"

ראש תיבות, אותיות:

ו', א', א', ל', ה', א', ד', ב', ח', א', מ', ש', כ', עולה 421
בקנטרין עולה 421

(4) "הכסף אשר דבר" עולה 872

במטבע של קנטרין עולה 872

(5) "אשר דבר" עולה 707

מטבע של מאה סלעים עולה 707

(6) "דבר באזני בני חת ארבע"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ד'+ר', ב'+י', ב'+י', ח'+ת', א'+ע', עולה 707

מטבע של מאה סלעים עולה 707

(7) "אשר דבר באזני בני"

ראש וסוף תיבות, אותיות: א'+ר', ד'+ר', ב'+י', ב'+י', עולה 429

צענטיר עולה 429

(8) "באזני בני חת" עולה 540

מטבע קנטרין עולה 540

(9) "שקל כסף" עולה 590 ועוד 2 מילים עולה 592

מטבע של מאה מנה עולה 592

(10) "שקל כסף עבר לסחר"

ראש תיבות, אותיות: ש', כ', ע', ל', עולה 420

קנטרין עולה 419 ועוד המילה עולה 420

באתב"ש:

(11) "וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם את הכסף אשר"

באתב"ש:

פמביז תשגצי תך זוגפט פמבדך תשגצי כזוגט תא צלחו תבג

סוף תיבות אותיות: ז', י', ד', ט', ד', י', ט', א', ו', ג', עולה 95

מנה עולה 95

(12) "אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות"

באתב"ש :

תבג קשג שתעטם שטם סא תגשז יתפא

סוף תיבות, אותיות : ג', ג', ס', ס', א', ז', א', עולה 95

מנה עולה 95

(13) "וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות"

באתב"ש :

פמבדך תשגצי כזוגט תא צלחו תבג קשג שתעטם שטם סא תגשז יתפא

סוף תיבות, אותיות : ד', י', ט', א', ו', ג', ג', ס', ס', א', ז', א', עולה 141

מאה מנה עולה 141

(14) "אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת ארבע מאות שקל"

באתב"ש :

תשגצי כזוגט תא צלחו תבג קשג שתעטם שטם סא תגשז יתפא בדך

סוף תיבות, אותיות : י', ט', א', ו', ג', ג', ס', ס', א', ז', א', ד', עולה 141

מאה מנה עולה 141

(15) "וישקל אברהם לעפרן"

באתב"ש :

פמבדך תשגצי כזוגט

ראש וסוף תיבות, אותיות : פ'+ד', ת'+י', כ'+ט' עולה 539

צענטנער עולה 539

* * * * *

עפרון

עפרון אמר לאברהם אבינו :

פרק כ"ג פסוק ט"ו :

"ארבע מאת שקל כסף ביני ובינך מה הוא"

"ביני ובינך" עולה 160 למניין המילה 'כסף'.

לרמוז :

"ביני ובינך" – שלמרות שהראה את עצמו כאילו הכסף לא חשוב לו, ההפך הוא הנכון ועיניו רק אל הכסף.

ועיניו של עפרון לא על כסף סתם (דינרים) אלא על שקלים גדולים, קנטורין (רש"י, גמרא) :

"ביני ובינך מה" עולה 195

קנטורין באתב"ש : דטנפגמט עולה 195

וגם :

"שקל כסף ביני ובינך מה הוא"

באתב"ש :

בדך לחו שמטם פשמטל יץ צפת

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ב' + ד', ל' + ו', ש' + ס', פ' + ל', י' + צ', ת' + ת' עולה 1098

"שנטל ממנו שקלים גדולים" עולה 1098

ואמרו חז"ל שהצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה, אבל עפרון אמר הרבה ועשה

מעט :

"מאת שקל כסף ביני ובינך מה"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

מ' + ת', ש' + ל', כ' + פ', ב' + י', ו' + ד', מ' + ה' עולה 953

'אמר הרבה ועשה מעט' עולה 953

וגם :

"ארבע מאת שקל"

סוף תיבות, אותיות : **ע', ת', ל'** עולה 500

ועשה מעט עולה 500

עפרון דיבר הרבה כאילו המטבע והסכום לא חשובים לו, אבל בפועל לא עשה כלום עד

שאברהם אבינו שילם לו מחיר מלא.

"ארבע מאת" – המילה "מאת" בכתוב חסר. אולי לרמוז שהראה את עצמו כאילו יסכים

לקבל כל סוג מטבע. ולמרות שעשה את עצמו כאילו סוג המטבע לא חשוב לו, כבר

מראש הוא שם עיניו בכסף של אברהם אבינו, ורצה שקלים גדולים המתקבלים בכל

מקום :

"ארבע מאת שקל"

באתב"ש :

תגשו יתא בדך עולה 1147 ועוד 10 אותיות ועוד 3 מילים עולה 1160

"שמתקבלים בכל מקום" עולה 1160

ובתשלום כתוב :

פרק כ"ג פסוק ט"ז : **"ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"**
רש"י: שנטל ממנו שקלים גדולים, קנטורין שנאמר עובר לסחר שמתקבלים בכל מקום
ויש מקום ששקליהן גדולים שהן קנטורין"

בתשלום המילה "מאות" בכתוב מלא לרמוז על דברי הגמרא (בבא מציעה פ"ז, א') ודברי
רש"י.

שאברהם רבינו נתן לו שקלים גדולים, קנטורין שמתקבלים בכל מקום :
"מאות שקל כסף עבר לסחר"

באתב"ש :

יתפא בדך לחו זשג כחסג עולה 962
שנטל שקלים גדולים עולה 962

"עובר לסחר"—שמתקבלים בכל מקום, ולפי :

"שקל כסף עבר לסחר" עולה 1160

"שמתקבלים בכל מקום" עולה 1160

ורק אחרי שאברהם אבינו שילם מחיר מלא הוא קיבל את שדה עפרון
כמו שכתוב **"ויקם שדה עפרון אשר במכפלה אשר לפני ממרא..."** :

"שקל כסף עבר" עולה 862 ועוד 9 אותיות עולה 871

"ויקם שדה עפרון" עולה 871

וגם :

"מאות שקל כסף עבר"

באתב"ש :

יתפא בדך לחו זשג עולה 871

"ויקם שדה עפרון" עולה 871

* * * * *

אות ו' של עפרון

פרק כ"ג פסוק ט"ו :
"**וישמע אברהם אל אפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת**
ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"
רש"י : "חסר וו לפי שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה..."

ושואלים :
איך רמוז בחסרון האות ו' "שאפילו מעט לא עשה"?

ונראה לי להגיד :
האות ו' רומז על ו' ימי מעשה בראשית. ו' ימי השבוע שעושים בהם מעשים.
וחסרה האות ו', לרמוז על חוסר במעשה, "שאפילו מעט לא עשה".
האות ו' באתב"ש זו האות פ'. וחוסר האות ו', גם רומז על חוסר האות פ'.
ונראה להגיד שהאות פ' רומזת על 'פעולה', שלא פעל כלום עד שקיבל כסף מלא.

* * * * *

"וישמע אברהם"

פרק כ"ג פסוק ט"ז :
**"וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף אשר דבר באזני בני חת
ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"**

רש"י (על המילה עפרון השניה בפסוק, המופיעה בלי וי"ו) : (ברכות נ') חסר וי"ו לפי שאמר הרבה
ואפי' מעט לא עשה"
יש מקום לדרוש מדוע חסרה האות וי"ו במילה עפרון בפעם זו ואילו בשאר הפעמים
בהם מוזכרת המילה יש בה וי"ו. מכאן מסיק רש"י כי הדבר בא ללמדינו משהו יחודי
למקום זה. מסקנתו שבא הכתוב לציין כי עפרון הבטיח לאברהם הרבה (אי תשלום בעד
המערה וכו') ולבסוף אפילו מעט לא עשה (דרש ממנו תשלום יפה עבורה)

"וישמע אברהם אל עפרון" עולה **1111**
אמר הרבה ואפילו מעט לא עשה עולה **1111**

אולי יש בכך רמז לדברי רש"י.

* * * * *

"באזני בני חת"

כתוב שאברהם אבינו שילם לעפרון סכום כפי שדיבר ב"אזני בני חת".
פרק כ"ג פסוק ט"ז :
**"וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת
ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"**

ונשאלת השאלה למה הודיע לנו הכתוב "אשר דבר באזני בני חת"?
ונראה להגיד :

רואים מזה שמילה של אברהם אבינו זה מילה.
הלא בשיחה עם בני חת לא כתוב הסכום ולא סוג המטבע.
ומעיד הכתוב שעל כל מה שדברו ביניהם בסוף אברהם אבינו קיים.
שהוא נשא ונתן עם הבריות באמונה :

"עם הארץ לאמר"

באתב"ש :

**זי צתגה כתיג עולה 948 ועוד 10 אותיות ועוד 3 מילים עולה 961
נשא ונתן באמונה עולה 961**

וגם :

"אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח"

באתב"ש :

תאץ כף ביזטם טאאם לחו צבקץ דס

ראש וסוף תיבות, אותיות :

**ת'+ץ', כ'+ף', ב'+ם', ט'+ם', ל'+ו', צ'+ץ', ד'+ס' עולה 961
נשא ונתן באמונה עולה 961**

ולמרות שלא כתוב בשיחה עם בני חת הסכום וגם לא סוג המטבע, יש רמזים :
המקום הראשון שמוזכר "באזני בני חת", הוא כאשר עפרון ענה "באזני בני חת" :
פרק כ"ג פסוק י :
**"ועפרון ישב בתוך בני חת ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת לכל באי שער
עירו לאמר"**

ויש רמז כאן לסכום :

"ויען עפרון החתי את אברהם באזני"

באתב"ש :

פמזט זוגפט צסאם תא תשגצי שתעטם

ראש תיבות, אותיות : **פ', ז', צ', ת', ת', ש' עולה 1277
ת' מאות שקל עולה 1277**

וגם רמז כאן למטבע :

"החתי" באתב"ש צסאם עולה 191 ועוד 4 אותיות עולה 195

קנטורין באתב"ש : דטנפגמט עולה 195

(נזכר שהוא "החתי" למרות שהוא ישב בתוך עמו. ובזה רמז לסוג המטבע שרצה, קרי קנטורין)

בעוד מקום מוזכר שאברהם אבינו דיבר "באזני עם הארץ" (בני חת):
פרק כ"ג פסוק י"ג:

**"וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח
ממני ואקברה את מתי שמה"**

ויש רמזים כאן למטבע:

"אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני"
באתב"ש:

תד זוגפט שתעטם זי צתגה כתיג תל תי תאץ כף ביזטם טאאם לחו צבקץ דס ייטם
סוף תיבות, אותיות:

ך', ט', ס', י', ה', ג', ל', י', צ', פ', ס', ס', ו', צ', ס', ס' עולה 573
שקלים גדולים עולה 573

וגם:

"שדהו בכסף מלא"

באתב"ש:

בקצף שלחו יכת

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ב'+פ', ש'+ו', י'+ת' עולה 798**
"נטל ממנו שקלים גדולים" עולה 798

וגם:

"השדה קח ממני"

באתב"ש:

צבקץ דס ייטם עולה 415 ועוד 10 אותיות עולה 425
קנטורין עולה 425

וגם:

"ממני ואקברה את מתי"

סוף תיבות, אותיות: **י', ה', ת', י' עולה 425**
קנטורין עולה 425

* * * * *

400 שקל עובר לסחר

אברהם אבינו שילם 400 שקל עבור מערת המכפלה והשדה שסביבו.
חז"ל אמרו שהסכום של 400 שקל רומז על המילים 'עין רע'.
לרמז:
שעינו הרעה של עפרון בממון של אברהם.

אברהם אבינו שילם בעצם על דבר שהובטח לו ולזרעו.
נאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים (בהיותו בן 75):
בראשית פרק ט"ו פסוק י"ג:
"גר... יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה"

אחרי 400 שנה של גלות, ביציאתם מארץ מצרים, בני ישראל היו אמורים להיכנס מיד לארץ. לפי זה יוצא שאחרי 400 שנה בני ישראל כובשים את הירושה שלהם.
ולמרות שעכשיו אברהם אבינו בן 137 ונשאר הרבה זמן (363 שנה) עד יציאת בני ישראל ממצרים, אולי בסכום ששילם, 400 שקל, יש רמז לירושה של זרעו את הארץ.

(מעכשיו נשאר 363 שנה ליציאת בני ישראל ממצרים. כיצד? ה-400 שנה התחילו כאשר היה לאברהם אבינו זרע הנקרא על שמו, קרי מלידת יצחק אבינו. וזה היה כאשר אברהם אבינו היה בן 100. ומאז עד עכשיו בהיותו בן 137, עבר 37 שנה ו-37=400-363)

שלמרות שהיה צריך לקנות עכשיו את השדה (ולו רק בגלל דרכי שלום), הסכום של הקניה מזכיר עניין 400, ואולי יש בזה גם רמז ל-400 השנה מההבטחה. שלמרות שצריך לקנות את השדה עכשיו, הוא מאמין באמונה שלמה שזרעו ירשו את הארץ, והכל יהיה שייד להם.

* * * * *

“עפרן”

בראשית פרק כ"ג פסוק ט"ז :

“וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר”

“לעפרן” כתוב חסר האות וו.

אמרו חז"ל:

“עפרן” (בלי האות וו) עולה 400 למנין המילים **‘עין רע’**
שחסר משמו האות וו כדי לרמוז שהוא שם **‘עין הרע’** בממונו של הצדיק.
ורמז:

“אל עפרון וישקל אברהם לעפרן”

באתב"ש: **תך זוגפט פמבדך תשגצי כזוגט**

סוף תיבות, אותיות: **ד', ט', ד', י', ט'** עולה 68

‘עין רע’ באתב"ש: **זמט גז עולה 66 ועוד 2 מילים עולה 68**

אמר לאברהם אבינו:

פרק כ"ג פסוק ט"ו: **“ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא”**.
ומשמע, שנינו עשירים, הכסף לא חשוב לך. וכל זה כדי לגרום לאברהם אבינו לשלם
לו יותר. ואברהם אבינו הבין אותו (**“וַיִּשְׁמַע לְעֶפְרוֹן”**) ושילם לו:

פרק כ"ג פסוק ט"ז: **“ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר”**
שילם לעפרן שקלים שאפשר להוציא אותם בכל מקום, ואמרו חז"ל **‘קנטרין’**.

ורמז:

“וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן”

ראש תיבות, אותיות: **ו', א', א', ע', ו', א', ל'** עולה 115

קנטרין עולה 115

ונוסיף רמז בנושא:

“עין הרע” באתב"ש: **זמט צדז עולה 156 ועוד 6 אותיות ועוד המילה עולה 163 למנין**
המילה “כסף” (כולל האותיות), חמד הממון.

ועוד:

במדרש תנחומא הגרסה קצת שונה:

תנחומא (פרשת ראה סימן י'): **“ועל ידי שהכניס עין צרה בממנו חסרו הכתוב ו”**

המדרש במשתמש במילים **‘עין צרה’** במקום **‘עין רע’**.

ורמז:

“וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן”

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ו'+ע', א'+ס', א'+ל', ע'+ן, ו'+ל', א'+ס', ל'+ן עולה 425

“עין צרה” עולה 425

ועוד :

עפרן' עולה 400

עפרן' באתב"ש : עולה 25

ביחד (400+25) עולה **425** למנין המילים **"עין צרה"**
(כאשר עפרן' כתוב חסר ערך שמו רומז על עין צרה')

במשמעות אין הבדל גדול בין עין רע' לבין עין צרה', אבל יש הבדל במישור הרמז :

"עין צרה" באתב"ש : זמט הגץ עולה 154 ועוד 6 אותיות עולה 160

וו באתב"ש : פף עולה 160

כסף עולה 160

לא רק המילה "עפרן" הכתובה חסר רומז על העין של עפרון (עין רע) אלא גם האות וו (וי) עצמה שחסר משמו רומז על עין צרה', ולשניהם רמז לענין של כסף, קרי ממון, שעפרן שם עיניו בממנו של אברהם אבינו.

* * * * *

"ברך את אברהם בכל"

פרק כ"ד פסוק א':

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל"

רש"י: " 'בכל', עולה בגימטריה, בן, שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה " רמב"ן: " ... וה' ברך את אברהם בכל, 'ר' מאיר אומר שלא היתה לו בת, 'ר' יהודה אומר בת היתה לו, ואחרים אומרים בת היתה לו **ובכל** שמה..." (ראה פרוש רבנו בחי)

לפי פרוש רש"י **"בכל"** רמז לבן, ליצחק שנקרא זרעו.

פרשת לך לך, פרק י"ז פסוק כ"ו:

" בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו "

דעת זקנים מבעלי התוספות: " ...ולא עוד אלא בעשור של חודש השביעי הוא יום כפורים, כאן 'בעצם' ואמר להלן 'בעצם', ונאמר להלן: 'תענו את נפשותיכם צם היום הזה', מה להלן יוה"כ אף כאן יוה"כ. ובכל שנה ושנה הקב"ה רואה דם בריתו של א"א ומכפר לנו על כל עונותינו..."
לפי דעה זו כתוצאה מפעולת אברהם אבינו (ברית המילה), זוכים זרעו לכפרה ביום הכפורים.

"תתן אמת ליעקב חסד לאברהם"

אברהם אבינו בלט במידת החסד. אולי יש רמז בפסוק הזה למידה כנגד מידה.
"וה' ברך את אברהם בכל", **"בכל"**, אותיות: **ב', כ', ל'**, אולי רמז ל **בין כסה לעשור**.
חסד גדול עשה ה' עם אברהם שנתן לזרעו (בני ישראל)
עשרה ימים, בין יום הדין לבין יום הכפורים, לחזור בתשובה ולהינצל.

* * * * *

”עבדו זקן ביתו”

פרק כ”ד פסוק ב’:

”וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ...”

פירוש מהרז”ו (נ”ט, ט”): ” וַז”ל הפר”א פט”ז יִזְקֵן בֵּיתוֹ, הִיָּה עַבְדּוֹ אֲלִיעֶזֶר וְכוּ’, וְעַמֵּד נִמְרֹד וְכָתַב אֶת עַבְדּוֹ אֲלִיעֶזֶר לַאֲבִרָהֶם. וְכִשְׁגָּמַל חֶסֶד עִם יֶצְחָק בְּנוֹ הוֹצִיאוֹ לַחֲפָשִׁי. וְהוּא עוֹג מֶלֶךְ הַבִּשְׁן, וְכ”ה בַּתְּעִנִּית דָּף ד’, סִנְהֶדְרִין דָּף צ”ה...”

”עבדו זקן ביתו”, ראשי תיבות, אותיות: ע’, ז’, ב’ עולה 79

עולה 79

עוג

אולי רמז שאליעזר היה עוג מלך הבשן.

בקשר לעוג, יש דעות סותרות בכתבי חז”ל. יש שאמרו שעוג זה שם המלכות (כמו פרעה במצרים, ולפי זה כל מלכי הבשן קראו בשם עוג, ועוג בימי משה רבנו לא אותו עוג בימי אברהם. ויש אומרים שעוג חי הרבה שנים (מלפני המבול עד תקופת משה רבנו), אל תירא אתו, האם יתכן שמשה רבנו פחד מאדם? אלא הוא פחד כאשר ראה הגיל המופלג של עוג, וחשש שהזכות שקיבל עוג כאשר בא לאברהם (בראשית פרק י”ד פסוק י”ג, ויבא הפליט) והודיע לו שנשבה לוט, תעמוד לו.

* * * * *

עבדו של אברהם אבינו- אליעזר

פרק כ"ד פסוק ב':

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שֵׁם נָא יִדְדָךְ תַּחַת יָרְכֵנִי"
יונתן בן עוזיאל: **"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם לְאֵלִיעֶזֶר עַבְדִּיהָ"**

בפרשה רק כתוב "העבד" ולא כתוב מי הוא.
ומתרגם יונתן בן עוזיאל שהעבד הוא אליעזר עבדו שהוא דמשק אליעזר.

ורמזים:

- (1) **"אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שֵׁם נָא"**
סוף תיבות, אותיות: **ס', ל', ו', ו', ל', ו', ל', ו', ס', א'** עולה **439**
"לְאֵלִיעֶזֶר עַבְדִּיהָ"
עולה **439**
(תרגום ומנתם בן עוזיאל)

- (2) **"בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שֵׁם נָא יִדְדָךְ"**
ראש תיבות, אותיות: **ב', ה', ב', א', ל', ש', נ', י** עולה **400**
אֵלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ
עולה **400**

- (3) **"עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל"**
באתב"ש:
זשקף עדט שמאף ציבד
ראש וסוף תיבות, אותיות: **ז'+ף', ע'+ט', ש'+ף', צ'+ד'** עולה **656**
דמשק אליעזר
באתב"ש:
קיבד תכמזעג
עולה **656**

- (4) **"אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שֵׁם נָא יִדְדָךְ"**
באתב"ש:
תשגצי תד זשקף עדט שמאף ציבד שלד תבג כף במי טת מקל
סוף תיבות, אותיות: **י', ד', ו', ט', ו', ד', ד', ג', ו', י', ת', ל'** עולה **762**
דמשק אליעזר
עולה **762**

* * * * *

שליחות אליעזר

פרק כ"ד פסוק ב'-ד':

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֶבְדוֹ זֶקֶן בֵּיתוֹ הַמֶּשֶׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי. וְאֲשַׁבֵּיעַךְ בְּה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹקֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּקֶרְבּוֹ. כִּי אֵל אֶרֶצִּי וְאֵל מוֹלַדְתִּי תִלָּךְ וְלִקְחַת אִשָּׁה לְבְנִי לִיצְחָק"

אברהם אבינו שולח את אליעזר עבדו להביא אשה לבנו. אליעזר יוצא בשליחותו, ונפתח לפנינו סיפור אודות שליחות אליעזר, הכולל שיחת אליעזר עם עצמו (תפילתו), פגישתו עם רבקה על הבאר, ושיחת אליעזר עם משפחת אברהם בו הוא חוזר ומתאר, עם שינויים, פגישתו עם רבקה, ובסוף, הבאת רבקה ליצחק לאשה.

הפרשה הזה אומר דרשני.

נשאלות השאלות:

מדוע אברהם אבינו שלח אליעזר להביא אשה לבנו במילים **"כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק"** ולא אמר לאליעזר בפרוש, לך לחרון, לנחור, ותביא את רבקה ליצחק לאשה? הלוא כבר נתבשר לו שנולדה רבקה, בת זוגו של יצחק. (אמנם הרמב"ן מפרש פרק כ"ד פסוק מ"ה: "כי בהיותו בביתו שמה או מתחלה הגידה לו שמה אע"פ שלא נזכר", לפי פירושו, אליעזר ידע על קיומה של רבקה).

פרק כ"ב פסוק כ"ב:

"וּבְתוֹאֵל יֶלֶד אֶת רַבְקָה שְׁמֶנָה אֱלֹהֵי יִלְדָּה מַלְכָּה לְנַחֲוֹר אַחִי אַבְרָהָם"
רש"י (פסוק כ'), על 'ויהי אחרי הדברים האלה': "בשובו מהר המוריה היה מהרהר ואומר, אלו היה בני שחוט כבר היה הולך בלי בנים, היה לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכל וממרא, בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו, וזהו **"אחרי הדברים האלה'..."**

מדוע שלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לארצו ולמולדתו להביא אשה לבנו ואסר עליו לקחת אשה מבנות הכנעני? הלא גם הם וגם הכנענים היו רעים. לבן היה רמאי. בתואל ניסע לעכב ולהרעיל ולהרוג את אליעזר ולקחת כספו:
פרק כ"ד פסוק נ"ה:

"וַיֹּאמֶר אַחִיָּה וְאִמָּהּ תֵּשֶׁב הַנֶּעֱר אֶתְנוּ יָמִים אוֹ עֲשׂוֹר אַחֵר תִּלָּךְ"
רש"י: "ובתואל היכן היה?, הוא רוצה לעכב בא מלאך והמיתו"

דעת זקנים מבעלי התוספות: "ד...א, שבקשו להאכיל לאליעזר סם המות כדי שישאר להם הממון, ובא גבריאלי והחליף הקערה אשר בה סם המות לאליעזר ונתנה לבתואל, ומת"

ע"ז בביתם

פרק כ"ד פסוק ל"א:

"וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ ה' לְמָה תַעֲמֹד בַּחוּץ וְאֲנִכִּי פָנִיתִי הַבַּיִת וּמִקּוֹם לְגַמְלִים"
רש"י: "מעבודת אלילים (ב"ר) לוט, מצד השני, הוליד את מואב השטוף בעריות (הבת הבא על האב). על כל העבירות החמורות, שפיחת דמים, גילוי עריות, וע"ז היו חשודים.
1) איזה יתרון היה למשפחתו על הכנענים?

2) מדוע אליעזר שינה כמה פרטים כאשר סיפר לבית אמה על תפילתו ופגישתו עם רבקה?
ולחלן השינויים בין תפילתו, לבין המקרה, ולבין הסיפור:
א. במקרה:
פרק כ"ד פסוק י"ח:
"ותאמר שתה... ותמהר ותורד כדה... ותכל להשקתו ותאמר גם לגמלי
אשאב..."
בסיפור:

שינה הסדר ואמר:
פרק כ"ד פסוק מ"ו:
"ותמהר ותורד כדה ותאמר שתה וגם גמליך אשקה..."

ב. במקרה:
פרק כ"ד פסוק ט"ז:
"...ותמלא כדה ותעל. וירץ העבד לקראתה..."
רש"י: "לפי שראה שעלו המים לקראתה (ב"ר)"
בסיפור:
לא סיפר שהמים עלו לקראתה.

ג. בתפילה:
פרק כ"ד פסוק י"ד:
"...הטי נא כדך ואשתה..."
במקרה:
פרק כ"ד פסוק י"ז:
"...ויאמר הגמלאני נא מעט מים מכדך"

בסיפור:
פרק כ"ד פסוק מ"ג:
"...ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך"
שינה מ "הטי נא" ל "הגמלאני נא" ל "השקיני נא".

ד. בסיפור:
"ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב..."
המילה "גם אתה" לא מופיע בתפילה ולא במקרה.

ה. במקרה:
פרק כ"ד פסוק כ"ב:
"ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע
משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם. ויאמר בת מי
את..."

בסיפור:
פרק כ"ד פסוק מ"ז:
"ואשאל אתה בת מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר
ילדה לו מלכה ואשם הנזם על אפה והצמידים על ידיה"
בסיפור הפך הסדר ואמר ששם הנזם והצמידים אחרי ששאל 'בת מי את'.

ו. בשליחותו:

פרק כ"ד פסוק ג':

"...אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו"

בסיפור:

פרק כ"ד פסוק ל"ז:

"...לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו"

שינה "בקרבו" ל "בארצו".

בתפילה:

פרק כ"ד פסוק י"ד:

" והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך..."

במקרה:

פרק כ"ד פסוק ט"ז:

"והנער טבת מראה מאד..."

בסיפור:

פרק כ"ד פסוק מ"ג:

" הנה אנכי נצב על עין המים וה-י-ה העלמה היצאת לשאב

ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך"

קראה לה נערה בתפילה ובמקרה, בסיפורו קורא לה עלמה.

מדרש רבה (ס', ח'):

"אמרו רב אחא : יפה שיחתן של עבדי בתי אבות מתורתן של בנים"

לפי זה, יתכן שאברהם אבינו שולח את עבדו בצווי "כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" ולא אמר לאליעזר, תביא את רבקה, כדי לתת פתיחה לפרשת אליעזר (עבד אבות) ולהשתלשלות הדברים שממנו נלמד מוסר, מידות, והלכה משיחותיו והתנהגותו.

חסד לאברהם

תמצית שאיפותיו של אליעזר זה הדבקתו וחיפושו אחרי מידת החסד. בפתיחת דבריו למשפחת רבקה הוא לא פותח לא בשמו, ולא בתוארו (זקן ביתו של אברהם, המושל בכל אשר לו), ולא מזכיר שהוא בן או שהיה עבד נמרוד, אלה הוא פותח דווקא בהכרזה:

פרק כ"ד פסוק ל"ד:

"עבד אברהם אנכי"

ראשי תיבות: ע', א', א', עולה 72.

חסד עולה 72.

"תתן אמת ליעקב חסד לאברהם"

זה כל כולו של עבד אברהם, זה כרטיס בקורו, זה מידת ביתו של אברהם אבינו.

וכך כותב רבנו בחיי: "פתח העבד בתפילתו בחסד, וחתם אותו בחסד"

פתח בחסד וחתם בחסד:

פתח בחסד: בתפילתו, "...כי עשית חסד..."

חתם בחסד: בתפילתו, "...אשר לא עזב חסדו..."

חתם בחסד: בסיפורו, "...עשים חסד ואמת..."

ובתפילתו: "אותה הוכחת לעבדך ליצחק"

רבנו בחיי: "ראויה היא לו, שהיא גומלת חסדים, וראויה להכנס בביתו של אברהם"

וזה גם אחת הסיבות ששלח אברהם אבינו את עבדו למשפחתו להביא אשה לבנו ואסר

עליו לקחת אשה לבנו מבנות הכנעני. נכון שגם אצל משפחתו היו חסרונות אבל הבדל גדול היה ביניהם במידות. אמרו חז"ל, כולם היו מושחתים ברוחניות אבל משפחתו היו יותר טובים בגשמיות. ואפשר להבין ההבדל מהעונש שקיבל דור הפלגה ודור המבול. דור המבול נמחק, ודור ההפלגה המשיך להתקיים. אלו ואלו חטאו חטאים גדולים ולמה עונשם של דור המבול היה כל כך גדול? ומסברים חז"ל, שדור המבול נחתם דינם על החמס, על הגזל. דור ההפלגה היו ביחד ברעיון מוטעה אבל דור המבול נוסף על שפל מדרגתם הרוחני היו מופרדים אחד מהשני, גזלו אחד את השני, והיו מושחתים במידות. וגם סדם ועמורה היו מעוותים במשפט ואכזרים בדינים (אחד כלפי הזולת) עד כדי כך שכתוב: "ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה" (שדנו ביתו של לוט על שהיא נתנה פת לעני, ושרפו אותה), על דינה של נערה. וזה ההבדל בין משפחת אברהם לבנות הארץ שהוא יושב בקרבו, מושג החסד והתנהגות החסד עדיין היה קיים אצלם, כפי שמוכיח מפגש אליעזר עם רבקה. וכותב הכלי יקר:

"וגם גמליך אשקה", סימנא מילתא היא שכל כך היא אוהבת מדת הגמילות חסד עד אשר היא אוהבת כל הנקרא בשם מידה זו, כי זה דבר טבעי, רז"ל דרשו 'את החסידה, שעושה חסידות עם חברותיה, על כן אין רחוק לפרש כן על מילת גמל'

ועוד יתכן, שאברהם שולח את אליעזר בצווי **"כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק"** ולא אמר לאליעזר, תלך לחרן ותביא את רבקה, כדי להקל על שליחות אליעזר. אם הוא היה אומר לו בפירוש, תביא את רבקה, הכל היה ידוע וסגור מראש. וזה אולי היה מקשה על אליעזר, גם כלפי עצמו וגם כלפי משא ומתן עם משפחת האישה. כלפי עצמו: חז"ל אמרו אליעזר היה שוקל אם בתו ראוייה ליצחק.

פרק כ"ד פסוק ל"ט:

"...אלי לא תלך האשה אחרי"

רש"י: "אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו..."

'אלי' כתוב בלי האות וו, כתיב אלי, קרי אולי.

והוא חזר כמה פעמים על הנושא **"אולי לא תואבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת"** כלפי משפחת האשה: אם הוא מתעקש רק על רבקה, הם יכולים להרגיש חוסר גמישות בשליחותו, ויעלו את דרישותיהם, ויעשו העסקה יקר. ככה אליעזר יכול להגיד:

פרק כ"ד פסוק מ"ט:

"...ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל"

ועוד יתכן, אליעזר לא הלך באופן ישיר לחפש משפחת אברהם ולשאול המקומיים מחוץ לעיר אם הם מכירים בתואל ואיפה ביתו, כפי שעשה יעקוב בבואו לפדן ארם, כי אליעזר יודע שכנת האזור והאנשים. הלא גם אצל ממשפחת רבקה ניסו להרוג אותו ולקחת כספו. (יעקב בא בלי כלום וכנראה לא משך כל תשומת לב לעצמו). במקום לשאול, אליעזר פותח בתפילה ובוטח בה', כדרך שלמד בבית אברהם, "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". וגם מגע בין אליעזר והמקומיים נמנה בטרם גמר תפילתו.

פרק כ"ד פסוק ט"ו:

"ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת"

ספרנו: "עדיין לא כלה על דרך והיה טרם יקרא ואני אענה"

אור החיים: "מסובבת יציאה מהזולת לצד תפילת אליעזר עשה ה' שתצא באותו רגע, לא קודם ולא אח"כ, כדי דלא יכשל באשה אחרת כי היא זאת אשר ילדה לבתואל וגו' היא

בת זוגו של יצחק..."
בא המאך והוציא את רבקה מיד.
ומתפילתו לומדים חז"ל :
גמרא מסכת חולין דף צ"ח עמוד ב' :
"אמר רב, כל נחוש שאינו כאליעזר עבד אברהם אינו נחוש"
ומסביר התורה תמימה :
"ר"ל כל נחוש שאינו סומך עליו ממש לעשות מעשה על פיו כמו שעשה אליעזר עבד
אברהם כמבואר בפרשה אין בזה משום איסור לא תנחשו. והתוספות הקשו, איך עשה
כן אליעזר למ"ד שבן נח מצווה על הכישוף?"
ובנושא הזה יתיישב השנוי, מספר הה לעל, בקשר לצמידים. שבאמת אליעזר נתן הנזם
והצמידים אחרי שהגידה לו בת מי היא. וסמך המעשה להודעה שהיא מסרה לו, ולא
לתנאי. אבל רש"י מפרש שבאמת נתן תחילה ושינה את הסדר שלו יחשדו אותו.
רש"י: "שנה הסדר, שהרי הוא תחילה נתן ואח"כ שאל, אלא שלא יתפשוהו בדבריו
ויאמרו, האך נתת לה, ועדיין אינך יודע מי היא?"

שינה מ "הטי נא" ל "הגמיאני נא" ל "השקיני נא" (שינוי ג' לעל).
"הטי נא": פירוש, שתטה כדה והוא ישתה.
"גמיאני נא": פירוש, לשון גמיעה, מלוא לוגמיו (פחות מ "הטי נא")
"השקיני נא": פירוש, שנתן להם די צרכם לשתות.

ומ "הגמיאני נא" הביאו חז"ל ראייה לדבריהם :
גמרא מסכת שבת דף ע"ז עמוד א' :
"מכאן דמה ששנינו המוציא חלב בשבת כדי גמיאה חייב - כדי גמיאה ולא כדי גמיעה
הוא"
תורה תמימה : " ...הראיה מכאן חזקה יותר דגבי שתיה כתיב..."

אור החיים : "והנה המעיט ממה שהתנה, כי הוא אמר 'ואמר אליה הטי נא כדך ואשתה',
ועתה אמר 'הגמיאני' פ' ל' גמיעה, אמר מעט, גם לא אמר שתטה היא כדה להשקותו
כאשר התנה..."
ולפי פירושים אלו אליעזר המעיט בבקשותיו שיהיה יותר קל לקיים תנאיו.
למשפחתה הוא אומר "השקיני נא", וזה מתאים למה שקרה בפועל. כתוב "ותמהר
ותרד כדה על ידה ותשקהו", שהיא לא רק הורידה כדה על ידה אלה גם השקה אותו.

האנשים עם אליעזר

פרק כ"ד פסוק ל"ב :
"ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחוץ רגליו ורגלי
האנשים אשר אתו"

ולפי סדר הדברים האנשים שתו ראשון אבל גמליהם האכילו ראשון. וזה הלכה.

פרק כ"ד פסוק ל"ג:

"ויישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי..."

בעל הטורים: "ב' דסמיכי, הכא ואידך, 'ויישם בארון', רמז שרצו להמיתו וליתנו בארון, והוא הרגיש ואמר, 'לא אכל עד אם דברתי דברי', כי 'עבד אברהם אנכי', ונהגתי שלא לאכול עד שאדבר דברי ברכת נטילת ידים ברכת המוציא ובזה חשב כי ינצל, שכוס של ברכה לטובה מצטרף ולא לרעה, וכן היה לו, שבא המלאך והחזיר סם המות לצד בתואל, ואכל ומת. וי"מ שנתנו לו דבר איסור ואמר 'לא אכל עד אם דברתי דברי', 'עבד אברהם אנכי', ואינו אוכל דבר איסור"

וכאן רואים הנהגות של אליעזר, שסירב לאכול עד כי אמר ברכה.

"ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב..."

המילה "גם אתה" לא מופיע בתפילה ולא במקרה.

מעניין הדבר, לא נזכר נוכחות האנשים עמו עד בואו לבית משפחתה. במקרא ובסיפור אין שום זכר שרבקה השקתה את האנשים עמו, רק אותו ואת גמליו.

גם כאשר עזב בית אברהם לצאת בשליחותו לא נזכר שלקח אנשים עמו.

בפשטות, מאוד הגיוני שיצא לדרך עם אנשים (עבדים) אחרים לעזור לו עם הגמלים והמסע. אבל רבקה לא מזכירה, ולא מתנדבת, להשקות האנשים עמו, אפוא הם?

בסיפורו לבית משפחתה, מספר אליעזר שהיא אמרה "גם אתה", ומפרש

רש"י: "גם לרבות אנשים שעמו"

ברור שאצל לבן היו אתו אנשים, והיה קשה לו להגיד שרבקה הציעה לו מים ולגמליו ולא לאנשיו. אבל גם בסיפורו הוא לא מזכיר שרבקה השקתה אנשיו רק אמרה "גם אתה" לכלול אותם.

יתכן שהביטוי, **האנשים**, רמז למלאכים שהצטרפו לאליעזר. אחד ללוות אותו לפדן ארם (להקפיץ לא הדרך, "ואבא היום", ואחד להוציא את רבקה, ועוד בבואו לבית משפחתה, להציל אותו מסם המות, ולהוציאו, ולהחזיר אותו ורבקה בשלום לבית אברהם (גם בהקפצת הדרך). וידוע הכלל, מלאך אחת עושה רק שליחות אחת. אנו מוציאים במדרש רבה:

מדרש רבה (נ"ט, ט): "הוא ישלח מלאכו לפניך", ר' דוסא אומר, ה"ז מלאך מסויים, בשעה שאמר אברהם אבינו 'הוא ישלח מלאכו לפניך', זימן לו הקב"ה ב' מלאכים, אחד להוציא את רבקה ואחד ללוות את אליעזר"

מדרש רבה (ע"ה, ד): "...ומה אליעזר שהיה עבד ושל בית נזדונו לו כמה מלאכים..."

ועוד אצל אברהם אבינו כתוב:

פרק י"ח פסוק ב':

"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו..."

פרק י"ח פסוק ד':

"יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ"

ואצל אליעזר כתוב:

פרק כ"ד פסוק ל"ב:

”ויבא האיש הביתה ויפתח הגמלים ויתן תבן ומספוא לגמלים ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו”

ואולי עוד אפשר ללמוד משיחת אליעזר ומתיאור הדברים בפועל, שהוא שתה וגמליו שתו ולא מוזכר אנשיו, עד שמגיע לבית רבקה כפי שהזכרנו למעלה. וידוע ההלכה שהזכרנו למעלה, שהאנשים שותים לפני הגמלים והגמלים אוכלים לפני האנשים, היאך אליעזר שתה ואחר כך גמליו, בלי שום זכר לאנשיו? איפוא היו?

לפי הרעיון הזה, במקרה, אולי הם לא הגיעו עדיין, ואז לא היה צורך להשקות אותם.

* * * * *

אשה ליצחק

פרק כ"ד פסוק ד':
"כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק"
רש"י (פרק כ"ב פסוק כ', על "ואחר הדברים האלה..."): "...בשרו הקב"ה שנולדה רבקה בת זוגו..."

(1) "ולקחת אשה" עולה 850
"בת בתואל" עולה 841 ועוד 2 המילים ועוד 7 האותיות עולה 850

(2) "אשה" עולה 306 ועוד המילה עולה 307
רבקה עולה 307

(3) "אשה לבני" עולה 398
ילך אל רבקה עולה 398

אולי רמז לו שהאשה שיקח היא, רבקה.

* * * * *

שליחות אליעזר עבד אברהם

אליעזר עבד אברהם, זקן ביתו והמושל בכל אשר לו, קיבל שליחות להביא ליצחק אבינו אישה מארם נהריים מבית אבא של אברהם אבינו ממשפחת נחור אחי אברהם. פרק כ"ד פסוק ז':

"ה' א-ל-ה-י השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם"

יש מחלוקת בחז"ל על דברי אברהם אבינו שאמר "ישלח מלאכו לפניך". יש מפרשים שזו נבואה (חזקוני), ויש מפרשים שזו תפילה (אבן עזרא). ולפי חז"ל הצטרפו לאליעזר שני מלאכים. ומפרש בעל הטורים את עניין שני המלאכים כי המילה "מלאכו" כתובה פעמים בפרשה (פעם אחד כתוב כ"ד, ז'- "ישלח מלאכו לפניך", ופעם אחד כתוב כ"ד, מ'- "ישלח מלאכו אתך"). "אחד בהליכה ואחד בחזרה" (בעל הטורים). ואולי רמזים:

(1) "הוא ישלח מלאכו לפניך"

ראש תיבות, אותיות: ה', י', מ', ל' עולה 85
אחד בהליכה עולה 85

(2) "ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו"

סוף תיבות, אותיות: ה', ר', י', ו', ח', ו' עולה 235
אחד בחזרה עולה 235

מלאך אחד בהליכה להוציא את רבקה, ומלאך אחד בחזרה לשמור ולהוציא את אליעזר בחיים מבית בתואל.

ואולי קצת רמזים שמלאך אחד מוציא את רבקה, ולפי:

(1) "ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני"

סוף תיבות, אותיות: ח', ו', ד', ת', ה', י' עולה 449
להוציא רבקה עולה 449

(2) "הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני"

באתב"ש:

צתגה צעתא צפת מבכס יכתלף כוטמל פכדסא תבץ כשטם יבי
ראש תיבות, אותיות:

צ', צ', מ', י', כ', פ', ת', כ', י' עולה 850
להוציא את רבקה עולה 850

(3) "ולקחת אשה"

עולה 850
להוציא את רבקה עולה 850

ולמרות שנאמר לאליעזר שה' ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני, אליעזר בכל זאת מתפלל להצלחתו. כאשר הוא מגיע לעין המים שמחוץ לעיר חרן, מבקש אליעזר

פרק כ"ד פסוק י"ב:

"וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם הִקְרָה נָא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנֵי אַבְרָהָם"

ונשאלות השאלות:

אם אמירת אברהם אבינו היתה בגדר תפילה אפשר להבין למה אליעזר הוסיף בקשה משלו. אבל אם היתה בגדר נבואה למה אליעזר התערב בתהליך?

וגם:

למה רצה לבדוק את האישה במידת החסד שלה. הלא אם המלאך יצליח דרכו מה יש לו להוסיף? וכל המוסיף גורע, ואם יחמיר בתנאי הקבלה של האישה אולי יפגע בבחירה.

וגם:

למה אברהם אבינו אמר לו "כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק" ולא אמר לו מי היא? הלא כבר נתבשר לאברהם אבינו שבתואל ילד את רבקה ולמה לא אמר לאליעזר בפרוש ללכת לבית בתואל ולבקש את רבקה לאשה לבנו?

וגם:

למה אליעזר לא שאל לאנשי המקום איפה בית בתואל, כמו שיעקב אבינו שאל את הרועים?

ונראה להגיד:

אליעזר רצה להצליח בשליחותו. וגם אם מה שנאמר לו "ישלח מלאכו לפניך" בגדר נבואה היה, אליעזר רוצה שזה יתקיים בו, ומיד באותו יום שיגיע לחרן ("הקרה נא לפני היום"), ולא בשליח אחר. ותפקיד המלאך להוציא את רבקה, שתצא לשאוב מים בדיוק כאשר יבוא אליעזר לבאר. ומפרש הכלי יקר שזו היתה הפעם הראשונה שרבקה יצאה לשאוב מים והיא לא היתה מוכרת בין השואבות ("איש לא ידעה"). היציאה על ידי מלאך ("ישלח מלאכו לפניך"), אבל הלקיחה על ידי אליעזר ("ולקחת").

ונראה שבכל זאת יש רמז במה שאמר אברהם אבינו לאליעזר לקחת אישה לבנו שהכוונה לרבקה, ולפי:

עולה 398

"אשה לבני"

רבקה באתב"ש: גשדץ עולה 397 ועוד המילה עולה 398

לפי חז"ל (רש"י כ"ד, ל"ט) אליעזר מאוד רצה להשיא את ביתו ליצחק אבינו. ונראה להגיד, לפי פירוש אור החיים, שלמרות שהוא הוסיף את בדיקת מידת החסד לקבלת האישה, הוא לא עיכב בזה את בחירת האישה ליצחק אבינו. כי הוא ביקש ממנה "הגמאיני נא מעט מים מכדך". "הגמאיני לשון גמיעה", ולא כפי שהתפלל "הטי נא כדך". וגם "מעט", לא הרבה מים, לא להקשות עליה, "שיהיה נקל בעיניה לעשותם", רק כדי לראות את התגובה שלה.

וגם יש קצת רמז מדברי אברהם אבינו לאליעזר שהלקיחה של האישה יהיה על בסיס מידת החסד (ולא רק על ידי מלאך).

(1) **"ולקחת"** עולה 165 ועוד 4 אותיות ועוד המילה עולה 171

חסד באתב"ש: סחק עולה 168 ועוד 3 אותיות עולה 171

(2) **"לפניו ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני ממשפחתי"**

ראש תיבות, אותיות: ל', י', מ', א', ו', ד', ו', א', ל', מ' עולה 168
חסד באתב"ש: סחק עולה 168

(3) "מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק"
באתב"ש:
יפכקאם אכל פכדסא תבץ כשטם כמהסד
ראש תיבות, אותיות: י', א', פ', ת', כ', כ' עולה 531
מידת החסד עולה 531

וביצוע הבדיקה של מידת החסד היא על ידי מה שביקש אליעזר:
פרק כ"ד פסוק י"ד:
"והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה
הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני"
"אליה הטי נא"

ראש וסוף תיבות, אותיות: א'+ה', ה'+י', נ'+א' עולה 72
חסד עולה 72

וגם:
"הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע"
ראש תיבות, אותיות: ה', ל', ו', א' עולה 72
חסד עולה 72

וכתיב "הנער" (חסר) וקרי 'הנערה'
רמז שהנערה הזאת שתעמוד בבדיקה היא המיועדת להנער יצחק.
"הנער" באתב"ש: צטזג עולה 109
"יצחק" באתב"ש: מהסד עולה 109

אליעזר לא שואל את אנשי המקום איפה בית בתואל. אולי לא היו שם אנשים לשאול.
ויותר נראה להגיד לפי דברי חז"ל (ראה אור החיים) שאליעזר חשש שאם ישאל אנשים
והם יראו שהוא בא עם גמלים עמוסים סחורה, קרי שהוא איש עשיר, שירמו אותו
וינסו לתת לו סתם אישה מן השוק, או שפחה מהבית שלהם, כדי להוציא כספו ממנו.
אבל יעקב אבינו לא חשש לזה כי הוא בא לחרון רק עם המקל בידו, והוא היה בגדר עני
ולא עשיר. ובאמת לפי חז"ל (וראה בעל הטורים על המילה "ויישם") גם בתואל רצה לקחת
את גמליו ואת כספו של אליעזר וניסה להרוג אותו בסם המוות ששם באוכל שנתן לו
לאכול, ובא המלאך גבריאל, הזיז את הצלחת והציל את אליעזר, ובתואל אכל את הסם
ומת.

ונראה שזה כלול במה שאמר אברהם אבינו לאליעזר שה' יצליח דרכו ("והצליח דרכך").
שאליעזר יצליח לקחת אישה ליצחק אבינו וגם יצליח לצאת ולחזור בשלום עם האישה.
(ורק בשליחות המלאך גבריאל שהציל אותו הוא יצא בשלום מבית בתואל)
ורמז:

"והצליח דרכך"
באתב"ש:

פצהכמס קגלל עולה 458 ועוד 2 מילים עולה 460
להוציא אליעזר עולה 460

וקצת רמזים שאחד מהמלאכים הוא גבריאל:

פרק כ"ד פסוק מ':

"וַיֹּאמֶר אֵלֵי ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵי יְשׁלַח מַלְאָכּוֹ אֵתְךָ וְהִצְלִיחַ דְּרֹכְךָ וּלְקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית אָבִי"

(1) **"אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'ר', ה'+י', ל'+ו', י'+ח', מ'+ו', א'+ך' עולה 337

מלאך גבריאל עולה 337

(2) **"אלי ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

א'+י', י'+ה', א'+ר', ה'+י', ל'+ו', י'+ח', מ'+ו' עולה 342

המלאך גבריאל עולה 342

* * * * *

"מלאכו"

אברהם אבינו אמר לאליעזר עבדו :

פרק כ"ד פסוק ז':

"ה' א-ל-ה-י השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם"
חיי שרה רבה נ"ט, ט': " 'הוא ישלח מלאכו', ר' דוסא אומר ה"ז מלאך מסויים "
פירוש מהרז"ו (על המילה "מסויים"): "זה מיכאל..."

ורמז :

"מלאכו" עולה 102 למנין 'מיכאל' (כולל המילה).

וגם :

"מסויים" באתב"ש : יחפממי עולה 188 ועוד 6 אותיות עולה 194
מלאך מיכאל עולה 192 ועד 2 מילים עולה 194

ועוד :

אולי ניבא ולא ידע שניבא.

"אשה" עולה 306 ועוד המילה עולה 307
רבקה עולה 307

וגם :

"לפניך ולקחת אשה לבני"

באתב"ש :

כוטמל פכדסא תבץ כשטם עולה 1131 ועוד 17 אותיות עולה 1148
רבקה בת בתואל עולה 1148

ועוד :

אולי יש קשר בין קבלת הארץ לבין לקיחת אשה לבנו.

רמז שהזרע מיצחק עם רבקה בת בתואל ירשו את הארץ.

"מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

מ'+י', ו'+ר', ד'+ר', ל'+י', ו'+ר', נ'+ע', ל'+י', ל'+ר', ל'+ד', א'+ן' עולה 1197
"ובתואל ילד את רבקה" עולה 1197

וגם :

"לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי
לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך"
באתב"ש :

כדסטם ישמא תשם פיתגה יפכקאם פתבג קשג כם פתבג טבשז כם
כתיג כעגזל תאט תא צתגה צעתא צפת מבכס יכתלף כוטמל
סוף תיבות, אותיות :

ס', א', ס', ה', ס', ג', ג', ס', ז', ס', ג', ל', ט', א', ה', א', ת', ס', פ', ל' עולה 841
בת בתואל עולה 841

"ישלח מלאכו לפניך" לקחת בת בתואל לאשה לבני.

* * * * *

"ויקח העבד עשרה גמלים"

פרק כ"ד פסוק י':

"ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו וילך וכל טוב אדניו בידו"
רש"י: "נכרין היו משאר גמלים שהיו יוצאין זמומין מפני הגזל..."

1. **"גמלים מגמלי אדניו"** עולה 317 ועוד 3 המילים עולה **320**
יוצאין זמומין עולה **320**

2. **"העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו"**
באתב"ש:

צזשק זבגץ ריכמי יריכם תקטמף
סוף תיבות, אותיות: ק', צ', י', ס', פ' עולה **320**
יוצאין זמומין עולה **320**

* * * * *

"ותמלא כדה ותעל"

פרק כ"ד פסוק ט"ז:

"... ותרד העינה ותמלא כדה ותעל"

מדרש רבה פרשה ס' ס"ו: "ותרד העינה ותמלא כדה ותעל" כל הנשים יורדות וממלאות מן העין וזו כיון שראו אותה המים מיד עלו".

"כדה ותעל" עולה 535

שעלו המים לה עולה 535

* * * * *

פרשת חיי שרה ומגילת רות

יש מכנה משותף בין פרשת חיי שרה ומגילת רות.
(אחרי שראיתי רמז לזה בפרשה שמעתי דבר תורה מאליעזר וולציק על הקשר בין אמירות ואירועים
בפרשה למגילת רות)
בפרשת חיי שרה בולט מידת החסד וגם במגילת רות בולט מידת החסד.

פרק כ"ד פסוקים י"ט – כ':
"עד כי כילו לשתות. ותמהר ותער כדה"
"כילו לשתות ותמהר", סוף תיבות, אותיות: ו', ת', ר', אותיות המילה 'רות'.

פרק כ"ד פסוק כ"ד:
"ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור"
"ותאמר אליו בת" סוף תיבות, אותיות: ר', ו', ת', המילה 'רות'.

פרק כ"ד פסוק ס':
"אחותנו את היי לאלפי רבבה ויירש זרעך את שער שנאיו"
"ויירש זרעך את", ראש תיבות, אותיות: ו', ז' א' עולה 14 למנין דוד.
"את שער שנאיו" סוף תיבות, אותיות: ת', ר', ו', אותיות המילה 'רות'.

* * * * *

"עד כי כלו לשתות"

פרק כ"ד פסוק י"ט:

"ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת"

אליעזר עבד אברהם אבינו בדק את רבקה אמנו כאשר ביקש ממנה לתת לו לשתות. אם היא נותנת לו ועוד תיתן גם לגמליו היא נערה עם מידות טובות והיא הראויה ליצחק אבינו.

והרמז:

רבקה אומר לאליעזר:

"עד אם כלו לשתת" סוף תיבות, אותיות: ד', מ', ו', ת', אותיות המילה **'מדות'**. וגם:

"אשאב עד אם" ראש תיבות, אותיות: א', ע', א' עולה 72 למנין המילה **'חסד'**. **"כלו לשתת"** ראש תיבות, אותיות: כ', ל' המילה **'כל'**.

באמירה זו, ובמעשה זו, רבקה הוכיח לאליעזר שיש לה **'מדות'** טובות. וגם הוכיח לו- **'כל'** מעשי זה בגדר **'חסד'**.

ועוד:

"גם לגמליך אשאב עד אם" עולה 595 ועוד 16 אותיות עולה 611 למנין המילה **'תורה'**. תורה היא לתת להאדם לשתות ראשון ואחר כך לתת לבעלי החיים.

* * * * *

"בן מלכה אשר ילדה נחור"

פרק כ"ד פסוק כ"ד :

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור"

והיא לא אמרה, וגם לא כתוב, שם של האמה שלה.
יש אומרים שדבורה היתה אשתו של בתואל, ובתו של עוץ אחיו (הבכור בן הבנים של נחור,
"את עוץ בכורו"). ולפי זה דבורה הייתה לא רק מנקת רבקה אלא גם אמה של רבקה.

ואולי רמז לדבר :

(1) **"בן מלכה אשר ילדה"**

באתב"ש :

שט יכלץ תבג מכקץ עולה 1114

דבורה מנקת רבקה עולה 1114

(בחומש כתוב 'דברה מנקת רבקה' עם השם 'דבורה' בלי האות וו, אבל בנביא אצל דבורה
הנביאה כתוב אם האות וו)

(2) **"מלכה אשר"**

באתב"ש :

יכלץ תבג עולה 555 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה 564

דברה אמה רבקה עולה 564

* * * * *

"בת מי את"

כאשר אליעזר שואל את רבקה "בת מי את" היא עונה לו:
פרק כ"ד פסוק כ"ד:
"ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור"

כאשר אליעזר מספר למשפחתה הוא אומר להם שהיא אמרה לו:
פרק כ"ד פסוק מ"ז:
"ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה"

יש כמה שנויים בן האמירות:

(1) היא אמרה לאליעזר:

"בן מלכה אשר ילדה לנחור" (מלכה לפני נחור).
אליעזר מספר למשפחתה שהיא אמרה:
"בן נחור אשר ילדה לו מלכה" (נחור לפני מלכה).

(2) בתשובה שלה לאליעזר יש 2 מילים שלא מופיעים בספור של אליעזר
למשפחתה:
והם המילים: **"אליו", "אנכי"**.

חזקוני (כ"ד, כ"ד): "אמרה לו כולי האי, לומר אל תהי סבור שבתואל אבי נולד מן הפלגש
כי בן מלכה הוא"

ונראה להגיד לפי זה שהתכוונה באמירתה:
"אליו" – אמרה המילה **"אליו"** להראות שסדר אמירת דבריה (מלכה לפני נחור) הייתה
דווקא בשבילו, להודיע לו ולהרשים אותו (או להרגיע אותו)
"אנכי" – השורשים שלי מצד אבי, מזרע של נחור ממלכה הגבירה של נחור, ולא
מפילגש שלו.

ועוד רמז לו בשימוש המילים האלו (**"אליו", "אנכי"**) ולפי סדר אמירת דבריה (מלכה לפני
נחור):

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי", ראש תיבות, אותיות: **ו', א', ב', א', עולה 12**.
ממני יצא 12 שבטים.

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן", ראש תיבות, אותיות: **ו', א', ב', א', ב', עולה 14**
למנין המילה **"דוד"**. וגם למנין המילה **"תמר"** באתב"ש: **איג עולה 14**.

"בת בתואל אנכי", סוף תיבות, אותיות: **ת', ל, י', עולה למנין המילה 'יהודה'**
באתב"ש: **מצפקץ עולה 400**.

"ותאמר אליו בת" סוף תיבות, אותיות: **ר', ו', ת', המילה 'רות'**.
(אחרי שראיתי את הרמז הזה שמעתי דבר תורה מאליעזר וולציק על הקשר בין אמירות ואירועים
בפרשה למגילת רות)

ועוד רמזים :

- (1) **"בתואל אנכי בן מלכה"**
ראש תיבות, אותיות: **ב', א', ב', מ',** עולה 45
לוט עולה 45
- (2) **"ילדה לנחור"** עולה 343 ועוד 9 אותיות עולה 352
לוט בן הרן עולה 352
ילדה מלכה, בתו של לוט בן הרן, לנחור את בתואל.
- (3) **"אליו בת בתואל אנכי"**
ראש וסוף תיבות, אותיות: **א'+ו', ב'+ת', ב'+ל', א'+י',** עולה 452
פרץ בן יהודה עולה 452
- (4) **"אנכי"** עולה 81 ועוד 4 אותיות עולה 85
בועז עולה 85
- (5) **"בן מלכה אשר ילדה"** עולה 697
רות ובוועז עולה 697
- (6) **"בתואל אנכי בן מלכה"**
ראש תיבות, אותיות: **ב', א', ב', מ'** עולה 45
גאולה עולה 45
- (7) **"בת בתואל אנכי"**
סוף תיבות, אותיות: **ת', ל', י',** עולה 440
הגאולה השלימה עולה 440
- (8) **"ילדה לנחור"**
באתב"ש :
מכקץ כטספג עולה 422 ועוד 2 מילים עולה 424
משיח בן דוד עולה 424

רמז לו שחלק של התשתית של בני ישראל בעולם והגאולה שלהם בעתיד כבר מובנה מהחיתון של מלכה עם נחור, והולדתי מבתואל ("אנכי"), עם הולדת **לוט** מהרן. כי בעתיד ממני יבוא 12 השבטים. ומהמפגש של **תמר** עם **יהודה** יצא **פרץ**. ומפרץ יצא **בועז**. ומהזיווג של **בועז ורות** (המואביה) שהיא מצאצאיו של **לוט בן הרן** יצא **דוד** המלך, ומזרעו של דוד המלך **משיח בן דוד**, מלך המשיח, ותתחיל **הגאולה השלימה**.

* * * * *

“לא עזה חסדו”

פרק כ”ד פסוק כ”ז :
“אשר לא עזב חסדו”

עולה 318
עולה 318

“אשר לא עזב חסדו”
אליעזר

* * * * *

מפגש לבן ואליעזר

פרק כ"ד פסוקים כ"ח-ל':

**"ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים האלה.
ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין.
ויהי כראת את הנזם ואת הצמדים על ידי אחתו וכשמעו את דברי רבקה אחתו לאמר
כה דבר אלי האיש ויבא אל האיש והנה עמד על הגמלים על העין"**

"וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין"

ושואלים, למה רץ לבן אל האיש? ומתרצים חז"ל בכמה אופנים.

- (1) לראות העשיר שבא (ספורנו)
- (2) להכניס האורח (ספורנו, אור החיים)
- (3) לפגוע בו (אור החיים, מדרש ילקוט שמעוני)
- (4) בגלל ששם עין בממונו (רש"י)

מצד אחד אפשר לראות את התנהגות לבן כההליך נורמאלי, חיובי, ובדרך הכנסת אורחים.

(1) אור החיים:

הוא מפרש שכאשר ראה את התכשיטים על אחותו רץ אליו לפגוע בו מטעם כבוד המשפחה, שחשש שעשה מעשה רע ברבקה וברגע הזה לבן עשה מעשה של צדיק. הוא מבסס את זה על הכתוב **"ושמו לבן"** כמו אצל הצדיקים ולא **"לבן שמו"** כמו אצל הרשעים. אבל אחרי ששמע סיפור רבקה הוא בא אל האיש במטרה להכניס אותו לביתו.

(2) ספורנו:

"לראות אורח עשיר שבא לעיר לא להכניסו לביתו". אבל כאשר ראה התכשיטים על אחותו **"חשב שאין ראוי להיות כפוי טובה"**. וכאשר שמע שהוא בקש מקום ללון, **"ויבא אל האיש להכניסו בביתו"**, **"ששאלת מקום ללון את הגמלים בלבד למה תחפוץ לעמוד בחוץ אתה ואנשיך"**. ואנכי פניתי הבית בעדך ובעד אנשיך ופניתי גם כן מקום בעד הגמלים

מצד שני אפשר לראות את התנהגות של לבן באופן שלילי (מדרש ילקוט שמעוני, רש"י).

(1) ילקוט שמעוני (כ"ד, ק"ט):

"ויהי כראות את הנזם מיד הלך לו להמיתו". הכיר בו שמרוצתו לרעה והעמיד הגמלים על העין באוויר והוא עומד על הגמלים האוויר. ויהי בראותו כן הכיר שהוא צדיק ואמר ברוך ה'...

לפי המדרש הוא רץ אליו להרוג אותו ורק כאשר ראה אותו עומד על הגמלים על העין, קרי עומד באוויר (לפי המסופר במדרש אליעזר (העבד) הבחין בריצת לבן שהיא לרעה והוא השתמש בשם המפורש והעמיד הגמלים באוויר מעל העין והוא עמד עליהם כדי שלבן לא יוכל לפגוע בו).

(אולי הטריגר לדרש זה המילה **"והנה"**, המראה שמשהו קרה עכשיו שלא היה קודם כמו **"והנה היא לאה"**, **"והנה איל אחר נאחז בסבך"**).

לבן מצידו ראה את זה, ושינה דעתו אחרי שראה שהאיש הוא צדיק, והזמין אותו אל ביתו.

(2) רש"י (כ"ד, כ"ט):

"למה רץ, ועל מה רץ, ויהי כראת את הנזם ואמר עשיר הוא זה ונתן עיניו בממון"

מפרוש אור החיים, והספורנו, וגם במדרש לבן רץ אל האיש בתחילה בכוונה אחרת ממה שהוא עשה בפועל בסוף. בתחילה הוא רץ להרוג אותו או רק לראות אותו. אבל כאשר הגיע אליו הוא שינה את דעתו (לפי הסיבות הנ"ל) ובסוף הזמין אותו אל ביתו.

ונשאלת השאלה למה כתוב פעמיים שלבן הלך אל האיש?

(1) "... וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין"

(2) "...ויבא אל האיש והנה עמד על הגמלים על העין"

בפעם הראשון הוא רץ אליו ובפעם השני הוא בא אליו. למה צריכים לתאר לנו שלבן יצא מביתו בדרך לאיש וגם שהוא הגיע אל האיש? בפשטות בפעם השנייה מספרים לנו שכאשר הוא הגיע לאיש ("ויבא אל האיש") הוא מצא אותו עומד על הגמלים על העין. אבל גם אם לא נכתוב "ויבא אל האיש", נבין אותו הדבר, קרי, רץ אליו ומצא אותו עומד על הגמלים על העין.

ונראה לי להגיד שאחרי שלבן ראה את התכשיטים על אחותו רץ מהבית לכיוון האיש ("וירץ לבן אל האיש") כי הוא היה בהול על ממנו של האיש (שהוא שם עין בממונו). אבל בגלל שהוא היה רמאי הוא לא רצה שהאיש ירגיש משהו (למה בא אליו בריצה), אז הוא הפסיק לרוץ קרוב לאיש והוא הגיע אליו בדרך הליכה ("ויבא אל האיש"). (אבל כנראה אליעזר בכל זאת הבחין בריצתו ונקט אמצעי הגנה, כמו שמסופר במדרש).

כאשר לבן נכשל בחוץ (על העין) להתגבר על האיש הוא שינה שיטתו.

וככה לבן מדבר אל האיש על העין:

פרק כ"ד פסוק ל"א:

"ברוך ה' למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים"

סגנון דיבור משונה ללבן שהיתה ע"ז בביתו. ולמה דיבר ככה לאיש?

ואולי אפשר להגיד:

אחרי שאליעזר ראה שה' הצליח דרכו כתוב:

פרק כ"ד פסוקים כ"ו-כ"ז:

"ויקד האיש וישתחו לה'. ויאמר ברוך ה' אלקי א-דני אברהם..."

ומיד אחרי זה כתוב:

פסוק כ"ח:

"ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים האלה"

מה סיפרה רבקה לבית אמה?

נוסף לענין המים, הנזם, הצמידים, ושאלת האיש אם יש מקום ללון, כנראה היא שמעה את אליעזר מדבר (כתוב אצל אליעזר "ויאמר") ומגיד שהוא מודה לה' על מה שקרה, וגם שהוא עבד אברהם. ולכן נראה להגיד שלבן היה בתוך הבית באותו עת כפי שכתוב "וירץ לבן החוצה אל האיש", ושמע את סיפור אחותו.

ואז לבן, כרמאי, מנסה להשפיע על האיש (ומדבר אליו באותו סגנון שהאיש דבר)

בניסיון להכניס אותו פנימה אל הבית ואומר לו:

"ברוך ה' למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים"

(ואליעזר מצידו היה מוכרח לענות להזמנה כי הוא לא השלים עדיין את שליחותו להגיע אל בית משפחת אברהם ולבקש את יד רבקה)

ולמה לבן רצה אותו בפנים בתוך ביתו?

פרק כ"ד פסוק ל"ג:

"וַיֵּשֶׁם לִפְנֵי לְאֵכָל..."

לפי חז"ל (זקנים מבעלי התוספות, רש"י, ב"ר סימן י"ב), הם נתנו לאליעזר רעל ורצו להמית אותו ולקחת את חפציו וממונו. ובגלל שאליעזר לא אכל מיד וביקש להגיד דבריו, עבר זמן, ובא המלאך גבריאל והזיז הצלחת עם הסם מאליעזר ושם לפני בתואל. ובתואל אכל הסם ומת.

ואחרי שאליעזר ואנשיו אכלו, ולנו, וקמו בבקר כתוב:

פרק כ"ד פסוק נ"ה:

"וַיֹּאמֶר אַחִיהָ וְאִמָּה..."

ושואלים אפוא אביה (בתואל)? ועל זה מביאים הפרוש שבתואל מת.

בסופו של דבר אליעזר ואנשיו, רבקה ומניקתה, חוזרים בשלום אל יצחק. ואולי זה כתוצאה ממה שאמר אברהם אבינו לאליעזר בשלחו לארם נהרים:

פרק כ"ד פסוק ז':

"...הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני ליצחק"

לפי המדרש אליעזר זכה לפחות לב' מלאכים:

מדרש בראשית רבה (נ"ט, י'):

"ר' דוסא אומר ה"ז מלאך מסויים. בשעה שאמר אברהם אבינו הוא ישלח מלאכו לפניך זימן לו הקב"ה ב' מלכים אחד להוציא את רבקה ואחד ללוות את אליעזר"

ולפי חז"ל והמדרש אולי זכה ליותר מב' מלאכים:

1) מלאך א' (מיכאל, מדרש רבה, נ"ט, י', מהרז"ו על המילה "מסויים", זה מיכאל) ללוות אותו לארם נהרים (דרך של י"ז ימים והוא הגיע תוך שלוש שעות, שכתוב "ואבא היום אל העין", בנס קפצה לו הארץ).

2) מלאך א' להוציא את רבקה (שהיא יצאה בדיוק כאשר הוא אליעזר גמר תפילתו, ורק היא יצאה ולא נערות אחרות).

3) מלאך א' (גבריאל, ראה זקנים מבעלי התוספות על פסוק נ"ה) להציל אותו מסם המוות.

4) מלאך א' ללוות אותו בחזרה (בעל הטורים על פסוק ז', גם כאן קפצה לו הארץ והגיע לפנות ערב של אותו היום שיצא מארם נהרים אל יצחק).

* * * * *

"עמד על הגמלים"

פרק כ"ד פסוק ל':

"...ויבא אל האיש והנה עמד על הגמלים על העין"

אור החיים: "וע"פ דברי חז"ל שאמרו כי הכיר אליעזר במרוצת של לבן לרעה, הזכיר שם המפורש והעמיד הגמלים באויר על העין, והוא אומרו 'הגמלים על העין', והוא עומד על הגמלים דכתיב, 'והנה עמד' וגו'..."

(1) **"עמד על"** עולה 214 ועוד 5 אותיות עולה **219**
באור עולה **219**

(2) **"אל האיש"** עולה **347**
הגמלים באויר עולה **347**

(3) **" עמד על הגמלים על העין "** עולה 577 ועוד 5 מילים עולה **582**
הגמלים באויר על העין עולה **582**

* * * * *

"בוא ברוך ה'"'

פרק כ"ד פסוק ל"א:

"וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ ה' לְמָה תַעֲמִיד בַּחוּץ..."

יונתן בן עוזיאל: "וחשיב לבן דהוא אברהם ואמר עול למה אנת קאי בברא..."

לפי תרגום יונתן בן עוזיאל לבן חשב שאליעזר הוא אברהם ולפי זה אמר לו "בוא ברוך ה'".

ורמז:

"ברוך ה'"' עולה 254

"אברהם" עולה 248 ועד 5 אותיות ועוד המילה עולה 254

* * * * *

"ויישם לפניו"

פרק כ"ד פסוק ל"ג:

" ויישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר "

רש"י: "ובתואל היכן היה? רוצה לעכב, בא מלאך והמיתו"

שפתי חכמים (על "ויאמר אחיה ואמה", פסוק נ"ה): " ר"ל היה נותן סם המות בקערה באכילה ומיהרו עליו שלא ירגיש בדבר, דכאן כתיב: 'ויישם לפניו לאכל', וגבי יוסף כתיב: 'ויישם בארון', אף כאן שרצו להמיתו. 'לא אכל עד אם דברתי דברי', ובתוך כך סבב המלאך הקערה ובא סם המות לפני בתואל ואכל ומת, מצאתי"

"ויישם לפניו לאכל" עולה 623

האכילו סם המות עולה 623

* * * * *

"ואבא היום"

פרק כ"ד פסוק מ"ב:

" ואבא היום אל העין..."

פירוש מהרז"ו (נ"ט, י"א): "וז"ל מקרית ארבע עד חברון מהלך י"ז יום. ובג' שעות בא העבד לחרן..."

(1) **"ואבא היום אל העין"** ראשי תיבות אותיות: ו', ה', א', ה' עולה **17**.

(2) **"ואבא היום"** עולה 71 ועוד 2 מילים עולה **73**
גמ"ל עולה **73**

אולי רמז לדברי חז"ל שמחברון לחרן מרחק 17 יום, ואליעזר הגיע באותו יום, כמו שרמוז במילים "ויקם וילך", שהוא קם והלך והגיע מהר.

* * * * *

אליעזר ובתואל

אחרי שהודיעו לעבד (לאליעזר) שהוא יכול לקחת את רבקה :
פרק כ"ד פסוק נ"א :

"הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך"

הוא הוציא מתנות ונתנם לרבקה ולמשפחתה :
פרק כ"ד פסוק נ"ג :

"ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נתן לאחיה ולאמה"

כאן לא מוזכר בתואל. למה הוא גם לא קיבל מתנה? ומתרץ :
חזקוני (על המילים "ויוצא העבד כלי כסף") : "הללו לשם קידושין נתן והראשונים לשם מתנה ושדוכין... והדברים קלים נתן ואחיה ולאמה, אבל בתואל לא היה צריך פיוס שמח היה שנתן בתו ליצחק בן דודו אבל בתואל לא היה חפץ באיחור אך חפץ היה בזיווג לפי שקרבו היה"
נשים לב, לפי פרוש החזקוני בתואל לא רצה לעכב ולאחר הדבר.

אחרי שהעבד אכל, וישן, וקם בבוקר, כתוב :
פרק כ"ד פסוק נ"ה :

"ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך"

גם כאן לא מוזכר בתואל. והיכן היה?

רש"י : "ובתואל היכן היה. הוא היה רוצה לעכב ובא מלאך והמיתו (בראשית רבה שם י"ב)"

נשים לב, לפי פרוש רש"י בתואל רצה לעכב, אבל רש"י לא מפרש למה. ומסבירים לנו רבנו בחיי, ובעל הטורים מה קרה באותו ערב שהגיע אליעזר לבית בתואל :
פרק כ"ד פסוק ל"ג :

"ויישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר"
"מלמד שנתנו לו סם המות בקערה".

שנתנו בקערת אליעזר סם המוות כדי להרגו ולשים אותו בארון (וכמו שכתוב אצל יוסף הצדיק בראשית ג', כ"ו- "ויישם בארון"), ולקחת ממנו הכסף וכל מה שהביא איתו. וכאשר אליעזר אמר להם "לא אכל עד אם דברתי דברי", והוא התחיל לספר את כל הסיפור שקרה עם רבקה על יד הבאר, בא המלאך גבריאל והחליף הקערה של אליעזר עם הקערה של בתואל. ובתואל אכל ומת באותו לילה.
ולמרות שהם הכירו בעובדה שהזיווג משמים והם לא יכולים להתנגד 'בדיבור', כפי שכתוב :

פרק כ"ד פסוק נ' :

"ויען לבן ובתואל ויאמר מה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב"

הם כן עשו 'מעשה' כדי לעכב את יציאת רבקה או לגרום שהיא תישאר אצלם לעולם, ויצחק יצטרך לבוא לחרן (ונשים לב לסדר המילים "רע או טוב", "רע" לפני "טוב", שבאמת רצו לעשות רע).

ונשאלת השאלה :

אם בתואל היה שמח בזיווג למה נהרג?
ואם בתואל רצה לעכב למה הוא לא קיבל מתנה כדי לפייסו (כמו שקבלו אחיה ואמה)?

ונראה לי להגיד :

בתואל באמת היה שמח על הזיווג, ולא היה צריך למתנה כדי לפייסו, אלא הוא היה רשע (חיי שרה רבה ס', י"ב- "משלי י"א, 'ובדעתו ידחה רשע', זה בתואל') ורצה לעכב את אליעזר, ולו רק באופן זמני, בגלל:
חזקוני (על המילים "ויצא העבד כלי כסף"): "דבר אחר, בני דורו קראו שמו בתואל על שם שהבתולות כולן נבעלות לו תחילה, והיה מולך על ארם, ורצו בני עירו שיבעל אף את רבקה בתו קודם שתלך לנשואיה, ואם לאו יהרגוהו, ונתרצה בדבר ובא גבריאלי והרגו"

העיכוב של בתואל, עיכוב זמני, למלא תאוותו עם רבקה. אבל העיכוב של אשתו ובני משפחתו היה עיכוב עולמי, לעכב את העבד לעולם – להרגו, ולקחת את כל אשר לו. ובא המלאך והמית את בתואל ושם קץ למשימתם של בתואל, אשתו, ובני ביתו.

מתתו של בתואל כנראה עשה רושם במקומו. כי הוא היה "מולך על ארם". ולמרות שהכתוב לא מזכיר הדבר כנראה גם למשפחתו היה קשה. ובגלל קבורתו ולווייתו הם נסו עוד הפעם לעכב את רבקה, ולפי :

פרק כ"ד פסוק נ"ה :

"ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך"
חיי שרה רבה (ס', י"ב): "תשב הנערה אתנו ימים, אלו שבעת ימי אבלו"
לפי המדרש מדובר כאן באבלות על מתתו של בתואל.

ורמז :

"תשב הנער אתנו ימים או עשור"

ראש תיבות, אותיות: **ת', ה', א', י', א', ע'** עולה **487**

אוהל המת עולה **487**

שרבקה תשב אתנו כמה ימים באוהל המת.

אליעזר רומז להם לא לעכב אותו בגלל מתתו של בתואל, ולפי :

פרק כ"ד פסוק נ"ו :

"ויאמר אלהם אל תאחרו אתי וה' הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני"
בעל הטורים (על המילים "אל תאחרו אתי וה'"): סופי תיבות לוי. שילווהו"
שלא יעכבו אותו אלא שילווהו בדרכו.
יש עוד רמז בפסוק למילה 'לוי':

"ואלכה לאדני"

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ו'+ה', ל'+י', אותיות המילה 'לוי'.**

ונראה לי שהראשון גם קשור לוויית בתואל לקבורה, והשני ללווייה של העבד בדרכו. ואליעזר רומז להם לגבי בתואל :

(1) "אלהם אל תאחרו"

באתב"ש : **תכצי תך אתסגף**

ראש תיבות, אותיות: **ת', ת', א'** עולה **801**

"אל תאחרו אתי"

באתב"ש : **תך אתסגף תאם**

ראש תיבות, אותיות : **ת', א', ת' עולה 801**

"בתואל" באתב"ש : שאפתך עולה 801

(2) ורומז להם לגבי אוהל המת :

"אלהם אל תאחרו אתי"

ראש וסוף תיבות, אותיות : **א'+ס', א'+ל', ת'+ו', א'+י' עולה 489**

באוהל המת עולה 489

(3) ורומז להם לגבי ימי אבלו :

"אלהם אל תאחרו אתי וה' הצליח"

סוף תיבות, אותיות : **ס', ל', ו', י', ה', ח' עולה 99**

ימי אבלו עולה 99

וכאילו אמר להם :

"אל תאחרו אתי" – לא לעכב אותי בגלל ימי אבלו של בתואל, שרבקה תישאר באוהל המת.

והוא מזכיר להם שהכול משמים (והם לו הצליחו ולא יצליחו לעכב אותו) – כי "ה' הצליח דרכי" :

"הצליח דרכי שלחוני"

ראש וסוף תיבות, אותיות : **ה'+ח', ד'+י', ש'+י' עולה 337**

מלאך גבריאל עולה 337

ה' הצליח דרכי לקבל את רבקה, ושלח את **מלאך גבריאל** להציל אותי, ולא הצלחתם להרעיל או לעכב אותי.

"הצליח דרכי", סוף תיבות, אותיות : ח', י', המילה 'חי'.
אני יצאתי מזה **חי**.

ובאותו מילים גם רומז להם :

"אתי וה' הצליח דרכי" עולה 820

לוייה של בתואל עולה 820

אבל בתואל שרצה לעכב, קיבל עונשו ומת.

* * * * *

"ומגדנת"

פרק כ"ד פסוק נ"ג :

"ומגדנת נתן לאחיה ולאמא"

רד"ק (על המילה "ומגדנות") : "זאת המילה כוללת כל דבר משובח"

רלב"ג : "הם עניינים חמודים מאד, אם בגדים, או זולתם"

ורמז :

"ומגדנות נתן לאחיה" סוף תיבות, אותיות : ת', ו', ה' עולה 455

"עניינים חמודים" באתב"ש : זטמטמי סיפקמי עולה 455

ועוד :

"ומגדנת" באתב"ש : פרקטא עולה 400 למניין המילים 'עין רע'.

לרמז :

נתן מתנה חמודה מאוד לספק את העין. כי ידוע שלבן שם עין רע בממון של אליעזר.

* * * * *

עבד או איש

אליעזר עבד אברהם אבינו מתואר בפרשה בתואר 'עבד' וגם 'איש'.
כאשר הוא מקבל את השליחות עד שהוא מגיע לחרן הוא מתואר בשם 'עבד'.
אבל כאשר רבקה מדבר איתו הוא מתואר 'איש'.
ואחרי שהוא מגלה להם "עבד אברהם אנכי" הוא חוזר להיות מתואר 'עבד'.

וכאשר הוא קם לקחת את רבקה ולעזוב את חרן כתוב:
פרק כ"ד פסוק ס"א:

"ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך"

כאן הוא מתואר 'איש' וגם 'עבד'.
ונשאלת השאלה למה השנויים בתואר שלו?

ונראה להגיד:

התיאור של אליעזר בהתאם ליחס שהוא מקבל.
למרות שהוא תלמיד חכם ומושל בכל ביתו של אברהם אבינו כל זמן שהוא בבית
אברהם עדיין הוא 'עבד' (וארור).

אבל כאשר הוא מגיע לחרן רבקה אמנו, שלא יודעת מי הוא, ורואה בן אדם עם רכוש
(10 גמלים ואנשים) מכבדת אותו ומתייחסות אליו כאדון. ואז הוא מתואר 'איש'.
גם לבן מצידו מתייחס אליו בכבוד כי הוא חושב שהוא אברהם אבינו (תרגום יונתן בן
אליעזר). ואומר לו "בא ברוך היי". עד כדי כך שאמרו חז"ל שעכשיו יצא מארור לברוך.

ומיד שהוא מגלה מי הוא באמת, "עבד אברהם אנכי", הוא מתואר עוד הפעם 'עבד'.
ונשים לב שרבקה לא שמעה את הודעתו של אליעזר כי דיבר רק עם אביה ואחיה ואמה,
ואז היא עדיין ממשיכה בדעה שהוא 'איש'.
וההוכחה לזה שבעיני רבקה הוא 'איש' במה שכתוב "ותלכנה אחרי האיש"
(הלא מאז שהודע שהוא עבד אברהם הוא מתואר 'עבד' וכאן פתאום 'איש').

וכאשר רבקה נמסרה לידי אליעזר היא הופכת להיות אחת מבעליו (כאשתו של בן אדוניו)
והוא עכשיו חוזר להיות מתואר 'עבד' ("ויקח העבד את רבקה וילך").

* * * * *

"ויצחק בא מבוא"

פרק כ"ד פסוק ס"ב:

"ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב"

אחרי העקידה אנחנו לא שומעים איפה יצחק אבינו. רק אחרי שלוש שנים, בהיותו בן 40, כתוב שהוא "בא מבוא באר לחי ראי". ודרשו חז"ל שאחרי העקידה יצחק אבינו (שהיה במעלה כל כך גבוהה ברוחניות) נטמן בגן עדן (חזקוני). ושם נשאר 3 שנים. (לפי תרגום יונתן בן עוזיאל המלאכים לקחו אותו לבית מדרשו של שם. ויש שכתבו, חזקוני כ"ב, י"ט, לבית עבר)

אחד הפירושים של חז"ל על המילה "מבוא" שזה שם של מקום. (עוד פירושים, שהוא חזר מלבוא לבאר לחי ראי, או שהוא בא מפתח, מבוא, כניסה לבאר לחי ראי, או חזקוני - 'מגבול' של באר לחי ראי).

ורמז :

"מבוא" עולה 49 ועוד 4 אותיות עולה 53 למנין המילה 'גן'. שהוא "בא מבוא", בא מגן.

מאיזה גן?

"לחי" באתב"ש: **כסם** עולה 120 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 123 למנין המילה 'עדן'.

שהוא בא מגן עדן.

* * * * *

"בא מבוא באר לחי ראי"

פרק כ"ד פסוק ס"ב:
"ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב"
רש"י: "שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה".

(1) **"ויצחק בא מבוא באר לחי ראי"** עולה 517
להחזיר הגר לאביו עולה 517

(2) **"בא מבוא באר לחי ראי"** עולה למנין 514, + 5 המילים + 15 האותיות עולה 534
"להביא הגר לאברהם" עולה 534

(3) **"ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא"** עולה 746
להחזיר הגר לאברהם עולה 746

דברי רבנו בחיי: שיצחק נשאר בהר המוריה-ה 3 שנים אחרי העקדה ואברהם אבינו חזר
לשרה (המילה **"בא"** רמז ל3 שנים)

(4) **"מבוא באר לחי ראי"** עולה 511
מהר המוריה עולה 511

* * * * *

זכות אבות

פרק כ"ד פסוק ס"ה:

"ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו..."

ירושלמי סנהדרין י', י"א:

"עד איכן היתה זכות אבות קיימה?

שמואל אמר עד הושע (הושע ה', י"ב) 'ועתה אגלה את נבלתה לעיני מאהביה ואיש לא יצילני מידי'... אין איש אלא יצחק כמה דתימר 'מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו'"

דורשים מהמילה 'האיש' שמדובר באבות (ביצחק אבינו) ומהפסוק בנביא שזכות אבות עד הושע.

ורמז:

"מי האיש הלזה" באתב"ש: ים צתמב צכעץ עולה 852

זכות אבות עולה 842 ועוד 8 אותיות ועוד 2 מילים עולה 852

ומוסר:

היום שאין זכות אבות קיימת, צריך להרבות ב'תשובה':

"מי האיש הלזה ההלך" עולה 473 למנין המילה 'תשובה' (באתב"ש: אבפשץ)

* * * * *

יצחק מביא את רבקה לאוהל שרה

פרק כ"ד פסוק ס"ז:

"ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ואהבה וינחם יצחק אחרי אמו"

רש"י:

"ויבאה האהלה והרי הוא שרה אמו כל' ונעשית דוגמת שרה אמו שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מע"ש לערב שבת וברכה מצוי' בעיסה וענן קשור על האהל ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו (ב"ר)"

ונשאלת השאלה למה כתוב **"האהלה שרה אמו"**, יכול רק 'האהלה שרה' או 'האהלה אמו', למה צריך הפרוט הזה של **"האהלה שרה אמו"**?

ואולי ניתן להגיד לפי מה שאמרו חז"ל שיצחק אבינו לא נחם אחרי מות אמו עד שראה רבקה מתנהגת כצדקת כמו אמו, קרי עד שחזר שלושת הדברים שמינה רש"י על פי המדרש. והם: נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ברכה מצוי' בעיסה וענן קשור על האוהל. ואומר השפתי חכמים ששלושת הדברים הם כנגד שלושת הדברים שאישה צריכה לשמור: נר, חלה, ונידה.

ואולי זה הרמז כאן. דווקא שלושה מילים **"האהלה שרה אמו"**. כל מילה כנגד אחד מהדברים האלו:

האהלה – כנגד ענו קשור על האוהל וגם כנגד נידה (הענן מסמל מסך, צניעות)
שרה – כנגד נר דלוק מערב שבת לערב שבת, הנר זה אישי ששרה הדליקה כל ערב שבת.
אמו – כנגד ברכה מצוי' בעיסה, אם הבית היא זאת שדואגת להאכיל משפחתה והיא זאת שעוסקת עם הבישול ועם האפיה בבית. ובדרך כלל היא זאת שמפרישה את החלה מהבצק.

ועוד אולי יש במילה **"וינחם"**, רמז שרבקה שמרה נדה, חלה, ונר. ראשי התיבות של המילים **נדה, חלה, נר** הם האותיות **נ', ח', נ'**, והם עולים למנין **108**. המילה **"וינחם"** עולה **108**. וינחם יצחק אחרי שראה רבקה מתנהגת כצדקת, קרי שומרת נדה, חלה, ונר.

* * * * *

"ויסוף אברהם ויקח אשה"

פרק כ"ה פסוק א:

"ויסוף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה"

יש אומרים (רש"י) "זו הגר", ויש אומרים (אבן עזרא) "היא איננה הגר".

רמזים שהיא הגר:

(1) **"ויסוף אברהם ויקח"**

סוף תיבות, אותיות: **ף, ס', ח'** עולה **128**

"שפחה מצרית" באתב"ש: **בוסא יהגמא** עולה **128**

(בראשית ט"ז, א': "ולה שפחת מצרית ושמה הגר")

(2) **"ויקח"** עולה 124 ועוד 4 אותיות עולה **128**

"שפחה מצרית" באתב"ש: **בוסא יהגמא** עולה **128**

רמז שהיא איננה הגר:

"אברהם ויקח אשה ושמה קטורה"

באתב"ש:

תשגצי פמדס תבץ פביץ דנפגץ

סוף תיבות, אותיות: **י', ס', צ', צ', ח'** עולה **340**

"היא איננה הגר" עולה **340**

* * * * *

"את כל אשר לו ליצחק"

פרק כ"ה פסוק ה':

" ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק "

רש"י: "... שאמר לו הקב"ה לאברהם ' ו-היה ברכה' הברכות מסורות בידך לברך את מי שתראה ואברהם מסרן ליצחק".

1. "את כל אשר לו" עולה 988

מסר ברכות לידינו עולה 988

רש"י: "(מדרש רבה) א"ר נחמיה ברכת דיאתיקי"

ברכת דיאתיקי שנתן אברהם ליצחק היא ברכת "והיה ברכה" שניתנה לו ע"י הקב"ה כלומר אברהם הוריש ליצחק גם את היכולת שניתנה לו לברך את הזולת.

2. "ויתן אברהם את כל אשר לו" עולה 1474 ועוד 19 אותיות עולה 1493

מסר לו ברכת דיאתיקי עולה 1493

אולי רמז לדברי רש"י.

* * * * *

עשה ישמעאל תשובה

פרק כ"ה פסוק ט':
"ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר
על פני ממרא"
רש"י: "מכאן שעשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו"

ורמזים:
"אתו יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה" עולה 2401
"עשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו" עולה 2401
וגם:
"וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר על פני ממרא"
ראש תיבות, אותיות:
ו', ב', א', מ', ה', א', ש', ע', ב', צ', ה', א', ע', פ', מ' עולה 713
תשובה עולה 713
וגם:
"יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר על פני"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
י'+ק', ו'+ל', ב'+ו', א'+ל', מ'+ת', ה'+ה', א'+ל', ש'+ה', ע'+ן',
ב'+ן', צ'+ר', ה'+י', א'+ר', ע'+ל', פ'+י' עולה 1839
"שעשה ישמעאל תשובה" עולה 1839

וגם:
"בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי"
עולה 2502 ועוד 10 מילים
"מכאן עשה ישמעאל תשובה והוליד את יצחק לפניו" עולה 2512
וגם:
"וישמעאל בניו אל מערת המכפלה אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
ו'+ל', ב'+ו', א'+ל', מ'+ת', ה'+ה', א'+ל', ש'+ה', ע'+ן', ב'+ן',
צ'+ר', ה'+י', א'+ר' עולה 1539
"עשה ישמעאל תשובה" עולה 1539

וגם:
פרק כ"ה פסוק י"ז:
"ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלושים שנה ושבע שנים ויגוע וימת ויאסף אל
עמיו"

"שנה ושלושים שנה ושבע שנים ויגוע וימת ויאסף"
ראש תיבות, אותיות: ש', ו', ש', ו', ש', ו', ו', ו' עולה 930
חזר בתשובה עולה 930

ועוד :

רמב"ן: "רבי יהודה אומר כל מי שנאמרה בו גויעה מת בחולי מעים"

ורמזים :

"מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים ויגוע וימת"

באתב"ש :

יתא בטץ פבכבמי בטץ פבשז בטמי פמרפז פמיא

סוף תיבות, אותיות: א', צ', י', י', צ', ז', י', ז', א' עולה 216

"בחולי מעים" עולה 216

"שנה ושלשים שנה ושבע שנים ויגוע"

באתב"ש :

בטץ פבכבמי בטץ פבשז בטמי פמרפז

סוף תיבות, אותיות: צ', י', צ', ז', י', ז', א' עולה 214

חולי מעים עולה 214

* * * * *

פרשת תולדת

אות ה' בשם אברהם

פרק כ"ה פסוק י"ט:
"**ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק**"
רש"י: "לאחר שקרא הקב"ה שמו אברהם אחר כך הוליד את יצחק"

ודרשו חז"ל על הפסוק:
בראשית פרק ט"ו פסוק ה':
"**ויוצא אתו החוצה**"
רש"י (בראשית ט"ו, ה'): "אברם אין לא בן, אברהם יש לו בן. שרי לא תלד, שרה תלד"
אור החיים: 'אברם לא מוליד, אברהם מוליד'.

ה' הוסיף אות ה' לשם של אברם לעשותו אברהם. וגם שינה את שם שרי לשרה (אות ה' בסוף). ושינוי הזה שינה מזלם והם יוכלו להוליד.
(אמנם אברהם כבר הוליד את ישמעאל כאשר שמו היה אברם. ומתרגמים חז"ל שישמעאל לא נקרא זרעו. "כי ביצחק יקרא לך זרע").

ויש רמז באות ה' שאברהם מוליד (ושמוליד משרה):
אות ה' באתב"ש: צ' עולה 90 למנין המילה 'מוליד'.

וגם:
פרו ורבו עולה 500 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה **509**
שרה עולה 505 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה **509**

רומז:
בשינוי שמה לשם 'שרה' שינה מזלה ועכשיו יש לה היכולת להשתתף עם הצדיק בקיום מצוות פרו ורבו.

* * * * *

"תולדת יצחק"

פרק כ"ה פסוק י"ט

"ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"

הפסוק הזה אומר דרשני. אם כתוב "יצחק בן אברהם" למה לי "אברהם הוליד את יצחק"?

רש"י הביא אגדה שלפיה ליצני הדור היו אמרים שאבימלך מלך פלשתים הוליד את יצחק. ובא הכתוב לשלול זאת.

ובמישור הרעיוני:

"ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם" – התולדות של יצחק אבינו, בגלל אברהם אביו.

זאת אומרת, התולדות, האירועים שקרו ליצחק אבינו ולבניו במשך הזמן הם בגלל ובזכות אברהם אביו (וראה כלי יקר ואור החיים הקדוש).

"הוליד את יצחק" – וכמו שאומרים, מה ילד יום? אברהם אבינו גרם להם.

וגם בגלל מעשה אבות סימן לבנים.

מעשים של אברהם אבינו היו סימן למעשים של זרעו (קרי זרעו יעשו דברים דומים).

ואסביר:

בעקידה, יצחק זכה להיות עולה תמימה. והעקידה היתה בגלל הציווי לאברהם אבינו, ובגלל הניסיון שהקב"ה עשה לאברהם אבינו.

רבקה אמנו הייתה עקרה. ורבקה אמנו ויצחק אבינו התפללו לוולד.

פרק כ"ה פסוק כ"א:

"ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו" – תפלת יצחק התקבלה על תפלת רבקה כי הוא צדיק בן צדיק (רש"י). וזה בגלל אברהם אביו (כלי יקר).

בראשית פרק כ"ו פסוק ג':

"גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האלה והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך"

יצחק אבינו קיבל את הארץ בגלל אביו:

פרק כ"ו פסוק ה':

"ועקב אשר שמע אברהם בקלי..."

יעקב אבינו בהיותו בן 15 שנה, קיבל הבכורה מעשו אחיו כאשר עשה סעודה (נזיד עדשים, מאכל אבלים), להבריא האבלים באבלות על אברהם אבינו. מיתת אברהם אבינו גרמה ליעקב אבינו לעשות נזיד עדשים ולקבל הבכורה.

פרק כ"ה פסוק כ"ט:

"ויוזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה..."

פרק כ"ה פסוקים ל"ג-ל"ד:

"וימכר את בכרתו ליעקב. ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים..."

כל השנאה של עשו ליעקב על קבלת ברכות אביו ועל קבלת ברכת אברהם.
בראשית פרק כ"ז פסוק ל"ו: **"ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי"**
בראשית פרק כ"ז פסוק מ"א: **"וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו"**

מעשה אבות סימן לבנים:
כאשר יצחק אבינו הגיע לגרר הוא אמר על רבקה אשתו "אחתי הוא", בדומה לאביו.
יצחק אבינו גר בגרר כמו אברהם אביו.

יצחק אבינו חפר אותם בארות מים שחפר אביו (כי סתמום פלשתים).

יצחק אבינו שלח את יעקב לפדנה ארם לקחת לו אשה מבית לבן. בדומה למה שעשה
אברהם אביו כאשר שלח את עבדו אליעזר לחרן לקחת אשה ליצחק בנו.

אברהם אבינו מיהר במצות הכנסת אורחים, "וירץ אברהם לקראתם", "וימהר אברהם
האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לושי ועשי עגות", "ואל הבקר רץ
אברהם".

מהר אברהם ונתן למלאכים לאכול, לחם ובן בקר.
יעקב הביא לאביו לחם ומטעמים משני גדיי עזים, ויצחק אבינו שואל אותו "מה זה
מהרתי למצא בני"

* * * * *

"אברהם הוליד את יצחק"

פרק כ"ה פסוק י"ט:

"ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"

רש"י: "...הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה..."

ורמזים:

"יצחק בן אברהם" סוף תיבות, אותיות: ק', נ', ס' עולה 190
למנין המילה 'ליצני'.

וגם:

"ואלה תולדת יצחק בן אברהם"

באתב"ש:

פתכץ אפכקא מהסד שט תשגצי

סוף תיבות, אותיות: צ', א', ד', ט', י' עולה 114

ליצני באתב"ש: כמהטס עולה 114

ועוד:

"בן אברהם אברהם הוליד"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ב'+נ', א'+ס', א'+ס', ה'+ד' עולה 143

מאבימלך עולה 143

* * * * *

"ויהי יצחק בן ארבעים שנה"

פרק כ"ה פסוק כ':

"ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו לאשה"

רש"י: "המתין לה עד שתהא ראויה לביאה ג' שנים ונשאה.. "

1. **" בתואל הארמי מפדן ארם אחות "** עולה 1525
המתין עד שהגיעה לבת גמל לביאה עולה 1525

2. **" ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו "**
עולה 1485 ועוד 24 אותיות ועוד 6 מילים עולה 1515
המתין עד שהגיעה לבת גמל לביאה עולה 1515

3. **"בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי לו"**
סוף תיבות, אותיות :
ו', ה', ו', ת', ה', ת', ל', י', ו', ס', ת', ו', י', ו' עולה 1502
המתין לרבקה עד שהיא ראויה לביאה עולה 1502

4. **"רבקה בת בתואל הארמי מפדן"**
עולה 1578 ועוד 20 אותיות ועוד 5 מילים עולה 1603
המתין לה עד שהיא ראויה לביאה ג' שנים עולה 1603

אולי רמז לדברי רש"י.

* * * * *

"לנכח אשתו"

פרק כ"ה פסוק כ"א :

" ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ונתהר רבקה אשתו "
גמרא יבמות (ס"ד,א'): "על אשתו לא נאמר אלא לנוכח אשתו, מלמד ששניהם עקרים היו"

"לנכח אשתו" עולה 815 ועוד 8 אותיות ועוד 2 מילים עולה 825
שניהם עקרים עולה 825

* * * * *

"ויתרצו הבנים"

פרק כ"ה פסוק כ"ב- כ"ג:

"ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה'. ויאמר ה' לה שני גיים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו..."

1. **"ויתרצו הבנים בקרבה"** בתחילת ההריון אי אפשר לדעת מה מינו של העובר, אין לו סימני זכרות או נקבות. **"ויתרצו הבנים"** ההתרוצצות החלה כאשר הגיע השלב בלידה שניכרו סימני הזכרות, שהם בנים. מפני שהתברר שיעקב מהול- גדור בעריות, ועשו עם ערלה, ושניהם לא מסתדרים והחלו להתוכח ולריב.

"ותאמר אם כן למה זה אנכי" רבקה מודאגת. כבר בבטן הם החלו לריב **"אם כן"- 'כן' עולה למנין 70, רמז ל70 אומות העולם.**
"למה זה"- 'זה' עולה למנין 12, רמז ל12 שבטי י-ה. הרי הם יהרגו אחד את השני. ולכן רבקה הולכת לשאול מה יהיה?
"ויאמר ה' לה שני גיים בבטנך ושני לאמים"

מדרש רבה פרשה ס"ג ס' ז': **"שני גיים בבטנך שני גיאי גיים בבטנך זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו".**
ה' עונה לה שבבטן שלה לא מתנהלת סתם מריבה בין שני אחים, אלא **'שני גיים בבטנך'** בבטן שלך יש התחלות של שני עמים של שני ממלכויות הפוכות ומנוגדות זו לזו, והם עתידים לריב עוד זמן רב.

2. מדרש רבה פרשה ס"ג ס' ו': **" ותלך לדרוש את ה' " וכי בתי כנסיות ובתי מדרשות היו באותן הימים? והלא לא הלכה אלא למדרש של שם ועבר..."**

"ותלך לדרש את ה' " עולה 1417

"והלא לא הלכה אלא למדרש של שם ועבר" עולה 1417

* * * * *

"ויתרצו הבנים בקרבה"

כתוב:

פרק כ"ה פסוק כ"ב:

"ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה'"
רש"י: "רבותינו דרשוהו לשון ריצה כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב
רץ ומפרכס לצאת עוברת על פתחי ע"ז עשו מפרכס לצאת"

וכאשר נולדו התאומים כתוב:

פרק כ"ה פסוק כ"ה:

"ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו"

ואולי כאשר אמרה רבקה אמנו "אם כן" גם הכוונה להולדת עשו (כי הרגישה שאחד
מהבנים משוך לע"ז), ולמה יהיה לי בן כזה? והלכה לדרוש את ה'.
והרמז:

"אם כן" עולה **111**

"אדמוני" עולה **111**

ועוד:

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה"

גם "ויתרצו הבנים בקרבה" רומז על עשו, ולפי:

"בקרבה" עולה **309**

"שדה" עולה **309**

אחד מהבנים "איש שדה", איש שהגשמיות זה עולמו.

* * * * *

רבקה והתאומים

פרק כ"ה פסוק כ"ב:
"ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה' "

איוב: פרק כ"ה פסוק ב': "המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו"

על פי מדרש חז"ל ה' ברא את עולמו משני חומרים מנוגדים זה לזה, מאש ומים. לאחר שהשליט סדר ושלוש בניהם, הוקם העולם. משלב זה ואילך כל מרכיביו מתקיימים זה לצד זה בהרמוניה, כמו שכתוב פעמים רבות בפרשת בראשית פרק א' "והי-ה-י כן...".

בפסוק שלפנינו שואלת רבקה אמנו שאלה הפותחת במילה "אם" אותיות: א', מ' האות אלף: רמז לאש
אות מס: רמז למים
ושתיה האותיות מחוברות ביחד למילה אחת בלי אות מפרידה בניהם (כסמל להרמוניה) המשך השאלה "אם כן..." כמו "ויהי כן..." מרמז, במילה "כן...", שהעולם המכיל את האש ומים מקיים מאז בריאתו הרמוניה בין שני מרכיבים אלה. וממשיכה רבקה ושואלת, אם האש והמים יכולים לחיות ביחד למרות שהם מנוגדים "למה זה אנכי" ?
המילה אנכי מורכבת מהאותיות: א', נ', כ', י'

האות אלף: רמז לאדום
האות יוד: רמז לישראל

האותיות אלף ויוד במילה "אנכי", מופרדות באותיות: נ', כ' שהן אותיות המילה "כן" בסדר הפוך. (ואף עולות למנין 70 זו האות ע' המסמלת עולם)

אם כן, שאלת רבקה אמנו, האם ההפרדה (אי הרמוניה, הויכוח) בין בני תימשך אחרי שיצאו לעולם הזה, האם הם ישארו מופרדים ומנוגדים זה לזה גם בעולם הזה?

ומיד באה התשובה:
פרק כ"ה פסוק כ"ג:
"שני גויים בבטןך ושני לאמים ממעיך יפרדו" כלומר פרודים ומסוכסכים הם בבטןך וישארו מנוגדים לעולם.

* * * * *

"ויתרצו הבנים בקרבה"

פרק כ"ה פסוק כ"ב:
"ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה' "
כאן כתוב "ויתרצו הבנים בקרבה"

ולהלן נאמר לה:
פרק כ"ה פסוק כ"ג:
"ויתאמר ה'לה שני גיים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו"

פעם כתוב "בקרבה", ופעם כתוב "בבטנך" ופעם כתוב "ממעריך".
ונשאלת השאלה למה?
(אמנם, לפי הפרוש של אונקלוס וגם של יונתן בן עוזיאל אין הבדל בפשט בין "בבטנך" לבין "ממעריך", שניהם מתורגמים "במעייכך". אבל יש קצת הבדל ביניהם לבין "בקרבה" שמתורגם "במעיהא" או "במעיהא")

ונראה לי להגיד במישור הרעיוני:
רבקה אמנו הרגישה שיש כאן הריון משונה ("ויתרצו הבנים"). ולפי חז"ל היא הלכה לשאול את הנשים על הריון, אם ככה זה צער הריון. ואמרו לה, שלא, ולפי:
תודות רבה (ס"ג, ו'): "רבי יצחק אמר מלמד שהיתה אמנו רבקה מחזרת על פתחיהן של נשים ואומרת להן הגיעו לכם הצער הזה בימיכם, אם כך הוא צערו של בנים..."

ומזה היא הבינה שהיא צריכה לברר למה יש לה צער כזה בהריון.

וכתוב כאן "בקרבה" אותיות המילה "ברבקה" - אולי היא גרמה, אולי היא אשמה במעשה של "ויתרצו הבנים". והלכה לבקש רחמים, לא רק שהעוברים ייוולדו בריאים (ולא יפגעו אחד בשני), אלא גם שהיא תשרוד את ההריון הקשה הזה, ושהם לא יפגעו בה. והיא אמרה "אם כן" אם המצב ימשיך ככה, "למה זה" מה גורם לזה, "אנכי" אולי אני?

ונאמר לה שיש שני גוים "בבטנך" (ולא כתוב "בקרבך") לרמוז שהיא לא אשמה בזה. המילה "בטנך" עולה 81 למנין המילה "אנכי". האנכי שלה לא גרמה לזה, אלא יש כאן ב' אנכי ("בבטנך", ב' ועוד "בטנך"). והשניים האלו הם שני גוים, ולכל אחד יש 'אנכי' משלו שלא מסתדר עם השני. המהות של כל אחד מהשנים מנוגד זה לזה.

ועוד נאמר לה "ושני לאמים ממעיך יפרדו" (ולא כתוב "מקרבך" יפרדו) – "ממעריך" – ממקום ערוה יצאו ככה.

אין לך מה לחשוש הם ייוולדו בריאים ושלמים וגם את תהיה בסדר.
והלילה תהיה לידה טבעית לחלוטין (ולא יוצא דופן). אבל הבנים שייוולדו יישארו מפורדים ומחולקים אחד מהשני ("יפרדו"), והם יהיו ככה מהלידה עד סוף כל הדורות.

ועוד :

"ויתרצו הבנים" – ירוצו הבנים אחד לקראת השני (אלו שבונים וששולטים בעולם הזה) תולדות רבה (ס"ג, ו'): "ר' יוחנן אמר זה רץ להרוג את זה וזה רץ להרוג את זה"

"בקרבה" – בקרב ה' (כאילו המילה "בקרבה" חיבור של המילים 'בקרבי' ה'). בקרב של מלחמת תרבות (ילחמו מלחמות ממש של הגוף והיצר אחד עם השני)

והיא שאלת :

"אם כן" – אם אומות העולם 70 ("כן" עולה 70)

"למה זה" – איך 12 ("זה" עולה 12) השבטים שיצאו מזרעי תולדות רבה (ס"ג, ו'): "תני בשם רבי נחמיה ראוייה היתה רבקה שיעמדו ממנה י"ב שבטים...מנין ז"ה"

"אנכי" – וישמעו "אנכי ה' אלקיכם".

איך יישרדו 12 השבטים שיעמדו לפני הר סיני ויקבלו עשרת הדברות מול מתקפה של 70 אומות העולם? האם ההתרוצצות הזה יימשך לעולם בין 12 השבטים לבין 70 האומות?

והתשובה :

"ויאמר לה ה' שני גיים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו" –

המאבק לאו דווקא בין 70 אומות העולם לבין הגוי של 12 השבטים, אלא גם בין אומות העולם לבין "שני הגוים" (המאבק מול 70 האומות נופל לא רק על אחד הגוים אלא על שניהם, ואולי זה קצת נחמה, כאילו כל אחד עומד רק מול חצי האומות), ולפי : תולדות רבה (ס"ג, ז'): "שני שונאי גוים בבטנך. כל העובדי כוכבים שונאים את עשו וכל העובדי כוכבים שונאים את ישראל" (מתנות כהונה: "ודרש 'שני' כמו שונאיי")

אבל המאבק שימשך עד סוף כל הדורות, על השליטה בעולם הזה, מלחמת התרבות הזה, הנו בעיקר רק בין "שני" הגוים עצמם. 12 השבטים מלוכדים לגוי אחד (בני ישראל), ונגדם עומד עוד גוי (בני עשו, אדום). ושניהם ממך יצאו.

"ולאם מלאם יאמץ" –

וכאשר כוחו של אחד עולה כוחו של השני יורד.

(אין השניים שולטים בכיפה ביחד. שואבים כוחם אחד על חשבון השני).

הלא שני "גיים" כתיב, לכל אחד מהגוים האלו יש גאוה, יש 'כבוד' המתנגש ביניהם :

"ולאם" באתב"ש: **פכתי** עולה 510

כבוד' באתב"ש: **לשפק** עולה 510

ולפי :

תולדות רבה (ס"ג, ז'): "גיא גוים בבטנך, זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו"
חדושי הרד"ל: " זה מתגאה בעולמו, פירוש בעולם הבא"
והרמז :

"מתגאה בעולמו" עולה 603 למנין **'בני ישראל'**.

"מלאם" עולה 111 למנין המילה **'אדומיים'**.
(**"מלאם"**, ממלכות, אדום, מתגאה במלכותו)

'בני יעקב' יתחזקו על חשבון **'בני עשו'**. **'ובני עשו'** יתחזקו על חשבון **'בני יעקב'**.
"מלאם" לשניהם יהיה מלכות (**'לאמים'** זה מלכיות, רשב"ם) שיתנגשו זו בזו.

יעקב עשו באתב"ש: **מזדש זבף** עולה 440

"מלאם" באתב"ש: **יכתי** עולה 440

(ההתנגשות שלהם, של יעקב עם עשו, **"מלאם"**, מהמלכיות שלהם)

"ורב יעבד צעיר" –

וכל זמן שבני ישראל שומרים תורה ומצוות שקיבלו בסיני, מקבלים עול מלכות שמים עליהם (למרות שהם צעירים מבחינת כמות) הם עולים ושולטים על הגוי שהוא רב (וזה בני עשו ולפי: בראשית ל"ג, ט"ו – "ויאמר עשו יש לי רב אחי").

וחס וחלילה אם בני ישראל עוזבים את פקודי ה', כי אז הגוי השני ישלוט עליהם (וראה תרגום יונתן בן עוזיאל).

* * * * *

"אם כן למה זה אנכי"

פרק כ"ה פסוק כ"ב:

" ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה' " יונתן בן עוזיאל: "ואמרת אם כדן הוא צערא דילידתא למא דין לי בנין ואזלת לבי מדרשא דשם רבא למבעי רחמין מן קדם יי:

"ותלך לדרש את ה'-- יש דעות לאן הלכה. יש אומרים (רשב"ם) "אל הנביאים שבאותן הימים". והמדרש דורש שהלכה לבית מדרשו של שם. ויש דעות על המילים "ויאמר לה ה'", מי אמר לה. יש אומרים (אבן עזרא) "על ידי נביא או אברהם", (רשב"ם) "על ידי נביא", (רש"י) "על ידי שליח, לשם נאמר ברוח הקדש והוא אמר לה".

ורמזים:

(1) "אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש"

סוף תיבות, אותיות: ס', נ', ה', ה', י', ד', ש' עולה 430
הלכה לשם עולה 430

(2) "למה זה אנכי ותלך לדרש"

סוף תיבות, אותיות: ה', ה', י', ד', ש' עולה 340
שם עולה 340

(3) "למה זה אנכי ותלך לדרש את" עולה 1559 ועוד 19 אותיות עולה 1578
"ואזלת לבי מדרשא דשם רבא" עולה 1578

(4) "אם כן למה זה אנכי ותלך" עולה 735 ועוד 17 אותיות עולה 752
בית שם עולה 752

(5) "זה אנכי ותלך לדרש את" באתב"ש:

עץ תטלם פאכל כקגב תא עולה 1296
בית מדרש שם עולה 1296

* * * * *

”שני גיים בבטנך”

פרק כ”ה פסוק כ”ג:
”וַיֹּאמֶר ה' לֵה שְׁנֵי גַיִם בְּבִטְנְךָ וְשְׁנֵי לֵאמִים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדּוּ... ”

י'- כנגד עשו
י'- כנגד יעקב.

מדרש רבה פרשה ס”ג ס’ י’:
”כל י”ג שנה שניהם הולכים לבית הספר ושניהם באים מבית הספר, לאחר י”ג שנה זה היה הולך לבתי מדרשות וזה היה הולך לבתי עבודת כוכבים”.

מדרש רבה פרשה ס”ג ס’ י”ב:
”והוא רואה בן בנו (עשו) עובד עכו”ם ומגלה עריות ושופך דמים”

רש”י: ”בפיו- בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו”
כתיב: ”גיים”- עד י”ג שנים הם שווים, כמו שאומר המדרש. עשו- י’, ויעקב- י’. כיון שהגיע ל”ג-ג’:

קרי: ”גוים”- בגיל י”ג עשו יוצא לתרבות רעה, מרמה וחוטא בשלש עבירות חמורות. התורה מפחיתה מה-י’ של עשו ד’ (1-מרמה, 3-שלש עבירות)-נשאר ו’.
לכן קרי ”גוים” שה-י’ של עשו הפכה ל-ו’.

* * * * *

"מן האדם האדם הזה"

פרק כ"ה פסוק ל':

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטָנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵיף אֲנִי עַל כֵּן קִרָּא שְׁמוֹ אָדָם"

רש"י (על המילים "מן האדם האדם"): :

"עדשים אדומות ואותו יום מת אברהם... ובישל יעקב עדשים להברות את האבל..."

לפי חז"ל (ראה תורה תמימה) בישל יעקב אבינו "נזיד חדש שלא היו רגילים ומכירים".
עשו לא הכיר את התבשיל וקרא לתבשיל "האדם האדם הזה".

היום הזה, שעשו בא מן השדה, היה יום מותו של אברהם אבינו :

"ויבא עשו מן השדה" עולה 799

"ויגוע וימת אברהם" עולה 799

(בראשית כ"ה, ח')

וגם :

"עשו אל יעקב הַלְעִיטָנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵיף"

ראש תיבות, אותיות :

ע', א', י', ה', נ', מ', ה', ה', ה', כ', ע' עולה 281

אבל אברהם עולה 281

ולפי פירוש רש"י אברהם אבינו מת באותו יום כדי שלא יראה את עשו יוצא לתרבות רעה. ובאותו יום עשו עבר עבירות חמורות.

ויעקב אבינו בישל עדשים "להברות את האבל" :

"עשו אל יעקב הַלְעִיטָנִי נָא" עולה 824 ועוד 5 מילים עולה 829

בישל עדשים לאבל עולה 829

ועשו ביקש מיעקב להאכיל אותו מהעדשים שיעקב אבינו הכין לסעודת ההבראה :

"הַלְעִיטָנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵיף אֲנִי"

עולה 713 ועוד 31 אותיות ועוד 9 מילים עולה 753

סעודת הבראה עולה 753

וגם :

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטָנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם" עולה 1271

שבעת ימי אבלות עולה 1271

ועוד :

פרק כ"ה פסוק כ"ט:

"וַיִּזַּד יַעֲקֹב נִזְיָד וַיֵּבֶא עֲשׂוּ מִן הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיף"

ובגלל שעשו בא מן השדה והוא עיף, כלומר עבר "חמש עבירות ביום ההוא" (גמרא ב"ב ט"ז, ב'), אברהם אבינו נפטר, כדי שלא יראה את נכדו יוצא לתרבות רעה.

עשו גרם לימי אבל אברהם אבינו :

"עשו" באתב"ש: זבף עולה 89 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 93

עולה 93

ימי אבל

ויעקב אבינו בישל תבשיל "נזיד חדש" (תורה תמימה), עדשים אדומות לסעודת הבראה, להבריא את יצחק אבינו:

"נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף" עולה 1048 ועוד 7 מילים עולה 1055
נזיד חדש שלא היו מכירים עולה 1055

לפי זה עשו גרם ליעקב לבשל את התבשיל לסעודת ההבראה:
"השדה והוא עיף"

באתב"ש:

צבקץ פצפת זמו עולה 985
תבשיל להבראה עולה 985

וגם:

"ויבא עשו מן השדה והוא עיף"

באתב"ש:

פמשת זבף יט צבקץ פצפת זמו

סוף תיבות, אותיות: **ת',ף',ט',ץ',ת',ו'** עולה 985
תבשיל להבראה עולה 985

וגם:

"ויבא עשו מן השדה"

באתב"ש:

פמשת זבף יט צבקץ

ראש וסוף תיבות, אותיות: **פ'+ת',ז'+ף',י'+ט',צ'+ץ'** עולה 766
בישל עדשים עולה 766

וגם:

"ויבא עשו מן השדה"

באתב"ש:

פמשת זבף יט צבקץ עולה 1210 ועוד 13 אותיות עולה 1223

בישל עדשים אדומות עולה 1223

* * * * *

שני גוים בבטנך

פרק כ"ה פסוק כ"ב:

"ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ה'"

רש"י:

"...רבותינו דרשוהו ל' ריצה כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת עוברת על פתחי ע"א עשו מפרכס לצאת"

רבקה לא יודעת איזה סוג הריון זה. והיא אומרת "אם כן למה זה אנוכי" ואולי אפשר להגיד (לא לפי טעמי המקרא) "אם כן למה". כאשר אני עוברת על פתחי ע"א מפרכס לצאת, זאת אומרת הילד הזה יהיה עוד חוליה ב70 אומות העולם, "כן" עולה 70. וכאשר אני עוברת על פתחי תורה מפרכס לצאת, "זה אנכי". זה אני, זה מה שאני רוצה, שמהילד הזה יעמיד 12 שבטי י"ה, "זה" עולה 12. היא הלכה לשאול שם בן נח מה פשר הריון הזה. ומשבים לה:

"וואמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר"

"שני גוים בבטנך", יש שני בנים במעיך. תאומים. בדרך כלל תאומים או זהים או דומים אחד לשני. כאן זה שונה.

"וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה"

כתוב **"תומם"** בלי האותיות אלף ויוד.

רש"י: "חסר... כאן אחד צדיק ואחד רשע"

אולי האות אלף במילה "תאומים" מסמל שהם כאחד דומים אחד לשני (אחדות). העדר האלף מסמל שאמנם הם תאומים אבל הם שונים לחלוטין. אבל מנין שאחד צדיק ואחד רשע? ואולי ניתן להגיד שהעדר האותיות א' וי' מסמל שאחד מהם מקפיד על מצווה אחת (כבוד אב ואם) והוא הרשע. והשני מקפיד על עשר מצוות (עשרת הדברות, כל התורה כולה), והוא הצדיק.

הם לא רק שונים בתפיסת העולם שלהם אלה הם גם שונים בגופם. הם שני גוים, זרים לחלוטין אחד מהשני. וכמו שהם מתרוצצים במעיך כך הם יהיו מריבים על נחלת שני עולמות. וכאשר יצאו לאוויר העולם הם יהיו שני מלכויות, שני סמכויות.

ואולי יש כאן נחמה: **"ולאם מלאם יאמץ"**, למרות שהם מנוגדים אחד מהשני ומריבים בניהם רק אחד יהיה ידו על העליונה, אחד תמיד יתחזק על חשבון השני.

רש"י: "לא נתמלאה צור אלה מחרבנה של ירושלים"

ואולי רמז לדבר: **"מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר"**, ראש תיבות, אותיות: מ', י', ו', י', צ' עולה למנין ציון. **"יאמץ ורב יעבד צעיר"**, סוף תיבות, אותיות: צ', ב', ד', ר', עולה למנין צור. ועוד:

"בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר"

עולה למנין 2043 ועוד 11 תיבות עולה 2054

נתמלאה צור מחרבנה של ירושלים עולה 2053

אולי המסר לעתיד הוא שאם בני ישראל יהיו שומרי מצות ולומדי תורה, הם תמיד יהיו על העליונה.

ובסוף כתוב, **"ורב יעבד צעיר"**, בני ישראל (הצעיר) יעבדו הרבה עבודה :
דעת זקנים מבעלי התוספות: "פ' והרבה יעבד צעיר כלומר זמן גדול כמו יש לי רב"
אבי עזרי: "...ומה נעמו דברי המדרש בפרשה זו וז"ל זכה יעבד לא זכה לא יעבד ע"ש"
בני הצעיר יהיו עסוקים בעבודות הקודש, בעבודת הקרבנות, לימוד וקיום התורה,
ובסוף הם יתגברו.

* * * * *

"ורב יעבד צעיר"

פרק כ"ה פסוק כ"ג:

"...ורב יעבד צעיר"

אבי עזר: "זכה יעבוד לא זכה יעבד"

ינתן בן עוזיאל: "ורבא יהוי משתעביד לזעירא אם בנוי דזעירא נטרין פקודיא דאוריתא"

לפי המדרש והתרגום הביטוי הזה לא רק מדבר בהווה על יעקב ועשו, אלא גם מדבר על העתיד לגבי בני יעקב ובני עשו.

אם בני יעקב (בני ישראל) שומרים את התורה הם יהיו למעלה, ובני עשו (אדום) יהיו למטה. או חס וחלילה ההפך, אם לא שומרים את התורה בני עשו יהיו למעלה. ורמז לזה:

"ורב יעבד צעיר" עולה 664

עשו עבד ליעקב עולה 664

או

יעקב עבד לעשו עולה 664

ומתי מתקיים "ורב יעבד צעיר" לפי הרמז הראשון - שעשו (או בני עשו) עבד ליעקב (או לבני יעקב)? מתי מתקיים?
"ורב" - הגודל (עשו או בניו)
"יעבד" - ישתעבד (עבד)
"צעיר" - לאחיו הקטן (ליעקב או לבניו)
כאשר:

"ורב יעבד צעיר",

ראש תיבות, אותיות: ו', י', צ', עולה 106

סוף תיבות, אותיות: ב', ד', ר', עולה 208

ביחד עולה 314, למנין אותיות שין, דלת, יוד.

אות שין: **שומרים**

אות דלת: **דברי**

אות יוד: **ה'**

כאשר בני יעקב שומרים דבר ה' אז הבן הגדול ("ורב") עבד ("יעבד") לבן הקטן ("צעיר").

* * * * *

"ויצא הראשון"

פרק כ"ה פסוק כ"ה:
"ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו"

רמז לעתיד:

"ויצא הראשון – בני ישראל הקרואים 'ראשית' ('ראשית תבואתה') יצא
אדמוני" – אדום ('אדמוני'), דמם ישפכו על ידי
"אדמוני כלו כאדרת שער" – על ידי בני עשו ('אדמוני', אדום, רומה) על עסקי 'התורה'
ושמירת עשרת הדברות, ולפי:
"אדמוני כלו כאדרת שער" סוף תיבות, אותיות: **י', ו', ת', ר'** עולה **616** למנין המילה
'התורה'.

ועוד:

"כאדרת שער ויקראו שמו עשו"
סוף תיבות, אותיות: **ת', ר', ו', ו', ו' עולה 612** למנין המילה **'דברות'**.

בגלל שבני ישראל שומרים התורה ועשרת הדברות שונאים אותם הגויים ושופכים את
דמם על עסקי התורה (ובמיוחד במשך גלות אדום).

* * * * *

יעקב ועשו

פרק כ"ה פסוקים כ"ה-כ"ו :
"וּיצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוּ כְּאֹדֶרֶת שַׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֲשׂוֹ"
"וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אַחִיו וַיִּדּוּ אֶחְזֹת בַּעֲקֵב עֲשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב"
רש"י (על המילים "ויקראו שמו עשו"): "הכל קראו לו כן לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן
שנים הרבה"

לפי חז"ל כולם קראו לו עשו כי הוא היה 'עשוי'.

ונשאלת השאלה :
אם הוא היה עשוי למה לא קראו לו 'עשוי'.
ועוד, למה לא קרא ליעקב 'עקב' על סמך שאחז בעקב של עשו?

במישור הרעיוני נראה להגיד :
"בעקב", בסוף, של השם 'עשוי' יש האות י'.
וכתוב שידו של יעקב אבינו "אחזת בעקב עשו", קרי כאילו הוא אחז באות י' בסוף
השם 'עשוי'. וכאילו האות י' עובר אליו, ואז השם עשוי זה 'עשו', והשם 'עקב' זה
יעקב.

* * * * *

"וידו אחזת בעקב"

על הריון של רבקה כתוב:
פרק כ"ה פסוק כ"ב:
"ויתרצו הבנים בקרבה"

מדרש בראשית רבה ס"ג, ו'):
"כאשר עברו על יד בתי מדרש יעקב מפרסם לצאת. וכאשר עברו על יד בתי עבודה זרה
עשו מפרסם לצאת"

וכאשר יעקב אבינו יצא, ידו אוחזת בעקב אחיו.
פרק כ"ה פסוק כ"ו:
"ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב"

"וידו אחזת בעקב עשו" – אולי באותה שעה עברו על יד בית מדרש ויעקב אבינו רצה
לצאת. יעקב אבינו לא רצה למנוע מעשו לצאת (ראשון), אלא אדרבא אחז בעקב של עשו
כדי לדחוף אותו החוצה כדי שהוא יכול לצאת. כי במעיים עשו הפריע לו בלימוד
התורה שלו.

"וידו אחזת בעקב" עולה 616 למנין המילה 'התורה'.
וגם:
יעקב אבינו איש תם יושב אהלים- יושב ולומד ומקיים התורה.
ואולי סימן לבניו לעתיד:
"וידו אחזת בעקב" (רמז לתורה)
"בעקב", בסוף הימים, בני ישראל חוזרים ואוחזים בתורה.
(ומתי? בגלות אדום)

ובזמן הברכות (כאשר היו בני 63) עשו אמר:
פרק כ"ז פסוק ל"ו:

**"וואמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח
ברכתי"**

קצת תמוה המשפט של עשו. הלא יעקב אבינו לא עקב אחריו פעמים, אלא שלוש
פעמים, בלידה, בבכורה (כשהיו בני 15), וברכות (כשהיו בני 63). למרות שעשו בעצמו מעיד
על אחיו "הכי קרא שמו יעקב", קרי כבר מהלידה עניין 'עקב', הסמליות של אחיזת
עקב עשו בלידה לא ממש הדאיג את עשו עד עכשיו. עשו לא שם לב שזה מסמל שיעקב
אחיו, 'יעקב' אחריו לקחת ממנו דברים.
"ויעקבני" עולה 248 למנין המילה 'רחם'.
לרמז:

שעכשיו הבין שמאז הרחם יעקב אבינו כבר עוקב אחריו, ולא רק עכשיו.
ונראה להגיד שעשו רק חישב דברים גשמיים, עכשוויים, ולא דבר רוחני.
כי בלידה, כאשר ידו של יעקב אבינו אוחזת בעקב עשו, זה גם רומז על עניין רוחני,
התורה.
אבל הבכורה עניין של כבוד, ירושה, וקרבות. והברכות עניין של שפע בעולם הזה.
ושניהם בעיקר עניינים גשמיים. וזה עולמו של עשו.

* * * * *

"אחזת בעקב עשו"

פרק כ"ה פסוק כ"ה :
"**ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו**"
כאשר עשו נולד הוא היה "כאדרת שער".
"**כאדרת**" באתב"ש : **לתקגא** עולה 534 למנין המילה '**יראתה**' (באתב"ש מגתאץ)
"**יראתה**" עולה 616 למנין המילה '**התורה**'.
לרמוז שיש לו ענין עם התורה, כלומר הוא נגד התורה :
ורמז :
"**כאדרת**" באתב"ש : **לתקגא** עולה 534
"**בלי תורה**" באתב"ש : **שכס אפגץ** עולה 534
וזרעו (אדום) :
"**כאדרת**" עולה 625 למנין המילה '**הרשעים**'
והם :
"**נגד כל המצות**" באתב"ש : **טרק לך ציהפא** עולה 625

"**כלו כאדרת שער**"
רש"י : "מלא שער"
גופו "כאדרת" דומה למעיל פרווה, מלא שער.
במישור הרעיוני :
"**כלו**"—כל מהותו, אישיותו
"**כאדרת**"—**כאדם דרכו רע תמיד**
(וגם, "אדרת", אדם דבוק רע תמיד)
"**שער**"—אותיות 'רשע'
כלומר עשו רשע "מלא שער", מלא עוונות הרמוזות במילה :
"**שער**"—שפיכת דמים, עבודת גילולים, עריות, רמאות
ועוד :
דעת זקנים : "מדרש כשראהו אביו אמר עדיין לא נבלע בו דמיו ולא רצה למולו לשמונה
ימים כדאמרינן גבי מעשה דשתי נשים שבאו לפני נתן הבבלי וכו'. כשעבר שנה או
שנתיים וראה יצחק שלא החליף מראיהו ידע שזו תולדתו ואפ"ה לא מל אותו אחר
הואיל ולא מלתי אותו לשמונה כמוני אמתין עד שיהי לו י"ג שנה כמו ישמעאל ואמול
אותו וכהיה בן י"ג שנה הוא עקב בעצמו ולא רצה למול"
ורמז :
"**אדמוני**" עולה 111 ועוד המילה עולה 112
לא מהול עולה 112
לרמוז :
בגלל שהיה "אדמוני" לא נימול לשמונה.
ומי שמסרב לקיים מצוות מילה ולא מל, רשע.

לאומת זאת :
יעקב אבינו (בראשית כ"ז, י"א) "איש חלק", כלומר לא בעל 'שער'.
אין ליעקב אבינו עברות של "שער", הוא "איש חלק" בלי פגם.
יעקב אבינו דבוק בטוב.

פרק כ"ה פסוק כ"ו:
"**ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב...**"
יעקב אבינו "אחזת" כנגד "כאדרת" של עשו.
("אחזת" עולה 531 ועוד 4 אותיות עולה 535, "כאדרת" עולה 534 ועוד המילה עולה 535)
יעקב אבינו "אחזת":
"**בעקב**" עולה 174 למנין המילה '**תורה**' (באתב"ש: אפגץ)
"**בעקב**" באתב"ש: **שזש** עולה 611 למנין המילה '**תורה**'
יעקב אבינו (בראשית כ"ה, כ"ז) "איש תם יושב אהלים" כלומר יושב באוהלה של תורה.

ומעשה אבות סימן לבנים, כמו אביהם, בני ישראל אוהלים:
"**בעקב עשו**" באתב"ש: **שזש זבף** עולה 700
אוהלים בתורה כל זמן של גלות אדום ("עשו הוא אדום") עד שיבוא:
גואל באתב"ש: **רפתך** עולה 700

הם אוהלים בתורה במשך גלות אדום כדי להינצל מהבלי העולם הזה:
"**בעקב עשו**" עולה 550 למנין המילים '**הכל הבל**' (באתב"ש צלך צשך)
כי העולם הזה עולם של גשמיות (הכל הבל), עולם שעשו וזרעו שולטים בו.

והדבקות בתורה בגלות אדום הרמוז במילים:
"**וידו אחזת בעקב עשו**"
שומר על בני ישראל ומקל עליהם בגלות:
"**מעבירין רוע הגזירה**" באתב"ש: **יזשמגמט גפז צרעמגץ** עולה 992

ואחיזה בתורה בגלות אדום (הרמוז במילים):
"**אחזת בעקב עשו**" עולה 966
תביא את בני ישראל:
"**לחזור בתשובה**" עולה 966
ואז תגיע הגאולה:
גאולה מגלות אדום עולה 575 למנין "יצר הרע"
לרמוז:
הגאולה תבוא כאשר מתגברים על יצר הרע וחוזרים בתשובה.

ועוד:
דברים פרק ל"ב פסוק ב':
"**כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו**"
וידו של יעקב אבינו אוהזת:
"**בעקב עשו**" עולה 550
"**חבל נחלתו**" באתב"ש: **סשך טסכאף** עולה 550
ואולי בזכות שיעקב אבינו אוהז בתורה ("בעקב") זכה להיות "חבל נחלתו".

* * * * *

"ויגדלו הנערים"

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

" ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים "

1) רש"י: "...כוין שנעשו בני י"ג שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לע"א .."
(ראה דעת זקנים מבעלי התוספות)

"ויגדלו הנערים" עולה 434

היו יג' שנים עולה 434

אולי רמז לדברי רש"י.

2) בלי יקב: "שהיה צד לנשים תחת בעליהם"

"עשו איש ידע ציד איש שדה" עולה 1495

לצוד נשים תחת בעליהם עולה 1495

* * * * *

עשו איש שדה

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

"ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה..."

יונתן בן עוזיאל: " ורביאו פליא והוה עשו גבר נחשירכן ..."

פירוש יונתן: "...והציוני גורס שני מלות, 'נחש ירכן', שה' סימן נחש על ירכו..."

(1) **"עשו איש ידע ציד"** עולה 875

היה סימן נחש על ירכו עולה 874

(2) יונתן בן עוזיאל: "...קטל ית נמרוד וית חנוך בריה..."

"איש ידע ציד" עולה 499 ועוד 9 אותיות עולה 508

רג נמרוד עולה 508

* * * * *

יעקב ועשו

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תֵּם יוֹשֵׁב אֱהָלִים"

בפסוק הזה יש מבנה שאומר דרשני. אפשר לחלק את הפסוק לכמה קטעים:

- (1) ויגדלו הנערים
- (2) ויהי עשו איש ידע ציד
- (3) איש שדה
- (4) ויעקב איש תם
- (5) יושב אהלים

בפשטות:

"ויהי עשו איש ידע ציד", מדובר על הכשרון שלו, ואילו **"איש שדה"** מדובר על המקום שבו הוא מבלה זמנו. אצל יעקב כתוב **"ויעקב איש תם"** הכשרון שלו, ו **"יושב אהלים"**, המקום שבו הוא מבלה זמנו.

המילה, איש, מופיע כמה פעמים בפסוק, אבל לא באופן סימטרי. עשו **"איש ידע ציד"** ו **"איש שדה"**. לעומת זה, יעקב **"איש תם"**, אבל לא כתוב איש יושב אהלים, אלה רק **"יושב אהלים"**. וגם היה די במלה איש אצל עשו פעם אחת (לדוגמה, **עשו ידע ציד, איש שדה**).

לפי פרוש חז"ל והמדרש משמעות **"ויהי עשו איש ידע ציד"**, שעשו עשה את עצמו כצדיק והיה מרמה את אביו. הוא שאל אותו, איך מעשרין את המלח? להראות כאילו הוא צדיק ומקפיד ביותר במצוות. **"איש שדה"** שהיה תופס נערות מאורסות בשדה (איפא שצעקותיהם לא יעזור להם). **"ויעקב איש תם"**, שהיה פיו כלבו, ולא היה מרמה האנשים. **"יושב אהלים"**, שישב ולמד תורה בישיבת שם ועבר.

ואולי זה הרמז כאן. המילה איש רומז על תכונות גשמיות. עשו **"איש ידע ציד"**, שמעבר ליכולתו לצוד חיות, הוא משתמש בתכונותיהם של החיות (כי רוב החיות במרמה) והוא צד את אביו (את האנשים) בדברים (במרמה). עשו **"איש שדה"**, שהוא צד נשים (אשת איש) בשדה. כל הדברים האלו הם נושאים גשמיים. ויעקב **"איש תם"**, שמבחינת גשמית (איש) הוא תמים עם אנשים (ולא מרמה אותם), אבל יעקב הוא **"יושב אהלים"** (בלי המילה איש) רומז על נושא רוחני, שהוא יושב ולומד בישיבת שם ועבר.

* * * * *

הרהורים רעים

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עָשׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֵב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהֲלִים"
רש"י (על המילים "וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים"): "כיון שנעשו בני י"ג שנה, זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה (בראשית רבה ס"ג, י)"

עשו היה ההפך מיעקב אבינו. יעקב אבינו היה "איש תם", ועשו "איש ידע ציד".
עשו הרהר רע על אחיו:

עשו עולה **376**

הרהורים רעים באתב"ש: **צגצפגמי גזמי** עולה **376**

ולפי:

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"וַיֹּאמֶר עָשׂו בְּלָבוּ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִי וְאַהֲרָגָה אֶת יַעֲקֹב אֹחִי"

ויעקב אבינו היה "איש תם", מושלם במידות, וגם בהרהור הלב (תוכו כבורו):

"איש תם" באתב"ש: **תמב אי** עולה **453**

הרהור הלב עולה **453**

* * * * *

יעקב איש תם

פרק כ"ה פסוק כ"ז:
"ויעקב איש תם יושב אהלים"

"תם", אותיות: ת', ס'
ת' – תורה

ס' – מצוות, מעשים טובים
יעקב אבינו "איש תם" יושב באוהלי תורה ולומד, מקיים המצוות, ומעשיו טובים.

* * * * *

"ויהב"

פרק כ"ה פסוק כ"ח:

"ויהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב"

1. יתכן שבבסיס אהבה וקירבה זו עמדה המטרה להשפיע ולהשלים את השני.
אהב: א- אחד, ה- הפך, ב- שני.

"ויהב יצחק את עשו", יצחק היה ההפך הגמור של עשו, לכן יצחק רצה לשנות את עשו ולהחזיר אותו בתשובה.

יצחק שולח את עשו להביא לו ציד ומטעמים. יצחק איננו מסוגל לברך את עשו במצבו הרוחני הנוכחי, הוא שולח את עשו לקיים מצות 'כיבוד אב ואם', ואולי בזכות זה יתן לו הברכות. אגב, גם לאחר שעשו חוזר לא בנקל הוא מקבל את הברכות, הוא צריך להתחנך ולבכות ורק לאחר מכן זוכה להן. הכל במטרה שאולי עשו ישנה דרכיו ויחזור בתשובה.

"ורבקה אהבת את יעקב", רבקה גדלה בבית לבן הרמאי. רבקה למדה את עובדות החיים בדרך הקשה, ולכן היה לה ניסיון חיים רב. יעקב, לעומת זאת, איש תם יושב אוהלים- תמים. רבקה הרגישה מחויבות להכין את יעקב לעולם הגדול. מאותה סיבה המליצה רבקה ליעקב לברוח דוקא לבית לבן.
לפי זה ניתן לפרש ענין נוסף:

"וישראל אהב את יוסף..."

"ישראל"- "כי שרית עם א-לקים ועם אנשים ותוכל" שמו של יעקב- לאחר שנלחם ביצר ונצח אותו. **"וישראל אהב את יוסף"**- זה היה הבסיס לאהבת יוסף, יעקב רצה להכין את יוסף לקראת מצרים, לקראת התמודדות קשה עם יצר הרע ועם הטומאה.

2. **רש"י:** "כתרגומו בפיו של יצחק, ומדרשו בפיו של עשו..."

יתכן שיש רמז לפירוש ש'פיו' זה פיו של יצחק ולא עשו.

"ציד בפיו", עולה 202 ועוד 2 המילים עולה **204**

צדיק (רומז ליצחק) עולה **204**

* * * * *

הרמאי

הפה ומראה הפנים של הרמאי לא כמו לבו. 'תוכו לא כברו'
הוא אומר דברים ומראה פנים אחרת ממה שיש בלבו. הוא מסתיר בלבו את כוונתו
האמיתית, וכך מרמה את הבריות.

עשו היה רמאי. הוא היה צד את אביו בפיו, ולפי:
פרק כ"ה פסוק כ"ח:

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו"

רש"י: "לצוד, לרמות את אביו בפיו..."

עשו עשה עצמו כאילו הוא צדיק. היה מכבד את אביו ובא לפניו עם בגדים נאים ויפים.
וכל המעשים האלו, מרמים את אביו, כי בחוץ מראה את עצמו כצדיק. והוא היה רשע.
כי כבר בהיותו בן 15 עבר על חמש עברות חמורות (ראה רש"י ותרגום יונתן בן עוזיאל על
המילים בראשית כ"ה, כ"ט "ויבא עשו מן השדה והוא עיף")

לבן נקרא 'הארמי' והוא רמאי מקצועי.
לבן עשה עם יעקב אבינו עסקה על רחל לאישה ונתן לו את לאה במקום רחל. וכפה עליו
לעבוד עוד 7 שנים עבור רחל (ויצא שבעיני יעקב אבינו הוא עבד 14 שנה עבור רחל).

הרמאי פועל ככה, כל זמן שהולך לו, ורק אם הוא מצליח לרמות אחרים.
אבל כאשר הוא רואה שמישהו מנסה או מצליח לרמות אותו, הכול משתנה מהר
והרמאי חושף את כוונותיו האמתיות.

וככה היה:

כאשר עשו מגלה שיעקב אחיו לקח ממנו את ברכת אביו במרמה, היחס של עשו לאחיו
משתנה והוא חושף את כוונתו האמתית:

פרק כ"ז פסוקים מ"א-מ"ב:

**"וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי
ואהרגה את יעקב אחי. ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל"**

כאשר יעקב אבינו מצליח לעשות לעצמו עדרים על חשבון העדרים של לבן, היחס של
לבן ליעקב אבינו משתנה:

בראשית פרק ל"א פסוק ה':

"ויאמר להן ראה אני את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם"

ועוד על פעולות הרמאי:

בראשית פרק ל' פסוק כ"ח:

"ויהאמר נקבה שכר עלי ואתנה"

הפשט הוא, שתגיד לי כמה (רש"י- "פרש אגד"), ומה אתה רוצה, עבור עבודתך.
וברמאות רמז לו בשימוש המילה **"נקבה"**:

"נקבה שכר עלי" – כלום שכר, ולפי:

גמרא נדה ל"א, ב': 'בא זכר לעולם ככרו בידו, נקבה אין עמה כלום'

"ואתנה" – שאלה רטורית. אתה חושב שאתן לך שכר?

הלא "עלי" לא לשלם לך כלום עבור העבודה. כי עבדת עבור בנותי, וזה השכר שלך.

יעקב אבינו הבין שלבן לא רוצה לשלם לו עבור העבודה אצלו במשך 14 שנה.
ויעקב אבינו עונה ללבן:

בראשית פרק ל' פסוקים כ"ט-ל':

"וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאַתָּה אֵשֶׁר הָיָה מִקְנֶךָ אֵתִי. כִּי מַעֲטָא אֲשֶׁר הָיָה לְךָ לִפְנֵי וַיִּפְרֹץ לְרֹב וַיִּבְרַךְ ה' אֶתְךָ לְרִגְלִי"

יעקב אבינו אומר ללבן שהשמירה שהוא עשה על העדרים שלו, היתה שמירה מעולה ומעבר לנצרך. ובגללו ה' ברך את לבן והיו לו בנים והרבה צאן. ועל זה מגיע ליעקב תמורה. יעקב עונה ללבן, ואומר לו שכמו שרמזת לי שמגיע לי כלום, ככה אני מבקש ממך:

בראשית פרק ל' פסוק ל"א:

"לֹא תֵתֶן לִי מְאוּמָה"

"מְאוּמָה" עולה 92 ועוד 5 אותיות עולה 97

כלום עולה 96 ועוד המילה עולה 97

יעקב אבינו מציע לחזור ולרעות עוד את צאן לבן ולפי התנאים שהציב ללבן.
לבן עונה ליעקב אבינו:

בראשית פרק ל' פסוק ל"ד:

"וַיֹּאמֶר לִבְנֵי הָאֵל לֹא יִהְיֶה כַּדְּבָרְךָ"

כלומר, הלואי שיהיה כמו שאמרת.

וברמאות רמז לו:

"הלואי שתקבל כלום" ("כדברך" שאמרת "לא תתן לי מאומה")

ובסוף אחרי שיעקב אבינו עשה הרבה עדרים לעצמו, התגבר על לבן, וברח ממנו, לבן רדף אחריו והשיג אותו בהר הגלעד. ואז הרמאי מגלה את האמת שבלבו ואומר ליעקב אבינו:

בראשית פרק ל"א פסוק מ"ג:

"וַיַּעַן לִבְנֵי הָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֶל יַעֲקֹב הַבְּנוֹת בְּנֹתֵינוּ וְהַבְּנִים בְּנֵי הָאֵל וְהָאֵל וְכָל אֲשֶׁר רָאָה לִי הוּא..."

ותכונת הרמאי רמוזה במילה "רמאי":

"רמאי" אותיות (בכיוון הפוך) י', א', מ', ר', המילה **"יאמר"**

מרמה את הבריות בפיו, במה שהוא אומר, בדיבורו.

וגם:

"רמאי" אותיות ר', מ', א', י', אותיות המילה **"מראי"**

המראה שלי כלפי חוץ מסתיר כוונותיי.

וגם:

"רמאי" אותיות ר', מ', א', י'

ר'—רק

מ'—מנסה

א'—איך

י'—יטה

הוא מנסה כל הזמן לחשוב איך יטה הבריות לעשות מה שהוא רוצה.

וגם :

"רמאי" – רק מראהו, אמירתו, ישרים
רק הדברים שכלפי חוץ אצלו ישרים. והם, סבר פניו, מلبושו, ואמירתו
אבל בפנים, בלבו, היצרים שלו, הם הפוכים.

ואם מתגברים עליו הוא מגלה את כוונתו האמיתית :
"רמאי" – רמהו, מגלה אמת יצרו

* * * * *

"ליל הברכות"

פרק כ"ה פסוק כ"ח:

"ויהב יצחק את עשו כי ציד בפיו"

רש"י: "וכתרגומו בפיו של יצחק ומדרו בפו של עשו. שהיה צד אותו ומרמהו בפיו"

"עשו כי ציד בפיו", ראש תיבות, אותיות: ע', כ', צ', ב' עולה 182

יעקב עולה 182

ואולי הרמז כאן שגם יעקב אבינו ישתמש בחכמה (בראשית כ"ז, ל"ה - "בא אחיך במרמה")
ובסתר יצוד את אביו עם פיו לקבל הברכות (בראשית כ"ז, י"ט - "אנכי עשו בכורד").

* * * * *

”נזיד”

פרק כ”ה פסוק כ”ט:
”וּיִזַּד יַעֲקֹב נֶזֶד...”

”נזיד” באתב”ש: **טעמק** עולה 219 ועוד 4 אותיות עולה **223**
בכר עולה 222 ועוד המילה עולה **223**

לרמוז שדרך **נזיד** יהפוך יעקב להיות **בכר**.

* * * * *

"ויזד יעקב נזיד"

פרק כ"ה פסוק כ"ט:

"ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף"

רש"י: "עדשים אדומות ואותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה... ובישל יעקב עדשים, להברות את האבל. ולמה עדשים? שדומות לגלגל, שהאבלות לגלגל חוזר בעולם.

"ויזד יעקב נזיד" עולה 280 ועוד 3 המילים עולה **283**

"באבל אברהם" עולה **283**

ועוד:

יונתן בן עוזיאל: "ובהוא יומא דמית אברהם בשיל יעקב תבשילי דטלופחי לנחמה לאבוי"

כתוב "ויעקב איש תם יושב אהלים", ומה ליעקב אבינו ולבישול? ודורשים חז"ל שאותו היום מת אברהם אבינו ויעקב הכין תבשיל של עדשים להבריא האבלים ולנחם אביו (לסעודת האבלים). ועוד, הלא ליצחק אבינו היו עבדים ולמה דווקא יעקב אבינו התעסק בהכנת הנזיד? ונראה להגיד שיש בעיה לתת לעבד להכין הסעודה. כי כל מה שיש לעבד שייך לרבו, וסעודת ההבראה צריך לבוא משל אחרים (ראה רבנו בחיי). ורמזים לזה מהפסוק:

(1) **"ויזד יעקב"** עולה 209 ועוד 2 מילים עולה **211**

לנחם אבליים עולה **211**

(2) **"נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף"**

סוף תיבות, אותיות: ד', א', ו', ה', א', ו', עולה **147**

לנחם אביו עולה **147**

(3) **"יעקב נזיד ויבא עשו מן"** עולה 738 ועוד 17 אותיות ועוד 5 מילים עולה **760**

עדשים להבריא האבלים עולה **760**

(4) **"יעקב נזיד"** עולה 253 ועוד 8 אותיות עולה **261**

יצחק היה אבל עולה **261**

באותו זמן היה יעקב אבינו בן 15 שנה. והחישוב: אברהם אבינו הוליד את יצחק אבינו בהיותו בן 100. יצחק אבינו הוליד את יעקב אבינו בהיותו בן 60. לפי זה אברהם אבינו היה בן 160 כאשר נולד יעקב אבינו. אברהם אבינו מת בן 175. יוצא שעברו 15 שנה מלידת יעקב אבינו עד פטירת סבו אברהם. ורמז שעשה את הנזיד בהיותו בן 15:

"ויזד יעקב נזיד", 12 אותיות ועוד 3 מילים עולה **15**.

אברהם אבינו מסמל מידת החסד ("יתתן חסד לאברהם"). ובמידה כנגד מידה, נכדו יעקב, עושה חסד (של אמת) עם האבלים (עם אביו ועם המת) ומכין סעודה להבריא ולנחם אותם (ולכבוד המת).

(1) "נזיד" עולה 71 ועוד המילה עולה 72
חסד עולה 72

(2) "ויזד יעקב נזיד ויבא"
ראש תיבות, אותיות: ו', י', נ', ו', עולה 72
חסד עולה 72

(3) "ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה"
סוף תיבות, אותיות: ד', ב', ד', א', ו', ה', עולה 72
חסד עולה 72

(4) "נזיד ויבא עשו" עולה 466 ועוד 11 אותיות עולה 477
כבוד המת עולה 477

ועוד:
כתוב (ראה רש"י כ"ה, ל') שאברהם אבינו היה צריך לחיות עד 180. אלא בגלל שנכדו עשו יצא לתרבות רעה חסד ה' ממנו צרה ולקח אותו לעולמו בשיבה טובה בגיל 175 כדי לא יצטער בגלל נכדו.
ורמז לזה:

"עשו מן השדה והוא עיף" עולה 958 ועוד 16 אותיות עולה 974
יום מיתת סבו עולה 974

לפי תרגום יונתן בן עוזיאל עשו עבר על חמישה איסורים באותו יום (ויש כאן 5 מילים, ואולי זה רמז לזה). והם: עבודה זרה ("פלח פולחנא נוכראה"), שפיכת דמים ("שפך אדמה זכיה"), בא על מאורסה ("על עולימתא מארשא"), כפר בעולם הבא (וכפר בחיי עולמא), ובז בבכורה (ובזא ית בכירותא). ומעשיו גרמו למיתה של סבו אברהם. ורמז לחמישה הדברים:

"יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא"
באתב"ש:

מזדש טעמק פמשת זבף יט צבקץ פצפת עולה 2430
בכורה, מאורסה, עבודה זרה, שפיכת דמים, כפר בעיקר עולה 2430

ועוד:
"עיף", אותיות: ע', י', ה',
ע' – על "עולימתא מארשא" (בא על אשת איש)
י' – רמז לעולה הבא שנברא באות יוד (כפר בעולם הבא).
ה' – פולחן, "פלח פולחנא נוכראה" (עבודה זרה)

ועוד :

פרק כ"ה פסוק כ"ט :

"ויזד יעקב נזיד"

יונתן בן עוזיאל : "ובהוא יומא דמית אברהם בשיל תבשילי דטלופחי ואזל לנחמא לאבוי"

"ויזד יעקב נזיד" ראש תיבות, אותיות : ו', י', נ' עולה 66

"יעקב נזיד" ראש וסוף תיבות, אותיות : י'+ב', נ'+ד' עולה 66

גלגל עולה 66

וגם :

פרק כ"ה פסוק ל"ד :

"ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ואכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה"

(1) **"לעשו לחם ונזיד עדשים ואכל וישת ויקם וילך ויבז"**

ראש וסוף תיבות, אותיות :

ל'+ו', ל'+ם', ו'+ד', ע'+ם', ו'+ל', ו'+ת', ו'+ם', ו'+ד', ו'+ז' עולה 753

סעודת הבראה עולה 753

(2) **"לעשו לחם ונזיד"** ראש תיבות, אותיות : ל', ל', ו' עולה 66

גלגל עולה 66

וזה הרמז כאן, שבישל נזיד עדשים עבור **סעודת הבראה**. ועדשים הם עגולות כ **גלגל**. המראה על גלגל חוזר בעולם (רש"י, רבנו בחי).

* * * * *

איך יעקב אבינו שכנע עשו למכור הבכורה

פרק כ"ה פסוק ל"א:

"ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי"

לפי המדרש יעקב אבינו הכין נזיד עדשים לסעודת הבראה לאביו ביום שמת אברהם אבינו. יעקב אבינו משתמש במילה **"כיום"** פעמים (כאן בבקשה ומיד אחרי זה בשבוע). וככה אמרו חז"ל על המילה **"כיום"**:

- (1) רש"י: **"כיום"** שהוא ברור, מכור לי שיהיה מכירה ברורה
- (2) **כלי יקר**, כמו שהיום עובר ולא חוזר ככה אי אפשר לחזור מהמכירה.
- (3) **אור החיים**, כמו שאפשר להישבע על דבר שלא בא לעולם לצורך מחית העני (לדוגמה, אדם אומר שמה שהוא דג היום יהיה לעני), כך **"כיום"** עשו עני (והולך למות) ומכירתו מתקיימת.
- (4) דעת זקנים מבעלי התוספות, **"...אם תמות בחיי אבא לא תירשנו ולא תואיל לך הבכורה כלום"**.
לא בטוח שתהנה מן הבכורה, אתה יוצא כל יום (**"כיום"**) ומסתכן בציד, ואולי יהרגו אותך החיות.
- (5) **ספורנו**, **"בהיות היום כל מגמת פניך אל מלכתך באופן שאתה כ"כ עיף שאינך מכיר הנזיד (הלא אמר "האדום האדום הזה") אין ספק שלא תוכל להתעסק בענייני הבכורה..."**
- (6) **בראשית רבה (ס"ג, ג')**, **"אמר רבי אחא כל מי שהוא יודע לחשב ימי הגלות ימצא שיום אחד ישב יעקב בשלוה בצלו של עשו"**, כלומר שיעקב אבינו בקש מעשו **"כיום"**, יום אחד מהעולם הזה, כלומר אלף שנים (לפי פרוש משנת דרבי אליעזר). או, כמו שאתה מוכר לי יום אחד תמכור לי הבכורה (פרוש מהר"ז).

ואולי יעקב אבינו רמז לעשו:

כאשר הירושה בעתיד תגיע לידך אולי לא תהיה שווה כלום (יש דעה שבסוף ימיו יצחק אבינו העני). **"כיום"** לבכורה יש ערך, ובמיוחד **"כיום"** שמת אברהם אבינו ואבא יורש את הכול ממנו. ו**"כיום"** שאתה עיף ואולי הולך למות תמכור עכשיו את הבכורה עבור הנזיד ולפחות תקבל מה שהוא עבור הבכורה. כי אצלך כל החיים הוא **"כיום"**, רק עכשוי. על הפסוק **"ויבא עשו מן השדה והוא עיף"**, כתוב (במדרש רבה, וגם בתרגום יונתן בן עוזיאל), שבאותו יום עשו עבר על חמישה עבירות ובתוכם שכפר בעולם הבא. הלא אתה לא מאמין בתחית המתים. אתה מאמין רק בעולם הזה. ואולי רמז לו עוד מהמילה **"כיום"** גם לעבודת הקרבנות שעושים רק ביום ולא בלילה. ומה שווה לך שחר (השמור לעולם הבא) עבור עבודת הקרבנות ששיך רק זמנית **"כיום"** לבכורים (בעתיד יעבור לכהנים). וגם הבכורה לא עובר באופן אוטומטי לזרעך (אולי לא יהיה לך בכור זכר)?

ואולי יש רמז בפסוקים למה שקרא באותו יום.

פרק כ"ה פסוקים ל-ל"א:

"...על כן קרא שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי"

- (1) **"את בכרתך לי"**, ראש תיבות, אותיות: א', ב', ל', המילה **אבל**.

(2) "...כן קרא שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את" סוף תיבות, אותיות: ו', א', ו', ס', ר', ב', ה', ס', ת' עולה 744
יום מת אברהם, עולה 744

(3) "מכרה כיום את בכרתך" אותיות: מ', כ', ר', ה', כ', י', ו', ס', א', ת', ב' עולה 744
יום מת אברהם, עולה 744

(4) "ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי" ראש תיבות, אותיות: ו', י', מ', כ', א', ב', ל', המילים, כיום אבל

(5) " ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי " סוף תיבות, אותיות: ר', ב', ה', ס', ת', ד', י', המילים, מתי בכרה

(6) "...שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את" סוף תיבות, אותיות: ו', ס', ר', ב', ה', ס', ת', המילים: מות אברהם

* * * * *

"מכרה כיום"

פרק כ"ה פסוק ל"א:

"ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי"

רש"י: "כיום שהוא ברור כך מכור לי מכירה ברורה"

פרוש יונתן (על המילים "קיים לי כיום"): "פי' כיום בהיר והוא לשון הגמרא בריש שבועות של שלג עזה ושל סיד דיהא הימנה"

(1) **"מכרה כיום את"** עולה 742 ועוד 3 מילים עולה **745**
של שלג עזה עולה **745**

(2) **"ויאמר יעקב מכרה כיום את"**
באתב"ש:

פמתיג מזדש ילגץ למפי תא

סוף תיבות, אותיות: ג', ש', צ', י', א', עולה **404**

של סיד עולה **404**

* * * * *

"ויבז עשו"

פרק כ"ה פסוק ל"ד:

"ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה"
רש"י: "העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום"

לפי חז"ל (גמרא בבא בתרא ט"ז, א') "חמש עבירות עבר אותו רשע באותו יום..."
ומסביר הכלי יקר שהרמז בחמישה המילים: "ויאכל וישת ויקם וילך ויבז"
וכתוב:

"ויבז עשו את הבכרה"
המילה "את" בא לרבות מה?

ונראה להגיד:

"עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את"

ראש תיבות, אותיות: ע', ו', ו', ו', ו', ו', ו', א' עולה 101

אבל סבו עולה 101

אברהם אבינו מת באותו יום כדי שלא יראה את נכדו, עשו, יוצא לתרבות רעה (רש"י
פסוק ל' על המילים "מן האדם האדם").
עשו לא רק ביזה את הבכרה, ועבדתו של מקום, אלא גם ביזה את **אבל סבו**
שבא ואכל וקם והלך כאילו שום דבר קרה.

* * * * *

מכירת הבכורה

פלא פלאים איך הדברים מתגלגלים.
יעקב אבינו היושב בישיבת עבר ולומד, ולא ידוע כמתעסק בהכנת אוכל או כמתעסק בבישול (וגם אם כן היה מתעסק, זה דבר שכל בן אדם עושה), וגם לא נמצא בבית אצל הוריו, הוא זה שמכין תבשיל עדשים בבית הוריו. ובאותו היום עשו היוצא כל יום לצוד בשדה חוזר עיף. והוא רואה את התבשיל שהכין יעקב אבינו והוא מוכן למכור בכורתו עבור הנזיד עדשים.
ונשאלת השאלה, מי גרם למפלתו של עשו (מכירת בכורתו)? והתשובה, הלא הוא בעצמו. ונסביר:

מפלתו של עשו

כאשר נסתכל על הדברים כפי שהם התרחשו נגלה את גלגול הדברים.
בדומה להמן העמלקי, שהיה מזרעו של עשו, שמפלתו התחיל במילים **"ויבא המן"**, כך גם אצל עשו, מפלתו של עשו התחיל במילים **"ויבא עשו"** ולפי הכתוב **"ויבא עשו מן השדה והוא עיף"**.
ואם העיפות הייתה רק כתוצאה מהציד היה נכון לכתוב **"ויבא עשו עיף מן השדה"**. אלא כתוב המילים **"והוא עיף"** בסוף הפסוק לרמוז לנו שעשו היה עיף לא רק מהציד אלא מעוד דברים שהוא עשה (בפרהסיה) באותו היום. והם (יונתן בן עוזיאל):
בא על הארוסה (אשת איש), כפר בעולם הבא (כפר בעיקר), רצח, עבד עבודה זרה, ובז את הבכורה.

ורמז לזה:

"ויבא עשו", אותיות: **ו', י', ב', א', ע', ש', ו'**

ו', י' – וי על מעשיו, אוי על מעשיו (על 5 איסורים שעבר עליהם) והם:

י' – כפר בעולם הבא הנברא באות י'

ב' – בכורה (בז בכורה)

א' – אשת איש

ע' – עבודה זרה

ש' – שפיכת דמים

ו' – רמז לששה פעולות שעשה עשו עם אברי הגוף שלו (בדומה לפעילות, לתנועה, המובן ממילה **"ויבא"), והם: **"וישבע"** (עם הפה), **"וימכר"** (עם הידיים, משיחה), **"ויאכל"** (עם הפה ועוד), **"וישת"** (עם הפה ועוד), **"ויקם"** (עם הגוף), **"וילך"** (עם הרגלים).
ולא מיניתי **"ויבז"** כי לפי הרבה פרשנים זה היה דבר שבלב (בלי פעילות מצידו).**

ומעשיו אלו של עשו גרמו למיתת סבו אברהם אבינו טרם זמנו (רש"י כ"ה, ל').
ומיתת אברהם אבינו גרם ליצחק אבינו להתאבל עליו. והאבלות גרם ליעקב אבינו לחזור הביתה מישיבת שם ועבר ולהכין סעודת הבראה לאביו (ולאבלים).
ומעשיו של עשו גרמו לו לבוא תשוש כוחות ("כי עיף אנכי") ולבקש לאכול מהנזיד. הוא כביכול מודה שהעיפות שלו (מהאיסורים שעבר עליהם בו ביום) דוחף אותו לקבל אוכל מיד ובכל מחיר. וזה הוכחה לחולשה באישיותו של עשו- לפזיזות שלו.

פזיזותו של עשו

מעשיו של עשו נגרמו עקב פזיזותו. כי הפזיזות מונעת מהאדם להתבונן ולהיזהר ולפקח על מעשיו. כי "חכם עניו בראשו". החכם רואה את הנולד, והוא רואה ומתבונן בתוצאות של מעשיו בעתיד ולפי "סוף מעשה במחשבה תחילה". אבל עשו שמגיב באופן פזיז ובקלות דעת לאירועים לא מתבונן בדברים ולא נזהר במה שיווליד מעשיו. ונסביר:

למרות שיוצא דופן שיעקב יהיה בבית ולא בשיבה, ושיבשל נזיד, עשו לא שואל את יעקב אחיו למה בישלת הנזיד. ולמרות קפדנותו של עשו במצוות כבוד אב, לא כתוב שעשו הלך לנחם את אביו או לשבת איתו בסעודת ההבראה. אלא הוא נמשך לצבע האדום של הנזיד. וכמו שכתוב:

תולדות רבה (ס"ג, י"ב): "הוא אדום, ותבשילו אדום, ארצו אדומה, גיבוריו אדומים, לבושי אדומים..."

ואפשר להגיד שצבע אדום גם קשור לפזיזות - כאשר האדם מגיב מהר לפי הרגש, ולא לפי הסכל. זה שרגשותיו מתחממים אותו (בלי שיחשוב ויירגע), והוא כועס, ומתרגז מהר (והדם עולה לו לראש). פזיזותו של עשו גרם לו לרצות את האוכל כדי שיקבל סיפוק מיד. כי הוא נמשך אחרי הגשמיות של העולם הזה (והדם שהוא אדום, הוא הנפש, ואין לך יותר מהנפש שנותן חיות לגוף הגשמי).

והוא אומר ליעקב אבינו **"הלעיטני נא מן האדם האדם הזה"** רש"י: "אפתח פי ושפוך הרבה לתוכו".

פזיזותו גרמה לו שלא היה יכול לחכות אלא ביקש 'הרבה' מיד. רשב"ם (על המילים "מן האדם האדם הזה"): "דרך אדם הממהר לשאול מחברו כופל דבריו, וזה היה עייף ורעב הרי הוא כאומר תן לי מהרה לאכול". ולא דבר כמו הצדיקים מדברים שמסתפקים 'במעט' ("יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם", "הגמיאני נא מעט מים מכדך", "שבו שברו לנו מעט אכל").

ועוד:

פרק כ"ה פסוק ל':

"ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה כי עיף אנכי על כן קרא שמו אדם"

סוף תיבות, אותיות: ר', ו', ל', ב', י', א, י', ס', ה', י', ו', א', ו', ס', עולה **611**, למנין המילה 'תורה'.

ונגיד: פזיזותו של עשו גרם לו לוותר לא רק על הבכורה אלא גם על התורה (כי הוא כפר בעיקר, ראה כלי יקר כ"ה, ל"ד). ואותה הבקשה של עשו פתח הפתח ליעקב אבינו, שבאמצעות חכמתו שהוא רכש בהתמדתו בלימוד התורה ("יושב אהלים"), לזכות בקניין הבכורה ולהיות הממשיך דרכו של אברהם אבינו בעולם. (במילים אחרות. הפרת מצוות התורה על ידי עשו גרם למפלתו. ושמירת מצוות התורה על ידי יעקב גרם להצלחתו)

יעקב אבינו מחכה מלידה להיות הבכור, כמו שכתוב "וידו אוחזת בעקב עשו" – שניסה יעקב למנוע מעשו לצאת ראשון. ואז יעקב יהיה ראשון ליצירה וגם ראשון ללידה (ראה רש"י). כי גם בתוך הרחם עשו היה מפרסם לצאת כאשר רבקה אמו עברה על יד ביתי עבודה זרה (רש"י על "ויתרוצצו הבנים בקרבה"). וכבר היה מוכר קצת מאישיותו הרעה.

ויעקב אבינו שמצפה ומחכה לעיתוי הנכון להוציא הבכורה מידי עשו, מכיר בהזדמנות שנוצרה, ומבקש מעשו למכור לו את הבכורה.

פרק כ"ה פסוק ל"א:

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מַכְרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכֹרְתְךָ לִי"

רשב"ם: "כלומר לאלתר מיד מכור לי חלק בכורתך הראוי לך בממון אבי שאתן לך ואחר כך אתן לך המאכל לעדות ולקיום"

חזקוני: "מכרה כיום, לאלתר כמו שהיום הזה לאלתר הוא"

יעקב אבינו מכיר בהזדמנות ומוכן לענות לדרישתו (לפזיזותו) של אחיו ולגמור העסק מיד, ומהר, כפי האפשר.

ונשאלת השאלה אחרי שעשו נולד ראשון למה רצה יעקב אבינו את הבכורה? אם יקבל הבכורה, האם זה יכול לשנות העובדה שעשו ראשון ללידה? מה זה יועיל לו?

משמעות הבכורה בזמננו הייתה בא לביטוי אחרי מות אב המשפחה שאז הבכור מתפקד כראש המשפחה במקום האב, ומקבל כבוד מאחיו ומקריב הקרבתו. לפי הרבה מפרשים לפני מתן תורה לא היה לבכור חלק פי שנים מאחיו בירושה. וגם עבודת הבכורים בקרבנות רק יתחיל בעתיד ועדיין לא נוהגת (חזקוני, כ"ה, ל"א). ולמרות ששעו ראשון ללידה (ואי אפשר לשנות את זה), יועיל הקניין ליעקב לזכות בבכורה. כי שעדיין לא נוהג הקרבת הקרבנות על ידי הבכורים (ואין להם חזקה בדבר הזה).

ועוד: האם ניתן לחשוב אפילו לרגע שיעקב אבינו היה רודף כבוד? הלא כתוב שיעקב אבינו "איש תם יושב אהלים". איש רוחני המסתפק בעולם הבא. ולא רודף אחרי תענוגי העולם הזה.

אלא צריך להגיד לפי דברי רש"י שמדייק בטעם רצון יעקב אבינו לקנות הבכורה מעשו. רש"י: "לפי שהעבודה בבכורות אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה" דעת זקנים מבעלי התוספות (על המילים "ויבז עשואת הבכרה"): "מכבר היה מבזה אותה, ועל כן לקחה יעקב ממנו" לפי רש"י יעקב אבינו לא רצה לקבל הבכורה בשביל הכבוד הקשור במשרה אלא לשלול את העבודה מאחיו עשו.

כי עשו רמאי, צד את אביו במראה, הוא "איש שדה", הנמשך אחרי גשמיות העולם הזה, ומזמן כבר מבזה את הבכורה, ומה לו ולרוחניות ולקרבתו.

ובגלל פזיזותו של עשו, חשיבות הבכורה אצלו נמדדת רק במונחים של תשלום בעולם הזה, ושכר עכשיו.

וכמו שכתב החזקוני (כ"ה, ל"ב) על שיקולי עשו בקשר לירושת ארץ ישראל שזה חלק מהבכורה:

"הנה אנכי הולך למות. מה רווח יש לי בה ומה אני מפסיד למכרה. אם הייתי חי עד אותו זמן שאני ארשנה לא הייתי מוכרה"

עד עכשיו לא הוכרז בעולם מי היורש של יצחק (מי הממשיך דרכו של אברהם אבינו בעולם). שניהם בנים של יצחק (ותאומים). עשו יוליד 12 אלופים ויעקב 12 שפטים (באופן כללי, עשו זרעו גם מעומדים לתפקיד זה בעולם).

וידוע שחלק ממשמעות הבכורה (והממשיך דרך אברהם) זה לרדת לגלות במצרים, ולצאת משם ברכוש גדול, ולרשת את ארץ ישראל (חזקוני כ"ה, ל"ב) ולבנות בית הבכירה ולהקריב שמה קרבנות. ואולי רומז עשו ליעקב באומרו לו "ולמה זה לי בכרה", בשימוש המילה "זה" שעולה 12 (הלא היה יכול לומר רק "למה לי בכורה") לכלול בשיקול המכירה שלו גם את 12 אלופיו. וכאילו אמר, הבכורה הזו לא שווה לי וגם לא 12 אלופי. כי לא יגיע לי וגם לא 12 אלופי משהו מהדבר הזה. כי זה יהיה רק בעוד כמה מאות שנים, ואחרי שאנחנו כבר לא בעולם.

המכירה והקנין

יעקב אבינו תבע מעשו מכירה עם קניין וגם עם שבועה. פרק כ"ב פסוק ל"א: "ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי" פרק כ"ב פסוק ל"ג: "ויאמר יעקב השבעה לי" לפי חז"ל (אור החיים, ספורנו) יעקב אבינו נאלץ לשניהם כדי שהקניין יחול על דבר שעדיין לא בא לעולם ועל דבר שאין בו ממש, וכדי להבטיח שעשו לא יתחרט ויחזור מהקניין בעתיד. אם נתבונן בסדר הפעילויות במכירה נגלה שיעקב אבינו ביקש לפי הסדר "מכרה" ואחר כך "השבעה". אבל בפועל כתוב "וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב", כאן השבועה לפני המכירה. רמב"ן (כ"ה, ל"א): "ואמר הכתוב שנשבע לו ומכרה, כאלו אמר מכרה ונשבע לו" לפי הרמב"ן אין משמעות יתר לשינוי הסדר.

ונשאלת השאלה, למה יעקב אבינו נתן לעשו אפשרות למכור הבכורה ולהישבע אחר כך? הלא בין המכירה לשבועה עשו היה יכול להתחרט ולבטל העסקה (למרות שזמן מועט בין המכירה לשבועה). אלא צריך להגיד שהמכירה הייתה באמצעות המחיר שקבעו ביניהם (בממון, בכסף, ולא בנזיד). ולפני השבועה עשו עדיין לא קיבל מה שהוא דרש, "הלעיטני נא מן האדם האדם הזה". ובגלל שתאוותו לאכול דוחף אותו, לא היה חשש שהוא יתחרט לפני שיקבל האוכל. והאוכל הוא רק יקבל אחרי השבועה.

ונוסף, המכירה (המחיר שקבעו ביניהם) שמלווה עם הביטוי "כיום" בא להקנות ליעקב אבינו החלקים של הבכורה שעדיין לא באו לעולם (אור החיים), כמו הנכסים שירש עשו בעתיד במות אביו. השבועה באה להקנות ליעקב הדברים שאין בהם ממש (אור החיים), כמו הכבוד שנותנים לבכור, עבודת הקרבנות, וגם שלא יתחרט על המכירה (כי עשו בעל זרוע ויכול להשתמש בכוח להחזיר הבכורה לעצמו). ונראה לי להגיד שיעקב מצידו ביקש מעשו לסגור הקניין ראשית על הדברים שהוא יודע שהם קשים לעשו להיפרד מהם, והם כסף ונכסים (דברים גשמיים בעולם הזה). כי אם עשו יסכים למכור הדברים האלה אז רואים שהוא רציני בנושא המכירה. ורק אחר כך ביקש ממנו להישבע לו על הדברים היותר קלים בעיני עשו להיפרד מהם. אבל מצידו של עשו הוא עשה ההפך. מיד התפטר עשו מהדברים הלא חשובים בעיניו ("וישבע לו"), קרי נשבע ליעקב אבינו על הדברים הרוחניים בבכורה, ואחר כך מכר ליעקב ("וימכר") הדברים היותר חשובים בעיניו (הדברים שהיו יותר קשים לו להיפרד מהם), הדברים הגשמיים, נסכי ירושתו.

ועוד נשאלת השאלה למה בבקשת המכירה המילה "לי" לא צמודה למילה "מכרה" ובא בסוף העניין ("מכרה כיום את בכרתך לי"). ואילו בבקשת השבועה המילה "לי" צמודה למילה "השבועה" ("השבועה לי")?

וראה דברי אור החיים שהביא "ששבועה זו צריכה להיות על דעתו של יעקב, שזולת זה יכול לבטלה בליבו... שיהיה פיו ולבו שוים בשעת השבועה, לזה אמר 'השבועה לי', פרוש לדעתו"

וכאן דייק יעקב אבינו ואמר "השבועה לי" (הסמך המילה "לי" למילה "השבועה"), לרמז שהשבועה יהיה לדעתו.

ועוד מסביר האור החיים כי "דקדק לומר "לי", כי דוקא הוא שיכול להתקיים מכר הבכורה בכל חלקיו"

שרק ביעקב ("לי") יכול להתקיים דברים שהם בירושה, כמו העבודה בבית ה' והכבוד (ולא באיש זר שלא בן של יצחק).

יש אומרים שהמכירה הייתה בדמים (רשב"ם, רד"ק מאביו, ספורנו, חזקוני), למרות שהמחיר לא כתוב בתורה. והעדשים והכלי רק לעדות קיום המכירה (חזקוני).

ויש אומרים (ספורנו) הקניין הייתה קניין חליפין בנזיד או בכלי אשר בו הנזיד על דרך "שלף איש נעלו ונתן לרעהו" (רות ד', ו').

ורמז לקניין חליפין (כמו אצל רות) :
פרק כ"ה פסוק ל"ג :

(1) **"וימכר את בכרתו"**, סוף תיבות, אותיות : **ר', ת', ו',** אותיות המילה **'רות'**.

(2) **"לו וימכר את"**, **"**, ראש תיבות, אותיות : **ו', ר', ת',** אותיות המילה **'רות'**.

ורמזים למכירה בכסף :
פרק כ"ה פסוק ל"ד :

"ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך"

(1) **"נתן לעשו"**, ראש וסוף תיבות, אותיות : **נ'+ן', ל'+ו',** עולה **136** למנין המילה **'ממון'**

(2) **"לעשו לחם ונזיד עדשים"**, ראש תיבות, אותיות : **ל', ל', ו', ע',** עולה **136**, למנין המילה **'ממון'**.

(3) **"לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך"**

ראש תיבות, אותיות : **ל', ל', ו', ע', ו', ו', ו', ו',** עולה **160**

כסף עולה **160**

(4) **"נתן לעשו לחם ונזיד עדשים"**

באתב"ש :

טאט כזבף כסי פטעמק זקבמי

ראש תיבות, אותיות : **ט', כ', כ', פ', ז',** עולה **136**

ממון עולה **136**

(5) **"עדשים"**

באתב"ש :

זקבמי עולה 159 ועוד המילה עולה **160**
כסף עולה **160**

6) "לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז" עולה 136
ראש תיבות, אותיות: ל', ו', ע', ו', ו', ו', ו', ו', ו' עולה 136
ממון

פרק כ"ה פסוק ל"ד :
"ויבז עשו את הבכרה"
ספורנו (ל"ה, ל"ד) : "לפי שלא רצה שיחזיקוהו לסכל על שמכר את בכורתו היה מבזה אותה ואומר שלא הייתה שווה רק דבר מועט"
 עשו היה בז לבכורה בגלל המחיר הנמוך שבשבילו הוא מכר אותה.

(1) **"ויבז עשו את הבכרה"**
418 סוף תיבות אותיות: ז', ו', ת', ה', עולה
418 מקח עם כסף עולה

(2) "ויבז עשו את"
ראש וסוף תיבות אותיות: ו' + ז', ע' + ו', א' + ת', עולה 490
מחיר הבכרה עולה 490

(3) "ויבז"
באתב"ש :
פמסע
עולה 490
מחיר הבכרה 490
עולה

(4) "את הבכרה"
באתב"ש:
תא צשלגץ
ראש תיבות אותיות: ת', צ', עולה 490
מחיר הבכרה עולה 490

ועוד :

פרק כ"ה פסוק ל"ג :

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׁבִעָה לִּי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרְתוֹ לַיַּעֲקֹב"

יעקב אבינו ביקש שבועה מעשו על מקח עם כסף, על המחיר (ממון, כסף), בו הוא קנה את הבכרה ממנו.
ורמזים לדבר :

(1) **"לִי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר"**

ראש וסוף תיבות, אותיות : **ל' + י', כ' + ס', ו' + ע', ל' + ו', ו' + ר',** עולה **418**

מקח עם כסף עולה **418**

(2) **"כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע"**

ראש וסוף תיבות אותיות : **כ' + ס', ו' + ע',** עולה **136**

ממון עולה **136**

(3) **"הַשְּׁבִעָה"**

באתב"ש :

צבשזץ עולה 489 ועוד המילה עולה **490**

מחיר הבכרה עולה **490**

(4) **"כִּיּוֹם"**

באתב"ש :

למפי עולה **160**

כסף עולה **160**

(5) **"וַיִּשְׁבַּע לוֹ"**

באתב"ש :

פמבשז כף עולה 529 ועוד 7 אותיות ועוד 2 מילים עולה **538**

מחיר המכירה עולה **538**

ופזיזות של עשו, ופחיתותו וקלות דעתו (רד"ק), המאפיין את דרכו, מסיים את העניין, כי מיד אחרי המכירה, עשו אוכל, קם, והולך, והוא "שב לשדה לצוד עוד" (רד"ק, רמב"ן, רבנו בחיי). כאילו שום דבר לא קרה.

חלוקת עולמות

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ"

שמים – רוחניות (העולם הבא)

הארץ – גשמיות (העולם הזה)

בדרך כלל אדם נולד כאשר יש לו מאזן בין כוחות רוחניות לכוחות גשמיות.

אבל לידת התאומים, יעקב ועשו, נראה כפיצול אישיות. כאילו יעקב אבינו קיבל

כוחות של רוחניות ועשו קיבל כוחות של גשמיות.

כי אצל יעקב אבינו מאזן הכוחות לגמרי לטובת הרוחניות ("איש תם יושב אהלים") והוא חלש בגשמיות. ואצל עשו מאזן הכוחות לגמרי לטובת הגשמיות ("איש יודע ציד איש שדה") והוא חלש ברוחניות.

יעקב נמשך אחרי העולם הבא (אחרי הרוחניות) ועשו נמשך אחרי העולם הזה (אחרי הגשמיות).

יעקב אבינו צריך לרכוש לעצמו קצת גשמיות כדי להתקיים בעולם הזה וכדי לקיים המצוות. ועשו שהיה צריך לרכוש לעצמו קצת רוחניות כדי להגיע לעולם הבא לא עושה שום דבר בנושא הזה, אלא להפך. הוא מתעסק יותר ויותר בעולם הזה. עשו נמשך כל כך אחרי העולם הזה שגם המצווה שהוא דקדק בו מאוד, כבוד אב, זה אחד מהמצוות ששכרו 'בעולם הזה' כתוב בתורה, "למען יארכון ימך על האדמה".

לעומת זה יעקב אבינו מתעסק בעולם הבא ומנסה להשליט הרוחניות על הגשמיות בעולם הזה. והוא אומר לאחיו עשו "מכרה כיום את בכרתך לי". ומסבירים חז"ל: **"כיום"** – מכירה ברורה כמו יום (רש"י, גמרא), מכירה שלא ניתן לחזור בו בדומה ליום שחולף ולא חוזר (כלי יקר), מכירה שיחול מעכשיו וגם בעתיד שימות אבינו יצחק (אור החיים).

ונראה לי להגיד:

למרות שיעקב אבינו מאוד רוצה להוציא הבכורה מעשו, הוא גם איש אמת ("יתן אמת ליעקב"), והוא לא יטה את אחיו. ולפי זה הוא מזהיר את אחיו על משמעות המכירה, בחזרה על המילה **"כיום"** פעמיים ("מכרה לי כיום", "השבעה לי כיום"). **"כיום"** – רומז לאחיו עשו שהוא מוכר הבכורה, וגם שהוא ישבע על המכירה, 'כיום', כיום הזה, כיום הנוכחי שאתה עייף, וחלש, וחושב שאתה הולך למות. שלא תגיד בעתיד שהיית אנוס, וניצלתי אותך, והמכירה הייתה בטעות, והוניתי אותך, והמכירה בטלה. אלא אני רוצה שתמכור לי הבכורה בידיעה ברורה ובהסכמה מלאה על מה שאתה עושה למרות מצבך היום.

ובאותו מילה **"כיום"** רומז יעקב אבינו לאחיו עשו על עולם הבא (עולם הבא נקרא 'יום' לעומת העולם הזה הנקרא 'לילה'). ורומז לו, תדע שבמכירת הבכורה לי אתה תפסיד שכר בעולם הבא. זה לא רק עסק גשמי, יש מכיר רוחני למכירה.

אבל עשו עונה ליעקב אבינו, ואומר:

"הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה"

"הנה אנכי הולך למות" – הודה בעצמו שלא מאמין בעולם הבא. ושהוא כפר בתחיית המתים (גמרא בבא בתרא ט"ז, ב')

יונתן בן עוזיאל: "ולית אנא חיי תוב בעלם אחרן"

"ולמה זה לי בכרה" – מה שווה "לי" הבכורה בעולם "זה" (הזה), אם השכר בעולם הבא.

ולפי שהוא לא רואה שום תמורה לבכורה עכשיו, "כיום", **"וימכר את בכרתו ליעקב"**.

* * * * *

"אל תרד מצרימה"

פרק כ"ו פסוק ב':
"וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך"
רש"י: "שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך"

"ויאמר אל תרד" עולה 892

הוא היה עולה תמימה מהעקידה עולה 892

* * * * *

גרר

אברהם אבינו וגם יצחק אבינו הגיעו לגרר.
אצל אברהם אבינו כתוב **"ויגר בגרר"**, ואצל יצחק אבינו כתוב **"וישב יצחק בגרר"**.
ונשאלת השאלה, מה יש לאבות בגרר?
(ולמרות שנאמר ליצחק אבינו "גור בארץ הזאת", כתוב "וישב יצחק בגרר".
הוא 'גר' בארץ כנען המובטחת לאבות, אבל רק 'ישב' בארץ פלשתים, בגרר. ונראה לגור במקום זה
להיות שם באופן יותר קבוע, ולפי, בראשית כ"א, ל"ד- "ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים".
רש"י כותב שהוא היה שם כ"ו שנים. ולשבת במקום זה להיות שם באופן זמני)

אצל אברהם אבינו כתוב:

פרק כ' פסוק ב':

"וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה"

אצל יצחק כתוב:

פרק כ"ו פסוק ח':

"וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון..."

אצל אברהם אבינו אבימלך מתואר **"מלך גרר"**.

ואילו אצל יצחק אבינו אבימלך מתואר **"מלך פלשתים"**, למה?

(ואנו לא יודעים אם זה אותו אבימלך. וגם יתכן 'אבימלך' אצל פלשתים זה כמו 'פרעה' אצל מצרים,
תואר השלטון של המלך ולא שם פרטי של המלך)

ונראה להגיד:

לפי הפשט של הכתוב אברהם אבינו נסע לנגב, לגרר, אחרי שסדום נחרבה, כאשר ראה
שהפסיקו עוברים ושבים לעבור דרכו (רש"י). "ויגר בגרר" רומז על משיכה, שהוא גר
שם במצב של גררה, שמטרתו הייתה כדי 'לגרר', למשוך את אנשי האזור אחרי בורא
עולם, לתקן אותם בהכרת מצוות ה' ולהדריך אותם בהתנהגות טובה.
ואולי זה רמז בכינוי "אבימלך מלך גרר", ולפי:

"אבימלך מלך גרר" עולה 596 ועוד 12 אותיות ועד 3 מילים עולה **611** למנין המילה
'תורה'

שמטרתו לגרר את אבימלך ועמו לדרכי ה'.

אבימלך לא מבין איך אברהם אבינו אמר "אחתי היא", הלא לשקר, ולרמות הבריות,
זה לא דרך התנהגות טובה ולא דרך התורה. והוא שואל את אברהם אבינו:

(כ', י) "מה ראית כי עשית את הדבר הזה?". ואברהם אבינו עונה לו (כ', י"א) "כי אמרתי
רק אין יראת א-לקים במקום הזה". אבימלך שואל בשימוש המילה **"ראית"** העולה
611. רומז לו, איך אדם השומר 'תורה' יכול לעשות דבר כזה?

ואברהם אבינו עונה לו בשימוש המילה **"יראת"** העולה **611**. כלומר, 'חמירא סכנתא
מאיסורא' (סכנה יותר חמור מאיסור), אם אין יראת א-לקים כאן יהרגוני על דבר אשתי.
והמשיך אברהם אבינו והסביר לו שהיא אחותו מצד אביו אבל לא מצד אמו. כלומר,
אני באמת לא שיקרתי, רק לא התנהגתי בגלוי דברים בגלל הסכנה העומדת לפני. גם
בזה לימד אותו דרכי התורה. לא יסמוך אדם על זכותו שצדקתו תציל אותו, וגם לא
יסמוך אדם על הנס, ושלא יסמוך שיעשה לו מלפני שורת הדין.

כי אין אדם אשר לא יחטא, ובשעת הסכנה השטן מקטרג.

יצחק אבינו הגיע לגרר בעקבות רעב. הוא היה בדרך למצרים כאשר הקב"ה אמר לו "גור בארץ הזאת". הוא עצר, וישב' ולא המשיך דרומה. בגרר היה לו מקורות מים שחפר אביו, אבל אנשי גרר סתמום. ואולי רמוז זה בכינוי "אבימלך מלך פלשתים" שהם בגדר פולשים, שאחרי מות אברהם אבינו 'פלשו' לשטח הבארות שחפר אברהם אביו וסתמום.

יצחק אבינו במדרגת 'יושב' אצלם (בראשית פרק כ"ו פסוק ו') "וישב יצחק בגרר", הוא לא מנסה באופן פעיל לגרר, למשוך, אותם לעבודת ה', וגם לא בא איתם במגע יותר מידי קרוב (לא ממש גר איתם) כמו שעשה אביו. אלא הוא יושב בגרר ושומר תרי"ג מצוות, ולפי ("וישב יצחק בגרר") :

"יצחק בגרר" עולה 613

וכדי שהם ילמדו ממעשיו דרכי ה' ושהם יתרשמו ממידותיו ומהצלחתו. כי אחרי שאברהם אבינו היה שם הם שנו לטובה. עובדה, אבימלך הראשון לקח את שרה אמנו בכוח (כ'), ב-"וישלח אבימלך מלך גרר ויקח את שרה", התנהגות פרוט), אבל אבימלך השני לא העז לקחת את רבקה אמנו אלא רק עקב אחריה, ולפי : בראשית פרק כ"ו פסוק ח' : "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון" גם כאן הוא במדרגה של 'פולש'. פולש לפרטיות של יצחק אבינו.

במקום לקרב אותם יותר לדרכי ה', הצלחתו של יצחק אבינו בגרר, גרמה להם לקנאות בו, והם גרשו אותו מהעיר גרר. יצחק אבינו לא מוותר על גרר, והולך ויושב לו 'בנחל גרר', ושם הוא חופר בארות וגם מנסה לחדש הבארות שחפר אביו ושסתמום פלשתים. (כי חפירת הבארות מסמלת גילויים רוחניים של תורה, ולפי המדרש תולדות רבה ס"ד, ח', כל הבארות סמלים לתורה), ולפי : פרק כ"ו פסוק י"ז :

"וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם"

נועם אבימלך (ספר בראשית פרשת תולדות, ו') : "וזהו 'ויחן בנחל גרר' ר"ל כאשר ראה יצחק שאינם פונים אל יראתו ללמוד ממנו, היה הוא מתגבר והולך בקדושתו עד הנחל העליון שהוא נחל ה' והמשיך משם יראה והתעוררות עליהם, כי כן דרך הצדיק להמשיך התעוררות יראה רוממות מעולמות העליונים על כל בני אדם, וזהו 'וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם ויסתמום פלשתים', היה הוא חוזר והעיר את רוחם ביראה שלימה, והעיר היראה הקודמת שהכניס בהם אברהם אבינו ע"ה"

על הבארות שחפרו עבדיו ("עשק", "שטנה") רבו רועי גרר אתם ("ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים... ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק... ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה"), כלומר, על 'המים', קרי הם התנגדו למוסר 'התורה' שהראו להם. לא היה במוסר של עבדיו להשפיע עליהם ("עשק", הם רבו איתם ולקחו בכוח את הבאר. "שטנה", שנאו המוסר שלהם, ונשארו דבוקים לדרכי השטן). אבל יצחק אבינו לא מוותר מלהשפיע עליהם וחופר באר שלישי (בעצמו, "ויחפר" לשון יחיד), ועליה לא רבו, ולפי : פרק כ"ו פסוק כ"ב :

"ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות"

ולבאר השלישי הוא נותן את השם "רחבות", לרמוז :

"רחבות" עולה 616 למנין 'התורה'

רמת התורה שהתגלתה עם חפירתו של הבאר השלישי, האירה את רוחם, והשפיעה עליהם, והפסיקו לריב אתו. שאין דומה מוסר, ותורתו, ומעשים של אבות, למוסר, ותורתם, ומעשים של תלמידיהם.

ודרכו בתורה השפיע עד למלך ושריו וגרר אותם אליו. כי הם רצו להבטיח לעצמם שקט, שהוא לא יעשה להם רע. הם הושפעו ממעשיו ויראו מהצדיק, ולפי: דברים פרק כ"ח פסוק י': "וראו עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"

וכאשר הגיעו אליו אבימלך, ואחזת מרעהו, ופיכול שר צבאו, אמרו לו: פרק כ"ו פסוק כ"ח: "ויאמרו ראו ראינו כי ה' עמך...ונכרתה ברית עמך"

* * * * *

"כל הארצות האל"

פרק כ"ו פסוק ג' :

"גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזעריך אתן את כל הארצות האל..."
"והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל..."
חזקוני : "...האל רמז לל"א מלכים שכבש יהושע"

אולי יש עוד רמז לדברי החזקוני מהפסוק הזה :

"את כל הארצות האל", ראש תיבות, אותיות : א', כ', ה', ה', עולה **31**.

* * * * *

בארות יצחק אבינו

פרק כ"ו פסוק ט"ו :

"וכל הבארת אשר חפרו עבדי אבינו בימי אברהם אבינו שתמום פלשתים וימלאום עפר"

הפסוק הזה אומר דרשני. איך מלאום עפר אחרי שתמום? אולי אפשר לתרץ שהדרך שבה שתמום היה שמלאום בעפר. אבל חז"ל מסבירים השתלשלות הדברים אחרת. לפי חז"ל (אור החיים) הסתימה והמילוי היו בתקופות שונות. אחרי שאברהם אבינו

עזב את ארץ פלשתים, הפלשתים סתמו את בארות אברהם אבינו שחפר באזור העיר גרר. פירוש סתמו, שבנו גדר מסביב הבאר למנוע גישה לבאר. הם פחדו לסתום אותם ממש, אולי אברהם אבינו יחזור. מאוחר יותר כאשר יצחק אבינו ירד לארץ פלשתים וגדל מאוד הם מילאו, מקנאה, בארות אברהם אבינו בעפר. הם העמידו פנים ליצחק אבינו בתירוץ שמלאום עפר בגלל שהם היו קרובים לעיר גרר וזאת למנוע מגייסות אויב מלהשתמש בהם. אבל באמת רצו לרמוז ליצחק אבינו שהוא לא רצוי אצלם והם חשבו שהוא יקבל המסר ויצא משם. אבל יצחק אבינו לא יכול לצאת כי ה' אמר לא "גור בארץ הזאת". כתוצאה מהעובדה שהוא לא זז משם אמר לא אבימלך בפרוש "ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד".

אחרי השיחה הזאת יצחק אבינו קם והלך משם: **"וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם"**. נחל גרר מזוהה היום עם ודי אל עריש. נחל גרר היה גבול הדרומי של ארץ גרר. ובעצם יצחק אבינו לא עזב את **"הארץ הזאת"** אלא עבר לגור בקצה של ארץ פלשתים רחוק מהעיר גרר. לכבוד לאביב, יצחק אבינו חוזר לבארות אברהם וחופר אותם וקורא להם שמות כשמות שקרא להם אבינו: **"וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אבינו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אבינו"**. ולא ידוע לנו שמות הבארות. ולפי חז"ל, לא מצאנו שפלשתים חזרו וסתמום. ומסביר הבכורי אביב (מתוך מעינה של תורה, ספר בראשית, דף קטו) שכוח הצדיק שונה מכוח עובדי הצדיק. הבארות שחפרו עובדי אברהם היה אפשרי לפלשתים לסתום, אבל אחרי שיצחק בעצמו חפר אותם מחדש לא היה להם שום שליטה לסתום אותם עוד (הרעיון הזה גם נכון לגבי באר השלישי של בארות יצחק שחפר בנחל גרר).

בעלות על הבארות

תרגום יונתן בן עוזיאל :

"ונצו רעוות דגרר עם רעוותא דיצחק למימר די לנא מיא והוה צבו מן שמיא ויבישת ובכן אהדו ליצחק ונבעת וקרא שמא דבירא עסק ארום אתעסקו עלה עמיה" ומביא תרגום יונתן בן עוזיאל ופרוש יונתן עליו, שיצחק אבינו קיבל את הבארות מרועי גרר אחרי שמן השמים יבשו הבארות. ואחרי זה עזבו רועי גרר הויכוח על הבארות והם הפכו להיות של יצחק אבינו. הבאר הראשון חזר לנבוע מים אבל הבאר השני לא. על השלישי לא רבו (כמו שהסברנו למעלה) כי יצחק אבינו חפר אותה בעצמו.

הבארות שסתמו פלשתים

לפי הרמב"ן הבארות שסתמו פלשתים היו בארות שחפר אברהם אבינו קרוב לעיר גרר וגם בארות שחפר באזור נחל גרר (כי אברהם אבינו גר באזור הרבה זמן וחפר הרבה בארות). פלשתים סתמו הבארות הקרוב לעיר כי אמרו שתקלה הם לנו מפני גייסות. והבארות בנחל גרר סתמו פלשתים (לא משנאה) אחרי מות אברהם כאשר ראו שיצחק לא חזר לשם. בארות אברהם אבינו שחזר לחפור יצחק היו הבארות בנחל גרר. ואולי נתן לראות את זה מהכתב, בפסוק ט"ו כתוב:

"וכל הבארת אשר חפרו עבדי אבינו בימי אברהם אבינו סתמום פלשתים

וימלאום עפר". אולי המילה "וכל" רומז על הבארות קרוב לעיר וגם הבארות בנחל גרר. אלו סתמו פלשתים כאשר עזב אברהם אבינו את ארץ פלשתים מפחד הגייסות. ומה שכתוב בפסוק י"ח:

"וישב יצחק ויחפור את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אבינו ויסתמום פלשתים

אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו".

אילו הבארות בנחל גרר אשר סתמו פלשתים אחרי מות אברהם כאשר ראו שיצחק אבינו לא חזר לשם.

ולתת חיזוק לרעיון שיצחק אבינו חפר בארות אברהם שהיו בנחל גרר, ולא בארות חדשים, וגם לא אלו שהיו קרוב לעיר גרר, אולי אפשר לדייק מהכתוב **"ויחפרו"** **"ויחפור"** ולא **"ויכרו"** כמו שכתוב בבאר הרביעי (שקרא אותה שבעה). אולי משמאות לחפור, לחדש מחדש באר שהיה קודם. ואילו הבארות שקרוב לעיר לא נתנו לו לחפור מחדש כי הסכנה מהגייסות עדיין עומד.

במקום החדש שלו, בנחל גרר, עבדיו חופרים בתוך הנחל ומצאו באר מים חיים: **"ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמור לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו. ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה."**

ונשאלות השאלות:

- 1) אם פלשתים סתמו בארות אברהם אבינו למה רועי גרר רבו על הבאר שחפרו עבדי יצחק אבינו (הלא ויתרו על השימוש בבארות אברהם אבינו)?
- 2) ועוד למה רועי יצחק אבינו חפרו עוד באר כאשר ידעו שרועי גרר לא ישבו בשקט אחרי מה שקרא בבאר הראשון?
- 3) איך יצחק אבינו חפר בארות בשטח לא שלו (נחל גרר)?

למה פלשתים סתמו בארות אברהם אבינו בנחל גרר אינו כתוב, אבל ניתן להבין את זאת מהסבר הרמב"ן. לפי פרוש הרמב"ן רועי גרר לא רבו על מציאת הבאר אלה על מקור המים לבאר. רועי גרר תענו, הבאר בתוך הנחל ויונק את מימיו מהנחל. הנחל שלנו, והבאר ממעט את המים בנחל. אולם התורה אומרת לנו שעבדי יצחק אבינו מצאו באר מים חיים, באר שמקבל מימיו ממעין ולא מהנחל. הויכוח הזאת לא ניתן לפטור. רועי גרר אומרים מהנחל, ורועי יצחק אבינו אומרים לא מהנחל (ובצדק). הבאר הזאת קראו **עשק** כי לא רק התעשקו בו הרבה גם המשיכו להתווכח עליה. ואולי זה הסיבה שפלשתים סתמו את הבאר הזאת שהיה בתוך הנחל אחרי מות אברהם אבינו. כי גם אז היה להם טענות וויכוחים על מקור מימי הבאר (אור החיים). ועכשיו נודע לנו זה כאשר יצחק אבינו נותן לבאר שם כשם שנתן לא אביו.

על באר השני לא כתוב בתורה פרטים הרבה. ואולי עבדי יצחק אבינו חפרו הבאר השני קרוב לנחל גרר אבל לא ממש בתוך הנחל. אז היה להם תקווה שרועי גרר לא יריבו על הבאר. אבל כאן הם רבו סתם משנאה גרדה. ולפי זה קרא לבאר **שטנה**.

יצחק אבינו חפר את הבארות שחפר אביו. ואברהם אבינו כנראה קיבל רשות. **"ויאמר אבימלך הנה ארצי לפנך בטוב בעיניך שב"**. אברהם אבינו ישב בארץ פלשתים באישור המלכות. אצל יצחק אבינו לא כתוב דבר כזה רק אזהרה שלו יגעו בו ובאשתו: **"ויצו אבימלך את כל עמו לאמור הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת"**

הבארות ובתי המקדש

חז"ל רואים בבארות רמז לבתי המקדש, לפי שכול מה שאירע לאבות היה סימן לבנים (כלי יקר). הבאר הראשון רמז לבית הראשון, הבאר השני רמז לבית השני והבאר השלישי רמז לבית השלישי שיבנה במהרה בימינו. הבאר הראשון קראו **עשק** על שהתעסקו מלכי ישראל עם מלכי יהודה בוויכוחים ומריבה. עד שבסוף נחרב הבית. וגם כנגד בבל שעשק את בית יהודה ומיד עושקיהם כח (בעל הטורים).

באר השני קראו **שטנה**, רמז לשנאת חינוס שגרם לחרבת בית השני. וגם כנגד המן שכתוב **"שטנה על ירושלים"** (בעל הטורים).
באר השלישי קראו **רחבות**. וזה רמז לבית השלישי שלא יחרב. ועוד לפי פרוש בעל הטורים: **"כנגד יון שגזרו שלא יטבלו למונעם מפריה ורביה ונעשה להם נס ונזדמן להם מקום לכל א' וא' וזהו ופרינו בארץ"**.

ואולי אפשר להוסיף, בבאר ראשון ושני כתוב **"ויחפרו"** (לשון רבים), ובבאר שלישי כתוב **"ויחפרו"** (לשון יחיד). ששני בתי המקדש הראשונים יבנו על ידי בני אדם, אבל הבית השלישי יבנה ה'. ואולי עוד, הבאר הרביעי שקראו **שבעה** מרמזת על עולם הבה, שבה אחרי ששת אלפים של העולם הזה. על הבאר הרביעי לא רק שלא התווכחו, אלא כרתו ברית שלום בין יצחק אבינו ואבימלך. ואולי זה רמז לשלום הנפש בעולם הבה, ולתום כל הויכוחים בין יצר הטוב ויצר הרע. ועוד בבאר הרביעי כתוב **"ויכרו שם עבדי יצחק באר"** ולא כתוב כאן ויחפרו (אמנם כתוב הלאה פסוק ל"ב **"על אודות הבאר אשר חפרו"**, וגם ויכרו וחפרו מתורגם חפסו). אבל בכל זאת אולי ויכרו מרמזת על מצב חדש שלא היה קיים לפני זה, קרי עולם הבה.

ויש מרבתינו שלמדו מפסוקים י"ט וכו':

"ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים". **"ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמור לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו"**.
שהיו כאן שני בארות, כי כתוב המילה **באר** פעמים (מדרש רבה). ורק על אחד הבארות (כנראה השני) קראו **עשק**. שם הבאר הראשון לא כתוב. ואולי הראשון רמז למשכן,

והשני רמז לבית המקדש ראשון. על באר הראשון כתוב **"באר מים חיים"** וזה רמז למשכן שבנה משה רבנו במדבר ושהיה הכי קרוב למתן תורה ומעמד הר סיני ומימנה יצא הקול ודיבר עם משה רבנו (**"ויקרא אל משה"**). ויתכן שהבאר הראשון הייתה באר מרים.

* * * * *

”וכל הבארת”

כתוב :

פרק כ”ו פסוק ט”ו :

”וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר”
למה סתמום פלשתים. למה לא השתמשו בהם.
רש”י : ”מפני שאמרו, תקלה הם לנו מפני הגייסות הבאות עלינו (תוספתא סוטה י’, ב’).
ומתרגמין טמוטון פלשתאי)

לפי רש”י הם סתמו ”הבארת” כדי למנוע מגייסות אויב גישה למים.
אבל למטרה הזו נראה שהיה די בסתימת הבארת, ולא בבוטולן במילוי בעפר.

הבארות שחפר אברהם אבינו שמשו לכמה מטרות.
שיהיה מים למקנה שלו (כ”א, ל”ד- ”ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים”)
שיהיה מים לעוברים ושבים בארץ מדבר. וזה חלק ממעשה החסד שעשה אברהם אבינו
עם הבריות.
ולהכיר אצל השבים ועוברים המשתמשים בבארות, שהמים מבורא עולם ושהם יודו לו
על כך. הדבר הזה כנראה לא היה לנחת רוח אצל הפלשתים. כי אברהם אבינו הדריך
אנשים להכיר בה’.
הפלשתים סבלו את אברהם אבינו ואולי בגלל שפחדו ממנו. כי ה’ בא אל אבימלך
וזהיר אותו על אודות שרה אשת אברהם אבינו ואמר לו שהאיש (אברהם אבינו) הוא
נביא.
אבל אחרי מות אברהם אבינו הם לא פחדו מיצחק אבינו והם סתמו את הבארות
ומלאו אותן עפר.

ונשאלת השאלה :

מה המשמעות של ”סתמום פלשתים וימלאום עפר”
הסדר הזה אומר דרשני. הלא ראשון ממלאים עפר ואחר כך סותמים.
אלא, להגיד שסתמום מיד אחרי מות אברהם אבינו. ואחר זמן, בגלל שנאתם ליצחק
אבינו, מלאום עפר כדי לבטל אותם לגמרי (וראה פרוש אור החיים הקדוש).
ויצחק אבינו חפר אותם שוב.

במישור הרעיוני :

נוסף על הקנאה והשנאה הגשמית של פלשתים נגד יצחק אבינו
”(ויקנאו אתו פלשתים”, ”לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד”)
נראה לי שגם באופן רוחני שנאו אותו.
שהייתה כמין מלחמת תרבות בין אברהם אבינו ויצחק אבינו עם גויי הארץ.
ואולי רמז לזה מנושא ”הבארת” שסתמום פלשתים.

באר מים חיים’ רמז לתורה.

לפי פירוש הספורנו אברהם אבינו חפר שלוש בארות (לא כתוב שמותיהם).

יצחק אבינו חפר ארבע בארות (עשק, שטנה, רחבות, שבעה). זאת אומרת עם שלוש הבארות שחפרו עבדי אביו :

"חפרו עבדי אביו" עולה 399

וארבע שחפרו עבדי יצחק אבינו, סה"כ :

"שבעה" באתב"ש : בשזץ עולה 399

סה"כ חפרו האבות שבע 'בארת' (ובגלל זה יצחק אבינו קרא לאחרונה "שבעה").

וזה קושר בין המילה "בארת" לבין התורה, כלומר שבע 'בארת' רמז לשבעה ספרי תורה, ולפי :

תולדת רבה (ס"ד, ה') :

"ויקרא אותה שבעה כנגד ספר וידבר. שהו משלים שבעה ספרי תורה. והלא ה' הן, אלא בן קפרא עבד וידבר תלתא ספרים מן וידבר עד ויהי בנסוע הארץ ספר שני בפני עצמו, מן ויהי בנסוע ודבתריה ספר בפני עצמו, ומן סופיה דפסקא ועד סופיה דספרא ספר בפני עצמו"

(כלומר, לפי בן קפרא ספר במדבר מחולק לשלושה ספרים. מתחילתו עד פרק י' פסוק ל"ה ויהי בנסוע הארץ ספר אחד ושם יש ציון של אות נון הפוכה, ועד אות הנון ההפוכה השניה ספר שני, ומשם עד סוף ספר במדבר ספר שלישי. ועם ספר בראשית וספר שמות וספר ויקרא וספר דברים, סה"כ שבעה ספרי תורה)

"הבארת" עולה 608 ועוד 5 אותיות עולה 613 למנין המילה 'תרי"ג'

וכתוב על הפלשתים :

"ויסתמום" עולה 606 ועוד 7 אותיות עולה 613 למנין המילה 'תרי"ג'

אחרי מות אברהם אבינו רצו לבטל התורה והמצוות שהפיץ אברהם אבינו בתוך ארצם. ועם שנאתם ליצחק אבינו :

"וימלאום עפר" עולה 483

בטלו את "הבארת" לגמרי.

רצו למנוע מאנשיהם לחזור בתשובה :

התשובה באתב"ש : צאבשץ עולה 483

קרי, לתפוס הדעות שאברהם אבינו הפיץ בתוכם.

אבל יצחק אבינו :

יצחק באתב"ש : מהסד עולה 109

שב וחפר את בארות המים שחפר אביו וסתמום פלשתים אחרי מות אביו :

"סתמום" באתב"ש : חקיפו עולה 109

יצחק פתח את הסתימה התרבותית, הצליח לחפור מחדש את "הבארת", קרי להמשיך להפיץ דרכי אברהם אבינו בעולם.

על הבאר השלישי שחפרו עבדי יצחק אבינו, הנקראת :

"רחבות" עולה 616 למנין המילה 'התורה'.

ועליה כתוב :

"ולא רבו עליה" באתב"ש : פכת גשף זכמץ עולה 360 למנין המילים 'מצות התורה'.

עכשיו יצחק אבינו התגבר והצליח להפיץ התורה.

ובעתיד, "בני ישראל" הם יהיו "בארת" בעולם, השומרים והמפיצים תורת ה' בעולם :

"בארת" עולה 603 למנין המילים 'בני ישראל'.

ועוד :

פרק כ"ו פסוק ל"ג :

"וּיִקְרָא אֶתְּהַ שְׁבַעָה עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בָּאֵר שְׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה"

רשב"ם: "וַאֲיֵן זֶה בָּאֵר שְׁבַע שֶׁל אַבְרָהָם כִּי שְׁנֵי בָאֵר שְׁבַע הָיוּ..."

בָּאֵר שְׁבַע כַּאֲן מְקוֹם אַחֵר וְעַנְיִין אַחֵר.

וּבְמִישׁוֹר הָרַעְיוֹנִי :

כַּאֲן הַשְּׁלִים חֲפִירוֹת הַבְּאֵרֶת לְמִסְפַּר שְׁבַע לְרִמּוֹז עַל הַתּוֹרָה :

"בָּאֵר שְׁבַע" בְּאַתְב"ש : **שְׁתַּג בְּשֵׁז** עוֹלָה 1012 לְמִנְיַן הַמִּילָה 'תּוֹרַתוֹ'

וּלְרִמּוֹז עַל כּוּחַה שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהִיא תְּבִלִּין נֶגֶד יֵצֵר הָרַע :

"בָּאֵר שְׁבַע" עוֹלָה 575 לְמִנְיַן הַמִּילִים 'יֵצֵר הָרַע'.

* * * * *

"ויקרא שמה רחבות"

פרק כ"ו פסוק כ"ב:

"ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות"

תולדות רבה (ס"ד, ה'): "ויקרא שמה רחבות' כנגד משנה תורה"

פרוש מהרז"ו (על המדרש): "כשיקים את התורה ירחיב ה' את גבולו"

חז"ל דרשו את שמות הבארות כנגד חמישה חומשי התורה.

והרמז בבאר "רחבות":

"רחבות" עולה 616 למנין המילה **'התורה'** (כי דרשו את זה כנגד משנה תורה).

* * * * *

מפגש יצחק עם אבימלך

פרק כ"ו פסוק כ"ו :

"ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו"

אחרי שאבימלך מלך פלשתים גרש את יצחק מארצו, אבימלך יצא מארצו (ארץ גרר) ובא אל יצחק אבינו (שהיה באזור באר שבע). הוא בא עם פיכל שר צבאו (כמו במפגש שלו עם אברהם) והוסיף לביקור **"אחזת מרעהו"**. יש אומרים שזה שם של אדם (רבי נחמיה במדרש רבה ס"ד, ט'), ויש אומרים (רש"י, מדרש רבה) קבוצת של אוהביו (יועצים ומלווים).

ונשאלות השאלות :

1) למה בכלל בא אבימלך אצל יצחק (הסיבה) ?

2) למה הוא בא דווקא עכשיו (עיתוי)?

יצחק בעצמו שואל אותם אותו הדבר :

פרק כ"ו פסוק כ"ז :

"ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם"

אבימלך עונה ליצחק :

פרק כ"ו פסוק כ"ח :

"...ראו ראינו כי היה ה' עמך, ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובניך, ונכרתה ברית עמך"

מטרת הביקור של אבימלך זה כמו שהוא בעצמו אומר, לכרות ברית עם יצחק. אלא מה השתנה מאז שהוא גירש את יצחק מארצו?

מדרש רבה (ס"ד, ט'), על המילה "מגרר" :

"מגרר, מלמד שנכנסו לסטים לתוך ביתו והיו מקרקרים בו כל הלילה. דבר אחר מגרר מגורר מלמד שעלו לא צמחים כמד"א (איוב ב') להתגרד בו"

לפי פרוש יפה תואר על המדרש משהו הציק לאבימלך - "מגרר" מלשון "אל תתגר בס", וגרם לאבימלך להרגיש בחטאו שגרש את יצחק. וזה היתה ההסיבה לחרטה של אבימלך עכשיו.

אבל לפי הפשט של התשובה של אבימלך ליצחק **"ראו ראינו כי היה ה' עמך"** נראה לי להגיד שהעיתוי להתלבטות הזה של אבימלך כלפי מה שהוא עשה ליצחק עלה לו גם בגלל דבר נוסף.

כאשר יצחק היה אצל אבימלך בגרר הוא הצליח לגדל באופן לא טבעי :

"ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה' "

"ויגדל האיש מאד ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה"

כתוצאה מהצלחתו **"ויקנאו אתו פלשתים"**. ובסופו של דבר אבימלך גרש אתו **"לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד"**.

לפי המפרשים יצחק גדל כל כך עד שהוא היה יותר עשיר בנכסים ממלך גרר.

ואם יגרשו את יצחק מגרר ההצלחה שהוא כבר עשה תשתנה? והקנאה שלהם תעבר להם?

אלא, הצלחתו של יצחק יכולה להוות בשבילם איום למלוכה. והקנאה נשכחת כאשר לא רואים את הדבר הגורם לקנאה יום יום.

אבל ברור לכל שהצלחתו שיצחק בגרר יוצאת דופן. כי הצלחתו היתה **"בשנה ההוא"**, **"שנת רעבון"** (רש"י). **"בארץ ההיא ובשנה ההוא"** – **"שניהם למה לומר שהארץ קשה והשנה קשה"** (רש"י). ומזה ראו אנשי גרר אצל יצחק **"ויברכהו ה' "**.

ולמרות שראו בגידול של יצחק בגרר, גידול נגד הטבע, ובגלל **"ויברכהו ה' "**, אולי חשבו הפלשתים שיצחק עשה את הגדולה הזאת קצת על חשבונם. (אולי ניתן להגיד, "עצמת ממנו מאד" – שהצלחתך היה "ממנו", מהמשאבים שלנו. כמו שאמרו בני לבן על יעקב).

כי בגרר היה ליצחק יותר קל בגלל שהוא השתמש במים שלהם ושדות המרעה שלהם. והוא לא היה צריך להוציא כוחו על משאבים אלו. ואולי גם חשבו שמזלו דווקא במקום הזה, בגרר, עזר לו. אבל אם הוא יהיה במקום אחר, שהרעב יותר חזק, והוא צריך לדאוג לכל (למים, למרעה) יהיה לו יותר קשה להצליח.

אבל אחרי שגירשו את יצחק וראו שהוא המשיך להצליח באופן נגד הטבע – לחפור בארות ולמצוא מים (לפחות 4 פעמים) ולשרוד במדבר לבד, אבימלך הבין **"ראו ראינו כי היה ה' עמך"**, **"ראו"** – ראינו בעבר שהיה ה' עם אביך (עם אברהם), **"ראינו"** – ורואים עכשיו שה' גם עמך (רש"י). וגם: **"ראו"** – ראינו בעבר שהיה ה' עמך בגרר, **"ראינו"** – ורואים עכשיו שה' עמך גם כאן.

אבימלך רואה ביצחק אדם כשר, מוצלח, ומלא ברכת ה'. צדיק בן צדיק. והוא, כשומר על עמו וממלכתו, ראה צורך לטובתו ולטובת עמו לכרות ברית עם איש כזה.

ומפרש הרמב"ן שאמרו (אבימלך ואנשיו) בלבם **"שהפרנו אנחנו את בריתנו עם יצחק ושלחנוהו מעלינו"**. שהגרוש של יצחק מהווה סוג הפרעה על השבועה של אבימלך עם אברהם. ואם אבימלך הפר השבועה, יצחק לא מוכרח עוד לשמור על השבועה של אביו. וזרעו של יצחק יוכלו לקחת את ארץ גרר מזרעו של אבימלך לפני הזמן שקבעו בשבועה (כמו שכתוב בשבועה בין אברהם לאבימלך: **"ועתה השבעה לי באלקים הנה אם תשקר לי לניני ולנכדי"**, עד דור שלישי בלבד).

וכתוצאה מכל זה אבימלך בא לחדש הברית בינו לבין יצחק כדי לשמור על השקט לעמו לפחות עד הזמן שאמר ה' לאברהם בברית בין הבתרים **"ודור רביעי ישובו הנה"**.

* * * * *

מפגשי האבות עם אבימלך

אבימלך מלך פלשתים בא אל אברהם אבינו וגם אל יצחק אבינו לכרות ברית איתם. בתיאור המפגשים של האבות עם אבימלך יש כמה דברים האומרים דרשני. כאשר אבימלך בא אצל אברהם אבינו לא כתוב שהוא 'הלך אליו', אלה מיד התחיל לדבר אתו:

פרק כ"א פסוק כ"ב:

"ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר..."

לעומת זאת כאשר אבימלך בא אצל יצחק אבינו כתוב שהוא 'הלך אליו':

פרק כ"ו פסוק כ"ו:

"ואבימלך הלך אליו מגרר ואחזת מרעהו ופיכל שר צבאו"

במפגש בין אברהם אבינו לאבימלך לא כתוב מאיפה בא אבימלך, אבל כתוב שהוא חזר לארץ פלשתים. ובמפגש בין יצחק אבינו לאבימלך כתוב שאבימלך בא אליו מגרר, אבל לא כתוב לאן הוא חזר.

ונראה לי להגיד:

בין אברהם אבינו לאבימלך היה שלום, אז לא היה צורך להגיד שאבימלך הלך אליו ומאיפה הלך אליו. אבל בין אבימלך ליצחק אבינו היתה שנאה. וכאשר יש שנאה יש פירוד. ולפי זה נראה שכאשר אבימלך רצה לדבר עם יצחק אבינו היה צורך לכתוב "הלך אליו", כי הם היו מופרדים אחד מהשני (הלא אבימלך אמר ליצחק אבינו כ"ו, ט"ז-לך מעמנו). וכתוב שבא אליו 'מגרר', לרמוז שאבימלך היה צריך לגרור את עצמו לילך אל יצחק לבקש ממנו לעשות ברית אתו.

למפגש עם אברהם אבינו אבימלך רק הביא אתו פיכול שר צבאו. אבל עם המפגש עם יצחק אבינו הביא אתו לא רק פיכול שר צבאו אלא גם 'אחוזת מרעהו'.

ונראה לי להגיד:

אולי כדי לעשות רושם טוב על יצחק אבינו אבימלך הביא אתו עוד אנשים למפגש עם יצחק אבינו. "אחוזת מרעהו", כלומר קבוצת אוהביו, או חלק מנכבדי גרר (או שר או איש חשוב מנכבדי גרר, וראה רש"י, ורד"ק, ובכר שור) וזה לכבוד יצחק אבינו.

אחרי שכרת ברית עם אברהם אבינו כתוב:

פרק כ"א פסוק ל"ב:

"ויכרתו ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל שר צבאו וישבו אל ארץ פלשתים"

לעומת זאת, אחרי שכרת ברית עם יצחק אבינו כתוב:

פרק כ"ו פסוק ל"א:

"וישכימו בבקר וישבעו איש לאחיו וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום"

ונשאלת השאלה :

איפה גר אברהם אבינו בתקופת המפגש עם אבימלך?

הלא כתוב :

פרק כ"א פסוק ל"ד :

"וַיֵּגַר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים"

אבל כאשר אבימלך חזר מהמפגש עם אברהם אבינו כתוב :

"וַיָּשָׁבוּ אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים"

אם אברהם אבינו היה בארץ פלשתים למה כתוב שאבימלך שב לארץ פלשתים?

ויש דעות בחז"ל בזה. יש שפרשו שאברהם אבינו היה בבאר שבע (וזה לא בארץ פלשתים), ולפי :

ספורנו :

"שָׁבוּ מִבְּאֵר שֶׁבַע שְׁלֹא הָיָה בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים שֶׁהָלְכוּ שָׁם לְדַבֵּר עִם אַבְרָהָם שֶׁהָלַךְ שָׁם

לְרֹאוֹת מִקְנֵהוּ וְשָׁם נָתַן צֶאֱן וּבִקָּר וּכְבָשׁוֹת לְכֹרֹת הַבְּרִית"

(למרות שעדיין לא נקרא המקום שגר שם באר שבע).

לעומת זאת מפרש :

רמב"ן : **"עָנִינוּ וְשׁוּבוּ אֶל עִירָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. כִּי בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים הָיוּ, אֲבָל הֵם**

יוֹשְׁבֵי בְּגֵרָה שֶׁהָיָה מְדִינַת הַמֶּלֶךְ, וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים בְּנַחַל גֵּרָר"

ויש קצת רמזים לזה :

"וַיִּקָּם אַבְיִמֶלֶךְ שֶׁר צִבְאוֹ"

ראש תיבות, אותיות : ו', א', ו', ש', צ' עולה 403

גרר עולה 403

"וַיִּקָּם אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכַל" עולה 405 ועוד 3 מילים עולה 408

גרר עולה 408

"אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכַל שֶׁר צִבְאוֹ וַיָּשָׁבוּ"

ראש תיבות, אותיות : א', ו', ש', צ', ו' עולה 403

גרר עולה 403

"וּפִיכַל שֶׁר צִבְאוֹ וַיָּשָׁבוּ אֶל"

ראש תיבות, אותיות : ו', ש', צ', ו', א' עולה 403

גרר עולה 403

"צִבְאוֹ וַיָּשָׁבוּ" עולה 423 ועוד 9 אותיות ועוד 2 מילים עולה 434

אל גרר עולה 434

"אַרְצָ"

באתב"ש : תגה עולה 408

גרר עולה 408

ויכול להיות שהמילים "וישבו אל ארץ פלשתים" רומז לנו שהמקום שישב בא אברהם אבינו בנחל גרר או קרוב אליו (שהיה כנראה בקצה גבול ארץ פלשתים) ושהפך לבאר שבע אחרי המפגש, כלומר שקיבל שם חדש המראה על שינוי, יצא משליטת פלשתים במובן שלא נחשב עוד לארץ פלשתים.

* * * * *

"ותכהין עיניו"

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדול ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני "

מדרש רבה (ס"ה,י'): מכאן אמרו כל המעמיד בן רשע או תלמיד רשע סוף שעיניו כהות.

1. **"ותכהין עיניו"** עולה 681
הוא גידל בן רשע עולה 681

מדרש רבה (ס"ה,ט'): " שאברהם תבע זקנה, יצחק תבע יסורים, ויעקב תבע חולי "

2. **" זקן יצחק ותכהין עיניו "** עולה 1002 ועוד 4 מילים עולה 1006
יצחק תבע יסורים עולה 1006

אולי רמז לדברי המדרש.

* * * * *

עקידת יצחק

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני"

דברים רבה (י"א, ג') : "ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות, מהו מראות, מראות בשכינה"

השכינה באתב"ש : **צבלמטץ** עולה **261**
עקידת יצחק באתב"ש : **זדמקא מהסד** עולה **261**

יש דעה שענינו של יצחק אבינו נפגעו בעקידה כי ראה את השכינה.

* * * * *

עיני יצחק אבינו

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותהיין עיניו מראת..."

רש"י: "בעשן של אלו (שהיו מעשנות ומקטירות לע"א) ד"א כשנעקד ע"ג המזבח והיה אביו רוצה לשחטו באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו לפיכך כהו עיניו. ד"א כדי שיטול יעקב את הברכות"

ונשאלות השאלות.

(1) למה רש"י הביא כמה פרושים?

(2) לפי פרוש השני של רש"י (על הדמעות של המלאכים) למה זה גרם נזק עכשיו לעיניו של יצחק אבינו אחרי 85 שנה? הלא יצחק אבינו היה בן 37 בעקדה ועכשיו הוא ובן 123.

ואולי אפשר לתרץ שהראיה של הצדיקים מתבטאת לא רק במישור הגשמי אלא גם במישור הרוחני. אנחנו לא יודעים בדיוק מה משמעות דמעות אצל המלאכים שהם רוחניים ודמעות זה דבר גשמי. ואולי זה מתיחס לעין הרוחנית של יצחק אבינו. כתוצאה מהעקדה נפגעה קצת עינו במישור הרוחני, וכתוצאה מזה יצחק אבינו לא הבחין בעין הרוחנית שלו באופי האמיתי של עשו. **"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו"**. העין הגשמי עדיין לא נפגעה במשך 40 השנה עד שעשו התחתן. ויצחק אבינו ראה רק איך שעשו הציג את עצמו (הצד הגשמי שלו) ולא את האופי האמיתי של עשו (הצד הרוחני שלו). כאשר עשו התחתן עם בנות החיתי, העשן שהם הקריבו פגע בעין הגשמי העדיין של יצחק אבינו. ועכשיו היה קשה הראיה הרוחנית וגם הגשמית. ולמה? אולי כל הדבר הזה הוא לתעתע המציאות שלא ימנע מיעקב אבינו מלקבל הברכות (כפי שמפרש רש"י). במשך 63 שנים לא נראה שום חשש שיעקב אבינו יקבל הברכות. הלא יצחק אבינו אוהב את עשו (כתוצאה של פגיעה בעין הרוחנית שלו). אבל עכשיו לקראת סוף ימיו (זמן העברת ברכות), ויצחק אבינו רוצה לברך את בניו לפני מותו, ולתת ברכת אברהם לעשו, נפגעה גם עין הגשמית שלו. וזה נותן הזדמנות ליעקב אבינו דרך תכסיס לקבל הברכות.

* * * * *

"ויהי כי זקן יצחק"

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני"

תולדות רבה (ס"ה, ה'): "ר' יצחק פתח (ישעיה ה') 'מצדיקי רשע עקב שחד', כל מי שנוטל שוחד ומצדיק את הרשע בעקב וצדקת יסורו ממנו... יסורו ממנו זה יצחק שעל ידי שהצדיק את הרשע כהו עיניו"

תולדות רבה (ס"ה, ז'): "ר' יצחק פתח (שמות כ"ג) 'ושוחד לא תקח', אמר ר' יצחק ומה אם שנטל שוחד ממני שהיה חייב לו כהו עיניו הלוקח שוחד ממני שאינו חייב לו עאכ"ו"

דברים פרק ט"ז פסוק י"ט: "כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"

לפי דברי המדרש עיניו של יצחק אבינו כהות בגלל שכאילו נטל שוחד מעשו כאשר קיבל ציד ממנו. וגם בגלל שלא גער בבנו עשו, כאילו הצדיק הרשע.

ורמזים:

(1) **"זקן יצחק ותכהין"**

עולה 856 ועוד 13 אותיות ועוד 3 מילים עולה **872**
לקח שוחד מעשו עולה **872**

(2) **"ותכהין עיניו מראת"**

סוף תיבות, אותיות: ו', ו', ת' עולה **456**
לקח שוחד עולה **456**

(3) **"עיניו מראת ויקרא"**

סוף תיבות, אותיות: ו', ת', א' עולה **407**
נטל שוחד עולה **407**

(4) **"ויקרא"** עולה **317**

השחד עולה **317**

(5) **"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני"**

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ו'+י', כ'+י', ז'+ן, י'+ק', ו'+ן, ע'+ו', מ'+ת, ו'+א, א'+ת, ע'+ו', ב'+ו',
ה'+ל, ו'+ר, א'+ו, ב'+י

עולה **1537**

"כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" עולה **1537**

(6) "ותכהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו"
ראש וסוף תיבות, אותיות:
ו'ן', ע'ו', מ'ת', ו'א', א'ת', ע'ו', ב'ו', ה'ל', ו'ר', א'ו', ב'י',
ו'ר', א'ו'
עולה 1537
עולה 1537 "כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"

(7) "עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו"
עולה 1146 ועוד 31 אותיות ועוד 8 מילים עולה 1185
הצדיק את הרשע עולה 1185

(8) "את עשו" עולה 777 ועוד 5 אותיות ועוד 2 מילים עולה 784
הצדיק הרשע עולה 784

(9) "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת"
באתב"ש:
פמצם למ עדט מהסד פאלצמט זמטמף יגתא
ראש תיבות, אותיות: פ', ל', ע', מ', פ', ז', י'
עולה 317
עולה 317 השחד

(10) "כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא"
באתב"ש:
לם עדט מהסד פאלצמט זמטמף יגתא פמדגת
ראש תיבות, אותיות: ל', ע', מ', פ', ז', י', פ'
עולה 317
עולה 317 השחד

(11) "עשו בנו הגדל"
באתב"ש:
זבף שטף צרקד עולה 888 ועוד 3 מילים עולה 891
עולה 891 "כי השחד יעור עיני חכמים"

ועוד:
רש"י: "כשנעקד על גבי המזבח והיה אביו רוצה לשחטו באותה שעה נפתחו השמים
וראו מלאכי השרת והיו בוכים וירדו דמעותיהם ונפלו על עיניו לפיכך כהו עיניו"
יונתן בן עוזיאל: "והוה כד סיב יצחק וכהיין עינוי מלחמי דכד כפתיה אבוי אסתכל
בכוריה קרא ושריין מההוא זמנה עינוי למכהי"

לפי הפרשנים שהבינו, ראייתו נפגעה או מדמעותיהם של המלאכים או בגלל שראה את
השכינה בזמן שאביו עקד אותו על המזבח.

ורמזים שהבעיה בראייתו נגרמה ממה שקרה כאשר הוא היה בן 37 – בזמן העקידה:

(1) "כי זקן יצחק" ראש תיבות, אותיות: כ', ז', י' עולה 37.

(2) "כי זקן" עולה 187 ועוד 2 מילים עולה 189
עקידה עולה 189

(3) "עיניו מראת" עולה 787 ועוד 9 אותיות ועוד 2 מילים עולה 798
'דמעות המלאכים'
באתב"ש: קיזפא ציכתימי עולה 798

(4) "ותכהין עיניו מראת"
באתב"ש: פאלצמט זמטמף יגתא
ראש וסוף תיבות, אותיות: פ'+ט', ז'+ף', י'+א' עולה 187
"כי זקן" עולה 187
"ותכהין" בגלל "כי זקן". ו "כי זקן" מקרין על העקידה.

ועוד:
"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל בטרם
תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"
רש"י (על המילה "ויחרד"): "ומדרשו: ראה גיהנם פתוחה מתחתיו (תנחומא)"

ורמזים:

(1) "יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי"
סוף תיבות, אותיות:
ק', ה', ה', ד', ד', ר', י', א', א', ד', ד', א', י' עולה 349
רמצטי עולה 349
(גיהנם באתב"ש: רמצטי)

(2) "חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם"
סוף תיבות, אותיות:
ה', ה', ד', ד', ר', י', א', א', ד', ד', א', י', ל', ל', ס' עולה 349
רמצטי עולה 349
(גיהנם באתב"ש: רמצטי)

(3) "מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו"
עולה 1459 ועוד 12 מילים עולה 1471
"גיהנם פתוחה מתחתיו" עולה 1471

* * * * *

"מטעמים"

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת"

"ותכהין עיניו" – עיני יצחק אבינו כבדו מזוקן והוא בקושי רואה.

וידוע שאדם נהנה ממאכל באמצעות החושים שלו.

חוש הריח דרך האף, חוש הטעם דרך הפה והחד, חוש הראייה דרך העיניים.

החושים של האדם:

'מטעמי'ס' – חיבור שתי מילים **'מט'ע' 'מי'ס'**:

מ' – מריח

ט' – טועם

ע' – עיניו על

'מי'ס':

משקה יין מאכל

מה יש מלפני, לדעת טבעם

ומובא במדרש:

תולדת רבה (ס"ה, י"ב): "…וכן יצחק אמר ועשה לי מטעמים אמר לו בתחלה הייתי נהנה

מן הראייה ועכשיו איני נהנה אלא מן הטעם"

יצחק אבינו בקושי רואה, והוא נהנה בעיקר מחוש הטעם, ומבקש מעשו שיכין לו:

"מטעמי'ס" – מאכל טעים מאוד

ובגלל המטעמים:

פרק כ"ה פסוק ח':

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו"

באופן גשמי יצחק אבינו אוהב את עשו בזמן שעשו מביא לו ציד (כלי יקר).

ולפי זה אהבתו לעשו הייתה תלויה בדבר (כלי יקר), בציד, במטעמים. וידוע:

אבות פרק ה' משנה כ"ז:

"כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר, בטלה אהבה"

פרק כ"ה פסוק כ"ז:

"ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ציד איש שדה"

"ויגדלו הנערים" – כאשר גדלו.

"ויהי עשו איש" – המילה "איש" רומז שהיה לפחות י"ג שנה (רש"י).

ואמרו חז"ל שבאותה שעה היה בן ט"ו שנה.

לנער גדול באתב"ש: **כטזג רקפך** עולה 439

בן ט"ו באתב"ש: **שט נף** עולה 439

"ידע ציד" – צד את אביו בפיו (רש"י). מרמה את אביו תמיד.

וכאשר עשו היה בן ס"ג שנה יצחק אבינו ביקש ממנו :
 פרק כ"ז פסוק ג':
 "וצא השדה וצודה לי צידה"
 (כתיב "צידה", וקרי "ציד")
 ורמז (שמרמה את אביו בציד):
 'מרמה' באתב"ש: יג"ץ עולה 113 ועוד המילה עולה 114 למנין המילה "צידה" (כולל האותיות וכולל המילה).

עשו היה מביא לאביו ציד ועושה לאביו "מטעמים" כפי שאהב אביו.
 מביא לאביו "מטעמים", ושואל אותו הלכות:
 'המטעמים' שהביא לאביו היו לא רק מטעמים גשמיים, קרי ציד,
 אלא רומז גם שבא אליו עם שאלות בנושא 'המעשר':
 רש"י (כ"ה, כ"ז על המילים "יודע ציד"): "לצוד ולרמות את אביו בפיו ושואלו אבא היאך
 מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות"
 (ויודע שלא צריכים לעשר אותם).
 הביא לאביו שאלות הרמוזות במילה:
 "מטעמים" – מלח טעון עישור?, ממתבן יש מעשר?
 (מתבן זה ערמת תבן. לפי שפתי חכמים דווקא שאל בנושא 'מעשר'. כי כל האבות שמרו את זה. אצל
 אברהם אבינו כתוב 'ויתן לו מעשר מכל', אצל יצחק אבינו כתוב 'וימצא מאה שערים', ואצל יעקב
 אבינו כתוב 'עשר אעשרנו לד')

ויצחק אבינו מתפלא על בנו איזה צדיק עשו:
 תנחומא תולדות ח': "אבא המלח מהו שתהא חיבת במעשר. והיה תמה יצחק ואומר, ראה
 כמה בני מדקדק במצות"

כי עשו מראה עצמו 'צדיק'. אבל הוא לא 'צדיק', הוא 'ציד', בלי האות ק'.
 האות ק' רומזת על 'קול', שהיה צד את אביו בדיבור שלו, ומרמה את אביו.
 צד ומרמה אותו עם המטעמים:
 "מטעמים" – מלח טעון עישור, מרמה יצחק מתמיד

יצחק אבינו שומע מה שעשו ואומר אבל לא רואה מה שעשו עושה.
 בעניין הגשמי יצחק אבינו אוהב את עשו, אבל בעניין הרוחני היה ליצחק אבינו חששות
 לגבי עשו, אם ראוי לקבל הברכות.
 ואז לפני קבלת הברכות יצחק אבינו שולח אותו לצוד, ואומר לעשו:
 פרק כ"ז פסוק ד':

"ועשה לי מטעמים"

ספורנו: "רצה מטעמים כדי שיתעסק בכבוד אב ובזה תחול עליו הברכה..."
 "מטעמי"ם – המילים 'טעם מים', קרי, טעם מצוה של תורה (התורה נמשלה למים)
 שולח אותו להביא לו ציד ולהכין לו מטעמים כדי שיתעסק ברוחניות:

רוחניות באתב"ש: גפסטמפא עולה 273

במצות כבוד אב:

'עסוק בכבוד אב' עולה 273

ואז אולי יוכל לברך אותו.

ורומז לעשו, "ועשה לי מטעמים":

"לי מטעמים" באתב"ש: עולה 249

'מלחמת יצר הרע' באתב"ש: עולה 249

בשבילי תעשה מאמץ להלחם ביצר הרע השולט בך.

כי אצל עשו, למרות שכיבד את אביו מאוד, בחלק ממעשה הכיבוד שלו היה גם כרוך

רמאות ("כי ציד בפיו", הביא לו אוכל אבל צד אותו בפיו).

ורמז:

'מצות כיבוד אב' עולה 575 למנין המילים **'יצר הרע'**

(כדאי בכל מצווה לעשותה רק ביצר הטוב, ולא ליתן ליצר הרע להיות חלק ממנה)

"לי מטעמים ואכלה ואברככה" עולה 565

שלא תהיה בעשיית המצוה שמץ של חמץ, של שאור, של יצר הרע:

"כי לא חמץ" באתב"ש: **לס כת סיה** עולה 565

(לפי שמות י"ב, ל"ט- "עגת מצות כי לא חמץ". וגם: "כי לא חמץ" כולל האותיות והמילים עולה 575 למנין 'יצר הרע')

רבקה אמנו שומעת את זה וגם היא עושה "מטעמים" ליצחק אבינו כדי שיעקב אבינו ילך אליו לקבל הברכות. ורומזת ליצחק אבינו על מעשיו הטובים של יעקב אבינו, שהוא

יושב אוהלים, ועוסק בתורה ומצוות, ומלא רוחניות:

פרק כ"ז פסוק י"ד:

"ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו"

"אמו מטעמים" באתב"ש: **תיף ינזימי** עולה 617 למנין המלה **'הדברות'**.

וגם:

פרק כ"ז פסוק י"ז:

"ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה"

"את המטעמים" באתב"ש: **תא צינזימי** עולה 616 למנין המילה **'התורה'**.

הכינה ליצחק אבינו 'שני גדיי עזים'.

ואמרו חז"ל (רש"י) "פסח היה". קרי ליל ט"ו בניסן, והכינה לו מטעמים זכר לקרבן

פסח וזכר לקרבן חגיגה.

וגם:

עשתה 'לחם', קרי לחם עוני, מצות.

"הלחם" עולה 83 ועוד המילה עולה 84 למנין המילה **'עוגה'**.

(עוגה, כמו אצל אברהם אבינו שאמר לשרה אמנו, בראשית י"ח, וי- "לושי ועשי עגות", ופסח היה).

וגם :

"ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה"

באתב"ש :

פאאט תא צינזימי פתא צכסי תבג זבאץ שמק מזדש שטץ

סוף תיבות, אותיות :

ט', א', י', א', י', ג', צ', ק', ש', צ' עולה 614

עגות מצה עולה 614

לרמוז לו על ליל פסח, על חג החירות (בעתיד, "זמן חירותנו") :

"חרות" עולה 614

יצחק אבינו חשב על עשו "כמה מדקדק במצות" אבל עשו מרמה אותו.

ובא יעקב אבינו כנגד זה ורומז כמה הוא באמת :

"מדקדק במצות" באתב"ש : יקדקד שיהפא עולה 614

וגם :

"המטעמים" עולה 214

לחם עוני עולה 214

"המטעמים" של רבקה אמנו השלימו ללחם, קרי לחם עוני שעשתה, קרי בשניהם רמז לליל ט"ו בניסן. אבל אצל עשו לא נראה שמה שהוא הביא רמז על זה. כי נראה להגיד שכאשר יצחק אבינו שלח את עשו לצוד ואמר לו "ועשה לי מטעמים", היה בזה גם רמז לחשיבות של הלילה, ליל ט"ו בניסן :

"לי מטעמים" באתב"ש : כס ינזימי עולה 187

ט"ו בניסן עולה 187

וזה היה כמין ניסיון עבור עשו לראות האם הוא בכלל מודע לזה, האם ענייני קדושה חשובים אצלו או לא.

ולמשל הדברים הנחוצים לליל פסח (ליל הסדר), יעקב אבינו הביא לאביו גם יין.

יעקב אבינו בא לאביו עם דברים גשמיים, מטעמים, לחם, יין.

אבל רומז לאביו על רוחניות, רומז על מצוות הלילה, רומז על ליל פסח.

וכל הדברים האלו רומזים ליצחק אבינו כמה קשור יעקב אבינו לרוחניות.

וגם שיכול להסתדר בגשמיות העולם הזה כאשר צריך.

ולמה חשוב לרמוז לאביו על התורה ושהוא מכיר בחשיבות של הלילה הזה?

כי ליל ט"ו בניסן, הגשמת הנבואה שנאמרה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, כלומר, גאולת מצרים. ומיד (50 יום) אחרי זה, מתן תורה. כי מטרת יציאת מצרים שבני ישראל יקבלו את התורה. ובזה יעקב אבינו מודיע לאביו שמוקד תשומת לבו על התורה ושהוא מצפה ליום שבניו יקבלו אותה. ושלא רק עכשיו "הוא איש יושב אהלים",

רש"י : "של שם ואהלו של עבר"

קרי יושב ולומד בישיבת שם ועבר, אלא גם בעתיד בניו יקימו בתי מדרשות להפצת

ולימוד התורה בכל מקום שהם יהיו. רומז לאביו, שאצלו לא רק בהווה יש קיום

המצוות,

אלא גם בעתיד יהיה קיום מצוות ורוחניות על ידי זרעו.

ובזה מדגיש לאביו שאחיו עשו מהווה רק 'עולם הזה', ואין לו עתיד.

אבל הוא מהווה בעיקר עולם הבא, וגם לפי הצורך מסתדר בעולם הזה.

כי :

אבות פרק ד' משנה י"ז :

"העולם הזה דומה לפרוזדור לפני עולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור, כדי שתכנס לטרקלין"
יצחק אבינו קולט את המסר, ושואל את יעקב אבינו :
פרק כ"ז פסוק כ' :
"מה זה מהרת למצא בני"
"**מהרת**" – גם זה רמז לפסח, לנושא החיפזון (שמות י"ב, א') – "ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא".

ויעקב אבינו עונה לאביו :

"**כי הקרה ה' אל-ה-יך לפני**"

ורמז לו :

"**הקרה**" באתב"ש : **צדגץ** עולה 187

בקשת מעשו אחי, "עשה" :

"**לי מטעמים**" באתב"ש : **כס ינזימי** עולה 187

ה' "הקרה", נתן בשבילך 'מטעמים' דרכי (ראה דעת זקנים מבעלי התוספות).

ואולי רמז לו במילים :

"**כי הקרה**" עולה 340

"...לפני", בגלל שאני שומר, ואשמור :

תרי"ג מצות באתב"ש : **אגמ"ר יהפא** עולה 340

וגם :

"**כי הקרה**" באתב"ש : **לם צדגץ** עולה 257

אולי "הקרה...לפני" בגלל 'הלילה הזה' :

ליל ט"ו בניסן עולה 257

כי זה קיום הברית עם אברהם אבינו, ויום ט"ו בניסן יציאת בני ישראל ממצרים לחרות, לקבל התורה. כלומר, זכות התורה עמדה לי בזה.

"**לי מטעמים**" – **אצלי 'מטעמים' גשמיים ורוחניים** (נצחיים) **לגוף ולנשמה**.

ומגיע לי ברכת אברהם אבינו, כי דרכי ודרך זרעי יהיה המשך לדרכו של אברהם אבינו בעולם.

יעקב אבינו הביא לאביו מטעמים ואמר לאביו (כ"ז, י"ט) "קום נא שבה ואכלה" :

"**מציד**" עולה 154

רמז לו על עניינים רוחניים :

ליל פסח באתב"ש : **כמך וחס** עולה 154

שהביא לו מטעמים של :

גדי עזים עולה 154

זכר לקרבנות פסח וחגיגה. שעולמו שלו, עולם הרוחני :

עולם הבא עולה 154

אבל אצל עשו כתוב (כ"ז, ל"א) "ויעש" :

"**גם הוא מטעמים ויבא לאביו**" עולה 332

השוחד באתב"ש : **צבפסק** עולה 332

עשו אמר לאביו (כ"ז, ל"א) "יקום אבי ויאכל" :

"**מציד בנו**" עולה 202

כי :

"ציד בפיו" עולה 202

"מצייד בנו" באתב"ש : יהמק שטף עולה 544

תורה תבלין באתב"ש : אפדץ אשכמט עולה 544

שולח רמזים כאילו מכיר בחשיבות התורה נגד יצר הרע.

משחד ומרמה את אביו לחשוב שהוא צדיק.

אבל עשו נאה דורש אבל לא נאה מקיים.

תאכל השוחד שאני מביא, "כי השחד":

"יעור עיני חכמים" עולה 544

(דברים ט"ז, י"ט- "...כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים")

יצחק אבינו היה כבר בגדר עיוור, אבל כאן רצה לגרום עיוורון גם לעין הרוחנית של אביו.

כי כאשר אביו יהיה עיוור גם באופן גשמי וגם באופן רוחני לא ירגיש במרמה של עשו כלל, ואז יברך אותו.

עשו שיחד את אביו וגרם לאביו עיוורון כל כך שלא הכיר את יעקב בנו וגם לא זיהה את עשו. הלא כאשר יעקב אבינו בא לפניו כתוב:

פרק כ"ז פסוק י"ח:

"מי אתה בני"

פרק כ"ז פסוק כ"ג:

"ולא הכירו"

וכאשר עשו בא לפניו כתוב (כ"ז, ל"ב):

"מי אתה" באתב"ש : ים תאץ עולה 541

העיוורון של יצחק אבינו נתן ליעקב אבינו הזדמנות לקבל הברכות בחכמתו:

זהו מידת הדין עולה 541

בדין יעקב אבינו זכה בברכות, ובדין עשו נפסל.

* * * * *

”הנה זקנתי”

פרק כ”ז פסוק ב’:

”וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי”

רש”י (על, שני גדיי עזים”): ”אלא פסח היה האחד הקריב לפסח והאחד עשה מטעמים. בפרקי דר”א.

שפתי חכמים (כ”ז, ט”): ”ת”ל דבפסח נולד יצחק... וירא הקב”ה ממלא ימיהם של צדיקים, באותן הימים שנולדו, באותן הימים הם מתים”

לפי חז”ל יצחק אבינו חשש מ15 בניסן, כי באותו לילה נולד. אז ביקש ב14 לחודש ”בפסח”, להביא לו קרבן וגם זה עיתוי טוב (יום טוב) לברך את בניו. (כי יום 14 בניסן בין הערביים יחג הפסח, ואילו מה15 בניסן והלאה חג המצות)

ורמזים לזה מהפסוקים הקשורים לנושא הזה:

”זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי”

ראש וסוף תיבות אותיות: ז’+י’, ל’+א’, י’+י’, י’+ס’, מ’+י’ עולה **168**
פסח היה עולה **168**

* * * * *

“לא ידעתי יום מותי”

פרק כ"ז פסוק ב':

“ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי”

בהיותו בן 123 יצחק אבינו אומר “לא ידעתי יום מותי”.
ואמרו חז"ל אדם צריך לדאוג חמש שנים לפני וחמש שנים אחרי מות אביו או אמו.
שרה אמנו נפטרה בגיל 127 ועכשיו יצחק אבינו בתוך 5 שנים לפטירתה.
קרי יצחק אבינו בסכנה.
ונשאלת השאלה:
למה לא אמר את זה שנה לפני כן כאשר היה בן 122, כי אז התחילו 5 השנים לפני
פטירת אמו? למה חיכה שנה כדי להגיד לעשו את הדבר הזה?

ונראה להגיד:

שנוסף על העניין של הסכנה היה עוד עניין.
מעל הראש של האבות היתה מרחפת הנבואה של ברית בין הבתרים. השעון של 400
שנה התחיל לתקתק כאשר יצחק אבינו נולד. ועכשיו בהיותו בן 123 נשאר 277 שנה עד
סוף הגזרה (277=400-123). יצחק אבינו לא הרגיש את טעם השיעבוד בחייו עד עכשיו,
וכנראה ידע שהשיעבוד לא יתחיל איתו כי נאמר לו “גור בארץ הזאת”, “אל תרד
מצרימה”. השיעבוד יתחיל בזרעו, או בעשו או ביעקב או בשניהם.
עשו כבר נשוי אבל הנשים שלו הם מורת רוח ליצחק אבינו ולרבקה אמנו. והוא גם לא
ממשיך בדרך אברהם סבו או בדרך אביו.
יעקב אבינו עדיין לא נשוי ויושב ולומד תורה.
נשארו מעכשיו עוד 277 שנה לנבואה. 277 רומז על המילה “זרע”.
קרי, עכשיו יעקב צריך להינשא ולהביא זרע לעולם. כי הנבואה היא בלשון רבים
“ועבדום וענו אתם” לא כתוב “אותו”, קרי אחד מזרעו (קרי יעקב אבינו לבד), אלה על
הרבה מזרעו (“אתם” קרי, צאצאיו של יעקב אבינו).

ועוד:

יצחק אבינו עכשיו בן 123 ובעוד 57 שנה, כאשר הוא בן 180, נפטר.
ואולי ניבא ולא ידע שניבא, וגם זה רמוז כאן:

“נא זקנתי”

ראש תיבות, אותיות: נ', ז', עולה 57

וגם:

“זקנתי לא ידעתי יום”

ראש תיבות, אותיות: ז', ל', י', י' עולה 57

וגם:

“ידעתי יום מותי”

באתב"ש:

מקזאם מפי יפאם

ראש וסוף תיבות, אותיות: מ'+ם', מ'+י', י'+ם' עולה 180

וגם :

"זקנתי לא ידעתי יום מותי"

באתב"ש :

עדטאם כת מקזאם מפי יפאם

ראש תיבות, אותיות : ע', כ', מ', מ', י' עולה 180

וגם רמזים לזה מהפסוק :

פרק כ"ז פסוק ד' :

"ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

"כאשר אהבתי והביאה לי"

ראש תיבות, אותיות : כ', א', ו', ל' עולה 57

"נפשי" באתב"ש : טובם עולה 57

וגם :

"ועשה"

באתב"ש :

פזבץ עולה 179 ועוד המילה עולה 180

וגם :

"והביאה לי ואכלה"

באתב"ש :

פצשמתץ כס פתלכץ

ראש תיבות, אותיות : פ', כ', פ' עולה 180

וגם :

פרק כ"ו פסוק ז' :

"ועשה לי מטעמים ואברככה לפני ה' לפני מותי"

"ועשה"

באתב"ש :

פזבץ עולה 179 ועוד המילה עולה 180

וגם :

"לי מטעמים ואברככה לפני"

באתב"ש :

כס ינזימי פתשגללץ כוטם

סוף תיבות, אותיות : ס', י', צ', ס' עולה 180

וגם :

"מטעמים ואברככה לפני ה' לפני מותי"

באתב"ש :

ינזימי פתשגללץ כוטס מ-ץ כוטס יפאם

ראש תיבות, אותיות : י', פ', כ', מ', כ', י' עולה 180

* * * * *

"הנה נא זקנתי"

פרק כ"ז פסוק ב':

"ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי"

בהיותו בן 123 יצחק אבינו אומר "לא ידעתי יום מותי"? אמרו חז"ל (ראה רש"י) שאדם צריך לדאוג חמש שנים לפני וחמש שנים אחרי מות אביו או אמו. שרה אמנו נפטרה בגיל 127 ועכשיו יצחק אבינו בתוך 5 שנים לפטירתה. כלומר יצחק אבינו בסכנה.

ונשאלת השאלה:

למה יצחק לא אמר זאת שנה לפני כן כאשר היה בן 122, כי אז התחילו 5 השנים לפני פטירת אמו? למה חיכה שנה כדי להגיד זאת לעשו?

ונראה להגיד:

שנוסף על העניין של הסכנה לחייו מצד הגיל, היה עוד עניין שהמחיש את הסכנה אצלו, כתוב:

פרק כ"ז פסוק א':

"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת"

כאשר הגיע לתוך חמש השנים לפני פטירת אמו, בהיותו בן 122 עדין לא הרגיש את הזיקנה.

אבל כעבור שנה כאשר היה בן 123 כתוב:

"ותכהין עיניו מראת" – הופיעו אצלו סימני זיקנה שהגבילו ראייתו.

"הנה נא זקנתי" – "הנה" רומז על פתאומיות, פתאום הרגיש הזיקנה.

וחשש שפתאום ימות:

"הנה נא" עולה 111

ימות באתב"ש: כיפא עולה 111

ויכול להיות שכהו עיניו כבר לפני כן (מעשן הקרבנות של נשי עשו, הלא עשו כבר נשוי 23 שנים) אבל עדיין יכול היה לראות, ועכשיו כתוב "מראת", קרי, היה לו קשה לראות, והתחיל לחשוש שהוא בסכנה, ואז "ויקרא את עשו בנו הגדל":

"עיניו מראת" באתבש: **זמטמף יגתא** עולה 590

"אדום" באתבש: **תקפי** עולה 590

לרמוז:

שהפסיק לראות "עשו הוא אדום".

ולפי הכלי יקר, הפגיעה הייתה בעין השכלי שלו ולא הכיר את בניו, וזאת כדי שיעקב יצליח לקבל את הברכות:

"ותכהין" באתב"ש: **פאלצמט** עולה 491 ועוד 6 אותיות עולה 497

בעין השכלי עולה 497

ואז יצטרך להשתמש יותר ברוח הקדש ולא בראיה :

רוח הקדש עולה 623

בטביעת עין עולה 623

לרמוז :

עכשיו יצחק צריך להשתמש יותר ברוח הקודש לבחון את בניו ולא בטביעת עין. וזה נותן יתרון גדול ליעקב אבינו, כי כאשר נכנס יעקב אבינו אצלו הרגיש גן עדן (בראשית כ"ז, כ"ז-ז-ראאה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה''), וכאשר עשו נכנס אצלו הרגיש גיהנם (רש"י- "ראה גהנם פתוחה מתחתיו").

ועוד :

מעל ראשם של האבות היתה מרחפת הנבואה של ברית בין הבתרים. השעון של 400 שנה התחיל לתקתק כאשר יצחק אבינו נולד (כתוב בראשית ט"ו, י"ג-כ"ג-גר יהיה זרעך בארץ לא להם"- וכתוב בראשית כ"א, י"ב-כ"ב-כי ביצחק יקרא לך זרע"). ועכשיו בהיותו בן 123 נשאר 277 שנה עד סוף הגזרה (277=400-123).

עד עכשיו יצחק אבינו לא הרגיש טעם השעבוד בחייו, וכנראה ידע שהשעבוד לא יתחיל איתו כי נאמר לו "אל תרד מצרימה", "גור בארץ הזאת". לכן השעבוד יתחיל בזרעו, או בעשו או ביעקב או בשניהם. עשו כבר נשוי אבל נשיו מורת רוח ליצחק אבינו ולרבקה אמנו. והוא גם לא ממשיך בדרך אברהם סבו או בדרך אביו. (ועשו לא רצה שהנבואה תתקיים בו ובעתיד נסע להר שעיר). יעקב אבינו עדיין לא נשוי, ויושב ולומד תורה ("איש אהלים").

ומתוך מה שקרה עם הברכות, עשו מתנקם להרוג את יעקב אבינו. ויעקב אבינו נצרך, בציווי אמו ואביו, לברוח וללכת אל לבן אחי אמו : פרק כ"ז פסוק מ"ג :

"ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה"
(כי לבן יגן עליו מפני עשו).

"וקום" באתב"ש : **פדפי** עולה 174

תורה באתב"ש : **אפגץ** עולה 174

שתקום מלימודך ותיקח את עצמך לבית אחי.

ואולי ברמז, **וקום** מלימודך כאן ותלך ללמוד **תורה** בישיבת עבר ואחר כך תלך לבית לבן :

"ועתה בני שמע בקלי"

ראש תיבות, אותיות : **ו', ב', ש', ב'** עולה 310

עבר באתב"ש : **זשג** עולה 310

וגם :

"בני שמע בקלי וקום"

ראש תיבות, אותיות : **ב', ש', ב', ו'** עולה 310

עבר באתב"ש : **זשג** עולה 310

וגם :

"שמע בקלי וקום ברח"

ראש תיבות, אותיות : **ש', ב', ו', ב'** עולה 310

עבר באתב"ש : **זשג** עולה 310

וגם :

"וקום ברח" עולה 362 ועוד 7 אותיות עולה 369
י"ד שנה עולה 369

וגם אביו ציווה עליו :

בראשית פרק כ"ח פסוק ב' : **"קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך"**
"לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך"
באתב"ש :

כל וקטץ תגי שמאץ שאפתך תשם תיל
סוף תיבות, אותיות : ל', צ', י', צ', ד', ס', ל' עולה 310
עבר באתב"ש : זשג עולה 310
(לפני שתלך לארם תטמין את עצמך י"ד שנים בישיבת עבר)

וגם :

"אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי"
באתב"ש :

תשם תיל פדס כל יבי תבץ ישטפא כשט תסם
סוף תיבות, אותיות : ס', ל', ס', ל', י', צ', א', ט', ס' עולה 310
עבר באתב"ש : זשג עולה 310

וגם :

"ארם" באתב"ש : **תגי** עולה 413 ועוד המילה עולה 414
י"ד שנים עולה 414
(תמשיך לארם אחרי י"ד שנים)

ואביו מוסיף עליו ציווי :

פרק כ"ח פסוק ב' : **" וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך"**
נשארו עוד 277 שנה עד השלמת הנבואה. 277 רומז על המילה 'זרע' .
(ששם תביא זרע לעולם, קרי בבית אחי אמך)

ורמזים :

"פדנה ארם ביתה בתואל"
סוף תיבות, אותיות : ה', ס', ה', ל' עולה 80
זרע באתב"ש : עגז עולה 80

וגם :

"ארם ביתה בתואל"
ראש וסוף תיבות, אותיות : א'+ס', ב'+ה', ב'+ל' עולה 80
זרע באתב"ש : עגז עולה 80

וגם :

"בתואל אבי אמך וקח לך משם"
ראש תיבות, אותיות : ב', א', ו', ל', מ' עולה 80
זרע באתב"ש : עגז עולה 80

וגם :

"אחי אמך" עולה 80
זרע באתב"ש : עגז עולה 80

וגם :

"מבנות לבן אחי אמך"

באתב"ש :

ישטפא כשט תסם תיל

סוף תיבות, אותיות : א', ט', ס', ל' עולה 80

זרע באתב"ש : עגז עולה 80

עכשיו יעקב צריך להינשא ולהביא זרע לעולם. כי הנבואה היתה בלשון רבים (בראשית ט"ו, י"ג) "ועבדום וענו אתם". לא כתוב 'אותו', כלומר, לא לאחד מזרעו (לא רק ליעקב אבינו לבד), אלה לרבים מזרעו ("אתם" קרי, צאצאיו של יעקב אבינו).

נוסף על הסכנה לנפשו נראה להגיד שיצחק זירז את עשו כדי לנסותו, וכדי לנסות את יעקב אבינו.

כאשר אמר לעשו שהוא מתכוון לברך אותו, אמר זאת בצורה שרבה אמנו תשמע ותגיד ליעקב אבינו (בראשית כ"ז, ה')-"ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו".

לנסות את עשו :

בגלל שעשו חשב שאביו עומד למות כל רגע, הוא יצא בהול לקיים ציווי אביו. יצחק חשש שהוא יביא לו מן הגזל או נבלה. יצחק אבינו לא אמר לעשו לקחת בגדי החמודות אשר לו בבית, אלא רק אמר לו : "שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה".

אכן עשו יצא לצוד בלי בגדי החמודות שלו, השאיר אותם בבית. למרות שהבגדים היו עוזרים לו לצוד, כי היו עליהם ציורי בעלי חיים שמשכו את החיות אליו כדי שיצוד אותם בנחת. הניסיון של עשו היה לראות אם הוא לא ירמה את אביו.

לנסות את יעקב אבינו :

האם יעקב אבינו ישתמש בחכמה שלו כדי לקבל את הברכות. האם יעקב אבינו יקום מלימודו, לצאת לעולם, ולהאבק עבור הברכות?

יעקב אבינו השתמש במרמה, בחכמה, וקיבל את הברכות.

עשו, שלא לקח בגדי החמודות שלו, איחר קצת בציד שלו והגיע בדיוק כאשר יעקב אבינו יצא עם הברכות. ואחרי שיצחק אבינו הרגיש גן עדן עם בוא יעקב וגיהנם עם בוא עשו, הוא ידע בברור שיעקב הוא מבורך ועשו הוא רשע.

לפי הפשט יצחק אבינו לא ידע יום מותו.

אם נדייק מדבריו של יצחק אבינו שאמר "לא ידעתי יום מותי". את היום לא ידע, אבל אולי ניבא ולא ידע שניבא את השנה. כי יש במה שאמר רמזים לגיל פטירתו :

יצחק אבינו עכשיו בן 123. ונפטר בהיותו בן 180.

ורמזים :

"ידעתי יום מותי"

באתב"ש :

מקזאם מפי יפאם

ראש וסוף תיבות, אותיות : מ'+ס', מ'+י', י'+ס' עולה 180

וגם :

"זקנתי לא ידעתי יום מותי"

באתב"ש :

עדטאם כת מקזאם מפי יפאם

ראש תיבות, אותיות : ע', כ', מ', מ', י' עולה 180

קרי בעוד 57 שנים פטירתו (57=180-123).

ורמזים :

"נא זקנתי"

ראש תיבות, אותיות : נ', ז' עולה 57

וגם :

"זקנתי לא ידעתי יום"

ראש תיבות, אותיות : ז', ל', י', י' עולה 57

וגם :

"נפשי" באתב"ש : טובם עולה 57

בעוד 57 שנה מחזיר נפשי לבוראי.

(בראשית כ"ז, ד'- "בעבור תברכך נפשי בטרם אמות")

וגם :

"כאשר אהבתי והביאה לי"

ראש תיבות, אותיות : כ', א', ו', ל' עולה 57

(בראשית כ"ז, ד')

ולפי הרמזים האלו (שלא ימות עכשיו) נראה ששליחות ששלח יצחק את עשו לצוד לו ציד, מטרתו היתה כדי לנסות ולבחון אותו ואת יעקב אבינו, וכדי שיעקב אבינו יקבל הברכות.

* * * * *

”שא נא כליך”

פרק כ”ז פסוק ג’ :

”ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה”

יצחק ככל הנראה לא כל כך רצה לברך את עשו בגלל מעשיו הרעים ולכן שלח אותו לפני שברכו לעשות תשובה.

”כליך”, מסכת מגילה י”ב עמ’ ב’ :”אמר להם אחשורוש : כלי שאני משתמש בו אינו לא

מדוי ולא פרסי אלא כשד-י”.

כלי- כינוי לאשה בענין קיום יחסי אישות. **’כליך’**- גילוי עריות.

”תליך”, תל של עבודה זרה.

”וקשתך” כלי נשק להרוג, שפיכות דמים.

”וצא”, תוציא אותם ממך, **תעשה תשובה**.

”השדה”, ”לשוח בשדה”- **תפילה**.

”וצודה לי”, תעשה חסד וצדקה.

ועוד :

פרק כ”ז פסוק ג’ :

”ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה”

רש”י :”מן ההפקר ולא מן הגזל”

”וצא השדה וצודה לי צידה” עולה 671 ועוד 5 מילים עולה 676

והביא מן ההפקר ולא מן הגזל עולה 676

אולי רמז לדברי רש”י.

* * * * *

"וצודה לי צידה"

יצחק אבינו אמר לעשו :

פרק כ"ז פסוק ג' :

"וצא השדה וצודה לי צידה"

רש"י : "מן ההפקר ולא מן הגזל"

ונשאלת השאלה :

למה חשד דווקא עכשיו שעשו יביא מהגזל ולא מההפקר?

הלא עשו מביא לו ציד כל הזמן, ועשו מכבד מאוד את אביו ולא יעשה שום דבר נגד רצונו של אביו. (בטח ידע את זה מקודם).

אלא נראה להגיד :

שמזהירים את האדם לפני וגם קרוב למעשה. שלא ישכח ולא יכשל.

ועוד נראה להגיד :

כתוב :

פרק כ"ז פסוק ט"ו :

"ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן"

רש"י : "דבר אחר, שחמד אותן מן נמרוד (בראשית רבה ס"ה, ט"ז)"

דעת זקנים מבעלי התוספות : "שחמדן מנמרוד. וחמודין היו, שהיו מצויירין עליהם כל החיות ועופות שבעולם ונראין כאילו הן חיים, וכשהיה בשדה היו החיות והעופות באין אצלו וניצודין מאליהן"

עשו הרג את נמרוד ולקח בגדי החמדת ממנו. והם היו כלי עזר להצליח בציד שלו. הבגד של עשו ("החמדת") היה חלק מהציוד שלקח אתו כאשר יצא לציד. ועכשיו אנו רואים שעשו השאיר את בגדי החמדת בבית. ואם כן, הציד יהיה יותר קשה לו. ואז צריך להזהיר אותו עכשיו כי הוא חשוד שאם לא יצליח לצוד מההפקר הוא יביא מהגזל.

ועוד :

מה הקשר במילים האלו ("וצודה לי צידה") להפקר ולגזל?

ורמז :

כתוב **"צידה"** וקרי **"ציד"**.

עולה 104

"ציד"

הפקר באתב"ש : **צודג** עולה 103 ועוד המילה עולה 104

שיביא מההפקר .

שאלה יותר חזקה :

כאשר יצחק אבינו ביקש מעשו להביא לו ציד הוא אמר לו :
פרק כ"ז פסוק ג' :

"ועתה שא נא תליך וקשתך וצא השדה"

ולא אמר לו גם לקחת בגדי החמדת שהיה לעשו בבית.

אם היה אומר לו דבר זה אולי אז לא היה עשו חשוד שיביא מהגזל.

ולמה לא הזכיר לעשו דבר זה?

ונראה להגיד :

לפי מה ששמעתי מהרב אנסבכר שאמר לי שחז"ל אמרו שהזהיר כאן על הגזל כי הציד (המטעמים) בא במקום קרבן פסח. כי הלילה שמסר הברכות ליעקב היה ליל פסח. ומקפידים יותר בקדשים שלא יבואו מהפסול. והתשובה הזאת גם מסבירה למה יצחק אבינו לא אמר לעשו לקחת בגדי החמדת. כי עשו הרג את נמרוד ובגדי החמדת הגיעו אליו דרך מעשה שפיכת דמים. ואולי אז הציד שיצוד בשימוש בגדי החמדת יהיה דבר הבא (או הקשור) בעבירה.

* * * * *

יצחק מברך את יעקב

המפגש בן יצחק אבינו ליעקב ומה שמתרחש לפניו מתואר כדהלן בכתב:
יצחק מצוה עשו:

פרק כ"ז פסוקים ג'-ד':

**"ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה. ועשה לי מטעמים כאשר
אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"**

רבקה אמנו שומעת:

פרק כ"ז פסוק ה':

"ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשיו בנו..."

והיא מצוה ליעקב:

פרק כ"ז פסוקים ח'-י':

**"ועתה בני שמע בקלי לאשר אכי מצוה אתך. לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי
עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב. והבאתה לאביך ואכל בעבור
אשר יברכך לפני מותו"**

אחרי שיעקב עשה מה שצוה עליו אמו הוא בא לאביו:

פרק כ"ז פסוק י"ח:

"ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני"

פרק כ"ז פסוקים י"ח-כ"ד:

**"ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקך לפני. ויאמר
יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשיו אם לא. ויגש יעקב אל יצחק
אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו. ולא הכירו כי היו ידיו שעדות
ויברכהו ואמר אתה זה בני עשו ויאמר אני.**

פרק כ"ז פסוקים כ"ז:

"ויגש וישק לו וירח ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'"
בסופו של דבר יעקב מקבל הברכות.

סיפור המפגש בן יצחק ליעקב ומה שמוביל אליו תמוה.

יצחק אבינו היה עוור "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עניו מראת..."

יצחק אבינו גם היה עשיר מאוד "ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו
פלשתים".

מן הסתם, איש עשיר ועוור יהיה לו עוזרים ובמיוחד עוזר אישי (כמו לאברהם עבדו
אליעזר המושל בכל אשר יש לו). לפי זה יצחק אבינו לא היה צריך לשלוח את עשו
להביא לו אוכל (ובמיוחד לא לשדה, הוא היה יכול להביא לו מהעדר בבית, כמו שעשה
יעקב). יצחק היה יכול לבקש מעבדו להביא לו מטעמים.

יצחק גם לא היה צריך לחקור את יעקב לדעת מי הוא. הוא היה יכול לבקש מעוזרו
האישי להגיד לו מי נמצא לפניו.

לפי זה, אנו מקבלים הרושם שמטרת הדו שיח במפגש בין יצחק ליעקב אננו לזהות מי
נמצא לפני יצחק, אלה לזהות מה **טבעו** של הבן שעומד לפניו, וזה רק יצחק יכול
לעשות.

פרק כה פסוקים כח:

"ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב"

האם כאן זה מקרה של ניגודים נמשכים זה לזה? יצחק שהיה עולה תמימה ומאוד
רוחני נמשך לבנו עשו המושלם מבחינת גשמי ("איש ידע ציד איש שדה") האיש המעשי
המסכן את עצמו כל יום בשדה, ורבקה הבאה מרקע גשמי ("והנה רבקה יצאת אשר

ילדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על שכמה" נמשכת ליעקב בנה הרוחני ("**יושב אהלים**") היושב בשיבת שם ועבר ולומד . כנראה גם רבקה וגם יצחק מנסים להשלים החסר בבנם ולהביא אותם לאיזון המושלם ברוחניות וגשמיות. עד עכשו יצחק רואה בבנו יעקב "**איש תם יושב אהלים**". איש שעד עכשו מאוד בסדר, הצד הרוחני שלו חזק מאוד יש לו פוטנציאל גדול, אבל האם הילד הזה מוכן להקריב את עצמו (להשקיע באופן גשמי) למען הקמת העם היהודי?

ואולי למטרה זו יצחק שולח את עשו לשדה להתבונן ואולי להתפלל (מהמובן "**ויצא יצחק לשוח בשדה**") ולרכוש יותר רוחניות. "**ורבקה שומעת**", ואולי למטרת זו היא מצוה ליעקב לקחת מטעמים לאביו, להסתכן, להכניס עצמו למצב שתוצאותיו לא ידועות בבירור, להראות שיש לו גם היכולת הגשמי להתמודד ולהאבק עבור עתידו.

יעקב בא אצל יצחק ויצחק שואל אותו :

"ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני"

"ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה ה' אלקך לפני"

יצחק מרגיש שמשהו לא בסדר :

(1) צורת הדיבור לא צורת הדיבור של עשו

(2) הזמן שעבר מאז שלחו את עשו לא מספיק לצוד ולחזור ולהכין את האוכל

יצחק כנראה יודע שמי שלפניו לא עשו ומצורת הדיבור הוא יודע שיעקב עומד לפניו (אמנם יש דעות שונות בנושא הזה בחז"ל). ועכשו יצחק בודק את טבעו של הבן שעומד לפניו :

"ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשיו אם לא"

למה הוסיף יצחק המילה זה? גם בלי המילה זה (האתה בני עשיו אם לא) היה משיג אותו המטרה עם שאילתו. ואולי זה הרמז כאן. יצחק כאילו שואל את יעקב, האם אתה הבן שמוכן להקים 12 השבטים, זאת אומרת את עם ישראל (זה עולה 12). האם אתה מוכן מבחינה גשמית להאבק עבור המטרה הזאת?

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו. ולא הכירו

כי היו ידי שיעדות ויברכהו ואמר אתה זה בני עשו ויאמר אני"

יצחק רואה במעמץ שעשה יעקב לקבל הברכות (מעשה גשמי) שצד הגשמי וצד הרוחני של יעקב מושלם. והוא אומר : **"ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו"**, שיש כאן הצירוף של רוחניות ("**הקל קול יעקב**") עם גשמיות ("**הידים ידי עשו**"). "**ולא הכירו**", יצחק מגלה שיש ליעקב צד חיובי נוסף (הגשמי) שלו היה בולט לו עד עכשו באישיותו של יעקב. "**ויברכהו**", הוא ברך אותו על כך. ויצחק שואל עוד הפעם, הוא חוזר לעיקר התחקיר, **"אתה זה בני עשו"**, האם אתה מוכן להקים 12 שבטים (זה עולה 12), כולל המאמצים הגשמיים הדרושים כמו שעשו מושלם מבחינת גשמי? ויעקב עונה לו **"ויאמר אני"**. יעקב לא אומר כן, אלא **"אני"** אולי רמז ש אני נקרא ישראל, זאת אומרת אני יכול להאבק ולהצליח עבור זה.

* * * * *

חנוך לנער על פי דרכו

כאשר יצחק אבינו מצווה לעשו להביא לו מטעמים, כתוב:
פרק כ"ז פסוקים ג' – ד':

"ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה. ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

וכאשר רבקה אמנו מודיעה ליעקב אבינו מה שאמר יצחק אבינו לעשו, כתוב:
פרק כ"ז פסוק ז':
"הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה' לפני מותי"

יש כמה שינויים בין מה שאמר יצחק אבינו לעשו לבין מה שאמרה רבקה אמנו ליעקב אבינו:

- 1) לעשו נאמר "והביאה לי" אחרי נאמר לו על הציד, ואחרי שנאמר לו לעשות מטעמים. ליעקב אבינו נאמר המילים "הביאה לי" מיד, ולפני "עשה לי מטעמים".
- 2) לעשו נאמר הרבה בקשר לכלי הציד ("שא נא כליך תליך וקשתך"), וליעקב אבינו לא נאמר את זה.
- 3) לעשו נאמר "בעבור תברכך נפשי", וליעקב אבינו נאמר "ואברככה לפני ה'".
- 4) לעשו נאמר "בטרם אמות", וליעקב אבינו נאמר "לפני מותי"

ונראה לי להגיד:

שיצחק אבינו וגם רבקה אמנו (למרות השנויים) התכוונו לאותו דבר כאשר הם מסרו את דבריהם לבניהם. קרי, ששניהם רצו ולזרז ולשפר התנהגות בניהם. יצחק אבינו את עשו ורבקה אמנו את יעקב אבינו - ולפי דרכם של הנערים.

ונסביר:

רש"י (על המלה "שא"): "לי' השחזה כאותה ששנינו (ביצה כח) אין משחזין את הסכין אבל משיחה על גבי חברתה חדר סכין ושחוט יפה שלא תאכילני נבלה (ב"ר)"
רש"י: (על המילים "וצודה לי"): "מן ההפקר ולא מן הגזל"

יצחק אבינו מכיר טוב מאד את עשו. וגם הברכה המיועדת לו (שהוא יקבל בסוף) הוא בקושי זכאי לקבל. וגם יצחק אבינו יודע שעשו מקפיד בכבוד אב. ולפי זה הוא מצווה אותו בפרוש (כי על דברי אבא הוא לא יעבור) על כל דבר ודבר. ואומר לו שהוא יזהיר לקראת השחיטה של הציד. וישחז את הסכין באופן המותר ביום טוב (לפי חז"ל פסח היה), קרי ישחז סכין על סכין. ושהוא יביא ציד מן ההפקר. ושיעשה מטעמים (לקרבן פסח), ושיביאו לו המטעמים. ונשאלת עוד שאלה, למה הוא צריך להגיד לעשו להביא לו את המטעמים? הלא הוא אמר מיד לעשו "ואכלה". ואיך יאכל עם הם לא אצלו? אלא נראה להגיד שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. יצחק רצה לזכות את עשו בעוד מצווה, הבאת האוכל אליו. ולפי זה כל פעולה ופעולה שאמר לעשו מקנה לעשו עוד זכות כאשר עשו יעשה המצווה. והוא מזרז אותו לעשות הדבר באומרו אליו "בטרם אמות".

רש"י (על המילים "לא ידעתי יום מותי"): "א"ר יהושע בן קרחה אם מגיע אדם לפרק אבותיו ידאג חמש שנים לפנייהם וחמש שנים לאחר כן ויצחק היה בן קכ"ג... אמר שמא לפרק אמי אגיע והיא בת קכ"ז מתה והריני בן ה' שנים סמוך לפרקה לפיכך לא ידעתי יום מותי"

כל השליחות הזה העלתה את רמת המודעות של עשו למצוות, וחיזק את צד הרוחני של עשו לקראת נתינת ברכה (כי בקרבן פסח כתוב "בדמיון חיי").

לעומת זאת, רבקה אמנו מדלגת על חלק מהפרטים ששמע יצחק אבינו אומר לעשו כדי לזרז את יעקב אבינו ללכת לאביו ולזכות ולקבל הברכות.

היא לא מעבירה ליעקב אבינו עניין כלי הציד. היא רק אומרת לו שאביו בקש מעשו "הביאה לי ציד". וכאילו היא מרמזת ליעקב אבינו: אתה רוצה שאבא יכשל ויאכל מהציד של עשו - טרפה, מהגזל?

והיא מזהירה את יעקב אבינו שאביו אמר "לפני ה'" (אבל לא כתוב שאביו אמר את זה). וגם זה לזרז את יעקב אבינו כי משמעות "לפני ה'": רש"י: "ברשותו שיסכים על ידי" שהברכה היא ברכה עולמית ואם תפספס אותה אין חזרה.

והיא גם אומרת ליעקב אבינו, אבא אמר לעשו "ואברככה לפני ה' לפני מותי". שהוא רוצה לברך אותו לפני שימות (אבל אביו אמר "בטרם אמות"). וקשה, האם הוא יכול לברך את עשו אחרי שימות?

אלא מה?

הסומא (העיוור) נמנה בתלמוד בין אלו הנחשבים כמתים (נדרים ס"ד). וכתוב על יצחק אבינו "ותכהין עיניו מראת". ורבקה מרמזת ליעקב אבינו שהוא צריך להזדרז לקבל הברכה עכשיו כי אביו לא רק הגיע לפרקי שני אמו ("לא ידעתי יום מותי" או "בטרם אמות"), אלא הוא גם קשי ראייה, והוא עלול להתעוור יותר בכל רגע. ובגלל שהעיוור נחשב למת היא אומרת לו שהוא אמר "לפני מותי". וכאן לא רק מדובר בראיית גשמית, אלא מדובר בראיית רוחנית. וכאלו אמרה לו - אם תהסס, אבא יכול לאבד עינו הרוחנית בכל רגע ואז הוא לא יוכל לברך אותך (הנבואה תסתלק ממנו), לפיכך תזדרז לפני מותו (הרוחנית).

והיא גם מצווה ליעקב "שמע בקלי" כדי לזכות אותו לא רק במצוות כבוד אב אלא גם במצוות כבוד אם ("ולך קח ליי").

כל השליחות הזאת חיזק את צד הגשמי של יעקב אבינו כדי יעשה מעשה לקבל הברכות.

יצחק אבינו וגם רבקה אמנו דברו עם בניהם לפי הכלל:

משלי כ"ב, ה': "חנוך לנער על פי דרכו".

דרכו של עשו – דרך הגשמי "איש שדה", ודרכו של יעקב אבינו – דרך הרוחני, "איש תם יושב אהלים".

יצחק אבינו מדבר עם עשו במישור הגשמי, על ציד, על אוכל, על "לא ידעתי יום מותי". וברכתו מתחילה בנושא גשמי "משמני הארץ יהיה מושבך".

רבקה אמנו מדברת עם יעקב אבינו במישור הרוחני, על קרבנות "וקח לי משם שני גדיי עזים טבים" - לקרבן פסח ולקרבן חגיגה. ועל "לפני ה'", ועל "לפני מותי" (לפני שיסתלק רוח הקודש ממני). וברכתו מתחילה בנושא רוחני "ויתן לך האלקים מטל השמים".

* * * * *

"ואברככה"

יצחק אבינו אומר לעשו בנו :

פרק כ"ז פסוק ד' :

"ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

נשאלת השאלה :

האם יצחק אבינו באמת התכוון לברך את עשו?

ונראה לי להגיד :

כן, אבל לא לתת לו את ברכת אברהם.

יצחק אבינו אמר לעשו על הברכה בשימוש המילה **"תברכך"**.

אבל רבקה אמנו אמר ליעקב על הברכה בשימוש המילה **"ואברככה"**.

ונראה שיש משמעות בשינוי הזה.

ואסביר :

כאילו המילים **"תברכך"** ו**"ואברככה"** מורכבים משני חלקים, ולפי :

"תברכך" – **"תברכ"** ועוד **"ך"**, שתהיה 'ברכה' הקשורה לאות **"ך"**.

האות **"ך"** עולה 20 ועם הכולל (האות) עולה 21.

"ואברככה" – **"ואברכ"** ועוד **"כה"**, שתהיה 'ברכה' הקשורה למילה **"כה"**.

המילה **"כה"** עולה 25 ועם הכולל (המילה) עולה 26.

וזה מה שקרה.

כל אחד קיבל את הברכה הראויה לו.

עשו קיבל 'ברכה' בת 21 מילים (פרק כ"ז פסוקים ל"ט-מ').

יעקב אבינו קיבל 'ברכה' בת 26 מילים (פרק כ"ז פסוקים כ"ח, כ"ט).

וברמז המילה **"כה"**, כמו שנאמר לאברהם אבינו (**"כה יהיה זרעך"**), וכנגד שם ה'.

* * * * *

"תברכך נפשי"

פרק כ"ז פסוק ד':

"ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

(1) **"לי ואכלה בעבור תברכך"**

ראש וסוף תיבות אותיות: ל'+י', ו'+ה', ב'+ר', ת'+ך', עולה **673**
673 עולה **בליל השמורים**

(2) **"תברכך"**

ראש וסוף תיבות אותיות: ת'+ך', עולה **420**
420 עולה **ערב פסח**

(3) **"נפשי"** עולה **440**

440 עולה **ערב פסח היה**

(4) **"בטרם אמות"**

סוף תיבות אותיות: ס', ת', עולה **440**
440 עולה **ערב פסח היה**

(5) **"נפשי בטרם"**

באתב"ש:

420 עולה **טובם שנגי**

420 עולה **ערב פסח**

(6) **"נפשי בטרם אמות"**

באתב"ש:

טובם שנגי תיפא

ראש תיבות אותיות: ט', ש', ת', עולה **709**

709 עולה **יום הולדת יצחק**

(7) **"ועשה"**

באתב"ש:

פזבץ עולה **179** ועוד **4** אותיות ועוד **1** מילים עולה **184**

184 עולה **חג הפסח היה**

* * * * *

"שמע בקלי"

רבקה אמנו אמר ליעקב אבינו שיצחק אביו שלח את עשו להביא לו ציד, והוא מתכוון לברך את עשו, ולפי:

פרק כ"ז פסוק ז':

"הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני ה' לפני מותי"

באמירה זו של רבקה אמנו יש שנויים ממה שאמר יצחק אבינו לעשו, והם:

רבקה אמנו אמרה **"הביאה לי ציד"** אבל יצחק אבינו אמר לעשו **"וצודה לי צידה"**

רבקה אמנו אמרה **"ואברככה לפני ה'"** אבל יצחק אבינו אמר לעשו **"בעבור תברכך**

נפשי" (ולא הזכיר את שם ה')

רבקה אמנו אמרה **"לפני מותי"** אבל יצחק אבינו אמר לעשו **"בטרם אמות"**

ועוד:

מה משמעות המילים **"בטרם אמות"**, **"לפני מותי"**, האם יעלה על הדעת לברך מי שהוא

אחרי שתמות?

אבל במילים **"ועשה לי מטעמים"** לא שינתה.

ונראה לי להגיד:

טעם השנויים האלו כדי לזרז את יעקב אבינו לקום ולהתאמץ לקבל את הברכות מאביו

(במקום עשו), ואסביר:

רבקה אומרת ליעקב אבינו **"הביאה לי ציד"** ולא משתמשת במילה **"וצודה לי"** כדי

לרמוז ליעקב אבינו שאחיו עשו נשלח להביא לאביו ציד והוא עלול להביא לו מהגזל.

כי המילה **"הביאה"** משמעותה כמו שפירשו חז"ל על המילה **"להביא"**

פרק כ"ז פסוק ה': **"וילך עשו השדה לצוד ציד להביא"**

רש"י: "מה **"להביא"** אם לא תמצא צד יביא מן הגזל"

"ועשה לי מטעמים" – כאן היא לא שינתה. כדי לרמוז ליעקב אבינו שאם עשו יכין

לאבא מטעמים הוא יעשה השחיטה והוא עלול לא לשחוט כהלכה.

ובשני הדברים האלו (**"הביאה לי"**, **"ועשה לי"**) רומזת ליעקב אבינו, אתה לא יכול לשבת

ולא לעשות שום מעשה כי עשו עלול להטות את אביך והוא, וגם אתה, תעברו על **"לפני**

עיוור לא תיתן מכשול"

"לפני ה'" – כל מה שאבא יברך את עשו יהיה **"לפני ה'"**, קרי, **"בשם ה'"** (רשב"ם),

בנבואה, ואז **"תתקיים בו ובזרעו לעולם ואין לך עמידה לפניו"** (רמב"ן).

יצחק אבינו אמר **"בטרם אמות"** לרמוז לעשו שיצא מיד להביא לו מטעמים כי יצחק

אבינו הגיע לגיל תוך חמש שנים ממיתת אמו. ויש לחשוש חמש שנים סביב מיתת

ההורים. ועוד זה היה ערב פסח, כי הברכות ניתנו ליעקב אבינו בליל פסח. וזה עוד

סיבה לזרז את עשו לצאת לצוד, כי יצחק אבינו נולד בפסח ("כעת חיה ולשרה בן" וזה היה

פסח). וידוע שצדיקים משלימים שנותיהם (כמו אצל משה רבנו שנולד ומת באותו יום, ז' אדר)

אז יש ליצחק אבינו עוד סיבה לחשוש שעכשיו הוא עלול למות.

אבל רבקה אמנו אמרה **"לפני מותי"** כדי לרמוז ליעקב אבינו שיצחק אביו מתכוון לברך את עשו סמוך למיתה ואז הברכה תחול יותר (ספורנו).

ורבקה אמנו אומרת ליעקב אבינו :

פרק כ"ז פסוק ח' :

"ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך"

והתכוונה להגיד ליעקב אבינו שבגלל שתי סיבות אתה מחויב לשמוע לי.

בגלל שאתה חייב בכיבוד אב ואם (בשימוש המילה "בני", קרי כבן).

ובגלל שאני נביאה (בשימוש המילה "בקלי"). ומוזהרים לשמור לדברי הנביא ולא לעבור על דבריהם.

למרות כל זה יעקב אבינו מהסס, ולפי :

פרק כ"ז פסוק י"א : **"ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו איש שער ואנכי איש חלק"**

וזה נראה תמוה.

למה הוא לא עשה מיד מה שצווה לו אמו כמעשה של השתדלות לקבלת הברכות

ובביטחון ובאמונה בה' ילך לקבל הברכות.

ונראה להגיד במישור הרעיוני :

יעקב אבינו חשש מהשטן. כי כאשר יעמוד לפני אביו כעשו, הוא יכניס את עצמו לסכנה

שאביו יקלל אותו. וידוע מה שאמרו חז"ל על הסכנה :

ירושלמי שבת ב', ו' : "שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה"

ואולי רמז לזה במה שהמשיך ואמר לאמו :

"אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה"

באתב"ש :

תפכם מיבטם תשם פצממאם שזמטמף ליאזאז פצשתאם זכם דככץ פכת שגלץ

ראש תיבות, אותיות : **ת', מ', ת', פ', ש', ל', פ', ז', ד', פ', ש'** עולה **1721**

"אין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה" עולה **1721**

וגם :

"ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה"

סוף תיבות, אותיות : **י', י', ו', ע', י', י', ה'** עולה **131**

סמאל עולה **131**

"אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא"

ראש וסוף תיבות, אותיות :

א'+י', י'+י', א'+י', ו'+י', ב'+ו', כ'+ע', ו'+י', ע'+י', ק'+ה', ו'+א' עולה **364**

השטן עולה **364**

ועוד רמז יעקב אבינו לאמו :

אני עלול לקבל קללה של **"עלי"** ("והבאתי עלי קללה").
"עלי" באתב"ש **'זכס'** :

ז' –זרעי

כ' –כלה

ס' –מקולל

במקום שיחול עלי ברכת אברהם ("ואעשך לגוי גדול", "וה-יה ברכה", "ונברכו בך כל משפחת האדמה"), אני אקבל ההפך, קללה, שזרעי כלה (ולא גוי גדול), ומקולל (ולא ברכה).

וענה לו אמו :

פרק כ"ז פסוק י"ג : **"עלי קללתך בני"**

אם תשב ולא תעשה שום דבר בגלל הסכנה, אתה גם תקבל קללה של **"עלי"**
"עלי" אותיות, ע', ל', י' :

ע' –עשו

ל' –לא

י' –יעקב

"עשו" יקבל הברכות **"לא יעקב"**. ואז לא יהיה לך ולזרעך תקומה לפניו.
ואין לך קללה יותר גדולה מ**"עלי"** הזה.

והשיבה לו רבקה אמנו :

פרק כ"ז פסוק י"ג : **"אך שמע בקלי ולך קח לי"**

"בקלי" באתב"ש : **שדכס** עולה 364 למנין המילה **'השטן'**.

רמז לו לעזוב את החששות מהשטן ולשמוע **"בקלי"** כי אני יודעת בפרוש שלא תקבל קללה, ולפי :

רשב"ם : **"כי הייתה בוטחה במה שאמר לה הקב"ה "ורב יעבד צעיר"**

וגם :

אם אתה פוחד מקללת אביך אתה גם צריך לפחד מקללת אמן.

כי אם לא תעשה מה שאני מצווה אותך :

"עלי קללך בני" – **"עלי"** לקללך שאתה מסרב מצותי" (חזקוני).

ואז :

פרק כ"ז פסוק י"ד : **"וילך ויקח ויבא לאמו"**

* * * * *

"לפי מותי"

פרק כ"ז פסוק ז':
"ואברככה לפני ה' לפני מותי"

(1) **"לפני"** עולה 170
בפסח היה עולה 170

(2) **"ה' לפני מותי"**
באתב"ש:
מנ-פץ כוטס יפאם
סוף תיבות אותיות: **צ', ס', ס', עולה 170**
בפסח היה עולה 170

(3) **"ואברככה לפני ה' לפני מותי"**
באתב"ש:
פתשגללץ כוטס מנ-פץ כוטס יפאם
ראש תיבות אותיות: **פ', כ', מ', כ', י', עולה 170**
בפסח היה עולה 170

* * * * *

"שמע בקלי"

פעמיים אמרה רבקה אמנו ליעקב אבינו בלשון "שמע בקלי".

פרק כ"ז פסוק ח':

"ועתה בני שמע בקלי"

פרק כ"ז פסוק מ"ג:

"ועתה בני שמע בקלי"

ואולי במילה "בקלי" יש רמז לדברים שהיא צווה עליו, והם:

"בקלי", אותיות: ב', ק', ל', י'

ב' – "ברח"

ק' – "קח"

ל' – "לך"

י' – "ימים אחדים"

* * * * *

"שני גדיי עזים" – פסח היה

פרק כ"ז פסוק ט':

"לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים"

רש"י: "וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק אלא פסח היה, האחד הקריב לפסח והאחד עשה מטעמים. בפרקי דר"ע"

לפי חז"ל יעקב אבינו קיבל את הברכות בליל ט"ו בניסן, ליל פסח. ונראה שיש דברים שעשו בלילה הזה שדומים לדברים שיהיו בליל פסח וביציאת מצרים בעתיד (ולפי: "מעשה אבות סימן לבנים"), והם:

קרנן פסח – הביאו ליצחק אבינו שני גדיי עזים. אחד לקרנן פסח ואחד לקרנן חגיגה. יצחק אבינו ביקש:

פרק כ"ז פסוק ד':

"ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

ולא כתוב שהוא ביקש מעשו להביא לו בהמה הראויה לקרנן. אלא הוא ביקש:

פרק כ"ז פסוק ג': "וצודה לי צידה"

רש"י (כ"ז, י"ד): "כי טעם הגדי כטעם הצבי"

כנראה מדובר על צבי (חיה טהורה). אבל זה לא ראויה לקרנן.

ונגיד לפי ההסבר בספר 'שיח שלום' מאת אליעזר שלום (תשס"ו):

שביקש מעשו להביא לו רק צבי לאכילת חגיגה ("מטעמים"). ולא ביקש ממנו להביא קרנן. והוא מסביר שעשו לא היה יכול להימנות עם אביו על קרנן פסח כי יש דעה שעשו לא נימול. וערל לא יכול לאכול מקרנן פסח. (וראה עוד נימוקים ודיונים בנושא שהוא מביא).

ואולי ניתן גם להגיד שביקש שני דברים.

"וצא השדה וצודה לי צידה" – לאכילה באופן כללי (לשולחן ערוך). והוא צבי

(לחגיגה), כי הוא חיה כשרה. והוא אוהב טעם הצבי.

"ועשה לי מטעמים" – לקרנן ליל פסח (שיצלה לו גדי מקולס).

ולא שעשו ישחט את הגדי בשבילו, ולא שיאכל ממנו. הלא כתוב "ועשה לי מטעמים", "לוי", בשבילי ולא בשבילך. אלא רק שיכין לו את הגדי מקולס, ואיש אחר מביתו שמונה עליו ישחט.

ורמזים:

(1) **"מטעמים כאשר אהבתי"**

עולה 1148 ועוד 15 אותיות ועוד 3 מילים עולה 1166

גדי מקולס ראשו על כרעיו עולה 1166

(2) **"מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי"**

סוף תיבות, אותיות: ס', ר', י', ה', י', ה', ר', ד', י' עולה 500

קרנן פסח עולה 500

(3) "לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך"
 סוף תיבות, אותיות: י', ס', ר', י', ה', י', ה', ר', ד' עולה 500
 קרבן פסח עולה 500

(4) "כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם"
 סוף תיבות, אותיות: ר', י', ה', י', ה', ר', ד', י', ס' עולה 500
 קרבן פסח עולה 500

(5) "לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך"
 ראש תיבות, אותיות: ל', מ', כ', א', ו', ל', ו', ב', ת' עולה 535
 קרבן פסח וחגיגה עולה 535

(6) "ועשה" עולה 381
 קרבן חגיגה עולה 381

(7) "והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"
 סוף תיבות, אותיות: ה', י', ה', ר', ד', י', ס', ת' עולה 690
 שולחן ערוך עולה 690

(8) "לי ואכלה" עולה 102
 צבי עולה 102

(9) "לי ואכלה בעבור"
 ראש וסוף תיבות, אותיות: ל'+י', ו'+ה', ב'+ר' עולה 253
 גדי מקולס עולה 253

(10) "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי"
 באתב"ש:
 פזבץ כס ינזימי לתבג תצשאם
 סוף תיבות, אותיות: צ', ס', י', ג', ס' עולה 183
 פסח וחגיגה עולה 183

(11) "לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה"
 באתב"ש:
 כס ינזימי לתבג תצשאם פצשמתץ
 סוף תיבות, אותיות: ס', י', ג', ס', צ' עולה 183
 פסח וחגיגה עולה 183

(12) "מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי"
באתב"ש :

ינזימי לתבג תצשאם פצשמתץ כם
סוף תיבות, אותיות : י', ג', ס', צ', ס' עולה 183
פסח וחגיגה עולה 183

(13) "ועשה"

באתב"ש :

פזבץ עולה 17 ועוד 4 אותיות עולה 183
פסח וחגיגה עולה 183

(14) "ועשה לי מטעמים"

באתב"ש :

פזבץ כם ינזימי עולה 36 ועוד 1 אותיות ועוד 3 מילים עולה 381
קרנ חגיגה עולה 381

(15) **ואכלה בעבור תברכך**

באתב"ש :

פתלכץ שזשפג אשגלל
ראש תיבות, אותיות : פ', ש', א' עולה 381
קרנ חגיגה עולה 381

(16) **"בעבור"**

באתב"ש :

שזשפג עולה 690
שולחן ערוך עולה 690

(17) **"והביאה לי ואכלה בעבור תברכך"**

באתב"ש :

פצשמתץ כם פתלכץ שזשפג אשגלל
סוף תיבות, אותיות : צ', ס', צ', ג', ל' עולה 253
גדי מקולס עולה 253

ועוד רמזים לפסח וליציאת מצרים :

יין – הביאו ליצחק אבינו יין. הוא לא ביקש מעשו יין. לפי המדרש המלאך
מיכאל הביא ליעקב אבינו את היין מגן עדן. ונראה להגיד שהיין לארבע כוסות
של ליל הסדר.

מצה – הביאו ליצחק אבינו לחם. הוא לא ביקש לחם.
ונראה להגיד שזה מצה, הלחם שלליל הסדר, שעליו מברכים המוציא לחם מן
הארץ.

בדיקת ארבע – לקיחת השה לקרבן הפסח ב"י ניסן, ארבע ימים לפני שחיטתו. כי קרבן פסח דרוש ביקורת ארבעה ימים לפני שחיטתו. יצחק אבינו בודק את יעקב אבינו ארבע פעמים לפני שהוא נותן לו את הברכה. ולפי :

פרק כ"ז פסוק י"ח : "ויאמר הנני מי אתה בני"

פרק כ"ז פסוק כ"א : "גשה נא ואמשך בני"

פרק כ"ז פסוק כ"ד : ויאמר אתה זה בני עשו"

פרק כ"ז פסוק כ"ו : "גשה נא ושקה לי בני"

מכת בכורות – בליל יציאת מצרים היה המכה העשירית, מכת בכורות. גם כאן היה כמין מכת בכורות. עשו קיבל מכה והודה שאיבד הבכורה וגם את הברכה.

אפיקומן – בליל הסדר אוכלים אפיקומן (על השובע).

'אפיקומן' עולה 285 למנין המילה "במרמה" (וראה דברי תורה 'שבילי פנחס' של הרה"ג ר' פנחס פרידמאן שליט"ה, פסח תשע"ב). יעקב אבינו בא במרמה (כ"ז, ל"ה – "בא אחיך במרמה"), בחכמה (רש"י), והביא לאביו אפיקומן לאכול. ולפי זה יצחק אבינו לא אכל מהמטעמים שעשה לו עשו. כי 'אין מפטירים אחר הפסח אפיקומן'.

ארבעת בנים – בהגדה של פסח כתוב "כנגד ארבעה בנים דברה תורה", והם : חכם, רשע, תם, ושאינו יודע לשאול.

יעקב אבינו רומז על 2 מהבנים : בן החכם ("בא אחיך במרמה"). בן התם ("איש תם יושב אוהלים"). הוא רומז על בן החכם בשמו ובמהותו. אבל רומז רק על שמו של בן התם ולא על מהותו. כי בהגדה של פסח בן התם מזוהה עם טיפש. ויעקב אבינו ההפך מזה. הוא איש תם מהמובן איש תמים. שיעקב אבינו נקי מכל מרמה ועול ויושב ולומד תורה ומתעסק גם כרועה צאן. עשו רומז על 2 מהבנים : בן הרשע, ושאינו יודע לשאול. הוא רומז על בן הרשע בשמו ובמהותו. אבל רומז רק על שמו של בן האיני יודע לשאול ולא על מהותו. בהגדה של פסח בן שאינו יודע לשאול מזוהה עם בן לא פיקח. עשו הוא לא ככה. בזמן מכירת הבכורה הוא לא שואל את יעקב למה עשית נזיד עדשים. בזמן הברכות הוא לא שאל את אביו שום דבר כאשר שלח אותו להביא ציד. ונראה שהוא גם לא שאל את אביו שום דבר כאשר יצחק אביו אומר לו שיעקב אחיו לקח הברכות. אלא הוא נותן פקודות כרשע "יקם אבי ויאכל מציד בנו". וגם "ברכני גם אני אבי" (אפשר להבין את זה כאיש המתחנן לברכה, או כאיש שמצווה לקבל ברכה. כי הוא לא השתמש בלשון בקשה בשימוש המילה 'נא').

חיפזון – ליל הסדר מתנהל בחיפזון כפי שכתוב :

שמות פרק י"ב פסוק י"א : " וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה' " גם בליל הברכות הכול בחיפזון. ולפי :
פרק כ"ז פסוק כ' : "מה זה מהרתה למצא בני"
פרק כ"ז פסוק ל' : "ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו ועשיו אחיו בא מצידי"

בריחה – ביציאת מצרים כתוב :

שמות י"ד, ה' : "ויגד למלך מצרים כי ברח העם".
ואחרי ליל הברכות רבקה אמנו אומרת ליעקב :
פרק כ"ז פסוק מ"ג : "ברח לך אל לבן אחי חרנה"

הצלה מרודף – ביציאה ממצרים פרעה רדף אחרי בני ישראל. ובני ישראל ניצלו ממנו. בברחו לחרן אליפז בכור של עשו רדף אחרי יעקב אבינו ורצה להרוג אותו. ויעקב אבינו ניצול ממנו.

תורה – אחרי הבריחה ממצרים בני ישראל הלכו להר סיני לקבל את התורה. אחרי שיעקב אבינו ברח מביתו הוא הלך והטמין את עצמו 14 שנה בבית עבר ללמוד תורה (רש"י כ"ח, ט').

* * * * *

ברכות בפסח

פרק כ"ז פסוק ט':

"לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך

כאשר

אהב"

יונתן בן עוזיאל: "איזיל כדון לבית ענא ושב לי מתמן תרי גדיי עזין שמינין חד לשום

פיסחא וחד לשום קרבן חגא..."

לפי התרגום, יעקב אבינו קיבל הברכות מאביו בפסח. ושני גדיי העזים הם זכר לקרבן פסח ולקרבן חגיגה.

ורמזים:

"אל הצאן" עולה 177

פסח חגיגה עולה 177

וגם:

"הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה"

סוף תיבות, אותיות: ה', ח', י', י', ס', י', י', ס', ה' עולה 213

לפסח וחגיגה עולה 213

וגם:

"גדיי עזים טבים ואעשה"

ראש וסוף תיבות, אותיות: ג', י', ע' + ס', ט' + ס', ו' + ה' עולה 183

פסח וחגיגה עולה 183

וגם:

"שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב"

ראש וסוף תיבות, אותיות:

ש' + י', ג' + י', ע' + ס', ט' + ס', ו' + ה', א' + ס', מ' + ס', ל' + ד', כ' + ר', א' + ב'

עולה 887

קרבן פסח וקרבן חגיגה עולה 887

וגם:

"עזים טבים ואעשה אתם מטעמים"

באתב"ש:

זעמי נשמי פתזבץ תאי ינזימי

ראש תיבות, אותיות: ז', נ', פ', ת', י' עולה 547

"חד לשום פיסחא" עולה 547

וגם :

"אתם מטעמים"

באתב"ש :

תאי ינזימי עולה 538 ועוד 9 אותיות עולה 547

"חד לשום פיסחא" עולה 547

* * * * *

רבקה אמנו שולחת את יעקב אבינו לקבל הברכות

פרק כ"ז פסוקים י"א- י"ג:
"**וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוּ אֹחִי אִישׁ שָׂעִר וְאֹנְכִי אִישׁ חֶלֶק, אֹלֵי יִמְשֹׁנֵי אָבִי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמַתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קָלְלָה וְלֹא בִרְכָה. וְתֹאמַר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קָלַלְתָּ בְּנִי אֲךָ שָׁמַע בְּקִלִּי וְלָךְ קָח לִי.**"

מדרש רבה פרשה ס"ג ס' י"ב: "והוא רואה בן בנו (עשו) עובד עכו"ם ומגלה עריות ושופך דמים".

רש"י: "בפיו- בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו".

"**וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב ... הֵן עָשׂוּ אֹחִי אִישׁ שָׂעִר**"- יעקב אומר: עשו הוא 'שער'
'שע"ר', נוטריקון: ש'- שפיכות דמים, ע'- עבודה זרה, עריות, ר'- רמאות.

"**וְאֹנְכִי אִישׁ חֶלֶק**", אני יעקב 'חלק', נקי, אין בי את הלכלוך והגסות של עברות אלה.
אני חלק. "**כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ**".

"**אֹלֵי יִמְשֹׁנֵי אָבִי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמַתְעַתֵּעַ**", והייתי בעיניו כעשו שנקרא מתעתע, ויחשוב שאני איש שער (שפיכות דמים, ע"ז, עריות, רמאות).
ומתוך כך, ימשני- מלשון 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיד' כלומר ימייש אותי, יזיז אותי, ירחיקני. "**וְהִבֵּאתִי עָלַי קָלְלָה**"- ויתן לי את הקללות המגיעות לעשו על רשעותו.

"**וְתֹאמַר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קָלַלְתָּ בְּנִי**", רבקה עונה לו:
'על"י' נוטריקון: ע'- עשו, ל'- לא, י'- יקולל. אינך צריך לדאוג כיון שיצחק יברך גם את עשו, ואם בטעות יחשוב שאתה עשו בכל זאת תקבל ברכה ולא קללה.

* * * * *

רבקה שולחת את יעקב לקבל הברכות

פרק כ"ז פסוקים י"א-י"ג:

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוּ אֶחָי אִישׁ שָׂעִר וְאֲנֹכִי אִישׁ חָלָק. אִוְלִי יִמְשְׁנִי אֲבִי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כְּמַתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלַי קִלְלָה וְלֹא בִרְכָה. וְתֹאמַר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלַתְךָ בְּנִי אֵךְ שָׁמַע בְּקִלִּי וְלֹךְ קָח לִי"

לפי הפשט יעקב אבינו חושש לבוא אל אביו במקום עשו אחיו כי אולי אביו ימשמש אותי ויגלה שהאיש העומד לפניו הוא חלק, בלי הרבה שער, והוא מיד ידע שזה לא עשו בנו, כי לעשו יש הרבה שער. וכתוצאה מזה יצחק אבינו יבין שמישהו מטעה אותו ויקלל אותו. ובכל זאת רבקה אומרת לו לשמוע בקולה ולעשות את זה.

ונשאלת השאלה, לפני שיעקב אבינו אמר שהוא חושש מזה, רבקה אמנו לא חששה לאותו עניין? האם יכול להיות שרבקה שהכירה רמאות מבית אבא שלה ומאחיה לבן הארמי לא לקחה את ההבדלים בן בניה בחשבון?

יתכן שמהו נוסף מסתתר כאן מעבר לפשט של הפסוקים. חוץ מהענין שיעקב אבינו חשש להתגלות בגלל הבדלי הגוף שבינו לבן עשו אחיו (מישור הגשמי), הלא במישור הגשמי אפשר לטשטש ההבדלים כמו שעשתה רבקה אמנו ("וַיֹּאמֶר עֵרַת גִּדְיֵי הָעֵזִים הַלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל חִלְקָת צוּאָרָיו"), יכול להיות שהוא חשש גם במישור הרוחני. כאילו יעקב אבינו רומז:

הן עשו איש "שער", אותיות ש', ע', ר', המילה **רשע**. ולא מפריע לעשו להטעות הבריות. מבחוץ (במישור "איש", במישור הגשמי שלו) עשו עושה את עצמו צדיק אבל בפנים (במישור "שער", במישור הרוחני שלו) הוא רשע. אבל אני, "ואנכי איש חלק", ה"אנכי" שלי (המישור הרוחני שלי), וגם ה"איש" (הצד הגשמי שלי) **חלק**, כשר וישר. "חלק", אותיות ח', ל', ק', המילה **לקח**. "כי לקח טוב נתתי לכם", אני "איש תם יושב אוהלים", יושב ולומד תורה, ומתנהג בהתאם. הלב והפה שלי אחד. אין אצלי הונאת דברים. אין בטבע שלי לרמות. גם אם אבא לא יגלה אותי מה יהיה אם הרוחניות שלי כתוצאה מהמעשה הזה?

"אולי ימושני אבי", אולי יבדוק אותי לא רק גופני, אלא גם יחקור אותי בשאלות ויכנס איתי בשיחה, ו"ימושני", ימיש אותי (יגרום לי למוש, לזוז) מהטבע שלי, כי כדי להצליח אני אצטרך להיות כמו עשו ולענות דבר בפה ששונה ממה שיש בלב. אני אצטרך להיות "כמתעתע" בעיני אבי, אני אצטרך להתנהג כמו עשו שתמיד מתעתע את אבא. "והבאתי עלי קללה ולא ברכה", גם אם לא אתגלה, התנהגותי תביא עלי קללה ולא ברכה.

ורבקה עונה לו, "ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח לי". למרות כל הטענות האלו תעשה את זה. ואולי היא רומזת לו.

אם תשב בשקט עכשיו תפספס הברכה והעדר ברכת אברהם אבינו זה דומה לקללה (בגלל שעשו אחיך יעלה לגדולה), "עלי קללתך בני", אי קבלת הברכה יהיה עלי (בגללי שלא הצלחתי לשכנע אותך ללכת לקבל הברכה אצל אבא). "אך", למרות התנגדותך "שמע בקלי".

"עלי קללתך בני", ראש תיבות, אותיות: ע', ק', ב', המילה **עקב**. כאילו רומזת לו, אתה נולדת אחוז בעקב אחיך. ופרוש הדברים (ראה רש"י) כאשר הוא שולט בעולם אתה לא. וכאשר אתה שולט בעולם הוא לא. "אך שמע בקלי", ראת תיבות, אותיות: א', ש', ב', המילה **אשב**. אל תחשוב לעצמך שאשב ולא אעשה דבר. "ולך קח לי", ראש תיבות

אותיות: ו', ק', ל', המילה קול. אל תפחד מהקול, מהדיבור שלך, ממה שתצטרך להגיד, אלא תשתמש בקולך בחכמה. אם לא תעשה את זה עכשיו, אמת? עכשיו תורך לפעול "לך" וקבל הברכות.

* * * * *

יעקב והברכות

פרק כ"ז פסוק י"ב:

"אלי ימשני אבי והייתי בעניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה"

הפסוק הזה אומר דרשני. אפשר להבין את הפסוק בלי המילה "אבי" וגם בלי המילה "בעניו".

אולי יעקב אבינו חושש שנוסף לבדיקה הגשמית שיכול אביו לעשות לא (לממש אותו בידים) אולי גם יעשה לו סריקה רוחנית ("והייתי בעניו כמתעתע", בעין הרוחני שלו).

מצד אחד יעקב אבינו חושש אולי אביו באמת רוצה לברך את עשו (להחזיר אותו למוטב). והוא חושש, "אולי ימשני אבי" (מימוש גשמי) ויגלה שאני יעקב ולא עשו. וגם אם לא יצליח דרך המימוש להבחין שזה אני ולא עשו, אולי דרך רוח הקודש (סריקה רוחנית) הוא יראה שעתיד לצאת ממני 12 נשיאים. רמז לדבר, "ימושני אבי", אותיות: "ב נשיאים".

ומצד השני, אם אבי רוצה לברך אותי במקום עשו, אולי דרך סריקה רוחנית הוא יראה פסול שיצא ממני בעתיד. "ימושני אבי", שאבי ירגיש ב 12 הנשיאים (רמז לבני ישראל) שעתידים להפר מה שכתוב (יהושע פרק א פסוק 8) "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד". "והייתי בעניו כמתעתע", כגונב דעת הבריות, כי אני יושב ולומד (יושב אהלים, איש חלק) ומעשי מראים על תכונות טובות, אבל בעתיד בני יחטאו.

* * * * *

יעקב והברכות

יעקב אבינו חשש לגשת לאביו במקום עשו :

פרק כ"ז פסוק י"ב :

"אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה"

"אולי ימשני אבי" – יעקב אבינו חשש מבדיקת אביו, קרי מבדיקת 'יצחק' אבינו. (ולא אמר בפרוש שמו של אביו כי זה לא מכיבוד אב לקרוא לו בשמו, אלא אמר "אבי" סתם והתכוון ליצחק).

בדיקת 'יצחק', רמוזה באותיות שמו :

יצחק אותיות : י', צ', ח', ק'

י' – ידיים

צ' – ציד

ח' – חלקת צוארו

ק' – קולו

עשו "איש שעיר". ויצחק אבינו שלח את עשו להביא לו ציד ולהכין לו אוכל כדי שיברך אותו לפני מותו. ויעקב אבינו חשש לעמוד לפני אביו כעשו כי "אולי ימשני אבי". כי בגלל "ותכהין עיניו מראת" של יצחק אביו, אם יש לו איזה חשש מי עומד לפניו הוא יעשה לו בדיקת 'יצחק' לדעת אם האיש העומד לפניו זה באמת עשו. ובבדיקת 'יצחק' יבדוק אם האיש העומד לפניו הביא לו ציד, וימשש אותו כדי לדעת אם האיש העומד לפניו איש שעיר, קרי האם במקומות הגוף החשופים (שניתן לבדוק בקלות) יש הרבה שיער, וזה על צוארו ועל ידיו. ויעקב אבינו חשש מהבדיקות האלו כי בזה הוא לא דומה לאחיו עשו.

רבקה אמנו שומעת את חששות יעקב בנה ואומרת לו שאין לו לחשוש שהוא יקבל

קללה מאביו. ואמרה לו :

"עלי קללתך בני"

יש לך רק קללה של "עלי" (הרמוז במילה "עלי") :

"עלי" אותיות : ע', ל', י'

ע' – עשו ("מתנחם לך להרגך")

ל' – לבן (רצה לעקור את הכול)

י' – י' בניך (שימכרו את יוסף ויגרמו לך צער ויגונן במשך 22 שנה)

ונראה שלמרות שהיו עוד צרות ליעקב אבינו (פרשת דינה ושמעון), רק אלו בגדר קללות. כי מדינה יצאו בניס ליוסף (יש אומרים שאחרי מה שקרה עם שכם, דינה נשלחה מהבית והגיעה למצרים והייתה בת מאומצת של פוטיפר, קרי היא הייתה אסנת), ושמעון שוחרר בלא פגע.

וכדי להרגיע את החששות של יעקב אבינו רבקה אמנו שלחה את יעקב אבינו להביא לה שני גדיי עזים טובים מן הצאן. את העורות מהעזים (שלא עברו שינוי והם בגדר לקיחה של יעקב בנה), לקחה רבקה אמנו ושמה (תפרה אותם) על צוארו ועל ידיו של יעקב בנה. בנוסף, היא הכינה מטעמים מגדיי עזים (כאוכל מהציד). נשאר רק חשש קולו של יעקב אבינו ויש אומרים שקולו היה דומה לקולו של עשו כי הם היו תאומים.

למרות מה שעשתה אימו בשבילו, יעקב אבינו עדיין פחד מאוד מהמפגש עם אביו. אבל בכל זאת רצה לרמוז קצת לאביו שהוא יעקב (כי בלי שום רמז כזה הוא באמת ייתפס כמי שמנסה לרמות את אביו. אלא כלפי חוץ הוא עשו, אבל בנסתר הוא יעקב).

והוא הכין את עצמו לזה. וזה רמוז באותיות שמו :

יעקב אותיות : י', ע', ק', ב'

י' – יין

ע' – עדן, עורות עזים

ק' – קול

ב' – בגד (בגדי "החמדת"), בכור

יעקב הגיש לאביו את המטעמים והלחם שעשתה אימו וגם הביא לו יין לשותות :

פרק כ"ז פסוק כ"ה :

"וַיִּגַּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל וַיִּבֶא לוֹ יַיִן וַיִּשֶׁת"

ואמרו חז"ל (דעת זקנים מבעלי התוספות) שהמלאך מיכאל הביא ליעקב אבינו את היין מגן עדן.

ורמז :

"וַיִּבֶא לוֹ יַיִן" עולה 125

עַדֵּן עולה 124 ועוד המילה עולה 125

ויעקב ניגש לאביו עם עורות העזים עליו, שרומז על מכסה האוהל על המשכן, קרי רומז על המשכן ועבודת הקרבנות (ובזה גם רמז לאביו שהוא הבכור, הוא קנה את הבכורה, כי עבודת הקרבנות היתה אז לבכורים). וגם בעזים יש רמז לעדן.

עזים עולה 127

עַדֵּן עולה 124 ועוד 3 אותיות עולה 127

ויצחק אבינו לא חש את הריח הרע של עורות העזים (רש"י), אלא ריח גן עדן.

ולמרות שהקול שלו היה דומה לקולו של עשו, סגנון הדיבור שלו היה שונה. והוא ענה לשאלת אביו, "מה זה מהרת למצא בני", ואמר "כי הקרה ה' א-ל-ה-י-ך לפני". סגנון הדיבור הזה, הוא לא הסגנון של עשו.

ורבקה אמו הלבישה אותו בבגדי עשו "החמדת" אשר היו בבית. אבל גם בזה רמז לאביו שהוא יעקב. כי לא הבגד עיקר (הלא יצחק אבינו לא יכול לראות את הבגד) אלא הריח של הבגד.

"ריח בני" באתב"ש : גמס שטם עולה 452

"חמדת" עולה 452

וכאשר יעקב אבינו לבש את הבגד היה ריח של גן עדן נכנס עמו.

(עשו היה לובש את בגדי החמדת כאשר הוא יצא לציד. כי על הבגד היו צורות של חיות שמשך הציד אליו)

ויצחק אבינו הכיר ריח של גן עדן כי אמרו חז"ל יצחק אבינו היה בגן עדן אחרי העקידה.

(הלא אחרי העקידה יצחק אבינו נעלם עד שפגש את רבקה, ואז כתוב "ויצחק בא מבוא באר לחי רא"י". והרמז, "ויצחק בא" עולה 217 למנין המילים 'מגן עדן'. וגם "בא מבוא" עולה 52 ועוד 2 מילים עולה 54 למנין המילה 'גן' כולל המילה. וגם, "לחי" באתב"ש : כסם עולה 123 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 124 למנין המילה 'עדן'. וגם המילים "בא מבוא באר לחי רא"י" עולה 514 עולה למנין המילים "שני גדיי עזים" לרמוז לגן עדן כי ריחם של עורות גדיי העזים ריח גן עדן)

ובגדי החמדת ועורות העזים, שניהם שווים בריח גן עדן :

"החמדת" עולה 457

"גדיי עזים טובים מן הצאן" עולה 457

ורמזים :

פרק כ"ז פסוק כ"ז :

"וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה"
"בני כריח שדה אשר ברכו"

ראש תיבות, אותיות: ב', כ', ש', א', ב' עולה 325
גן עדן באתב"ש: רט זקט עולה 325

וגם:

"כריח שדה" באתב"ש: לגמס בקץ עולה 325
גן עדן באתב"ש: רט זקט עולה 325
והריח טוב לנפש ומשפיע על הנפש.

יצחק אביו שמע את סגנון דבורו ומישש אותו.
למרות שלא כתוב שבדק יחלקת צוארו, יש רמז שהמישש כלל גם את זה:

"וימשהו" עולה 367

צואר וידיים עולה 367

ולמרות שיצחק אבינו גם בדק את צוארו של יעקב בנו, הוא החליט לברך את יעקב בנו על סמך מישוש הידיים.

ויצחק אבינו אמר:

פרק כ"ז פסוק כ"ב:

"הקל קול יעקב והידיים ידי עשו"

כלומר, סגנון הדיבור, סגנון קולו של יעקב. והידיים, קרי המעשה הזה ("המילה ידיים רומז על מעשה, 'פועל ידי'), שעומד לפני אביו, זה מעשה של עשו. כי עשו היה מרמה את אביו תמיד ("ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו", עשו היה צד את אביו בסגנון דבורו, ראה רש"י). ועל היוזמה הזאת של יעקב בנו, שלמרות שפחד, בא לפני אביו ורמז לו שהוא יעקב, יצחק אבינו החליט לברכו.

והכתוב מעיד:

פרק כ"ז פסוק כ"ג:

"ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שערת ויברכהו"

יצחק אבינו לא הכיר את הצד הזה של יעקב אבינו כי יעקב בנו "איש תם יושב אהלים". ועל זה אמר יצחק אבינו לעשו:

פרק כ"ז פסוק ל"ה:

"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך"

רש"י: "בחכמה"

ורמז:

"בא אחיך במרמה" עולה 329

"אין נבון וחכם כמוך" עולה 329

"בא אחיך במרמה" עולה 329

מעשה ידיכם באתב"ש: יזבץ מקמלי עולה 329

עכשיו מעשה ידיו של יעקב אבינו דומה למעשה ידיו (להתנהגותו) של אחיו עשו. מעשה שניהם במרמה. עשו - מרמה ממש, ויעקב אבינו - מרמה של חכמה.

על האיש שנתן לו יצחק אבינו את הברכה נאמר, "גם ברוך יהיה":

"במרמה" באתב"ש : שיגיץ עולה 413

ברוך באתב"ש : שגפל עולה 413

(בבא מציעא מ"ב, ע"ה- "ואמר רבי יצחק אין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מהעין". בא במרמה, סמוי מהעין שהוא יעקב בנו. וגם המילה "סמוי" כולל המילה עולה 117 למנין המילה 'מרמה' באתב"ש כולל האותיות)

יעקב אחיד עשה מעשה של חכמה ולכן לקח ברכת אביו, ובמה? ברמזים לאביו על 'עדן':

"ויקח" עולה 124

'עדן' עולה 124

וגם:

'מרמה' באתב"ש : יגיץ עולה 113 ועוד 4 אותיות עולה 117

'עדן' באתב"ש : זקט 116 ועוד המילה עולה 117

וגם:

"אחיד במרמה" עולה 326

"גן עדן" באתב"ש : רט זקט עולה 325

והרמזים החוזרים לגן עדן מצד יעקב אבינו, מבליטים את ההבדל בינו לבין אחיו.

כי כאשר הם היו בני 15 כתוב:

"ויבא עשו מן השדה והוא עיף"

וכתבו חז"ל (ראה תרגום יונתן בן עוזיאל) שבאותו יום שמכר עשו את בכורתו ליעקב אבינו,

עשו עבר חמש עברות. ואחת מהם שכפר בעולם הבא. וגן עדן זה עניין של עולם הבא.

ובשביל עשו העולם הזה עיקר, ואין לו עניין בעולם הבא.

הברכות הם נצחיות. ולעשו, קרי לאדום, אין עתיד, הוא כפר בעולם הבא, והם יקבלו

עונשם ("ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה' המלוכה").

וליעקב, קרי ישראל, יש עתיד, והם נצחיים בגן עדן.

וזה גם רמוז במשפט:

פרק כ"ז פסוק כ"ב:

"ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו"

"ויאמר הקל קול יעקב" ראש וסוף תיבות, אותיות:

ו'+ר', ה'+ל', ק'+ל', י'+ב' אותיות המילים: לילה בוקר.

"והידים ידי עשו" סוף תיבות, אותיות: ס', י', ו', אותיות המילה 'יום'.

לרמוז:

הלילה והבוקר שייכים ליעקב אבינו. 'לילה' זה הזמן שיעקב אבינו יושב ולומד תורה

בעולם הזה. ובזכות זה יזכה לבוקר של משיח ולעולם הבא.

וגם:

"הקל קול יעקב" – התפילות ("הקלי") של יעקב אבינו וזרעו, הם כדי לשרוד את העולם

הזה הדומה ללילה, ולהגיע לעיקר, לבוקר של עולם הבא.

אבל הידים, קרי המעשים וההשקפה של עשו, דחו את עולם הבא הנמשל ליום לעומת

העולה הזה.

עם קבלת הברכות מאביו, ידו של יעקב אבינו על העליונה, ועשו יצא מפסיד.
ונראה שהנבואה לרבקה אמנו כבר התחילה להתגשם:

"ולאם מלאם יאמץ" עולה 329

"בא אחיך במרמה" עולה 329

המרמה, קרי החכמה של יעקב אבינו, זו חכמת התורה שבידו:

"אחיך במרמה" באתב"ש: **תסמ שיגיץ** עולה 943

"כל היום היא שיחתי" באתב"ש: **לך צמפי צמת במסאם** עולה 943

(קהלת קי"ט, צ"ז- "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי")

ועוד:

אפשר לקחת מזה מוסר לחיים היום יומיים שלנו:

יצחק אבינו אמר:

"הקל קול יעקב והידים ידי עשו"

ואחרי זה כתוב:

"ולא הכירוהו כי ידיו היו כידי עשו שערות ויברכהו"

ובגלל ידיו, ברכו.

קול – רמז לתפלה

ידיו – רמז למעשים (פועל ידיו)

לרמז:

התפלה (הקל) לעצמה חשובה מאוד (ויכול להפוך גזירות) אבל לא בהכרח מושכת את

הברכה על האדם. הברכה באה ממעשים טובים שעושה (ידיו). וכמו שכתוב במדרש:

תנחומא ויצא י"ג:

**"השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע", מכאן אנו למדין שזכות מלאכה עומדת
במקום שאין יכול זכות אבות לעמוד....לכך נאמר 'ומעשה ידיו ברכת' (איוב א', י'), צריך**

אדם לעמל ולעשות בשתי ידיו, והקדוש ברוך הוא שולח את ברכתו"

* * * * *

"אולי ימשני אבי"

יעקב אבינו עבר משמוש פעמים, פעם משמוש הגוף ופעם משמוש כליו.
משמוש הגוף :

פרק כ"ז פסוק י"ב :

"אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה"

יעקב אבינו חשש מאוד שאביו ימשמש אותו ויגלה שהוא יעקב בנו ולא עשו בנו ויקלל אותו במקום לברך אותו. ואמרו במדרש שמהפחד ירד מים (שתן) על ברכיו ונחלש, ובאו שני מלאכים ותמכו בו, מלאך אחד החזיק את ידו הימנית ומלאך אחד החזיק את ידו השמאלית, וכך הם הגישו את יעקב לפני אביו.

משמוש כליו :

בראשית פרק ל"א פסוק ל"ז :

"כי מששת את כל כלי מה מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיך ויכחו בין שנינו"

כאשר יעקב אבינו ברח מבית לבן, לבן רדף אחריו והשיגו בהר הגלעד.
רחל אמנו גנבה את התרפים אשר לאביה (ושמה אותם בכר הגמל וישבה עליהם).
לבן התחיל לחפש בכל כליו של יעקב אבינו למצוא אותם, ולא מצא כלום.

למרות שיעקב אבינו הכין את עצמו לגשת לפני אביו, הוא ידע את הסכנה שבה הוא נמצא כאשר ניגש לאביו לקבל הברכות. לבו נחלש מהפחד, והיה צריך לעזרת מלאכים להעמידו כדי לגשת ולעמוד לפני אביו. למרות זאת, הוא לא הסס מלעבור את המבחן, ולקיים את דבר אימו ולקבל הברכות.
יעקב אבינו עבר את משמוש הגוף בהצלחה.

פרק כ"ז פסוק כ"ב :

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו"

ואולי זכות זאת עמדה לו לעבור משמוש כליו.
כי יעקב אבינו לא ידע שרחל אמנו לקחה את התרפים, ואם לבן היה מוצא אותם היה רע ליעקב אבינו. אולי זכות המעשה הזה אשר עשה כאשר ידע הסכנה, קרי במשמוש הגוף, עמדה לו כאשר לא ידע הסכנה במשמוש כליו.

ועוד :

כאשר ניגש יעקב לאביו, הוא היה יעקב בפנים צדיק. אבל כלפי חוץ היה עשו, רשע.
"אולי ימשני אבי והבאתי עלי קללה ולא ברכה" – אולי יעקב אבינו חשש משני סוגי משמושים.

מישוש גשמי :

"אולי ימשני אבי" – יכול לגלות שאני יעקב ולא עשו ואולי אקבל קללה.

מישוש רוחני :

"אולי ימשני אבי" – בעין הרוחנית שלו, אולי יגלה שעשו רשע :

"ימשני" באתב"ש : מיבטם עולה 101

עשו רשע באתב"ש : זבף גבז עולה 101

ויקלל אותו, ואני שמחופש לאחי עשו אקבל את הקללה.

או אולי יגלה ממשמוש רוחני שאני יעקב, ואולי אקבל קללה:

"אולי ימשני אבי והייתי"

עולה 911 ועוד 18 אותיות ועוד 4 מילים עולה 933

עולה 933

"יעקב איש תם"

(בראשית כ"ה, כ"ז)

והמוסר לנו:

יעקב אבינו חשש מאד מהמשמוש של אביו.

ונשים לב שיעקב אבינו אמר **"אולי ימשני אבי"** קרי הוא חשש מהספק ("אולי") שאביו יבדוק אותו גשמית או רוחנית.

אבל אנחנו שבכל יום ויום עוברים (בעל כורחנו) משמוש של אבינו שבשמים, משמוש רוחני וודאי של הגוף, קרי, בדיקה של כל מערכות (הרוחניות) של הגוף שלנו, המוח (המחשבות), הלב (הרגשות), הכליות, והכבד, על אחת כמה וכמה, עלינו לחשוש.

האתגר שעמד לפני יעקב אבינו היה גדול.

איך לקיים ציווי אמו, אך לא לרמות את אביו, ואיך לקבל ברכה ולא קללה.

ונזכור מה שעשה יעקב אבינו כדי לעבור המשמוש בשלום.

אביו מעיד על מה שיעקב עשה כאשר הוא אומר לעשו:

פרק כ"ז פסוק ל"ה: **"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך"**

"במרמה" זה לא נשמע טוב, ברמאות?

אלא רש"י מפרש לנו המשמעות של המילה "מרמה", וזה "חכמה".

וחכמה היא תורה, ולפי:

משלי פרק א' פסוק ב': "לדעת חכמה ומוסר להבין אמרי בינה"

רש"י ("לדעת חכמה ומוסר"): "משלים האלו אמר להודיע לבריות (חכמה ומוסר), שיהיו

עמלים בתורה, שהיא חכמה ומוסר ובינה"

יעקב אבינו השתמש בחכמת התורה. שמר על נשמתו טהורה בלימוד התורה

(בראשית כ"ה, כ"ז - "יעקב איש תם ישב אהלים", אוהלה של תורה).

ולמרות שמבחוץ הוא נראה כמו עשו הרשע הפנימיות הטהורה שלו הקרינה החוצה,

וכאשר נכנס לאביו. אביו אמר:

פרק כ"ז פסוק כ"ז: **"ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'"**

אביו הרגיש "שנכנס עמו ריח גן עדן" (רש"י).

אנחנו יכולים ללמוד מזה, שלמרות שנאמר "כי אדם אין צדיק בארץ שיעשה טוב ולא

יחטא", קרי כלפי חוץ תמיד יש קצת טומאה, אם נשמור על פנימיות טהורה בלימוד

וקיום התורה גם אנחנו נעבור המשמוש היומי בהצלחה.

* * * * *

"עלי קללתך בני"

פרק כ"ז פסוק י"ג:

"ותאמר לו אמו עלי קללתך בני"

"עלי קללתך בני"— רמז לו שתהיה לו קללה (צרות) בדברים שמזכירים בהם המילה **"עלי"**. כלומר בעניינים הקשורים ל: עשו, לבן, שכס, יוסף שמעון ובנימין, רחל.

וואלו הם:

בנושא עשו:

כדי לקבל הברכות מאביו, יעקב אבינו אומר לאמו:

פרק כ"ז פסוק י"ב:

"והבאתי עלי קללה ולא ברכה"

רבקה אמנו אומרת ליעקב אבינו:

פרק כ"ז פסוק י"ג:

"ותאמר לו אמו עלי קללתך בני"

יעקב אבינו אומר לעשו:

בראשית פרק ל"ג פסוק י"ג:

"כי הילדים רכים והצאן והבקר עלות עלי ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן"

בנושא לבן:

לבן אומר ליעקב אבינו:

בראשית פרק ל' פסוק כ"ח:

"ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה"

בנושא שכס:

שכס אומר ליעקב אבינו בקשר לדינה:

בראשית פרק ל"ד פסוק י"ב:

"הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה"

יעקב אבינו אומר לשמעון ולוי:

פרק ל"ד פסוק ל':

"ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי"

בנושא יוסף שמעון ובנימין:

יעקב אבינו אומר לבניו:

בראשית פרק מ"ב פסוק ל"ו:

**"ויאמר אלהם יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימן תקחו עלי
היו כלנה"**

בנושא רחל:

בראשית פרק מ"ח פסוק ז':

"ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען"

* * * * *

“עלי קללתך בני”

פרק כ"ז פסוק י"ג:
“עלי קללתך בני...”

המילה על"י, אולי רמז, ע' - עשו, ל' - לבן, י' - יוסף.
אולי רבקה אמנו רומזת ליעקב אבינו על ענין אחר בנוסף לקללה שיעקב מפחד שהוא יקבל מאביו, והיא רומזת לו שהקללה שלו תתבטא בצרות שיבוא עליו מ על"י, עשו, לבן, יוסף. (ואולי אין רמז לצרות דינה ושמעון בגלל שצרות אלו הם בגדר סכנת גשמית ורגעית אבל צרות עשו, לבן, ויוסף הם לא רק בגדר סכנת גשמית אלא הם גם סכנת רוחנית ותמידית ליעקב אבינו). ועוד:

המילה “עלי” מופיע הרבה פעמים בקשר ליעקב אבינו בנושאים של עשו, לבן, ויוסף. כמו:

“עלי קללתך בני”, בקשר ללכתו לקבל הברכה במקום עשו.
“נקבה שכרך עלי ואתנה”, (בראשית ל', כ"ח) שיחה של לבן עם יעקב אבינו
“והבקר עלות עלי”, (בראשית ל"ג, י"ג) יעקב אבינו בשיחה עם עשו
“עלי היו כלנה”, (בראשית מ"ב, ל"ו) יעקב אבינו בשיחה עם בניו
“מתה עלי רחל”, (בראשית מ"ה, ז') יעקב אבינו בשיחה עם יוסף

כתוצאה מקבלת הברכות, עשו ישנא אותך יותר ולא יוותר וירצה להרוג אותך (עשו שולח את בנו אליפז להרוג את יעקב אבינו, וגם שרו של עשו בא לפגוע ביעקב אבינו), ואתה תצטרך לברוח ללבן ריקם, לעבוד קשה אצל לבן עשרים שנה, ובסוף לבן ינסה לעקור את הכול (ארמי אובד עמל). ועוד, הבן האהוב עליך יוסף (ישראל אהב את יוסף מכל בניו), ונפשו קשורה בנפשו, מהאשה האהובה עליך רחל (ויאהב יעקב את רחל), יגרום לך בכי ולהתאבל ימים רבים, ולהגיד “ארד אל בני אבל שאולה”.

* * * * *

"מי אתה בני"

פרק כ"ז פסק י"ט:

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אֲבִיו אֲנֹכִי עָשׂו בְּכֹרֶךְ עָשִׂיתִי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי קוּם נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצִּידִי בַעֲבוּר תְּבָרַכְנִי נַפְשְׁךָ"

מקשים על תשובתו של יעקב אבינו לאביו:
איך יעקב אבינו הוציא דבר שקר מפיו? הלא הוא אמר **"אנכי עשו בכרך"**
ואמר **"עשיתי כאשר דברת אלי"**, והיכן דבר אליו בכלל עד עכשיו, והיכן עשה?
רש"י: **"אנכי המביא לך, ועשו הוא בכורך"**

להגיד, שצריך לחלק המילים **"אנכי עשו בכרך"**, ככה:
"אנכי" - זה אני המביא לך לאכול, "עשו בכרך" - ועשו בכורך. לא שאנכי עשו.

אבל בכל זאת נשאר קשה. כי השאלה שנשאלה היא - **"מי אתה בני"**, ולמה להגיד גם על משהו נוסף?

אלא נראה לי יותר סביר שכוונת השאלה **"מי אתה בני"** היא לא לדעת מי עומד לפניו, קרי בנו עשו או בנו יעקב. כי אם זה משמעות השאלה למה כאשר עשו בא אליו לפני זה הוא לא הקשה בידעה מי הוא, ולא שאל מי הוא?
(ואם תאמר הלא בפעם הראשונה הוא קרא לבנו עשו לבוא אליו, אז למה לו לחשוש שזה לא עשו שבא אליו. גם כאן רק עשו נשלח להביא לו אוכל ולא היה צריך לשאול מי הוא. ואם רצה לוודא אם זה עשו למה לא שאול 'אתה עשו בני', או 'אתה זה בני עשו', ולא באופן **"מי אתה בני"**)

אלא שאל **"מי אתה בני"** (ולא רק אמר **"מי אתה"** אלא בתוספת המילה **"בני"**) לדעת מה מהותו של הבן שעומד לפניו. האם הוא כדאי לקבל הברכות. ויעקב עונה לאביו בשני מישורים בו זמנית.

במישור הגשמי:

"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אֲבִיו אֲנֹכִי עָשׂו"

סוף תיבות, אותיות: **ר', ב', ל', ו', י', ו'** עולה **254**

יעקב בנך עולה **254**

אני (באמת) יעקב בנך אבל אני יכול להיות חזק בגשמיות כמו עשו כדי לעשות מה שיידרש ממני כדי להביא 12 שבטים לעולם.

ועוד:

(1) **"ואכלה מצידי בעבור"**

ראש וסוף תיבות, אותיות: **ו'+ה', מ'+י', ב'+ר'** עולה **263**

אנכי יעקב עולה **263**

- (2) **"שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני"**
 באתב"ש :
בשץ פתלכץ יהמקם שזשפג אשגלטם
 סוף תיבות, אותיות : **צ', צ', ס', ג', ס'** עולה **263**
אנכי יעקב עולה **263**

במישור הרוחני :

- (1) **"עשיתי כאשר דברת אלי"**
 סוף תיבות, אותיות : **י', ר', ת', י'** עולה **620** למנין המילה **'כתר'**.
 (2) **"אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה"**
 ראש תיבות, אותיות :
א', א', א', ע', ב', ע', כ', ד', א', ק', נ', ש' עולה **620**
כתר עולה **620**

- (3) **"נא שבה ואכלה מצידי"**
 באתב"ש :
טת בשץ פתלכץ יהמקם
 סוף תיבות, אותיות : **ת', צ', צ', ס'** עולה **620**
כתר עולה **620**

- (4) **"ואכלה"**
 באתב"ש :
פתלכץ עולה **620**
כתר עולה **620**

יעקב אבינו רומז על השגתו ומהותו הרוחני במילה **'כתר'** – רמז שרכש לעצמו כתר תורה ("איש תם יושב אהלים").

ובו זמנית רומז מהמילים **"עשו בכרך"** את הדברים האלו :
 אני יכול להיות חזק בגשמיות כמו **"עשו בכרך"** וגם חזק ברוחנית, **"כתר"** תורה על ראשי.

- "עשו בכרך"** עולה 618 ועוד 2 מילים עולה **620**
כתר עולה **620**

ולפי המסרים וסגנון הדיבור ("קום נא") אין שום ספק שזה יעקב אבינו המדבר ולא עשו. וזה חלק של (בראשית כ"ז, ל"ה) – **"בא אחיך במרמה"** – **"בחכמה"** (רש"י), שהשתמש בחכמה כדי לקבל הברכות, ולפי :

- (1) **"אנכי עשו בכרך"** עולה 699 ועוד 11 אותיות עולה **710**
"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח" עולה **710**

- (2) **"אנכי עשו בכרך"**

ראש תיבות, אותיות: א', ע', ב' עולה 73
חכמה עולה 73

(3) "אל אביו אנכי עשו"
ראש תיבות, אותיות: א', א', א', ע' עולה 73
חכמה עולה 73

(4) "אל אביו אנכי עשו בכרך"
ראש תיבות, אותיות: א', א', א', ע', ב' עולה 75
בחכמה עולה 75

(5) "בכרך עשיתי כאשר"
באתב"ש:
שלגל זבמאם לתבג
סוף תיבות, אותיות: ל', ס', ג' עולה 73
חכמה עולה 73

ורומז:
גם אני יעקב בנך היושב אוהלים יודע להשתמש במרמה, אבל במובן החיובי – בחכמה (ולא כמו המרמה שמשתמש בו עשו כדי לצוד אותך בפיו). והכנסתי את עצמי לסכנה ("והבאתי עלי קללה ולא ברכה"). ו "במרמה" – 'בחכמה' אני מנסה לקבל ברכה ולמנוע קללה שיחול על אמי ("עלי קללתך בני"): "קללתך"

באתב"ש: דככאל עולה 75
בחכמה עולה 75

כדי לקבל הברכות שחשובים לי מאוד - "בעבור תברכני נפשך".
"בעבור" עולה 280 ועוד 5 אותיות עולה 285
"מרמה" עולה 285
בעבור 'המרמה' הזה "תברכני נפשך".

ואם נשאל הלא אחר כך כן שאל אותנו בפרוש אם הוא עשו או לא?
פרק כ"ז פסק כ"ד:
"ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני"
ואיך ענה לו "אני"?

אלא גם כאן השאלה ביחס למשימה להקים עם שיעבוד את ה'.
וכאילו שאל:
"אתה זה" – "אתה" הוא שיכול להקים "זה", 12 שבטים?
או האם אתה,
"בני עשו" – שמכר בכורתו ולא חשוב לו העתיד הרוחני (הקרבות)
ויעקב ענה לו:

"ויאמר אני" – אני "זה" שמגיע אלי ברכת "אני" ברכת:
א' – אברהם (אדם הראשון)
נ' – נוח
י' – יצחק

ונראה שיצחק אבינו ברך את יעקב בידיעה ברורה שזה הוא ולא עשו.
 ועושה את עצמו כאילו לא ידע:
 פרק כ"ז פסוק ל"ג:

**"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל
 בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"**
בדק: "הראה חרדה גדולה בעצמו בפני עשו כדי שלא יחשב עליו עשו כי בכונה עשה
 יצחק כשברך את יעקב וחתל בעשו"

למרות שאמר לעשו "מי איפא הוא..." , וכאילו לא ידע, רמז לו שזה היה יעקב אחיד:

(1) **"ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא"**
 סוף תיבות, אותיות: **ר', י', א', א', ד', ד', א'** עולה **221**
אחיד יעקב עולה **221**

(2) **"הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל"**
 ראש תיבות, אותיות: **ה', ה', צ', ו', ל', ו', מ'** עולה **182**
יעקב עולה **182**

(3) **"ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך"**
 סוף תיבות, אותיות: **ד', א', י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד'** עולה **182**
יעקב עולה **182**

(4) **"לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"**
 סוף תיבות, אותיות: **י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד', ה'** עולה **182**
יעקב עולה **182**

ואמר לו: **"ואכל מכל"**
"מכל", אותיות: **מ', כ', ל'**
מ' – מטעמים
כ' – כוס יין
ל' – לחם
 הביא לי מטעמים, כוס יין, ולחם, והגישה לי. אכלתי ושבעתי וברכתי אותו בשמחה
"מכל" הלב.
 (ואתה הביא לי רק מטעמים ואמרת לי "יקם אבי ואכל")

עשו צועק ומבקש: **"ברכני גם אני אבי"**
 גם תיתן לי ברכת **"אני"**.
 ואז יצחק אבינו אומר לו בפרוש:
 פרק כ"ז פסוק ל"ה:
"ויאמר בא אחיד במרמה ויקח ברכתך"

בחכמה לקח את הברכות. הוא לקח ברכת "אני". ולפי:
"אחיך במרמה ויקח ברכתך"

ראש וסוף תיבות, אותיות: א'+ד', ב'+ה', ו'+ח', ב'+ד' עולה 64
"אני" עולה 61 ועוד 3 אותיות עולה 64

וכבר רמז לו זה בתחילה:

(1) "יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא"
סוף תיבות, אותיות: ק', ה', ה', ד', ד', ר', י', א' עולה 329
"בא אחיך במרמה" עולה 329

(2) "הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו"
עולה 1309 ועוד 34 אותיות ועוד 9 מילים עולה 1352
"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך" עולה 1352

(3) "הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם"
עולה 1352
"ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך" עולה 1352

עשו לא מוותר ואומר: "ויאמר הלא אצלתי לי ברכה"
"הלא אצלתי לי ברכה"
ראש וסוף תיבות, אותיות: ה'+א', א'+י', ל'+י', ב'+ה' עולה 64
"אני" עולה 61 ועוד 3 אותיות עולה 64
מוכרח להיות שיש חלק מברכת "אני" שנשאר לי.

ועונה לו יצחק אבינו: "ולכה אפוא מה אעשה בני"
"אפוא מה אעשה בני"
ראש וסוף תיבות, אותיות: א'+א', מ'+ה', א'+ה', ב'+י' עולה 65
"אני" עולה 61 ועוד 3 אותיות ועוד המילה עולה 65

את כל ברכת "אני" כבר נתתי לאחיך ואתה לא יכול עוד לקבל חלק ממנה.

* * * * *

"גשה נא ואמשך בני"

פרק כ"ז פסוק כ"א:

"ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני..."

מדרש רבה (ס"ה, י"ט):

"כיון שאמר יצחק ליעקב גשה נא ואמושך בני נשפכו מים על שוקיו והיה לבו רפה כשעוה וזימן לו הקדוש ברוך הוא שני מלאכים אחד מימינו ואחד משמאלו והיו אווזין אותו במרפקו כדי שלא יפול..."

יעקב אבינו פחד "אולי ימשני אבי והייתי בעניו כמתעתע". והמלכים היו צריכים להחזיק בו שלא יפול.

(1) **"ויאמר יצחק אל יעקב גשה"** עולה 986

שני מלאכים אווזים אותו, עולה 986

(2) **"ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך"** עולה 1404

אווזים אותו במרפקו כדי שלא יפול, עולה 1404

* * * * *

"ויגש יעקב"

פרק כ"ז פסוק כ"ב:

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידים ידי עשו"

"ויגש יעקב אל יצחק", עולה 740 ועוד 4 מילים עולה 744
היה לבו רפה כשעוה, עולה 744

ועוד:

"יצחק אביו וימשהו"

עלה 594 ועוד 14 אותיות ועוד 3 מילים עולה 611 למנין המילה 'תורה'

מימש אותו רוחנית והרגיש בו כל המידות הטובות של בן תורה.

* * * * *

‘רחץ בניקיון כפיו’

עשו ‘רחץ בניקיון כפיו’ – למרות שרבה אמו ויעקב אחיו הכירו בטבע שלו, כלפי אביו הוא היה מתנהג בדבוריו ומראהו כאילו הוא צדיק ונקי מכל עוול.

אבל כאשר בא לקבל הברכות מאביו הכול התהפך על פניו.
וכמין מידה כנגד מידה, בגלל שהוא ‘רחץ’, הברכות נתנו לאחיו על ידי:
‘רח’‘ץ’, אותיות: ר’, ח’, צ’

ר’ – רפיון

ח’ – חרדה

צ’ – צעקה

יעקב רפה לבו, יצחק חרד חרדה גדלה, עשו צעק צעקה מרה.

ואסביר:

כאשר יעקב נגש לאביו לקבל נשיקה לקראת קבלת הברכות, כתוב:
פרק כ”ז פסוק כ”ב:

”ויגש יעקב אל יצחק אביו”

ודורש המדרש ש ‘רפה’ לבו של יעקב אבינו ובלי סייעתא דשמיא
הוא לא היה יכול לעמוד בפחד שאחזו, ולפי:

תולדות רבה (ס”ה, י”ט): ”נשפכו מים על שוקיו והיה לבו רפה כשעוה וזימן לו הקדש ברוך
הוא שני מלאכים אחד מימינו ואחד משמאלו והיו אווזין אותו במרפקו כדי שלא
יפול”

ויצחק אבינו אחרי שברך את יעקב, ונכנס עשו, ‘חרד’:

פרק כ”ז פסוק ל”ג:

”ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד”

ועשו ‘חר’‘ץ’ את דינו בעצמו כאשר בא אל אביו ואמר:

פרק כ”ז פסוק ל”א:

”יקם אבי ויאכל מציד בנו בעבר תברכני נפשך”

עשו מדבר אל אביו כמו עשו, ולא כמו יעקב. מדבר בלשון ‘גסה’.

רח’‘ץ’ באתב”ש: ‘גסה’. ונכנס עמו ריח של גיהנם.

וכאשר עשו שמע שאחיו יעקב קיבל הברכות ‘צעק’, ולפי:

פרק כ”ז פסוק ל”ד:

”ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד”

הברכות שניתנו מלווים במעשים של ‘רח’‘ץ’ (רפיון, חרדה, צעקה) גרמו לאווירה של

‘רצ’‘ח’, ולפי:

פרק כ”ז פסוק מ”א:

”ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי”

וכתוצאה מזה, יעקב אבינו ברח ללבן. וברחמים גדולים, 'רחמים' עולה 298 למנין
'רח"ץ', זכה יעקב אבינו לא רק לקבל הברכות אלא להינצל מאחיו, ולהקים 12
שבטים הנקיים מכול עוול.
ועשו אחיו כנראה רק צר"ח על עלייתו של אחיו לגדולה.
וכשקם בית המקדש זכו זרעו של יעקב אבינו, בני ישראל, לבוא אל 'חצ"ר' ה',
זכו להיות בחצרות קדשך.

* * * * *

הקל קול יעקב

פרק כ"ז פסוקים כ"ב-כ"ג:

"וַיֹּגֶשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיִּדִים יָדֵי עֹשׂוֹ"

"וְלֹא הֵכִירוּ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּי־יָדֵי עֹשׂוֹ אַחִיו שְׁעֵרֶת וַיְבָרְכֵהוּ"

ונשאלת השאלה (ראה הכלי יקר שמתרץ השאלה):
כתוב מדרש שכאשר **"הידיים ידי עשו"**, צריך **"הקל קול יעקב"** יעקב ובניו צריכים לצפצף בתפילה להינצל מעשו ומבניו. וקשה המדרש, הלוא במקרה שלפנינו אנו רואים שידי עשו התגברו על הקול של יעקב (פסוק כ"ג). ולמה מביאים חז"ל פירוש זה דווקא כאן, שלכאורה נראה בסתירה עם הפשט של הפסוק. ומסביר הכלי יקר שיש כאן תנאי לעתיד. אם בני יעקב שומרים את התורה ומקיימים המצוות אז הקול קול יעקב (בני יעקב מתגברים עם תפילתם על בני עשו וניצולים מידם), ואם לא שומרים התורה, הידיים ידי עשו. ובוזה מתיישב רוח המדרש עם הפסוק.

ואולי יש רמז לרעיון הזה מאותיות הפסוק.
כתוב כאן **"הקל קול יעקב"**, המילה **"הקל"**, כתוב **חסר האות וו**. ואולי הרמז הוא שכאשר בני ישראל חסרים תורה ומצוות הרמז **באות וו** (החסרה), ידי עשו מתגברים (כמו במקרה כאן אצל יצחק אבינו), אבל אם הם שומרים התורה, הקול של יעקב מתגבר על הידיים של עשו. הקשר בן האות וו לתורה נמצא בספר בראשית:

בראשית פרק א' פסוק ל"א:

"וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי"

רש"י: "ד"א, "יום הששי", כלם תלויים ועומדים עד יום הששי הוא ששי בסיון"
האות וו רמז ל"הששי", ששי בסיון, יום מתן תורה.

אולי בכל זאת אין סתירה בין המדרש והפשט. יעקב אבינו רצה (וכמובן התפלל על זה) שתחבולותיו (חכמתו) תתגבר, ואביו יברך אותו במקום עשו אחיו. אולי אפשר להגיד שבמקרה שלפנינו **"הקל קול יעקב"** בא לחזק **"הידיים ידי עשו"** ולא נגדו. כי כאן גם הקול רצה שהידיים ינצחו.

* * * * *

"ריח בני"

פרק כ"ז פסוק כ"ז :

"ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' "

1. רש"י: "והללא אין ריח רע יותר משטף העזים אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן"

א. "בני כריח שדה אשר" עולה 1110
מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן עולה 1110

ב. "ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ריח בני כריח" עולה 2869
אין ריח רע יותר משטף העזים אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן עולה 2868

ג. "וירח את ריח בגדיו" עולה 868 ועוד 4 מילים עולה 872
נכנסה ריח גן עדן עם יעקב עולה 872

2. רש"י: "שנתן בו ריח טוב, וזה ריח תפוחים כן דרשו חז"ל" עולה 743
עולה 743
נתן בו ריח טוב עולה 743

3. ירושלמי: "כריח קטורת בוסמין טבין דעתידין למקרבא בטור בית מוקדשא..."

א. "כריח" עולה 238 ועוד המילה עולה 239
בוסמין טבין עולה 239

ב. "ויברכהו ויאמר ריח" עולה 712 ועוד 3 מילים עולה 715
קטורת עולה 715

4. רש"י: "וזה שדה תפוחים" עולה 981
עולה 981
"ויאמר ריח בני כריח" עולה 981
וזה שדה תפוח עץ עולה 981

* * * * *

”ויחרד ילחק”

פרק כ”ז פסוק ל”ג:

” ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה ”

מדרש רבה (ס”ז, ב’): ”א”ר יוחנן מי שיש לו שני בנים אחד יוצא ואחד נכנס חריד אתמהא אלא בשעה שנכנס עשו אצל אביו נכנסה עמו גיהנם”

1. **”יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל”**,

סוף תיבות, אותיות: **ק, ה, ה, ד, ד, ר, י, א, א, ד, ד, א, י, ל, ל** עולה **409**
נכנסה עמו גיהנם
עולה **409**

2. **”ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו”**

ראש תיבות, אותיות: **ו, י, ח, ג, ע, מ, ו, מ, א, ה, ה, צ, ו, ל, ו, מ, ב, ת, ו** עולה **774**
נכנס עם עשו גיהנם
(גיהנם זכר או נקבה)
עולה **774**

3. **”ויחרד יצחק חרדה גדלה עד”** עולה 769 ועוד 5 מילים עולה **774**
נכנס עם עשו גיהנם
(גיהנם זכר או נקבה)
עולה **774**

4. **”הצד ציד ויבא לי ואכל מכל”** עולה **409**
נכנסה עמו גיהנם
עולה **409**

ועוד:

”ויחרד” עולה **228**
בכור עולה **228**

”מאד” עולה 45 ועוד 3 אותיות עולה **48**

”ויחרד” – חרדה גדלה על עסקי **’בכור’**.
ששמע עשו אומר לו (פרק כ”ז פסוק ל”ב) **”אני בנך בכרך עשו”**.

”עד מאד” – שלמרות שעשו מחר את בכורתו ליעקב אבינו לפני **48** שנה, **’עד’** עכשיו עשו עדיין חושב שהוא הבכור. וזה מהווה סכנה גדולה ליעקב אבינו שקיבל מאביו ברכת הבכור.

* * * * *

"ויחרד יצחק"

פרק כ"ז פסוק ל"ג :

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד"

רש"י : "...ומדרשו ראה גיהנם פתוחה מתחתיו (בראשית רבה ס"ז, ב')"

שפתי חכמים : "פרוש מתחת עשו"

ונשאלת השאלה :

עשו, שהיה משרת ומכבד את אביו באופן קבוע, למה רק עכשיו הרגיש אביו בזה?

ונראה להגיד :

עכשיו סמוך למיתתו יכולת הרוחנית של יצחק אבינו גבר על גשמיות של העולם העובר הזה (שמטטטשת את ראית האמת). ועכשיו הוא הבחין בדברים הרוחניים שמעבר לעולם הזה. וראה מצב הרוחנית האמתית (העכשווית והעתידית) של עשו- "ראה גיהנם פתוחה מתחתיו". ואז היה ברור עד כמה עשו רשע ושונה מיעקב אחיו (שנכנסה עם יעקב אבינו ריח של גן עדן).

* * * * *

"מי אפוא"

פרק כ"ז פסוק ל"ג:

"ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"

פרק כ"ב פסוק י"א:

"ואנכי איש חלק"

"מי אפוא" עולה 138

"חלק" עולה 138

אולי יש כאן רמז ליעקב אבינו שהוא איש חלק.

* * * * *

"מי אפוא הוא הצד ציד"

כאשר עשו נכנס אצל יצחק אבינו לקבל הברכות, כתוב:
פרק כ"ז פסוק ל"ג:
"וַיֹּאמֶר מִי אֲפֹא הוּא הַצֵּד צִיד וַיֵּבֵא לִי וְאָכַל מִכָּל בָּטָרִם תִּבְּרָהּ וְאֲבָרְכָהּ גַּם בְּרוּךְ יִהְיֶה"

רמזים שמי שקיבל הברכות זה יעקב:
"מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל"
ראש תיבות, אותיות: מ', א', ה', ה', צ', ו', ל', ו' עולה 183
יעקב עולה 182 ועוד המילה
עולה 183

וגם:
"הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל"
ראש תיבות, אותיות: ה', ה', צ', ו', ל', ו', מ' עולה 182
יעקב עולה 182

וגם:
"ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך"
סוף תיבות, אותיות: ד', א', י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד' עולה 182
יעקב עולה 182

וגם:
"לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"
סוף תיבות, אותיות: י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד', ה' עולה 182
יעקב עולה 182

וגם:
ויעקב אבינו הוא זה שהשתמש במרמה, בחכמה, לקבל הברכות:
"הוא הצד ציד ויבא לי"
באתב"ש:

צפת צהק המק פמשת כם
ראש תיבות, אותיות: צ', צ', ה', פ', כ' עולה 285
מרמה עולה 285

וגם:
"הצד ציד ויבא לי ואכל מכל"
באתב"ש:
צהק המק פמשת כם פתלך ילך
ראש תיבות, אותיות: צ', ה', פ', כ', פ', י' עולה 285
מרמה עולה 285

* * * * *

יצחק אבינו וברכת עשו

פרק כ"ז פסוק ל"ג:

"מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"

מישור הפשט:

יצחק אבינו מספר לעשו שבא אדם ולקח את ברכתו. הדיוק בו מתאר יצחק אבינו לעשו את השתלשלות הדברים, **"הצד ציד ויבא לי ואכל"**, אומר דרשני. לפרט כל פרט-שצד ציד, ושהביא לי, וגם שאכלתי, נראים לכאורה מיותרים. יתכן מאוד שיש כאן רמזים שניסה יצחק אבינו להעביר לעשו במגמה להטיל בו מוסר ולנסות להחזירו בתשובה.

מישור הרמז:

יצחק אבינו רומז לעשו (דרך רוח הקודש) שבני יעקב (בני ישראל) יביאו ויקריבו קרבנות לה' בבתי מקדש לפני שבני עשו (אדום) יתגברו עליהם. הוא רומז לעשו שהבכורה, שעשו היה בז לה (לפי חז"ל עבודת הקרבנות) עברה ליעקב ולבניו, ורומז לו שיעברו בערך 1309 שנה של הקרבת קרבנות מיציאת מצרים עד הגלות הארוכה, ורוב הזמן הזה יקריבו קרבנות לה'. הרמז הוא במשפט:

"...הצד ציד ויבא לי ואכל בטרם תבוא ואברכהו"

עולה ל 1309

(והחישוב: 479 שנים מהקמת המשכן עד בניית בית המקדש הראשון,

410 שנים של בית מקדש הראשון,

420 שנה של בית המקדש השני,

$1309 = 420 + 410 + 479$.

זאת אומרת, מ 1380 השנים מיציאת מצרים עד הגלות הארוכה, בערך

1309 שנים יקריבו קרבנות. והחישוב:

480 שנים מיציאת מצרים עד בניית בית המקדש הראשון,

410 שנים של בית מקדש הראשון,

70 שנה בין בתי המקדש,

420 שנה של בית המקדש השני, $(1380 = 420 + 70 + 410 + 480)$.

והרמזים:

"הצד ציד": שתופס בהמות ועופות ומביא אותם לקרבנות

"ויבא לי": ויביאו אותם למשכן, ולבמות, ולבית המקדש

"ואכל": ויקריבו אותם קרבנות (חלק לגבוה, וחלק לכהנים, כוהנים

אוכלים ובעלים מתכפרים)

"בטרם תבוא": הוא יזכה להביא הרבה קרבנות לפני שבניך (אדום) יבואו אליו

"ואברכהו": הוא יהיה ברוך, ועל ידי הקרבנות (שאתה לא רצית) הוא יקבל

שפע ברכות

"גם ברוך יהיה": וגם אחרי החורבן והגלות הארוכה הוא יישאר ברוך, ויעלה עוד

לגדולה, ויזכה לעוד ברכות בבית השלישי, ויתגבר על בניך.

עבדיה א': **"והיה בית יעקב אש, ובית יוסף להבה, ובית עשו לקש,**

ודלקו בהם ואכלום, ולא יהיה שריד לבית עשו, כי ה' דבר".

עשו היה עצוב מאוד מזה, ונרגש, והתחיל להתחנן ולבכות. ולבקש ברכה לחזק

עמדתו (ולהינצל) ולהתגבר על יעקב אחיו.

פרק כ"ז פסוק ל"ח:

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֶל אֲבִיו הַבְּרִכָּה אַחַת הוּא לְךָ אֲבִי בְרַכְנִי גַם אֲנִי אֲבִי וַיֵּשֶׁא קִלּוֹ וַיִּבֶךְ"

ויצחק מברך אותו:

פרק כ"ז פסוק מ':

"וְעַל חֶרֶבֶךָ תַּחֲיֶיהָ וְאֵת אַחִיֶךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כֹּאשֶׁר תִּרְיֹד וּפְרִקֶתָּ עָלָי מֵעַל צוּאֲרֶךָ"

"וְאֵת אַחִיֶךָ תַּעֲבֹד":

כאשר בניו של יעקב שומרים התורה ומקיימים המצוות הם יהיו עליון, ובניך יהיו משועבדים להם.

"וְהָיָה כֹּאשֶׁר תִּרְיֹד":

אבל ("והיה"-זה תנאי כמו אם) אם הם בירידה (לא שומרים התורה)

"וּפְרִקֶתָּ עָלָי מֵעַל צוּאֲרֶךָ": בניך ימשלו בם (וזה דומה ל "ולאם מלאם יאמץ", כמו שאמר רש"י: "לא ישוו בגדולה, כשזה קם זה נופל, ...לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים")

סוף סוף עשו הבין מה שהפסיד בבכורה ובברכות.

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"וַיִּשְׁטֹם עֲשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ אֲבִיו..."

* * * * *

"ויחרד יצחק"

פרק כ"ז פסוק ל"ג:

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"
תולדות רבה (ס"ז, ב'): "אמר רבי חמא בר"ה מאד מחרדה שחרד על גבי המזבח.
אמר מי הוא זה הנעשה סרסור בני לבין המ-קום שיטול יעקב את הברכות"

יצחק אבינו חרד חרדה גדלה **"עד מאד"**. יותר מהחרדה שחרד על המזבח בעקדה.
ורמזים:

(1) **"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד"**

עולה 814 ועוד 22 אותיות עולה 836

מחרדת העקדה עולה 836

(2) **"עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד"**

סוף תיבות, אותיות: ד', ד', ר', י', א', א', ד' עולה 224

מהעקדה עולה 224

(3) **"מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד"**

סוף תיבות, אותיות: ד', ד', ר', י', א', א', ד' עולה 224

מהעקדה עולה 224

(4) **"גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא"**

סוף תיבות, אותיות: ה', ד', ד', ר', י', א' עולה 224

מהעקדה עולה 224

(5) **"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא"**

ראש תיבות, אותיות: ו', י', ח', ג', ע', מ', ו', מ', א' עולה 184

העקדה עולה 184

(6) **"חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ואכל מכל בטרם"**

עולה 1386 ועוד 13 מילים עולה 1399

פחד יותר מהפחד שפחד על המזבח עולה 1399

(7) **"ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ואכל מכל בטרם תבוא"**

עולה 1417 ועוד 35 אותיות עולה 1452

יותר מחרדת העקדה עולה 1452

(8) "גדלה עד מאד"

באתב"ש:

רקכץ זק יתק עולה 1027 ועוד 3 מילים עולה **1030**

1030 עולה "מי הוא זה הנעשה סרסור"

(9) "ויאמר מי אפוא"

באתב"ש :

1469 עולה **פמתיג ים תופת**

1469 עולה **חרד חרדה יותר מהחרדה על המזבח**

* * * * *

"הצד ציד"

פרק כ"ז פסוק ל"ג :

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"

נשמע שיצחק אבינו היה מופתע, אבל נראה שרק הגיב ככה. ובאמת ידע שברך את יעקב אבינו. ורמזים :

"הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל"

ראש תיבות, אותיות : ה', ה', צ', ו', ל', ו', מ' עולה 182

יעקב עולה 182

וגם :

"ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך"

סוף תיבות, אותיות :

ד', א', י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד' עולה 182

יעקב עולה 182

וגם :

"לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"

סוף תיבות, אותיות : י', ל', ל', ס', א', ו', ס', ד', ה' עולה 182

יעקב עולה 182

וגם :

"...מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל..."

ראש תיבות, אותיות : מ', א', ה', ה', צ', ו', ל', ו' עולה 183 למנין המילה 'יעקב' (כולל המילה).

וגם :

"גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו"

סוף תיבות, אותיות :

ה', ד', ד', ר', י', א', א', ד', א', י', ל', ל', ס', א', ו' עולה 351

יעקב באתב"ש : מזדש עולה 351

ואם ידע יצחק אבינו שברך את יעקב אבינו ממה היה לו :
"חרדה גדלה עד מאד" עולה 378

ונראה להגיד כי :

בעשו **עולה 378**

חרד, כלומר פחד מה יעשה עשו כאשר יגלה את זה.

וכאשר עשו גילה את זה כתוב:

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"

"יקרבו ימי" עולה 378

"אבל אבי ואהררה את יעקב אחי"

"ויחרד" עולה 228

"ברכו" עולה 228

"ויוחרד" על מה יעשה עשו כאשר ישמע הברכה אשר "ברכו" ליעקב.

ועוד רמזים:

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ בְלָבוֹ יִקְרְבוּ יָמַי"

סוף תיבות, אותיות: ר', ו', ו', ו', י' עולה 228

עולה 228 "ויחרד"

וגם:

"על הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבן"

באתב"ש:

זך צשגלץ תבג שגלף תשמך פמתיג זבך שכשך

סוף תיבות, אותיות: ד', צ', ג', ר', ר', ג', ר', פ', עולה 436

עולה 436 "ויחרד יצחק"

וגם:

"אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב"

באתב"ש:

תשמך כמתנה זכה שכסף מדגשך מים תשך תשם פתצגרך תא מזדש

סוף תיבות, אותיות:

פ', ג', פ', פ', פ', ס', ד', ס', צ', א', ש' עולה 814

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד" עולה 814

ומעניין:

אמר "הצד ציד".

ושואלים:

הלא אכל גדיי עזים ולא ציד.

אמנם, לפי חז"ל טעם הגדי כטעם הצבי.

אבל אם ככה למה חשב שזה היה ציד ולא גדי?

היינו מצפים שיגיד, 'מי אפוא הוא שהביא לי מטעמים' (כי זה נכון אם מצבי או אם מגדי).

ומישור הרעיוני :

'הנקמה' עולה 203 למנין המילים **"הצד ציד"**.

שזה הנקמה בעשו עבור כל :

'המרמה' באתב"ש : **ציגיץ** עולה 203 למנין המילים **"הצד ציד"**.

כלומר, השתמש במילים "הצד ציד" דווקא, לרמוז על הנקמה בעשו עבור כל המרמה שעשה לו. כי אמר לעשו "בא אחיך במרמה", ולקח הברכות ממך וזה הנקמה על כל המרמה שעשית לי במשך השנים.

ועוד, חשב שאולי עשו יביע :

'חרטה' באתב"ש : **סגנץ** עולה 203 למנין **"הצד ציד"**

על מעשיו ועל השקפתו. ויודע שיש :

'תחיית מתים' באתב"ש : **אסממא יאמי** עולה 203 למנין המילים **'הצד ציד'**.

כי עשו שלל את תחיית המתים כאשר אמר ליעקב אבינו :

פרק כ"ה פסוק ל"ב :

"ויאמר עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה"

יונתן בן עוזיאל : "ולית אנא חיי תוב בעלם אחרן ולמה דן לי ברוכתא וחולקא בעלמא

דאת אמר"

כלומר, אני הולך למות ואין לי חיים בעולם אחר, ומה שווה הבכרה או חלק מן העולם אשר עליו אתה מדבר.

* * * * *

"ואכל מכל"

פרק כ"ז פסוק ל"ג:

"ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה"

"ואכל מכל"

"מכל" אותיות: מ', כ', ל'

מ' – מטעמים

כ' – כוס יין

ל' – לחם

רומז לעשו, אתה רק הביא לי מטעמים, אבל אחיך הביא לי "מכל", מטעמים וגם לחם וגם יין.

כתוב במדרש (על המילים "ואכל מכל"):

בראשית רבה (ס"ז, ב'):

"רבי יהודה אומר מכל מה שנברא בששת ימי בראשית, רבי נחמיה אומר מכל טוב

שהוא מתוקן לעתיד לבא"

והמדרש ממשיך (עשו שואל את אביו):

"מה האכילך, אמר לו איני יודע אלא טועם הייתי את טעם בשר טעם דגים טעם הגבים

טעם כל המעדנים שבעולם"

ולפי מפרשי המדרש (ראה רש"י, יפה תואר) "כאילו טעם", "זה רק דרך הפלגה כי לא טעם

יצחק טעם הטמאים אשר גם המה נבראו בששת ימי בראשית"

שבאוכל שהביא לו יעקב אבינו כאילו טעם כל הטעמים מכל מעדני האוכל שנברא

בששת ימי בראשית, וגם טעם מהעתיד, מגן עדן (לפי חז"ל הביא היין מגן עדן).

אולי רמז לעשו, אני (נפשי) כבר שבע ולא אוכל משלך.

ועוד כבר בשליחותו יש רמז שלא יאכל משל עשו:

"והביאה לי ואכלה" עולה 131 ועוד 13 אותיות ועוד 3 מילים עולה 147

"ואכל מכל" עולה 147

רמז לעשו:

מי שיביא לי "מכל" אני אברך. וזה יעקב שהביא לו מטעמים וגם לחם וגם יין.

ועוד:

יצחק אבינו אומר לעשו:

פרק כ"ו פסוק ד':

"ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

"ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות"

סוף תיבות, אותיות: ה', ר', ד', י', ס', ת' עולה 174

למנין המילה 'תורה' (באתב"ש אפגץ)

וגם :

"והביאה לי ואכלה בעבור"

ראש וסוף תיבות, אותיות : ו'+ה', ל'+י', ו'+ה', ב'+ר' עולה 264
למנין המילה 'התורה' (באתב"ש צאפגץ)

וגם :

"לי ואכלה בעבור תברכך נפשי"

באתב"ש :

כס פתלכץ שזשפג אשגלל טובם

ראש וסוף תיבות, אותיות :

כ'+ס', פ'+ץ', ש'+ג', א'+ל', ט'+ס' עולה 613 למנין 'תרי"ג'

כאילו רמז לעשו :

נפשי תברך למי ששומר תרי"ג מצות ויושב ולומד תורה, וזה אחיך יעקב.

* * * * *

"עד מאד"

פרק כ"ז פסוק ל"ד :

"ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד"

כאשר עשו שמע שיעקב אחיו קיבל הברכות מאביו הוא צעק "צעקה גדלה ומרה עד מאד". ונשאלת השאלה, לא מספיק "צעקה גדלה ומרה"? למה "עד מאד"?

ונראה להגיד שתוספת המילים **"עד מאד"** בא להוסיף צעקה (גם עבור דברים אחרים).

ואולי רמז בזה לדברים בהווה, בעבר, ובעתיד שגרמו ושיגרמו לעשו צער (צעקה). והם דברים שקורה לו עכשיו, ושיקרה לו בעבר, ושיקרה לו בעתיד בגלל אחיו יעקב וזרעו של יעקב. והם רמוזים במילים :

"עד מאד", אותיות : ע', ד', מ', א', ד'

ע' – עמלק (בעתיד, זרעו עמלק יחלש על ידי יהושע, ויימחקו על ידי שאול המלך. ולפי, במדבר כ"ד, כ" – "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד")

מ' – מרמה (בהווה, ביותו בן 63, אחיו יעקב עכשיו לקח את ברכתו במרמה, קרי בחכמה),
מרדכי (בעתיד, מרדכי היהודי יתגבר על זרעו המן האגגי)
מושעים (בעתיד, עובדיה א', כ"א : "ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו...")

א' – אדם (בעבר, בהיותו בן 15 שנה, אחיו יעקב נתן לו "מהאדם האדם הזה", וקנה את בכורתו),
אליפז (בעתיד, בהיותו בן 63, כאשר יעקב אבינו יברח מעשו לחרן, עשו ישלח את אליפז בכורו להרוג את יעקב. ויעקב יינצל ממנו ועשו לא יצליח)
אגג (שאול המלך יכרית את עמלק ושמואל הנביא יהרוג את אגג מלכם)

ד' – דוד 4 מאות איש (בעתיד, בהיותו כבן 100, כאשר יעקב יחזור מחרן לארץ, יבוא עשו עם 400 איש לקחת את רכושו. אבל אחד אחד ה400 איש יעזבו אותו, ועשו יישאר לבד עם אחיו ובלי לקחת את כל רכושו)
דוד המלך (בעתיד, מלכים א', פרק י"א, ממלכת אדום תיכבש על ידי יואב בן צרויה בפקודת דוד המלך)

כל הדברים האלו הם דברים שמצערים את עשו ואדום, וגורמים צעקה "עד מאד".

* * * * *

יצחק ועשו

פרק כ"ז פסוק ל"ה:
"בא אחיך במרמה ויקח ברכתך"

למה אמר יצחק אבינו את זה לעשו?
הלוא הדבר הזה היה מרגיז אותו ומביאו לידי שנאה נוספת בין האחים.
ועוד לפני עיוור לא תיתן מכשול'. עשו שהיה טבעו איש שדה וחשוד על מעשים רעים,
יכול שהתרגל לעברות, והוא כבר עיוור בתחום הזה, וההודעה הזאת יכלה לגרום לו
לעוד מעשה רע.
אולי ניתן לתרץ:
יצחק אבינו היה דואג להשיב עשו למוטב. יצחק אבינו ניסה לרמוז לעשו שקיים מושג
'מידה כנגד מידה', וכדאי לעשו לשים לב לזה, ולשנות התנהגותו.
כאילו הוא אומר לו: אתה עשו צד אנשים עם פיך ומרמה אותם, **'בא אחיך במרמה'** וצד
אותי. אין לך להתרגש יותר מידי, אתה מכיר את השיטה טוב מאוד, ועכשיו נענשת
מידה כנגד מידה.
ועוד:
אמרו חז"ל: "אין מוכיחים לאדם אלא סמוך למיתה"
ויצחק אבינו אמר:

פרק כ"ז פסוק ב':
"ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי"
הוא ביקש לברך את בניו עכשיו לפני מותו. ואולי זה קשור להודעה שמסר לעשו על
אחיו, בגדר הוכחה.

* * * * *

עשו הוא אדום

"עשו הוא אדום"

וכתוב:

ישעיהו פרק א' פסוק י"ח:

"אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו"
כלומר צבע 'אדום' מסמל חטא ועוון. ובני אדום היו חוטאים ורשעים כמו עשו.

ועוד:

"עשו הוא אדום" עולה 439

הוא יגרום:

גלות עולה 439

לבני ישראל, וגם:

אבלות עולה 439

ועל ידו יתקיים:

תוכחה עולה 439

כלומר, כאשר בני ישראל חטאו ויצאו לגלות אדום התקיים בם התוכחה.
ומאז הם באבלות על החורבן ועל השמד והרדיפות של אדום וישמעאל.

* * * * *

"ברכני גם אני"

פרק כ"ז פסוקים ל"ד ול"ח:
"ברכני גם אני אבי"

לכאורה, במילים האלו עשו מבקש מיצחק ברכה. הביטוי הזה אומר דרשני. אם היה אומר **ברכני אבי** המשמעות היתה אותו הדבר. גם אם היה מבקש **ברכני גם אבי** המסר היתה אותו הדבר. ונוסף, המילה **ברכני** כבר מצביע שיברך אותו ולא צריך התוספת של המילה **אני**. נשאלת השאלה למה הוסיף עשו את המילה **אני**?
אולי עשו ניסה בזה לרמוז ליצחק שהוא רוצה לקבל הברכה הידועה שעבר מאדם הראשון לנח, לאברהם, יצחק ויעקב. וזה היכולת לברך מי שירצה.

"אני", אותיות: א', נ', י
אות א': רמז ל אדם, אברהם
אות נ': רמז ל נח
אות י': רמז ל יצחק, יעקב.

ובסוף עשו לא קיבל הברכה הזאת והיא עברה רק ליעקב מיצחק.

* * * * *

עשו בוכה

כאשר נודע לעשו שיעקב אבינו לקח לו את הברכות הוא צעק "צעקה גדלה ומרה עד מאד" ובכה, וביקש מאביו שיברך גם אתו, ולפי :
בראשית פרק כ"ז פסוק ל"ח :
"...ברכני גם אני אבי וישא עשו קלו ויבך"

בגלל שהפסיד הברכות לאחיו 'יעקב' בכה (הגורם לבכי שלו זה יעקב אבינו), ורמז :

(1) **"וישא עשו קלו ויבך"**

ראש תיבות, אותיות : ו', ע', ק', ו' עולה 182 למנין המילה 'יעקב'.

(2) **"עשו קלו"**

ראש וסוף תיבות, אותיות : ע'+ו', ק'+ו' עולה 182 למנין המילה 'יעקב'

ומביא המדרש שבגלל שהזיל עשו מעיניו כשלוש דמעות הוא קיבל מהקב"ה שלוה בעולם הזה, ולפי :

תנחומא פרשת קדושים (י"ד) :

"באו נראה, מצות כבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקדוש ברוך הוא. שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלן? מעשו הרשע, על שכבד את אביו נתן לו הקדוש ברוך הוא את כל הכבוד הזה. רבי אלעזר אומר שלש דמעות הזיל עשו הרשע, אחת מעינו של ימין ואחת מעינו של שמאל, והשלישית נקשרה בעינו ולא ירדה. אימתי? בשעה שברך יצחק את יעקב, שנאמר 'וישא עשו קלו ויבך' (בראשית כ"ז, ל"ח). בוא וראה כמה שלוח נתן לו הקב"ה שנאמר 'האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי' (תהילים פ', ו'). שלש אין כתיב אלא שלישי, שלא היו שלש שלמות. ומה אם רשע זה על שכבד את אביו, מה פרע לו הקדוש ברוך הוא, המכבד את אבותיו ועושה מצות אחרות על אחת כמה וכמה"

ועל זה דרשו את הפסוק בתהלים :

תהלים פרק פ' פסוק ו' :

"האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שלישי"

כאשר עשו בכה הוא הוריד 'שלישי' (לא שלוש) דמעות, רק ב' דמעות ירדו (א' התייבש בעיניו ולא ירד), ורמז :

(1) **"בדמעות", ב' דמעות**, רק ב' דמעות יצאו וירדו לו.

(2) **"וישא עשו קלו ויבך"**

אותיות בדילוג ב' אותיות : ש', ש', ל', י', אותיות המילה 'שלישי'

עולה 522

(3) **"בדמעות"**

עולה 522

באתב"ש : פמבת

"וישא"

עולה 522

"שלוש דמעות הזיל" באתב"ש : בכפב קיזפא צעמך

ובגלל שבכה :

"וישא עשו" עולה 693
"האכלתם לחם דמעה" עולה 693

הוא קיבל שלוה :

"שלוה" באתב"ש : סכפץ עולה 192 ועוד המילה עולה 193
"עשו קלו" באתב"ש : זבף דכף עולה 193
(על שבכה, שלוה נתן לו הקב"ה)

מלמד המדרש, מה אם בכה הרשע כי החשיב ברכת אביו (כלומר כבד את אביו ורצה בברכתו, וגם הרגיש באבדן הצלחות שמביא לו הברכות בעולם הזה, ראה פירוש עץ יוסף), ועל זה קיבל הרשע שכר, על אחת כמה וכמה המכבד אבותיו וגם עושה רצון שמים.

ועוד :

אולי גם רמוז כאן (מג' הדמעות) לקצת זכויות, על מצוות התורה, שהיה בידי עשו (שמר ג' מצות של תורה, כיבוד אב, כיבוד אם, ושיבת הארץ), ולפי :

(1) **"שלוש דמעות הזיל עשו"**
באתב"ש :

בכפב קיזפא צעמך זבף עולה 611 למנין המילה 'תורה'

(2) **"וישא עשו"**

באתב"ש :

פמבת זבף עולה 611 למנין המילה 'תורה'

הלא עשו שמר בקפדנות על כיבוד אב (ואם) :

(1) **"עשו קלו ויבד"** עולה 550
כיבוד באתב"ש : למשפק עולה 550

(2) **"ויבד"** עולה 38 ועוד 4 אותיות עולה 42
כיבוד עולה 42

וגם קיים מצוות ישוב ארץ ישראל :

"וישב יצחק" באתבש : **פמבש מהסד** עולה 531

"שלוש דמעות הזיל עשו" באתבש : **בכב קיזפא צעמך זבף** עולה 531

כמו אביו, "וישב יצחק בגרר", שישב בארץ, ולא יצא מהארץ, כך עשו המשיך לקיים מצוות ישיבת הארץ כל השנים שיעקב אבינו נעדר מהארץ.

(כ"ב שנה. היה אצל לבן כ' שנה וב' שנים עשה בסוכות. וזה א' הסיבות שיעקב אבינו חשש ממנו כאשר חזר לארץ מבית לבן. כי כל הזמן שנעדר יעקב מהארץ היה בידי עשו קצת מצוות תורה, כיבוד אב ושיבת הארץ).

* * * * *

"יקרבו ימי אבל אבי"

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"...ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"

כתוב אחד אומר (בראשית פרק כ"ה פסוק כ"ו) **"ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם"**, וכתוב אחד אומר (בראשית פרק ל"ה פסוק כ"ח) **"ויהיו ימי יצחק מאת שנה ושמנים שנה"**. לפי הכתוב יעקב אבינו היה בן 120 שנה כאשר אביו יצחק מת בגיל 180 (180 - 60 = 120).

לפי רש"י יעקב אבינו עזב את ביתו בגיל 63 בדרך לפדן ארם לבית לבן. יוצא לפי זה שעברו 57 שנה מיציאת יעקב אבינו עד מיתת יצחק אבינו (120 - 63 = 57).

ועשו אמר **"יקרבו ימי אבל אבי"**, סוף תיבות, אותיות, ו', י', ל', י', עולה 56. אולי רמז שכאשר יקרבו שנת ה-57 מיציאת יעקב (שאו אמר עשו הדבר הזה), קרי מתי שיגיע שנת ה-56 אני אהרוג את יעקב אחי.

ועוד:

"ימי", עולה 60. לפעמים משמעות המילה 'ימי' זה שנים ולא ימים. כאשר ימות אבי בגיל 180 אחי יעקב יהיה בן 120, הפרש של 60 שנה, ואז אהרוג את אחי.

* * * * *

יעקב אבינו "איש תם"

אמרו חז"ל עשו שונא ליעקב. ואחרי שקיבל יעקב אבינו את הברכה מאביו כתוב על עשו :

פרק כ"ז פסוק מ"א :

"וישטם עשו את יעקב"

"וישטם" עולה 365

"וישטם" באתב"ש : פמבני עולה 182 למניין המילה 'יעקב' עשו שונא את יעקב, 365 ימים בשנה.

התמימות של יעקב אבינו נתנה לו את הכוח לעמוד מול עשו (שהיה "איש ידע ציד איש שדה") :

עולה 1368

"איש ידע ציד איש שדה"

"איש תם יושב אהלים"

באתב"ש : אמב אי מבש תצכמי עולה 1355 ועוד 13 אותיות עולה 1368

וגם לעמוד מול הרמאי לבן.

יעקב אבינו רמז שהוא יכול להסתדר מול לבן הארמי כי גם הוא יכול להתחכם ולהיות רמאי.

"איש תם" באתב"ש : תמב אי עולה 453

רמאי באתב"ש : גיתם עולה 453

* * * * *

"וישטם"

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"וישטם עשו את יעקב על הברכה שברכו אביו"

למה כתוב כאן "וישטם"? ולא כתוב 'וישנא'. הלא ידוע שעשו שונא ליעקב.

ונראה להגיד:

יש שנאה, המורגשת מבחוץ, ויש שנאה המוסתרת בלב, מבפנים.

ונראה שהמילה "וישטם" רומזת על שנאה עמוקה בפנים

"וישטם" – יש שנאה טמון מבפנים

הלא כתוב: "ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"

"בלבו" – עשו מסתיר, מכסה, מה שמתכוון לעשות.

ורמז:

"וישטם" עולה 365 למנין ימי השנה האזרחית וגם למנין המילה **'בפנים'** (באתב"ש

שוטמי)

"וישטם" באתב"ש: פמבני עולה 182 למנין **'יעקב'** וגם למנין המילה **'בפנים'**.

"וישטם עשו את יעקב" – השנאה שלו ליעקב זה בכל ימי השנה והיא עמוקה בפנים.

עשו עבר על אזהרת התורה:

ויקרא פרק י"ט פסוק י"ז: "לא תשנא את אחיך בלבבך"

ויש בזה קצת רמז לשנאה שבין האחים 'עשו יעקב':

"את אחיך בלבבך"

סוף תיבות, אותיות: **ת', ד', ד' עולה 440** למנין המילים **'עשו יעקב'** (באתב"ש: זבף

מזדש).

* * * * *

עשו מתנחם להרוג את יעקב

אחרי שיעקב אבינו קיבל הברכות, עשו אומר בלבו:

פרק כ"ז פסוק מ"א:

"...ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"

הוגד לרבקה אמנו דברי עשו. והיא אומרת ליעקב אבינו מה שעשו רוצה לעשות לו אבל בלי להגיד לו העתוי שאמר עשו, **"יקרבו ימי אבל אבי"**:

פרק כ"ז פסוק מ"ב:

"...ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך"

ואולי יש כאן רמז למה שעשו התכוון (קרי, **"יקרבו ימי אבל אבי"**): **"מתנחם לך להרגך"**,

ראש תיבות, אותיות: מ', ל', ל' עולה 80

סופי תיבות, אותיות: ס', ד', ד' עולה 100

ביחד עולה למנין 180. יצחק אבינו חי 180 שנה.

ועוד אולי גם מדברי עשו יש רמז לזה, **"יקרבו ימי אבל אבי"**, סוף תיבות, אותיות: ו', י', ל', י', עולה 56. יצחק אבינו היה בן 123 שנה כאשר יעקב אבינו עזב ביתו (ראה רש"י). יצחק אבינו חי 180 שנה. אולי יש כאן רמז שאחרי עוד 56 שנים יקרבו ימי אבי למות, הינו אחרי 179 שנה ($179 = 56 + 123$), בשנת 180.

כאשר יעקב אבינו חזר לארץ כנען עשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש. יעקב אבינו פחד מאוד שעשו יכנו אם על בנים. המפגש הזה בן יעקב אבינו ועשו קרה אחרי 36 שנה (יעקב אבינו עשה 14 שנה בישבת שם ועבר, 20 שנה בבית לבן, 1.5 שנה בסוכות ועוד 0.5 שנה בבית אל, סה"כ 36 שנה) או אחרי 22 שנה (20 שנה בבית לבן, 1.5 שנה בסוכות ועוד 0.5 שנה בבית אל, סה"כ 22 שנה) מאז עזב יעקב אבינו את ביתו.

ואולי יש רמז שעשו יבא אל יעקב אבינו בעוד 36 שנה. ואולי הרמז במה שאמר עשו **"יקרבו ימי אבל אבי"**.

"אבל", עולה 33 ועוד 3 אותיות עולה 36.

ולפי הדעה שיעקב אבינו הלך ישר לבית לבן עבר רק 22 שנה. ואולי הרמז שעשו יבא אל יעקב אבינו בעוד 22 שנה:

"יקרבו ימי אבל אבי", ראש תיבות, אותיות: י', י', א', א', עולה 22.

* * * * *

"ויגד לרבקה את דברי עשו"

פרק כ"ז פסוק מ"ב:

**"ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו
הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך"**

רש"י: "ברוח הקודש הוגד לה" (ב"ר ס"ז, טי)"

עולה 649

"דברי עשו בנה"

עולה 649

הוגד ברוח הקודש

אולי רמז לדברי רש"י.

* * * * *

בנה הגדל בנה הקטן

פרק כ"ז פסוק מ"ב:
"וַיִּגְדַּל לְרִבְקָה אֶת דְּבָרֵי עֲשׂו בִּנְהָה וְתִשְׁלַח וְתִקְרָא לִיעֲקֹב בִּנְהָה וְתֹאמַר אֵלָיו
הִנֵּה עֲשׂו אֲחִיךָ מֵתְנַחֵם לְךָ לְהִרְגֶּךָ"

את זה שעשו הוא "בנה הגדל" אנו יודעים:
פרק כ"ה פסוק כ"ה:
"וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלֹ כְּאֹדֶרֶת שַׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ עֲשׂו"
ואת זה שיעקב הוא "בנה הקטן" אנו גם יודעים:
פרק כ"ה פסוק כ"ו:
"וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אֲחִיו וַיְדוּ אֶחְזֵת בַּעֲקֵב עֲשׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב"

ובגלל זה נראה לי שיש רמזים בכינויים "בנה הגדל", "בנה הקטן".
ואסביר:

עשו מתואר "בנה הגדל":
"הַגְּדֹל" – גדול בשער, "כלו כאדרת שער"
"שַׁעַר" עולה 570 למנין 'יצר רע'. יצר הרע שלו גדול ושולט בו.
"שַׁעַר" אותיות המילה 'רשע'.
"כלו כאדרת שער" – כל הדרתו יצר הרע
"כלו כאדרת שער" באתב"ש: לכף לתקנא בזג עולה 676
רעות עולה 676
מחשבותיו רעות.

פרק כ"ה פסוק כ"ח: "וַיֹּאֲהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂו כִּי צִיד בָּפִיו"
"עֲשׂו כִּי צִיד בָּפִיו" עולה 608 ועוד 4 מילים עולה 612 למנין המילה 'דברות'.
"עֲשׂו כִּי צִיד בָּפִיו" ראש תיבות, אותיות: ע', כ', צ', ב' עולה 182 למנין 'יעקב'.
"כִּי צִיד בָּפִיו" באתב"ש: לם המק שומך עולה 641 למנין 'לתורה'.
היצר הרע של עשו, של אדום, 'לתורה', למנוע תורה מבני ישראל ולמנוע מהם לקיים את הדברות.
רש"י: "לצוד ולרמות את אביו בפיו"
עשו עשה את עצמו כאילו הוא מדקדק במצוות. אבל התורה שלו היא רק שטחית, כמו השער.

"הַגְּדֹל" – בעולם הזה, בגשמיות, ברכוש, בנכסים

"הַגְּדֹל" – ה' גדל, עשו גדל בעולם שנברא באות ה'.
האות ה' רמז לעולם הזה. (לפי חז"ל העולם הזה נברא באות ה').
כי כתוב, ישעיה כ"ז – "כי בִּי-ה' צור עולמים". עולם הזה נברא באות ה' ועולם הבא באות י').

"הגדל" באתב"ש : צרקד עולה 410

שפל עולה 410

עולמו של "בנה הגדל", של עשו, זה עולם השפל, עולם התחתון, עולם הזה. גשמיות העולם הזה עולמו וקצת רמוז בברכתו (החרב רק בעולם הזה) :

"ועל חרבך תחיה" עולה 759

גשמיות עולה 759

"איש שדה" – איש הקשור לשדה העולם הזה (לנכסי העולם הזה), לגשמיות העולם הזה. "ויקראו שמו עשו"

כלי יקר : "זה היה סימן שיהיה העולם הזה חלקו וגורלו ולא יהיה לו עוד חלק בעולם הנצחי"

"הגדל" – ה' 'גדל'. כאשר גדל ("ויגדלו הנערים") עבר על חמש עבירות חמורות ביום אחד, ולפי :

יונתן בן עוזיאל (כ"ה, כ"ט) : "ובהוא יומא דמית אברהם בשיל יעקב תבשילי דטלופחי ואזל לנחמה לאבוי ואתא עשו מן ברא והוא משלחי ארום חמש עבירן עבר בההוא יומא פלח פולחנא נוכראה שפך אדמא זכיא ועל על עולימתא מארשא וכפר בחיי עלמא דאתי וביזא ית בכירותא"

וקצת רמוז :

"כאדרת" אותיות : כ', א', ד', ר', ת'

כ' – כפר בחיי עולם הבא

א' – אשה (בא על אשה מאורסה)

ד' – דחה הבכורה. ד' באתב"ש : ק', קרבנות (ויותר על הקרבנות)

ר' – רצח

ת' – תעבדם, עבד ע"ז (עבר על הכתוב "לא תשתחוה להם ולא תעבדם").

ת' באתב"ש : א', אלילים (עבד ע"ז)

הוא "הגדל" בעברות ובמעשים רעים.

בעברות באתב"ש : שזגפא עולה 691

"ועל חרבך תחיה" באתב"ש : פזד סגשל אסמץ עולה 691

רבינו בחיי : "וזרעו של עשו יורש החרב"

זרעו של עשו, "בנה הגדל" יחריבו את בית המקדש, המכונה הבית 'הגדול' והקדוש.

וזרעו ירשו תכונותיו :

"כאדרת שער" באתב"ש : לתקגא בזג עולה 546

צוררים עולה 546

זרעו צוררים, אויבים, שונאים לזרעו של "בנה הקטן" לבני ישראל בכל זמן.

ועונשם בעתיד, ביום הגדול :

מלאכי ג' : "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא"

עובדיה א', כ"א- : "ועלו מושיעים מהר ציון לשפוט את הר עשו"

יעקב אבינו מתואר "בנה הקטן" :

"הקטן" – קטן בשער, "איש חלק". יעקב שולט על יצר הרע.

"הקטן" – בעולם הזה, בעולם העכשווי, מקטין את עצמו, מידת הענווה

בעולם העכשווי יעקב קטן
עכשיו באתב"ש: **זלבמף** עולה עולה **159** למנין המילה 'קטן'
"הקטן" – ה' 'קטן', יעקב 'קטן' בעולם שנברא באות ה'.
האות ה' רמז לעולם הזה. (לפי חז"ל העולם הזה נברא באות ה').
כי כתוב, ישעיה כ"ז – "כי ביה ה' צור עולמים". עולם הזה נברא באות ה' ועולם הבא באות י').

עולמו של "בנה הקטן", של יעקב, זה עולם העליון, עולם הבא, עולם הנצחי.
קטן עולה **159**
נצחי עולה **158** ועוד המילה עולה **159**

ושכרו בעתיד:
ישעיהו ס', י"ב: "הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה"

"הקטן" – במעשים רעים ("איש תם ישב אהלים")
יושב בעולם הזה באוהלה של תורה, מגשים ייעודו של עולם הזה, בעולם התחתון
מתעסק בתורה ומצוות:
בעולם התחתון עולה **1017**
את התורה עולה **1017**

וגם:
"הקטן" – ה' 'קטן'. אות ה' רומז גם על המספר 6, ערך האות עולה 5 ועוד האות עולה 6. 'קטן' רומז על 'מעוט'.
זוה קצת רמז לקניין התורה. כי נאמר במסכת אבות (פרק ו' משנה ו') שהתורה נקנית ב48 דברים ובתוכם 6 מעוטים (במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ, במעוט תענוג, במעוט שנה, במעוט שיחה, במעוט צחוק) והדברים האלו התקיימו ביעקב אבינו.

מהיום שיצאו לעולם עשו שולט בעולם הזה, וידו של יעקב אוהזת 'בעקב', קרי:
"וידו אחזת בעקב" עולה **616** למנין 'התורה'.
וגם:

"בעקב" עולה **174**
תורה באתב"ש: **אפגץ** עולה **174**

וגם:
"בעקב" באתב"ש: **שזדש** עולה **611** למנין המילה 'תורה'
עולמו של יעקב 'התורה', וידו של יעקב אוהזת בתורה שמגן עליו מעשו.

"וידו אחזת בעקב" – סימן לזרעו של יעקב אבינו שבעתיד בסוף כל הדורות, קרי "בעקב" (העקב בסוף הקרסול של הרגל), בזכות התורה, שהם אוהזים בה, הם יהיו השולטים בעולם.

"וידו אחזת בעקב" – ובגלל שיעקב אוהז בעקב עשו, סימן שכאשר זרעו של עשו הולכים בעולם הזה הם מובילים זרעו של יעקב אבינו לתורה. קרי,
בגלות הארוכה, גלות אדום, למרות שאדום רוצה להשכיח תורה מישראל, ישראל דווקא מתכנסים ואוהזים בו יותר ("וידו אחזת בעקב"). אדום מושך אותם מהתורה, ובני ישראל אוהזים בה יותר.

ומעשה אבות סימן לבנים:

נאמר ליצחק אבינו :

פרק כ"ו פסק ד: **"והתברכו בזרעך כל גויי הארץ"**
וזה בזכות הדבקות של אברהם אבינו במצוות ולדרכי ה'.

ולפי מה שמעיד הכתוב המתחיל במילה 'עקב':

פרק כ"ו פסוק ה':

"עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתו"

(לפי המדרש אברהם אבינו שחי 175 שנים הכיר את בוראו בגיל 3. ושמר את המצוות לפי מספר של 'עקב' שנים, קרי 172 שנים.)

ונכדו יעקב אבינו "ידו אוחזת בעקב", גם שומר משמרתו, מצותיו, חקותיו ותורתיו.
וזה סימן מוסר לזרעו בכל הדורות שיהיו 'אוחזים בעקב' (בתורה), ויביאו ברכה לעולם.

* * * * *

”שמע בקלי”

פרק כ”ז פסוק מ”ג :

”ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה”

רבקה מצוה ליעקב אבינו לברוח לאחיה לבן. לפי המדרש (ולפי חישובי רש”י על גילו של יעקב אבינו באותו תקופה, 63), יעקב אבינו נטמן 14 שנה בבית עבר לפני שהגיע לחרן. ונשאלת השאלה איך יתכן שיעקב אבינו לא עשה בדיוק כמו שרבקה אמו צוותה אותו ועשה עוד תחנה בדרך לחרן (שנמשך 14 שנה)?

ואולי יש רמז מדברי רבקה אמנו ליעקב שילך ויטמין את עצמו בבית עבר :

”בני שמע בקלי וקום ברח לך” עולה למנין 1026 ועוד 6 מילים עולה **1032**
בבית שם ועבר עולה **1032**

”ועתה בני שמע בקלי” עולה 1095 ועוד 14 אותיות עולה **1109**

לך לבית שם ועבר עולה **1110**

* * * * *

"ברח לך"

פרק כ"ז פסוק מ"ג:
"ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה"

"בקלי"
באתב"ש:
שדכם עולה 364 ועוד 4 אותיות ועוד המילה עולה 369
י"ד שנה
עולה 369

"לבן אחי חרנה"
באתב"ש:
כשט תסם סגטץ עולה 991 ועוד 3 מילים עולה 994
ישיבת עבר
עולה 994

* * * * *

“וילך פדנה ארס”

רבקה אמנו אמרה ליעקב אבינו לברוח לחרן ולא הזכירה 'פדנה ארס'.
פרק כ"ז פסוק מ"ג:

“ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה”

יצחק אבינו אמר ליעקב אבינו ללכת פדנה ארס ולא הזכיר 'חרן'.
פרק כ"ח פסוק ה':

“וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארס אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו”

ובסוף יעקב אבינו עושה מה שאמרו לו:
פרק כ"ח פסוק ז':

“וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארס”

לפי דעה בחז"ל (ראה רש"י) יעקב אבינו יצא מביתו בגיל 63 והטמין את עצמו 14 שנה בשיבת שם ועבר (השיבה כנראה נקרא על שם שניהם למרות ששם כבר נפטר לפני שיעקב אבינו הלך לשם). ואחרי זה, בגיל 77, המשיך ללכת והגיע לחרן.

ונשאלת השאלה:

למרות שאחרי 14 שנה יעקב אבינו עשה את מה שאביו ואמו אמרו לו, קרי ללכת לחרן, למה לא קיים את הוראת הוריו מיד?

ונראה לי להגיד:

רחל אמנו השתמשה במילה 'לחרן' ויצחק אבינו במילים 'פדנה ארס'.
למרות ששניהם באותו המקום, נראה שבמישור הרמזי יש הבדל בין 'חרן' לבין 'פדנה ארס'.

כתוב שיעקב אבינו הלך לפדנה ארס ולא כתוב שהוא הלך לחרן, כי:

“פדנה ארס” באתב"ש: וקטץ תגי עולה 618
שם ועבר עולה 618

ונראה לי ששני הוריו רמזו לו ללכת לשיבת שם ועבר.
רבקה אמנו אמרה לו (בלי המילה חרן ברמז):

(1) **“שמע בקלי וקום ברח לך”**

ראש תיבות, אותיות: ש', ב', ו', ב', ל' עולה 340 למנין המילה 'שם'

(2) **“שמע בקלי וקום ברח”**

ראש תיבות, אותיות: ש', ב', ו', ב' עולה 310
עבר באתב"ש: זשג עולה 310

שיברח לשיבת שם ועבר וימשיך לימודו שם:

“וקום” באתב"ש: פדפי עולה 174

תורה באתב"ש: אפגץ עולה 174

קום מלימוד תורתך כאן, ברח לך מכאן, ותלך ללמוד תורה בשיבת עבר.

ועוד רמזים :

(1) "ועתה בני שמע בקלי"

ראש תיבות, אותיות: ו', ב', ש', ב' עולה 310
עבר באתב"ש: זשג עולה 310

(2) "בני שמע בקלי וקום"

ראש תיבות, אותיות: ב', ש', ב', ו' עולה 310
עבר באתב"ש: זשג עולה 310

(3) "ועתה בני שמע בקלי וקום ברח"

באתב"ש:

פזאץ שטם ביז שדכס פדפי שגס

ראש תיבות, אותיות: פ', ש', ב', ש', פ', ש' עולה 1062
ישיבת שם עולה 1062

(4) "לבן אחי חרנה"

באתב"ש:

כשט תסם סגטץ עולה 991 ועוד 3 מילים עולה 994
ישיבת עבר עולה 994

ותהיה שם י"ד שנה :

"וקום ברח" עולה 362 ועוד 7 אותיות עולה 369
י"ד שנה עולה 369

וגם :

"בקלי"

באתב"ש:

שדכס עולה 364 ועוד 4 אותיות ועוד המילה עולה 369
י"ד שנה עולה 369

ויצחק אבינו אמר לו :

פרק כ"ח פסוק ב' :

"קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך"

"לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך"

באתב"ש:

כל וקטץ תגי שמאץ שאפתך תשם תיל

סוף תיבות, אותיות: ל', צ', י', צ', ד', ס', ל' עולה 310
עבר באתב"ש: זשג עולה 310

יעקב קיים גם הנסתר (מה שנרמז לו במילים 'פדנה ארס') וגם הגלוי (מה שנאמר לו במילה 'לחרן').

הוא הלך לישיבת שם ועבר ואחר כך המשיך לחרן:
פרק כ"ח פסוק ז:

"וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארס"

(1) **"יעקב אל אביו ואל"**

באתב"ש:

מזדש תך תשמך פתך

ראש וסוף תיבות, אותיות: מ'+ש', ת'+ד', ת'+ף', פ'+ד' עולה 1340

עולה 1340

ישיבת שם ועבר

(**"יעקב אל אביו"**, אביו אמר לו 'פדנה ארס')

(2) **"אביו ואל אמו וילך פדנה ארס"**

באתב"ש:

תשמך פתך תיף פמכל וקטץ תגי

סוף תיבות, אותיות: ף', ד', ף', ל', ץ', י' עולה 310

עולה 310

עבר באתב"ש: זשג

והוא נשאר בישיבת שם ועבר 14 שנה לפי הרמז לו:

(1) **"שמע בקלי וקום ברח"** יש כאן 14 אותיות.

(2) **"וישלח יצחק את יעקב"** יש כאן 14 אותיות.

(3) **"וישמע יעקב אל אביו"** יש כאן 14 אותיות.

(4) **"וילך פדנה ארס"** יש כאן 11 אותיות ועוד 3 מילים סה"כ 14.

* * * * *

"ימים אחדים"

פרק כ"ז פסוק מ"ד :

" וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך "

מדרש רבה ס"ז, ט':

"א"ר חנינא בר פזי נאמר כאן אחדים ונאמר להלן אחדים מה להלן אחדים

שבע שנים אף אחדים שנאמר כאן שבע שנים"

(הפעם הבאה בה מוזכר צמד המילים ימים אחדים היא בפרק כ"ט פסוק כ': "ויעבד

יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו **ימים אחדים** באהבתו אתה". כלומר ימים

אחדים=שבע שנים. מכאן נובעת מסקנת המדרש בפסוק הנוכחי)

"וישבת עמו ימים אחדים" עולה 997 ועוד 4 מילים עולה **1001**

שבע שנים בעבודה אצל אחי עולה **1001**

אולי רמז לדברי חז"ל שרבקה רמזה ליעקב להשאר שבע שנים אצל לבן .

* * * * *

"ימים אחדים"

רבקה אמנו אמרה ליעקב אבינו שהוא יברח לבית לבן וישאר שמה "ימים אחדים":
פרק כ"ז פסוק מ"ד:

"וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך"

לפי חז"ל "ימים אחדים" פירושה 7 שנים. ולפי זה יעקב אבינו אמר ללבן שיעבוד שבע שנים עבור רחל בתו. ויש רמז בפסוק לזמן הזה:
"ימים אחדים עד"

סוף תיבות, אותיות: ס', ס', ד' עולה 84

פ"ד עולה 84

שתישאר אצל לבן עד שאתה בן פ"ד שנים (84). לפי חז"ל יעקב אבינו הגיע לחרון כאשר הוא היה בן 77 ועבד עבור רחל 7 שנים וקיבל את לאה במקום רחל כאשר הוא היה בן 84.

אבל באמת יעקב אבינו נשאר אצל לבן 20 שנה.
(7 שנים עבד עבור רחל וקיבל את לאה, עוד 7 שנים עבור רחל, ועוד 6 שנים עבור צאנו)
ואמו אמרה לו 'וישבת עמו':

"עמו" באתב"ש: זיף עולה 97

רמז שיעקב אבינו יהיה בבית לבן עד שהוא בן 97 (הגיע בגיל 77 ועשה שם 20 שנה).

רבקה אמנו גם אמרה ליעקב אבינו שישאר אצל לבן "עד שוב אף אחיך ממך":
פרק כ"ז פסוק מ"ה:

"עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה אשכל גם שניכם יום אחד"

כי היא חששה שעשו יהרוג את יעקב אבינו וגם שיעקב אבינו יעמוד על נפשו ויהרוג את עשו.

והיא אמרה:

"שניכם יום אחד"

סוף תיבות, אותיות: ס', ס', ד' עולה 84

רמז שבעוד 84 שנים ימותו שניהם. יעקב אבינו היה בן 63 כאשר קיבל את הברכות. והוא חי 147 שנים ונטמן אחרי 84 שנים במערת המכפלה (84=147-63). באותו זמן של קבורת יעקב אבינו במערה, אחד מהבנים של יעקב אבינו הרג את עשו, כי עשו רצה לעכב קבורתו של יעקב אבינו במערה. ושניהם יעקב אבינו ועשו נקברו באותו יום. לפי חז"ל ראשו של עשו התגלגל לתוך המערה והגיע לחיקו של אביו, ובניו של עשו קברו את גופו בשדה מחוץ למערה. שניהם נקברו במכפלה, יעקב אבינו בפנים המערה, וראשו של עשו בפנים, וגופו בחוץ.
ורמז:

"ולקחתיך משם למה אשכל גם שניכם"

סוף תיבות, אותיות: ד', ס', ה', ל', ס', עולה 175

מכפלה עולה 175

ועוד :

רבקה אמרה :

"עד אשר תשוב חמת אחיך"

וגם אמרה :

"עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו"

חזרה על זה פעמיים , "חמת", "אף".

נאמר פעמיים כי עשו כעס גם על הבכורה וגם על הברכה, ולפי :

רבינו בחיי (על "חמת אחיך") : "על הבכורה"

רבינו בחיי (על אף אחיך) : "על הברכה"

רמזים על הבכורה :

(1) **"עד אשר תשוב חמת אחיך"**

באתב"ש :

זק תבג אבפש סיא תסמל

עולה 1496 ועוד 16 אותיות ועוד 5 מילים עולה 1517

"וימכר את בכרתו ליעקב" עולה 1517

(2) **"ימים אחדים עד אשר תשוב חמת"**

באתב"ש :

מימי תסקמי זק תבג אבפש סיא

ראש תיבות, אותיות : מ', ת', ז', ת', א', ס' עולה 908

מכירת הבכורה עולה 908

ורמזים על הברכה :

(1) **"אף אחיך ממך"** עולה 220 ועוד 9 אותיות ועוד 3 מילים עולה 232

הברכה עולה 232

(2) **"אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם למה"**

ראש תיבות, אותיות :

א', מ', ו', א', ע', ל', ו', מ', ל' עולה 232

הברכה עולה 232

* * * * *

פחד יעקב

רבקה מצוה ליעקב לברוח לחרן אל אחיה לבן. ואומרת לו :
פרק כ"ז פסוק מ"ד :

"ויושבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך. עד שוב אף אחיך ממך ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם..."

היא אומרת לו לשבת אצל לבן "ימים אחדים" עד אשר עשו יירגע "עד אשר תשוב חמת אחיך". והיא חוזרת ואומרת "עד שוב אף אחיך ממך".

מסביר אור החיים :

"בעבור זמן על המאורע החמה מעצמה מתקררת מרתיחתה ואוי' כי לא יואיל זה לבד אלא עד שוב אף אחיך ממך פ' שהגם שיזכירוך לפניו לא יחרה אפו אז והיא סימן ששכח וכו' ושלחתי וגו' פי' אני אשלח אחריך כשיהיה כן אבל אתה לא תבא בשום אופן"

וההסבר הזה מאד הגיוני ונכון. אבל יתכן שיש עוד מובן לפסוקים.
כאילו רבקה מציבה ליעקב כמה תנאים עד שהוא יכול לחזור :

(1) "עד אשר תשוב חמת אחיך"

(2) "עד שוב אף אחיך ממך"

(3) "ושכח את אשר עשית לו"

(4) "ושלחתי ולקחתיך משם"

"ימים אחדים" זה הזמן לקיום התנאי הראשון. לגבי התנאי השני אולי אפשר להבין אותו ככה : עד אשר לא תפחד מה"אף" של אחיך. "עד שוב אף אחיך ממך", כאן הדגש על המילה "ממך". ידוע שמשימתו של יעקב אבינו היתה להקים 12 שבטים. הפחד של יעקב היה במישור של אי קיום מטרה זו. כאילו רבקה רומזת לו, תישאר אצל אחי עד אשר אתה לא מפחד עוד מעשו במובן שהוא יכול לפגוע בך ולמנוע ממך להקים 12 שבטים. ואולי יש רמז כאן מתי זה יהיה. ב "עד שוב אף אחיך ממך" יש 14 אותיות. אולי לרמז לו שאחרי 14 שנה יוליד השבטים. ועוד, תישאר שמה עד שעשו ישכח מה שעשית לו ורק אז (אני אדע מתי) אשלח להביא אותך.

יעקב שומע לאמו ולאביו ובורח לחרן. שם הוא אומר ללבן :
"...ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה"

למה הציע יעקב זמן כל כך ארוך? היה די בכמה חדשים או כמה שנים. רש"י כותב ששבע השנים היו ה "ימים אחדים" שהציבה לו אמו. "ימים אחדים", ראש תיבות אותיות : י', א', עולה ל11. אולי רמז לו שמעבר לימים האחדים (שבע שנים) שהוא יישאר אצל לבן עד שהוא תוליד 11 שבטים (יעקב עזב את בית לבן אחרי שהבן ה11 יוסף נולד).

חז"ל מפרשים : כאשר ברח יעקב מעשו, עשו שלח את בנו אליפז אחריו להרוג אותו. אליפז שלמד אצל יעקב לא יכול לבצע את המשימה אבל גם לא ידע איך לשמוע לאביו. יעקב ממליץ לו לקחת כל מה שיש לו ואז הוא יהפוך לעני, ועני נחשב למת. יעקב מגיע ללבן רק עם הבגדים שעליו. והוא כאילו מוכר את עצמו לעבד עברי (שש שנים יעבוד ויצא לחפשי). יעקב הוסיף עוד שנה בגלל אהבתו לרחל והציע שבע שנים.

יעקב עובד שבע שנים עבור רחל אבל מקבל לאה :

"ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אתה"

תמו הימים האחדים, אבל הוא עדיין לא מבקש לחזור לארץ כנען. הוא לא השלים את משימתו להקים 12 שבטים. לבן אומר לו :

"מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע שנים אחרות". ויעש יעקב כן וימלא שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו לאשה"

הוא מקבל מיד את רחל. יעקב לא מתווכח עם לבן על התקופה הנוספת (עוד שבע שנים). והוא עובד עוד שבע שנים עבורה. יתכן מאוד בגלל חשיבותה בעניו הוא הסכים (אבל לפי פרוש חז"ל למעלה היה די בעוד שנה אחת). הוא עדיין לא הקים 12 שבטים ואולי נשאר אצלו פחד מאחיו. הוא לא הוליד עדיין. כי כל השבטים נולדו במשך שש השנים של התקופה השנייה שהוא עבד עבור רחל.

כשנולד יוסף ביקש מלבן לחזור לארצו.

"ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולארצי"

רש"י : "משנולד שטנו של עשו..."

ועוד :

"ותקרא את שמו יוסף לאמור יסף ה' לי בן אחר"

נודע לו דרך רוח הקודש (מרחל) שהוא יצליח להביא עוד בן לעולם מרחל וזה ישלים 12 השבטים. עכשיו האף של עשו לא מפריע לו. הוא הצליח במשימתו והוא יכול לחזור לארצו. ואולי אמו שלחה להחזיר אותו.

פרק ל"ה פסוק ח' :

"ותמת דבורה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון

בכות"

רש"י : "שאמרה רבקה ושלחתיך ולקחתיך משם שלחה דבורה אצלו לפדן ארם לצאת משם ומתה בדרך"

ולפי חיזקוני, דבורה הגיע ליעקב בפדן ארם והוא לא רצה לצאת והיא נשארה אתו עד שהוא חזר.

(ראה רמב"ן שיש לו דעה אחרת בנושא)

ואולי רמז לדבר :

"ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני ואלכה אל מקומי ולארצי"

"רחל את יוסף", ראש תיבות, אותיות : ר', א', י', עולה ל211, דברה עולה ל211.

ועוד, **"שלחני ואלכה אל"**, ראש תיבות, אותיות : ש', ו', א', עולה ל307, **רבקה** עולה ל307.

ובכל זאת יעקב נשאר עוד שש שנים ועובד בצאן לבן כדי לעשות לעצמו. וכאשר ה' אומר לו :

"קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך"

הוא בורח מלבן עם משפחתו ומקנהו. הוא לא מבקש שיציל אותו מעשו כי הוא לא מפתח ממנו עכשיו.

אבל כאשר הוא שולח המלאכים אל עשו אחיו לפייסו :

פרק ל"ב פסוק ג' :

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום"

והם חוזרים ומבשרים לו :

פרק ל"ב פסוק י' :

"וישובו המלאכים אל יעקב לאמר בנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו"

"וירא יעקב מאד"

עכשיו חזר הפחד מעשו כשנודע לו שהוא בא עם ארבע מאות איש ושאחיו נשאר עשו בשנאתו. עשו לא רק יכול להרוג אותי אלא הוא יהרוג גם הבנים וגם האמהות. והוא מתפלל ומבקש: **"הצילני מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים"**.

* * * * *

”ברח לך אל לבן אחי”

פרק כ”ז פסוקים מ”ב-מ”ה :

”...ותקרא ליעקב בנה הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך. ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה. וישבת עמו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך. עד אשר שוב אף אחיך ממך...”
רבקה אמנו שומעת שעשו מבקש להרוג את יעקב אבינו ואומר לו לברוח ללבן. ולמה רבקה שולחת את יעקב אבינו לאחיה? הלא הוא רמאי. ומסביר: אור החיים: ”כי הוא יעמד נגד עשו אם ילך להורגך”

היא מכירה את עשו וגם את לבן והיא יודעת שלבן יכול לעמוד נגד עשו.

במישור הרעיוני יש כאן מוסר להינצל מעונשים :

”הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך”

צריך לדאוג מיצר הרע המכונה כאן ”עשו” שמוביל אותך אחרי תאוות העולם הזה (כמו עשו) ונמצא אצלך כמו ’אח’ (חלק מבשרך) ומנסה ”להרגך”.

וצריך לדאוג מעבירות שבידך שגורמים לך להתחייב בדברים הרמוזים במילים

”עשו אחיך” (שהעבירות האלו באים ”להגרד”). והם עבירות שמחייבים אותך :

”עשו אחיך”, אותיות: ע, ש, ו, א, ח, י, ד’

ע’ – עולה (וגם קרבן עולה ויורד)

ש’ – שמים (מיתה בידי שמים)

ו’ – וידוי

א’ – אשם, ארבעה מיתות בית דין

ח’ – חטאת

י’ – ייסורים

ד’ – כרת

ומה לעשות להינצל?

”ועתה בני שמע בקלי”

”ועתה בני שמע” ראש תיבות אותיות: ו, ב, ש, אותיות המילה **’שוב’**.

תשוב בתשובה. (ועוד: תקרא קריאת ”שמע”. כי אמרו חז”ל שאם היצר תוקף תקרא ’שמע’ להינצל)

”בקלי” – ותתפלל (בקול) לבקש רחמים.

”ברח לך” – תלך מהר ותעשה תשובה מכל הלב (”ברח לך” ראש תיבות, אותיות: ב, ל’,

אותיות המלה ’לב’)

”אל לבן” – ללבן את החטאים (ורומוז על עבודת כהן גדול בבגדי לבן ביום הכיפורים שבא לכפר

על בני ישראל, ועל לשון של זהורית ההופכת ללבן בשעת כפרה ביום הכיפורים).

”אל לבן” עולה 113

סליחה עולה 113

לך מהר (”ברח”) להשיג סליחה (”אל לבן”).

ועוד :

- (1) **"הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך ועתה בני שמע בקלי וקום ברח"**
באתב"ש :
צטץ זבף תסמל יאטסי כל כצגרל פזאץ שטס ביז שדכס פדפי שגס
סוף תיבות, אותיות : **צ',ף',ל',י',ל',ל',ץ',ס',ז',ס',י',ס'** עולה 517
סליחה מחילה וכפרה עולה 517

- (2) **"עשו אחיך"**
באתב"ש :
זבף תסמל
ראש וסוף תיבות, אותיות : **ז'+ף',ת'+ל'** עולה 517
סליחה מחילה וכפרה עולה 517

- (3) **"אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך ועתה"**
ראש וסוף תיבות, אותיות :
א'+ו',ה'+ה',ע'+ו',א'+ד',מ'+ס',ל'+ד',ל'+ד',ו'+ה' עולה 305
כפרה עולה 305
יצר הרע (המכונה "עשו אחיך") "מתנחם לך להרגך", ולהינצל תבקש סליחה מחילה וכפרה.

ורומז על תקופת הרחמים והסליחות :

- (1) **"וקום ברח לך אל לבן"**
ראש תיבות, אותיות : **ו',ב',ל',א',ל'** עולה 69 למנין במילה **'באלול'**.

- (2) **"אל לבן אחי"**
באתב"ש :
תך כשט תסס
סוף תיבות, אותיות : **ד',ט',ס'** עולה 69 למנין המיל **'באלול'**.
יותר קל להשיג התשובה ושתפילתך תתקבל **באלול**.

ורומז על עשרת ימי תשובה במילה :
"אחיי", אותיות : א',ח',י'
א' – 1 א' תשרי, ראש השנה
ח' – 8 ימי תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים
י' – 10 בתשרי, יום הכפורים
בין ראש השנה ליום הכפורים (שיא התשובה בעשרת ימי תשובה)

ותחזור בתשובה כדי להגיע (להשיג) :
"חרנה", אותיות : ח',ר',נ',ה'
ח' – חנינא, חסד, חיים
ר' – רחמים
נ' – נחמה
ה' – הושיעה נא, הצליחה נא, הרווחה, הקלה

ולא להתייאש ולא לוותר על התשובה, ולהמשיך גם אחרי יום הכפורים :

"וישבת עמו ימים אחדים"

"וישבת עמו" – עם התשובה (עם יצר הטוב)

"ימים אחדים" ראש תיבות, אותיות: י', א' עולה **11**

עוד **11** ימים אחרי יום הכפורים (יש עוד 11 ימים לחזור בתשובה עד 21 בתשרי, עד הושענא רבה).

"עד אשר תשוב חמת אחיך"

"עד אשר" – עד אשר תצליח

"תשוב" – להשיב, להחזיר

"חמת" – הרגז ("חמת") שנגרם על ידי מה שהתחייבת, שרמוזים באותיות המילה:

"אחיך" – ארבע מיתות בית דין, אשם, חטאת, ייסורים, כרת

וגם להמשיך עד חנוכה כדי להינקות באופן המושלם ביותר:

"עד שוב אף אחיך ממך"

"עד שוב" – שוב עד

"אף" – רמז לימים עד חנוכה.

"אף" עולה 81 ועוד 2 אותיות ועוד המילה עולה 84. רומז על התקופה עד חנוכה.

(יש 84 ימים בין ראש השנה לחנוכה, 29 תשרי, 30 מר חשוון, 25 כסלו).

כדי להשיב:

"אחיך ממך" – כדי להשיב (לבטל) ממך הדברים הרמוזים במילה **"אחיך"** שהתחייבת

בם והם, ארבע מיתות בית דין, אשם, חטאת, ייסורים, כרת.

ועוד:

(1) **"ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך"**

סוף תיבות, אותיות: ה', י', ע', י', ס', ח', ד' עולה **163**

עד חנוכה עולה **163**

(2) **"וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה"**

סוף תיבות, אותיות: ס', ח', ד', ל', ו', י', ה' עולה **163**

עד חנוכה עולה **163**

(3) **"בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי"**

סוף תיבות, אותיות: י', ס', ח', ד', ל', ו', י' עולה **168**

עד החנוכה עולה **168**

תתמיד בתשובה עד חנוכה.

כי התיקון לפגיעת **"עשו"** לפעמים דורש התמדה בתשובה עד **'חנוכה'**, ולפי:

"עשו"

באתב"ש:

זבף עולה **89**

חנוכה עולה **89**

ועוד :

אחרי שחטא אדם הראשון כתוב :

בראשית פרק ג' פסוק ט' : **"וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה"**

יש הרבה מוסר שלמדו חז"ל מהמילה **"איכה"**.

"איכה" – קריאה לאדם להתבונן במצבו הרוחני ולתקן מה שקלקל.

ואני אוסיף משלי.

למרות שכל אחד צריך לשאול את עצמו **"איכה"** בכל יום של השנה (לבדוק מצבו הרוחני ולעשות תשובה), לשאלה הזאת יש יותר דחיפות בתקופת הרחמים והסליחות הרמוזה

במילה **"איכה"**, ולפי :

"איכה", אותיות : **א', י', כ', ה'**

א' – א' תשרי (ראש השנה, וגם א' אלול)

י' + כ' – יום כפורים

ה' – הושענא רבה

כי בתקופת שבין ראש חודש אלול, ראש השנה, יום הכפורים עד להושענא רבה, אם לא תשאל **"איכה"**? ותחזור בתשובה, אז אمتי?

ואם לא עשית את זה עד :

א' + י' – 11, עד הושענא רבה (11 יום אחרי יום הכפורים),

אז :

כ' + ה' – 25, יש עוד אפשרות עד כ"ה כסלו, עד החנוכה.

הזמן המאוחר ביותר בשנה להתבוננות, ולשאול את עצמך **"איכה"**? כדי שתחזור בתשובה ותשיג כפרה, הינו בין ראש חודש אלול עד יום הכיפורים.

ולפעמים עד הושענא רבה, ולמי שאנוס ביותר אפשר גם עד החנוכה.

* * * * *

”ולקחתיד”

רבקה אמנו אמר ליעקב אבינו שהיא תשלח לקחת אותו מבית לבן :
בראשית פרק כ”ז פסוק מ”ה :

”עַד שׁוּב אֶף אַחִיד מִמֶּךָ וְשָׁכַח אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לוֹ וְשַׁלַּחְתִּי וְלִקְחַתִּיךָ מִשָּׁם”

ולא ראינו כתוב בפרוש שרבקה אמנו שלחה לקחת את יעקב.
אמנם, חז”ל דרשו ששלחה דברה המינקת שלה. כי בדרך חזרה לביתו כתוב:
בראשית פרק ל”ה פסוק ח’ :

”וְתַמַּת דְּבָרָה מִיִּנְקַת רַבְקָה וְתִקְבֵּר מִתַּחַת לְבֵית אֶל-תַּחַת הָאֵלּוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֵלּוֹן בְּכוֹת”

המילה ”בכות” רבים, ומיעוט רבים שנים, גם על דברה וגם על רבקה אמנו.
ואיך דברה מינקת רבקה הגיעה ליעקב? אלא שרבקה אמנו שלחה אותה.

אבל כתוב שמלאך אמר ליעקב אבינו לצאת מארץ חרן :
פרק ל”א פסוקים י”א :

”וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאָךְ הָאֱלֹהִים-יָם בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הֲנִי”

פרק ל”א פסוק י”ג :

”...עַתָּה קוּם צֵא מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל אֶרֶץ מוֹלַדְתְּךָ”

ואולי גם מדברי רבקה אמנו ליעקב יש רמז שמלאך יבוא לבשר לו לחזור, ולפי :

”ולקחתיד” באתב”ש : **פכדסאמל** עולה 235 ועוד המילה עולה **236**

”אלי מלאך ה-א-ל-ה-י-ם” עולה 223 ועוד 13 אותיות עולה **236**
(לקיחה על ידי בשורת מלאך)

ועוד :

(1) **”עשית לו ושלחתי ולקחתיד משם למה”**

ראש תיבות, אותיות : **ע’, ל’, ו’, ו’, מ’, ל’** עולה **182**

”מלאך ה-א-ל-ה-י-ם” עולה **182**

(2) **”ושלחתי ולקחתיד משם”**

באתב”ש :

פכדסאם פכדסאמל יבי עולה **460**

מלאך באתב”ש : יכתל עולה **460**

* * * * *

"קצתי בחיי מפני בנות חת"

פרק כ"ז פסוק מ"ו :

"וַיֹּאמֶר רִבְקָה אֶל יִצְחָק קִצְתִּי בַּחַיִּים מִפְּנֵי בָנוֹת חַת אִם לֵקַח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חַת כֹּאֲלֵה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לִמָּה לִּי חַיִּים"

כתוב בפרק כ"ז פסוק ל"ד שעשו לקח שתי נשים מבנות בני חת. יהודית בת בארי החתי ובשמת בת אילן החתי. לעומת זה כתוב בפרק ל"ו פסוק ב' שנשי עשו הם עדה בת אילון החתי, אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי, ובשמת בת ישמעאל. בחז"ל יש מחלוקת אם הם אותו נשים או לא. יש אומרים שעדה זה בשמת (אבן עזרא, וכדי לשים לב שהמילה אילון מופיע אצל בשמת חסר האות וו, ואצל עדה מלא.), ואהליבמה זה יהודית (רש"י, וזה למרות שאבא של יהודית חתי ואבא של אהליבמה חוי). דרך אגב, השם יהודית אומר דרשני. רש"י, בפרק ל"ו פסוק ב' כותב על במילה אהליבמה, שעשו נתן לה את השם הזה להטעות את אביו לנסות להראות לו שהיא כשרה. ויש אומרים שהם לא אותן הנשים. והסביר על פי זה (אבן עזרא) שליהודית לא היו ילדים.

ואולי יש רמזים מהפסוק שבנות חת, שגרמו לתגובה השלילית אצל רבקה, היו נשי עשו שהן עבדו ע"ז ומרדו ביצחק ורבקה.

- (1) **"רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי"**
ראש תיבות, אותיות :
ר', א', י', ק', ב', מ', ב', ח', א', ל', י', א', מ', ח', כ', מ', ה', ל', ל' עולה 578
עדה בת אילון עולה 578

- (2) **"בחי מפני בנות חת אם לקח יעקב"**
ראש תיבות, אותיות : ב', מ', ב', ח', א', ל', י' עולה 93
אהליבמה עולה 93

- (3) **"יעקב אשה מבנות חת כאלה"**
ראש תיבות, אותיות : י', א', מ', ח', כ' עולה 79
עדה עולה 79

- (4) **"יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב"**
ראש וסוף תיבות, אותיות :
י+ק, ק+י, ב+י, מ+י, ב+ת, ח+ת, א+ס, ל+ח, י+ב עולה 1183
בשמת ויהודית עולה 1183

- (5) **"יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה"**
סוף תיבות, אותיות: ק, י, י, ת, ת, ס, ח, ב, ה, ת, ת, ה, ת, ח, עולה 2285
יהודית בת בארי בשמת בת אילן עולה 2285
- (6) **"יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב"**
עולה 2245 ועוד 31 אותיות ועוד 9 מילים עולה 2285
יהודית בת בארי בשמת בת אילן עולה 2285
- (7) **"לקח יעקב"**
באתב"ש:
כדס מזדש עולה 435
יהודית עולה 435
- (8) **"יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה"**
באתב"ש:
מזדש תבץ ישטפא סא לתכץ ישטפא צתגה כיץ
סוף תיבות, אותיות: ש, ח, א, א, ח, א, ה, ח, עולה 578
עדה בת אילון עולה 578
- (9) **"אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה"**
באתב"ש:
תבץ ישטפא סא לתכץ ישטפא צתגה כיץ
ראש תיבות, אותיות: ת, י, ס, ל, י, צ, כ, עולה 620
אהליבמה בת ענה עולה 620
- ועוד:
בעל הטורים (על המילים "קצתי בחיי"):
"קו"ף קטנה שראתה שעתיד לחרב הבית שגבהו ק' אמה. וקו"ף של ודרור קן לה גדולה שבקש דוד על ההיכל שגבהו ק' אמה שלא יחרב"
לפי בעל הטורים יש בביטוי "קצתי בחיי" אות קוף קטנה רמז לחורבן בית המקדש.
אולי יש כאן עוד רמזים לבית המקדש:
- (1) **"קצתי בחיי"**, המילה **"קצתי"** בנוי מאותיות **"קץ"** ואותיות **"תי"**.
"קץ" – פירושו סוף, אחרי **"תי"** עולה 410. בית המקדש הראשון עמד 410 שנים.
- (2) **"קצתי בחי"**, האותיות **"קץ"**, והאותיות **"תי בח"**. **"קץ"** – פירושו סוף, **"תי בח"** עולה 420. בית המקדש השני עמד 420 שנה.

(3) "קצתי בחיי", אותיות: "קץ", "בית", "חיי".

(4) "רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה"

ראש תיבות, אותיות:

ר', א', י', ק', ב', מ', ב', ח', א', ל', י', א', מ', ח', כ' עולה 473

גלות בבל עולה 473

ואולי הרמז כאן, קצתי מהמעשים של הבנות האלו (נשות עשו). כי המעשים שעשו הם חלק מהמעשים שיגמרו לחורבן בית ראשון וגלות בבל.

(5) "קצתי בחיי מפני בנות חת"

סוף תיבות, אותיות: י', י', ת', ת', עולה 830

בית מקדש הראשון והשני עמדו (410 ועוד 420) 830 שנים.

(6) "לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ"

סוף תיבות, אותיות: ח', ב', ה', ת', ת', ה', ת', עולה 1310

משך זמן הקרבת הקרבנות (ציבור) 1310 שנים.

(480 שנה מיציאת מצרים עד בנית בית המקדש הראשון, זה תקופת המשכן, ו830 שנה של ביתי המקדשים, סה"כ 1310 שנה)

* * * * *

שני בנים לשתי בנות

מי הממשיך?

כדי שתתקיים ההבטחה לאברהם אבינו (בברית בין הבתרים) "לזרעך נתתי את הארץ הזאת" צריך להיות זרע המשך ליצחק ולרבקה. וכשנולדו להם תאומים היה צורך לברר מי הממשיך - עשו, יעקב, או אולי שניהם. וגם לממשיך צריך שיהיה לו זרע. ולצורך זה הוא צריך להתחתן. ונשאלות השאלות:

- 1) למה יצחק ורבקה לא דאגו לחתן את בנם (יעקב ועשו) כאשר הבנים היו צעירים?
- 2) ולמה הם לא פעלו כמו שפעל אברהם אבינו שצווה לאליעזר עבדו לקחת ליצחק אישה ממשפחתו (בארם נהרים) ואסר עליו לקחת אישה ליצחק מבנות כנען?

וניתן להגיד שבמקרה של יעקב ועשו הדברים היו שונים מהמקרה אצל אברהם ויצחק (אמנם אצל אברהם מספר לנו הכתוב שנולדה זיווג של יצחק "ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם", אבל לא כתוב שהזיווג היה ידוע ברבים). אצל יעקב ועשו הכל אומרים -

רש"י: "שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדול לגדולה והקטן לקטנה" ומשמעות הדברים:

שעשו (בנה הגדול של רבקה) היה מיועד ללאה (בתו הבכירה של לבן). ויעקב (בנה הקטן של רבקה) היה מיועד לרחל (בתו הצעירה של לבן). ולפי שהשיוך הזה היה ידוע לאנשים לא היה צורך לעשות שום דבר מצידם של רבקה ויצחק. רק לחכות עד שהבנים מוכנים להתחתן.

אלא מה קרה? בגיל 40 עשו השווה את עצמו לאביו ואמר לעצמו – "אבא בן מ' שנה נשא אשה אף אני כן" (רש"י). ובמקום ללכת לארם נהרים לקחת את לאה בת לבן לאישה הוא לקח לו נשים מבנות כנען. תפיסת עולמו של עשו זה עולם הגשמי. (הכמות ולא האיכות - הוא לקח שתי נשים. בדיוק הפוך ממה שאבא שלו עשה. עשו השווה את עצמו רק בתחום הגשמי, קרי רק לישא אישה, ולא בתחום הרוחני והמידות, קרי לדאוג לאיכות האישה). הנשים של עשו היו מורת רוח לרבקה וליצחק. לעכשיו נוצרה בעיה. כי במשך 23 שנים (עד שעשו היה בן 63 הגיל בו יצחק העביר הברכות לבניו) נולדו לעשו ילדים (ואולי ניינים) מהנשים האלו. האם לנכדים כאלו ציפו יצחק ורבקה? האם הנכדים האלו יכולים להיות המשך ברכת אברהם? ברור שלא.

ובמנוגד לתפיסת העולם של עשו, יעקב עדיין לא לוקח אישה, והוא יושב ולומד ומכין עצמו באופן רוחני לאתגרים שיבואו בעתיד.

בגיל 15 עשו מכר את בכורתו ליעקב ובגיל 63 אחרי שיעקב קיבל את הברכות מאביו (בסתר, בדרך לא דרך) וגם קיבל ברכת אברהם בגלוי, הוא הפך להיות 'הממשיך' והוא היורש הגשמי והרוחני של יצחק ואברהם.

ונראה להגיד שהאיחור של יעקב לקחת אישה זה גם חלק מתכנית להטעת המקטרג. כי כל עוד יעקב יושב ולומד ולא עושה מעשה בכיוון להקמת משפחה לא מתגשם ייעודו בעולם להקים 12 שבטי ישראל, ולא יהיה זרע המשך בעולם שיחול עליו ברכת אברהם.

יעקב שולח מביתו

מיד אחרי שיעקב קבל הברכות הוא נשלח לפדן ארם (ללבן) על ידי אמו ואביו - לכאורה בגלל שתי סיבות:

- (1) רבקה אומרת לו שאחיו עשו מתנחם להרגו (פרק כ"ז פסוקים מ"ב-מ"ג):
"ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך. ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה"
- (2) יצחק צווה ליעקב לקחת לו אישה מבנות לבן (פרק כ"ח פסוקים א'-ב'):
"...ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען. קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך"

יצחק שולח את יעקב בעקבות דאגתו של רבקה:
פרק כ"ז פסוק מ"ו:

"וַיֹּאמֶר רִבְקָה אֶל יִצְחָק קַצְתִּי בְּחַיִּי מִפְּנֵי בָנוֹת חַת אִם לִקַּח יַעֲקֹב אִשָּׁה מִבְּנוֹת חַת כְּאַלֶּה מִבְּנוֹת הָאָרֶץ לְמַה לִּי חַיִּים"

ונשאלות השאלות:

- (1) מה זה עוזר ליעקב לברוח לפדן ארם כדי להינצל מעשו? הלא עשו (איש שדה) בקלות יכול לרדוף אחריו ולהרגו?
 - (2) למה רבקה אומרת ליעקב שעשו מתנחם להרגו ושהוא יברח לאחיה לבן ולא אומרת ליעקב לקחת אישה מבנות אחיה.
- ולמה היא אומרת ליצחק **"קצתי בחיי מפני בנות חת"** אבל לא מספרת ליצחק על תכנית עשו להרוג את יעקב?
- יש שפרשו שרבקה אמרה ליעקב שעשו מתנחם להרגו כדי לא לעבור על מצות "לא תעמוד על דם רעך" (זאת אומרת, בגלל שהיא קבלה הנבואה בנושא הזה היא היתה מוכרחה להזהיר את יעקב מן הסכנה) אבל היא לא סיפרה את זה ליצחק כדי לא לעבור על הציווי "לא תלך רכיל בעמך".

ולפי דעתי מוכרחים להגיד שעיקר מטרת רבקה לשלוח יעקב ללבן זה לא לפי מה שהיא אמרה ליעקב, קרי שעשו מתנחם להרגו. כי עשו באמת לא התכוון להרוג את יעקב מיד אלא כפי שסופר לרבקה:

"יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"

לפי הפשט עשו יחכה עד שימות אביו יצחק או עד שהוא קרוב למיתה ואז יהרוג את יעקב.

ועוד, למרות שעשו היה רשע, מצות כבוד אב הוא שמר.
(כמו שמעיד יעקב לקראת הפגישה עם עשו כאשר יעקב חוזר מפדן ארם. יעקב חושש מזכויות שיש לעשו ממצות כבוד אב שעשו קיים במשך 22 שנה שיעקב היה בפדן ארם).
ועשו חשש להרוג את יעקב בעוד אביו חי כי זה יכול לקרב מתת אביו **"יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי"**, זאת אומרת הריגת יעקב אחי ("ואהרגה את יעקב אחי") יקרב אבל אבי ("יקרבו ימי אבל אבי", שמעת). וזה עשו לא רצה לעשות.

אלא אנו מוכרחים להגיד שמטרת רבקה (היתה לפי מה שהיא אמרה ליצחק) לזרז את יעקב לקחת אישה ממשפחתה ולהקים 12 שבטי ישראל.

אז למה רבקה אמרה מה שהיא אמרה ליעקב? כי יעקב **"איש תם יושב אהלים"**, יושב ולומד תורה. (ולפי משנה של רבי מאיר "הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה..."). וכדי לגרום ליעקב

לקום מלמודו ולהתחיל להקים משפחה (ולפי משנה של רבי שמעון בן גמליאל "אם אין אני לי מי לי וכאשר אני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אמת"), רבקה מזרזת את יעקב ורומזת לו שהוא בסכנה נפשות ("אחיך מתנחם לך להרגך", "קום ברח"). וידוע שפיקוח נפש דוחה כמעט הכול, ואז יעקב קם מלימודו ולוקח את עצמו ובורח מהבית.

אבל יעקב לא הולך מיד לפדן ארם (מדרש, רש"י) אלא מטמין את עצמו עוד 14 שנה בישיבת שם ועבר (עד שהוא הגיע לגיל 77, לגיל יעז, עז בכוח הרוחני) ואז הוא המשיך לפדן ארם לבית לבן ולהתמודדות שלו להקים שבטי ישראל. ונראה לי ש14 שנות הלימוד האלו הם כנגד 14 שנה בעתיד שיהיו חסרים לו מלימודו כאשר הוא יתעסק בתפקידו כרועה השומר את צאן לבן. (כמו שהוא מעיד בעצמו בקשר לקושי העבודה בצאן לבן, "הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדר שנתי מעיני").

יעקב כנראה גם יודע שעשו באמת לא יוציא לפועל עכשיו את גזר דין המוות נגדו. ובגלל זה יעקב לא צריך לברוח מיד לפדן ארם והוא יכול להמשיך בלימודו ובהכנתו לקראת העתיד. ונסיעתו לישיבת שם ועבר גם מהווה הטעיה טקטית נגד עשו (והמקטרגים), כי עשו חושב שהוא בורח לפדן ארם והוא עוצר 14 שנה במקום אחר. (כי אם עשו באמת רוצה להרוג אותו עכשיו, איך הבריחה תציל אותו מעשו? וכמו שמספר המדרש שעשו שלח את אליפז בכורו להרוג את יעקב, והוא לקח מיעקב את כל רכושו אבל לא פגע בו באופן אישי, זה שיטת ההפחדה). עצם היציאה מביתו, והעדר המגע היום יום עם עשו ומשפחתו, זה מספיק כרגע לקרר קצת את כעס עשו וגם להתחיל לקיים ציווי הוריו.

יעקב לוקח אישה

כאשר יעקב מגיע לחרן הוא מתאהב עם רחל בת לבן ומציע ללבן (פרק כ"ט פסוק י"ט): **"ויהאב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה"** לבן מצידו בבעיה. נכון רחל, בתו הצעירה, מיועדת ליעקב והוא עכשיו כאן ומציע לה נישואין, אבל לאה, ביתו הבחורה, מיועדת לעשו והיא בוכה כל הזמן מהפחד שתיפול בגורלו של עשו הרשע ("ועיני לאה רקות", קרי 'רקות' מבכי, רש"י). ללבן יש פתרון נישואין לרחל, אבל מה עם בתו לאה? לבן לא מספר ליעקב על בעיתו בקשר לבנותיו וגם יעקב אבינו לא מתיחס לבעיה הזאת של לאה (הכול מוסתר). יעקב עובד בתמימות שבע שנים **"והיו בעיניו כימים אחדים"** עבור רחל (הזמן עבר לו מהר). לבן הידוע כרמאי (לבן הארמי), מוצא פיתרון לבעיתו בדרך רמאות: בכוח הוא מחליף את לאה ברחל בליל החתונה (בדקה האחרונה). נשמע פשוט, אבל אולי יעקב יגלה ההחלפה ויבטל העסקה. וידוע מסירת נפשה של רחל שמסרה הסימנים שנתן לה יעקב לזהותה לאחותה כדי לא לבישה (מדרש). ולמרות כל המאמצים של יעקב לקבל דווקא רחל ("אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה") לבן מצליח (עם עזרת רחל) לחתן לו את לאה לפני רחל. ויעקב מגיב באופן מתון יחסית להחלפה באומרו **"מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני"**, אבל הוא לא מגרש את לאה. הוא מקבל את המציאות. עכשיו לבן פתר את הבעיה שלו עם בנותיו והוא אומר ליעקב **"מלא שבע זאת ונתנה לך גם את זאת..."**. יעקב מסכים לעסקה החדשה. ("ויעש יעקב כן". ואולי יש גם קצת רמז שזה יקרה מהנבואה שהוגד לרבקה "ורב יעבוד צעיר", שכאשר יעקב יגיע למעמד של 'רב', קרי יגמור לימודו, הוא יצטרך 'לעבוד' קשה להשיג 'צעיר' ובמקרה הזה צעירה - רחל).

ומיד לבן נותן ליעקב את רחל עבור עוד שבע שנות עבודה שיעשה אצלו בעתיד.

ומה עם האמירה של כל האנשים "שני בנים לרבקה ושתי לבן, הגדול לגדולה והקטן לקטנה"? כרגע הבכורה וגם הצעירה נפלו בגורל הבן הקטן.

סיכום ופרספקטיבה

ונראה לי להגיד שכל מה שהתרחש, קרי אמירת האנשים, עקשנות יעקב רק להתחתן עם רחל, החלפה של לבן - לאה ברחל, מסירת הסמנים מרחל ללאה, קבלת יעקב את לאה לאישה, והסכמתו לעבוד עוד שבע שנים עבור רחל, הכול חלק מהתכנית הגדולה להטעות המקטרגים ולהביא ליעקב 12 בנים. כי כל זמן שיעקב מתעסק רק עבור רחל, וחושבים שלא תיפול לידי עשו, למקטרג אין על מה לקטרג כי מרחל לבדה או מלאה לבדה לא יצאו 12 בנים, ומעשו לא יצא ממשך לברכת אברהם.

* * * * *

יעקב הולך לפדן ארם

פרק כ"ח פסוק ב':

"קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח לך אשה משם מבנות לבן אחי אמך"

ונשאלות השאלות:

- למה כאשר רבקה אמרה ליעקב **"ברח לך אל אחי לבן חרנה"**, הוא לא יצא מיד לדרך אלא רק אחרי שיצחק אביו אמר לו **"קום לך פדנה ארם..."**?
- מדוע הוסיף יצחק בדברו ליעקב את המילים: **"ביתה בתואל אבי אמך"**? (גם בלי המילים האלו, המסר ליעקב ברור, ללכת לפדן ארם ללבן, ולקחת את בתו לאשה).

ועוד אפשר להקשות למה הזכיר כאן את בתואל?
כאשר יעקב מגיע לחרן הוא שואל את הרועים **"הידעתם את לבן בן נחור"** והוא לא מזכיר את אבי לבן בתואל אלא רק את סבו נחור. ומסביר החזקוני שבתואל היה "חדל אישים", פירוש לא יוצלח. ועוד אמרו שבתואל היה תופס נערו ורמאי ומעשיו היו רעים. ואולי בגלל זה יעקב לא ייחס את לבן אליו, אלא אל נחור סבו שהיו מעשיו טובים (וראה גם כלי יקר, שמסביר שיעקב כאילו שואל את הרועים **"הידעתם את לבן בן נחור"**, קרי האם לבן מתנהג כמו בן נחור או כמו האבא שלו?).
ועוד לפי המדרש, בתואל ניסה להרעיל את אליעזר עבד אברהם והמלאך הסיט את הקערה ובתואל אכל את סם המוות ומת באותו לילה.
לפי זה יוצא שבתואל לא התנהג בסדר, אז למה להזכיר את שמו כאן?

ונראה להגיד שיעקב לא יצא מיד לדרך אחרי שאמו אמרה לו **"ברח לך אל אחי לבן חרנה"**, כי היו לו חששות (שנפרטס למטה) מלבן וממשפחתו מעבר לפחדים שהיו לו מעשיו אחיו.

ונתרח:

אולי כשיצחק אמר ליעקב **"קום לך ביתה בתואל..."**, הוא רצה לכבד את חמיו (מטעם כבוד אב) ולפי זה הזכיר אותו ליעקב.
או אולי אם לבן לא יסכים לתת את בתו ליעקב הוא יכול גם לקחת אשה מבית בתואל.

ונראה במישור הרמז להגיד, שדווקא הזכיר את בתואל יחד עם לבן להזהיר ולהודיע את יעקב.

כאלו אמר:

תדע לך, אני שולח אותך לבית **בתואל** אבי אמך ומצוה עליך לקחת אשה מבנות **לבן** אחי אמך. אני שולח אותך לבית של 'רמאי בן רמאי', והם **"אבי אמך"** ו'**אחי אמך"**, ואתה תצטרך להתמודד אתו (עם לבן כי בתואל מת לפני 103 שנים). תדע שאמך התמודדה אתם (**"אבי אמך"**, **"אחי אמך"**) ויצאה משם והיא צדקת ולא למדה מהם.

רמז לו אותיות **'אברהם'**, **"פדנה ארם ביתה"**, וגם רמז לו אותיות **'נדף'**, חלק מאותיות המילה **"פדנה"**. כי מפדן ארם, יצא אברהם סבא, וריחו נדף על כל הסביבה והשפיע עליהם ועל מידותיהם (ראה בראשית רבה ל"ט, ב'). וגם סבא שלח את אליעזר עבדו לשם לקחת את אמך לי לאשה. ואין לך לפחד מהזיווג עם המשפחה של לבן כי זה היעוד שלך להוליד 12 שפטים מבנות לבן. ולא לחשוש שהרמאי הזה יצא בסוף עם ידו על העליונה נגדך ואתה תצא מפסיד. וגם לא לחשוש שהזיווג עם משפחת לבן יגרום לך להוליד ילדים לא הגונים כמו שקרא עם הזיווג שלי, שיצאה לי ילד אחד טוב, וילד אחד

לא טוב (וגם אברהם התחתן עם המשפחה הזאת עם שרה בת הרן אחיו והוא הוליד אותי). אלא **"קל שד-י יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים"**. שהוא יברך אותך בממון, בנכסים ובבנים (12 שפטים, ראה ספורנו), ותזכה לסנהדרין שמספרם 70 כנגד מספר אומות העולם (ראה יונתן בן עוזיאל). מיד אחרי זה **"וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו"**. למרות הידיעה שהוא הולך לבית של רמאי בן רמאי (**"לבן בן בתואל הארמי"**), ולמרות שהוא יודע שאמו באה משם וילדה אותו (צדיק) וגם את עשו (**"אחי רבקה אם יעקב ועשו"**), למרות כל החששות האלו יעקב לא מהסס עוד ויוצא לדרך מחוזה עם מה שבישר לו אביו **"קל שד-י יברך אתך..."** (קרי יעקב יוצא עם הידיעה שהוא לא יפגע מלבן).

ואולי רמז שזיווגו של יעקב יבוא מבית בתואל קרי מבנות לבן :

- (1) **"ביתה בתואל אבי אמך וקח לך"**
ראש תיבות, אותיות: ב', ב', א', א', ו', ל' עולה 42
בלהה עולה 42

- (2) **"אבי אמך וקח לך"** עולה 238
רחל עולה 238

- (3) **"וקח לך"**
ראש תיבות, אותיות: ו', ל' עולה 36
לאה עולה 36

* * * * *

מחלת בת ישמעאל

פרק כ"ח פסוק ט':
"וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו
לאשה"
יונתן בן עוזיאל: "...ונסיב ית מחלת היא בשמת בת ישמעאל בר אברהם..."

לפי חז"ל "מחלת" היא "בשמת" בת ישמעאל.
ורמזים:
"את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות"
סוף תיבות, אותיות: ת', ת', ת', ל', ו', ס', ת', עולה 2120
ויקח את בשמת בת ישמעאל עולה 2120

וגם:
"עשו אל ישמעאל ויקח את"
באתב"ש:
זבף תך מביזתך פמדס תא
עולה 1573 ועוד 17 אותיות ועוד 5 מילים עולה 1595
בשמת בת ישמעאל עולה 1595

* * * * *

